

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

Academic Journal of Phetchaburi Rajabhat University

ISSN 2229-0435 (Print)

ISSN XXXX-XXXX (Online)

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
PHETCHABURI RAJABHAT UNIVERSITY

ปีที่ 12 ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม 2565

Vol.12 No. 3 September - December 2022

สารบัญ/Contents

หน้า

บทความวิจัย

<p>การพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนโพธาวัฒนาเสนี อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยใช้เทคนิค DR-TA</p> <p>The Development of English Reading Comprehension Skill for Matthayomsuksa 2 Students in Phothawattanasane School, Photaram District, Ratchaburi Province by Using DR-TA Technique</p> <p>อาชว์ เรืองตระกูล ทศนีย์ จันตียะ สุภิญญา ปัญญาสิทธิ์ จิราภรณ์ กาแก้ว โชคชัย เตโช และศศิธร ศรีพรหม</p>	4
<p>การพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะการออกแบบบรรจุภัณฑ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับนักศึกษา วิชาชีพครู</p> <p>The Development of Enrichment Curriculum on Local Packaging Design Skills to Enhance Career Skills for Teacher Students</p> <p>ชนาธิป บุบผามาศ จีระศักดิ์ ทวีเงิน พระวิทยา ขนชัยภูมิ สรัล สุวรรณ และมาเรียม นิลพันธุ์</p>	13
<p>ปัจจัยการกำกับดูแลกิจการที่ดีที่ส่งผลต่อการวางแผนภาษี ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่ง ประเทศไทย</p> <p>Good Corporate Governance Factors Affecting Planning of Listed Companies in the Stock Exchange of Thailand</p> <p>พันธ์แสน ใจชื่น ปภัสวรรณ ภูสุวรรณ ศิริภิญญา พึ่งงาม อุภาวดี เนื่องวรรณะ วรกร เข้มเมืองปัก ขวัญนรี กล้าปราบโจร ฐิติพร พระโพธิ์ และสร้อยเพชร ลิสนิ</p>	23
<p>การประเมินแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี</p> <p>The Assessment of Phetchaburi Rajabhat University's Action Plan in Fiscal Year 2020</p> <p>อภิวัฒน์ พานทอง</p>	33
<p>วิธีการแสดงตัวละครม้าอุปการในการแสดงโขน</p> <p>Techniques of Performing Uphakarn Horse in Mask Dance</p> <p>วรเชษฐ์ บุญชาติ และ ณัฐภรณ์ รัตนชัยวงศ์</p>	41

บทความวิจัย

- การพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ 51
 โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
 The Development of Problem-Solving Skills and Mathematics Learning Achievement by
 Learning Management Based on the STEAM Education for Mathayomsuksa2 Students
 กิตติพร พรเกียรติคุณ กนิษฐา เขาวัววัฒนกุล แสงเดือน เจริญฉิม และ ทำนุ ปัตพี
- การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ6R เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมี 63
 วิจัยนญาน สำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
 Competency-Based Learning Management with SQ6R Reading Technique to Develop Critical
 Reading Skill for Students of the Faculty of Education of Phetchabun Rajabhat University
 พิชญา เชี่ยวภาษา และกำธร คงอรุณ
- การพัฒนาแบบการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญา 72
 ของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชุมพร
 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร
 Development of the Management Model of the Learning Center following the Sufficiency
 Economy Philosophy in Educational Aspect at Secondary Schools in Chumphon Province
 under the Secondary Educational Service Area Office Surat Thani Chumphon
 เปรม เดชแก้ว ญาณิศา บุญจิตรี และบรรจง เจริญสุข
- กลยุทธ์การตลาดดิจิทัลและคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ส่งผลต่อความสามารถทางการแข่งขันและ 81
 ผลการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดเพชรบุรี
 Digital Marketing Strategies and Entrepreneurial Characteristics Affecting
 the Competitiveness and Performance of Community Enterprises in Phetchaburi Province
 สลิลทิพย์ ไช้เพชร และ กฤตชน วงศ์รัตน์
- การจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันผ่านห้องเรียนออนไลน์ 93
 เรื่อง มิติสัมพันธ์ของรูปเรขาคณิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสระหลวงพิทยาคม
 Mathematics Learning Activities Based on Gamification through Online Classroom on Relative
 Dimension of Geometric Figures of Secondary 1 Students Saluang Pitthayakom School
 รพีพรรณ ชูเมือง ชลิตา กิจขยัน วรดิตา อสีพงษ์ รัตนาภรณ์ เทเช และ สุภาภรณ์ สดวกดี

บทความวิจัย

- การพัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารนานาชาติด้วยการจัดการเรียนรู้ในการฟัง
และอ่านสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 104

A Development of an English for International Communication Curriculum Using Listening and
Reading Instruction for Senior High School Students

วิชชุดา ขำประถม และชนสิทธิ์ สิทธิ์สูงเนิน

- การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนสู่ความสำเร็จ กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์
จากธรรมชาติบ้านพุดบอน ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี 117

Development of Community Enterprises to Success A Case Study of Ban Phu Bon Natural Products
Community Enterprise, Kaeng Krachan Subdistrict, Kaeng Krachan District, Phetchaburi Province

ณัฐนันท์ ศูนย์จินดา

- ส่วนประสมทางการตลาดบริการ การยอมรับเทคโนโลยีและความพึงพอใจที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้า
ผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ของผู้บริโภคในจังหวัดลำปาง 127

The Service Marketing Mix, Technology Adoption, and Satisfaction Affecting the Decision
Making on Purchasing Products from The Online Application of Consumers in Lampang

กฤตณัย อินนันชัย และ ธนกร สิริสุคันธา

- อิทธิพลของการได้รับคุณค่าเชิงประสบการณ์จากพนักงานและการยอมรับนวัตกรรมที่มีผลต่อ
การยอมรับคุณค่าตราสินค้าและความภักดีของลูกค้ากลุ่ม Generation Y ของธนาคารพาณิชย์
แห่งหนึ่งในจังหวัดเพชรบุรี 136

The Influence of Employee Experience Value Acquisition and Innovation Acceptance on Brand
Value Acceptance and Loyalty among Generation Y Customers of a Commercial Bank in
Phetchaburi Province

ภัศราภรณ์ สีตอกบวบ และ กฤตชน วงศ์รัตน์

บทความวิชาการ

- ศิลปศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่น 149

Art Education with A Student-Centered Focus on Local Development

ทิวาพร อรรคอำนวย

คำแนะนำในการเตรียมต้นฉบับ

การพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียน โพธารัตนาเสณี อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยใช้เทคนิค DR-TA

The Development of English Reading Comprehension Skill for Matthayomsuksa 2 Students in Phothawattanasane School, Photaram District, Ratchaburi Province by Using DR-TA Technique

อาชว์ เรืองตระกูล ทศนีย์ จันตียะ สุภิญญา ปัญญาสิทธิ์ จิราภรณ์ กาแก้ว โชคชัย เตโช และศศิธร ศรีพรหม
Arch Ruengrakul, Tassanee Juntiya, Suphinya Panyasi, Jiraporn Kakaew, Chokchai Techo and Sasithorn Sriprom

คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จังหวัดนครปฐม 73140

Faculty of Education and Development Science, Kasetsart University, Nakhon Pathom 73140

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: arch5920601051@gmail.com

Received: 12 July 2021, Revised: 23 October 2021, Accepted: 28 September 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนเรียน และหลังเรียนด้วยเทคนิค DR-TA และเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยเทคนิค DR-TA ให้ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 กลุ่มตัวอย่างได้แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ห้อง 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนโพธารัตนาเสณี อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี จำนวน 45 คน ได้มาจากการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การสอนอ่านแบบชี้นำ-ความคิด (Directed Reading Thinking Activity) และแบบทดสอบวัดทักษะการอ่าน ภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ โดยใช้การสอนอ่านแบบชี้นำ-ความคิด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที ผลการวิจัยพบว่าคะแนนหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และนักเรียนมีทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค DR-TA ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 77.78 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด

คำสำคัญ : ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ ภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ การสอนอ่านแบบชี้นำ-ความคิด

Abstract

The purposes of this research were to compare English reading comprehension skills of Matthayomsuksa 2 students before and after learning through DR-TA technique and to develop English reading comprehension of Matthayomsuksa 2 students to pass the criterion of 70 percent. The samples included 45 Matthayomsuksa 2 students learning at Phothawattanasane School, Photaram District, Ratchaburi Province, who were selected purposively. The instruments used for this study were five Directed Reading-Thinking Activity (DR-TA) lesson plans and English reading comprehension skill tests. The data analyses included percentage, mean, standard deviation, and t-test. The findings revealed that the posttest mean score was higher than the pretest score significantly at 0.01 level and there were 35 students who passed the 70% required criterion accounting for 77.78 percent of the total students.

Keywords : English Reading Skills, Reading Comprehension, Directed Reading-Thinking Activity (DR-TA)

บทนำ

ในปัจจุบัน โลกได้เข้าสู่สังคมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นสังคมที่มนุษย์สามารถติดต่อสื่อสารกันตลอดเวลา เมื่อมีการติดต่อสื่อสารกันตลอดเวลา จำเป็นที่จะต้องมีความรู้ภาษาสากล ที่ไว้ใช้ติดต่อสื่อสารนั่นก็คือ ภาษาอังกฤษ การเรียนรู้ภาษาอังกฤษจึงเป็นตัวช่วยให้เกิดการติดต่อสื่อสารระหว่างประเทศ และนอกจากการสื่อสารแล้ว ภาษาอังกฤษยังช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม รวมถึง การแสวงหาความรู้ของมนุษย์บนโลก ดังนั้นการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเป็นสิ่งสำคัญเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในประเทศไทยที่เป็นประเทศที่ระบบเศรษฐกิจส่วนใหญ่พึ่งพากิจการท่องเที่ยวเป็นหลัก จึงทำให้ชาวต่างชาติเข้ามาท่องเที่ยวภายในประเทศไทยอยู่เป็นประจำและทำให้ในประเทศไทยจะพบเห็นป้ายประกาศ โฆษณาป้ายสินค้าต่างๆ เป็นภาษาอังกฤษคู่กับภาษาไทย [1] นอกจากนี้ในบางครั้งที่การศึกษาหาความรู้ในประเทศไทยนั้น อาจจะไม่เพียงพอ ผู้เรียนหรือผู้วิจัยจำเป็นต้องศึกษางานวิจัยหรือองค์ความรู้ที่มาจากต่างประเทศ การเรียนรู้ภาษาอังกฤษจึงเป็นส่วนสำคัญที่จะผลักดันให้ผู้เรียนได้รับความรู้รอบด้านมากขึ้น

จากความสำคัญข้างต้น กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดคุณภาพการเรียนการสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาให้มีจุดมุ่งหมายคือ เน้นให้นักเรียนมีทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นทักษะ การฟัง พูด อ่าน และเขียน [2] และทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจเป็นทักษะที่สำคัญในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม เนื่องจากความรู้ที่มีอยู่ในบทความและงานวิจัยต่างๆ มีทั้งที่ได้รับการตีพิมพ์เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ซึ่งหากผู้อ่านต้องการเข้าถึงความรู้ที่นอกเหนือจากภาษาไทย ผู้อ่านต้องเรียนรู้และฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อที่จะเข้าถึงความรู้ที่มีอยู่ได้อย่างสะดวกและรอบด้าน ซึ่งสอดคล้องกับสุวีรยาและนิสากรที่ได้กล่าวว่า ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเป็นทักษะพื้นฐานในการแสวงหาความรู้ ทั้งจากในเว็บไซต์ หนังสือ สื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ ผู้ที่มีความรู้ในทักษะการอ่านภาษาอังกฤษจะได้เปรียบมากกว่าผู้อื่นในการรับความรู้ด้านวิชาการ ข้อมูลข่าวสาร [3] จะเห็นได้ว่าทักษะการอ่านจึงมีความสำคัญต่อชีวิตประจำวันของผู้คน ในการสอนอ่านภาษาอังกฤษ ผู้สอนมักจะพบปัญหาหลายประการ อาทิ นักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย เนื่องจากการสอนอ่านอาจจะเน้นลักษณะการอ่านแบบแปลให้ผู้เรียนฟังเพียงอย่างเดียว ไม่มีกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดและจินตนาการตามเรื่องที่อ่านหรือเกิดจากเรื่องที่อ่านไม่อยู่ในความสนใจของผู้เรียน จึงไม่เกิดแรงจูงใจในการอ่านในตัวผู้เรียน ส่งผลให้อ่านไม่เข้าใจในเรื่องที่อ่านได้ ไม่สามารถจับใจความสำคัญได้ รวมถึงไม่สามารถหาสาระสำคัญในเรื่องที่อ่านไปใช้ประโยชน์ได้ [4] ดังนั้นผู้สอนต้องหาวิธี การสอนหรือกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนสามารถคิดตามเรื่องที่อ่านได้ และเรื่องที่อ่านจะต้องมีความน่าสนใจ สามารถกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดความรู้สึกอยากอ่านและเข้าใจเรื่องที่อ่านให้ได้ นอกจากนี้ ครูควรจัดกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนสามารถจับใจความและเข้าใจเรื่องที่อ่านได้ ซึ่งสอดคล้องกับศุภรณ์ ภูวดิ ที่ได้กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการสอนเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความอยากเรียนและตั้งใจเรียน ถ้าผู้สอนสามารถหาเครื่องมือที่เหมาะสม โดยการนำสื่อการเรียนและวิธีการใหม่ๆ และน่าสนใจ มาใช้ในกระบวนการเรียนการสอน ก็จะทำให้การสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น [5]

จากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนโพธารวมวิทย์ ที่เรียนภาษาอังกฤษพื้นฐานกับผู้วิจัย พบว่า นักเรียนไม่สามารถเข้าใจในเรื่องที่อ่านได้ ซึ่งอาจจะมาสาเหตุจากการที่นักเรียนไม่สามารถหาใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้ ส่งผลให้ไม่เข้าใจในเรื่องที่อ่าน และอีกสาเหตุหนึ่งคือ ผู้สอนยังใช้เทคนิคเดิมในการสอนอ่าน หรือยังเป็นการสอนอ่านแบบแปลให้นักเรียนฟังอยู่ นักเรียนไม่ได้ใช้ความคิดเป็นของตนเอง ซึ่งเทคนิคการสอนอ่านแบบ DR-TA (Directed Reading-Thinking Activity) หรือการสอนอ่านแบบชี้แนะ-ความคิด เทคนิคนี้ในช่วงแรกได้รับการพัฒนาโดยริสเซลล์ จี สโตฟเฟอร์ [6] และต่อมาเทอร์นีย์ ริตเดนซ์ และดิซเซอร์ได้ปรับปรุงเทคนิคนี้ขึ้นมาใหม่ ซึ่งมีการเน้นการฝึกกระบวนการคิด การคาดเดา และการตรวจสอบข้อมูลที่ได้รับการอ่านมากขึ้น โดยในขั้นแรกผู้อ่านจะต้องคาดเดาเนื้อหาก่อนที่จะอ่านบทอ่าน เพื่อที่ผู้อ่านจะได้ตั้งวัตถุประสงค์ในการอ่านได้ หลังจากนั้นผู้อ่านจะได้ใช้ทักษะการคิดและการตัดสินใจของตนเองในการอ่านบทอ่าน โดยเทคนิคนี้สามารถประยุกต์ใช้ได้กับบทอ่านทุกระดับเพื่อที่จะพัฒนาทักษะการอ่านของผู้เรียน เทคนิคนี้ยังเป็นเทคนิคที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ โดยที่ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวก ช่วยเหลือนักเรียน และช่วยเชื่อมโยงความรู้เดิมของผู้เรียนกับความรู้ใหม่ รวมถึงเข้าใจและสามารถกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียนจนกว่าผู้เรียนจะสามารถหาความรู้ได้ด้วยตนเอง [7] การสอนอ่านแบบ DR-TA เป็นการสอนอ่านที่ผู้อ่านจะต้องมีปฏิสัมพันธ์กับเรื่องที่อ่านตลอดเวลา หรือกล่าวได้ว่า ผู้อ่านจะต้องคาดเดาเรื่องที่ตนอ่าน โดยใช้ประสบการณ์เดิมมาใช้เพื่อ

ตีความหมายทำความเข้าใจเรื่องที่อ่าน ผู้อ่านก็จะรู้สึกกระตุ้นความรู้ตลอดเวลา นอกจากนี้ยังได้ฝึกการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนและผู้สอนได้พูดคุยและอภิปรายเรื่องที่อ่านไปพร้อมๆ กันอีกด้วย

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะอาจารย์ผู้สอนจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ โดยใช้เทคนิค DR-TA ซึ่งเป็นเทคนิคที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดการคาดเดาเนื้อเรื่องที่อ่าน และตีความโดยใช้ประสบการณ์เดิม มาส่งเสริมให้นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนโพธารัตนาเสนี เกิดการพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยเทคนิค DR-TA
2. เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยเทคนิค DR-TA ให้ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
ประชากรเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนโพธารัตนาเสนี จำนวน 569 คนและกลุ่มตัวอย่างได้แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนอยู่ในโรงเรียนเดียวกันนี้ ห้อง 1 จำนวน 45 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)
2. ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้ใช้บทอ่านในหนังสือ MOVE IT ที่ใช้ในการเรียนการสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
3. ขอบเขตด้านระยะเวลา ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จัดการเรียนการสอนจำนวน 5 คาบ คาบละ 55 นาที
4. ขอบเขตด้านตัวแปร ผู้วิจัยกำหนดตัวแปรต้นคือการสอนอ่านแบบชี้นำ-ความคิด (Directed Reading-Thinking Activity) ตัวแปรตามคือทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้เทคนิค DR-TA ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

1. Pre-reading (คาดเดาเนื้อเรื่องและตั้งจุดประสงค์ในการอ่าน-10 นาที)
2. While-reading (อ่านในใจและตรวจสอบความเข้าใจของผู้เรียน-25 นาที)
3. Post-reading (สรุปเรื่องราวในบทความและกิจกรรมพัฒนาทักษะที่จำเป็น-20 นาที)

เปรียบเทียบทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยเทคนิค DR-TA

พัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยเทคนิค DR-TA ให้ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้จัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยเทคนิค DR-TA และเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยเทคนิค DR-TA ให้ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาตามขั้นตอนดังนี้

1. **การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง** ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จากกลุ่มประชากร จำนวน 569 ที่เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนโพธาวัฒนาเสนี อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2563 ได้นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง 1 ห้อง จำนวน 45 คน

2. **แบบแผนการวิจัย** การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบกลุ่มเดียวที่มีการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง (One group pretest – posttest design) [8] ซึ่งมีแบบแผนการทดลอง ดังนี้

ก่อนเรียน	ทดลอง	หลังเรียน 1
T1	X	T2
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิจัย คือ	T1	แทน การทดสอบก่อนการสอนอ่านแบบ DR-TA
	T2	แทน การทดสอบหลังการการสอนอ่านแบบ DR-TA
	X	แทน การใช้เทคนิคการสอนอ่านแบบ DR-TA

3. **เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย** การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ออกแบบและสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและเก็บข้อมูล ได้แก่

3.1 แผนการสอนโดยใช้การสอนอ่านแบบชี้นำ-ความคิด (Directed Reading-Thinking Activity) จำนวน 5 แผน แผนละ 55 นาที รวมเป็น 5 ชั่วโมง โดยมีวิธีการสร้าง ดังนี้

3.1.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนโพธาวัฒนาเสนี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และคู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โดยศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้รายปี

3.1.2 ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ โดยทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ คือทักษะที่ช่วยให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจเนื้อเรื่องที่อ่านและใจความสำคัญได้ โดยแบ่งเป็นหลายระดับ เช่น ระดับที่สามารถเข้าใจและจับประเด็นเรื่องที่อ่านได้ ระดับที่สามารถแปลความ พิจารณาสงสัยที่เกิดขึ้นในบทความ หาสาเหตุและสรุป ระดับที่ผู้อ่านสามารถนำสิ่งที่อ่านไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ และระดับประเมินค่าที่ผู้อ่านสามารถประเมินค่า ตัดสินเรื่องที่อ่านได้ [8]

3.1.3 สืบหาความต้องการของผู้เรียนเกี่ยวกับหัวข้อที่ผู้เรียนสนใจ แล้วนำผลสำรวจมาสร้างชุดการสอนในแผนการจัดการเรียนรู้ โดยผู้วิจัยได้ใช้บทอ่านในหนังสือ MOVE IT จำนวน 5 เรื่อง คือ Olympic, Ella's Blog, The London Dungeon, William Shakespeare และ Supergranny

3.1.4 ผู้วิจัยสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีการบูรณาการทักษะทั้ง 4 ทักษะคือ การฟัง การพูด การอ่านและการเขียนจำนวน 5 แผน ใช้เวลาสอน 5 ชั่วโมง โดยแต่ละแผนจะจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค DR-TA ซึ่งแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นแรกจะเป็นขั้น ก่อนอ่าน (Pre-reading) คือขั้นที่ให้ผู้เรียนคาดเดาเนื้อเรื่องและตั้งจุดประสงค์เนื้อเรื่อง ขั้นที่สองขณะอ่าน (While-reading) จะเป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนอ่านบทอ่านและทำกิจกรรมเพื่อตรวจสอบความเข้าใจของผู้เรียน และขั้นสุดท้าย คือขั้นหลังการอ่าน (Post-reading) ซึ่งจะเป็นขั้นที่สรุปเรื่องราวในบทความและทำกิจกรรมพัฒนาทักษะที่จำเป็น

3.1.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบเพื่อพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะทางด้านเนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้และการวัดผลประเมินผล

3.1.6 ปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วนำกลับมาให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบพิจารณาอีกครั้ง ก่อนนำไปเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ

3.1.7 นำแผนการสอนโดยใช้การสอนอ่านแบบชี้หน้า-ความคิด (Directed Reading Thinking Activity) ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ได้แก่ ด้านการสอนภาษาอังกฤษ ด้านวิธีสอนและด้านวัดผลประเมินผล พิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมสอดคล้องกับจุดประสงค์โดยใช้อัตราส่วนความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity Ratio: CVR) ซึ่งค่าดัชนีอัตราส่วนความเที่ยงตรงอยู่ที่ 1.00 [9]

3.1.8 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านการแก้ไขแล้วไปใช้สอนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 โรงเรียนโพธาวัฒนาเสนี

4. ทดสอบวัดทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ โดยใช้การสอนอ่านแบบชี้หน้า-ความคิด (Directed Reading Thinking Activity) จำนวน 1 ชุดเป็นแบบทดสอบปรนัยแบบเลือกตอบ จำนวนแบบทดสอบ 20 ข้อ เวลา 50 นาที โดยมีวิธีการสร้างแบบทดสอบดังนี้

4.1 ศึกษาวิธีสร้างแบบทดสอบจากวารสารวิชาการโรงเรียนนายเรือ ด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศึกษาศาสตร์ เรื่องการสร้างข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน [10]

4.2 นำเนื้อหาจากบทเรียนมาสร้างแบบทดสอบวัดทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การสอนอ่านแบบชี้หน้า-ความคิด (Directed Reading Thinking Activity) จำนวน 35 ข้อ 1 ชุด

4.3 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางการสอนภาษาอังกฤษ 3 ท่าน ตรวจสอบแก้ไขเพื่อตรวจสอบคุณภาพ โดยพิจารณาว่าแบบทดสอบที่สร้างขึ้นนั้น สอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้หรือไม่ โดยมีเกณฑ์กำหนดความคิดเห็นไว้

4.4 นำแบบทดสอบที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่า IOC แล้ว คัดเลือกข้อสอบที่มีค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 จำนวน 20 ข้อ (ค่าความสอดคล้องของ 20 ข้ออยู่ระหว่าง 0.67 ถึง 1)

4.5 เกณฑ์การให้คะแนนของแบบทดสอบทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ จำนวน 20 ข้อ คือ ตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดให้ 0 คะแนน

4.6 นำแบบทดสอบที่แก้ไขปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/7 โรงเรียนโพธาวัฒนาเสนี จังหวัดราชบุรี เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกและค่าความยากง่ายของข้อสอบ

4.7 นำแบบทดสอบที่ได้มาหาค่าอำนาจจำแนก (r) ค่าความยากง่าย (p) และค่าความเชื่อมั่น (KR-20) ของแบบทดสอบ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากโปรแกรมสำเร็จรูปพบว่าแบบทดสอบมีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.42 ถึง 0.83 จำนวน 20 ข้อ และแบบทดสอบมีค่าความยาก (p) ตั้งแต่ 0.33 ถึง 0.71 จำนวน 20 ข้อ

4.8 นำแบบทดสอบที่ผ่านการทดลองใช้มาหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีคำนวณแบบคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson) สูตร KR-20 [9] ได้ค่าเท่ากับ 0.8458

4.9 นำข้อสอบที่ผ่านการทดลองใช้นำมาให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทดสอบก่อนการจัดการเรียนรู้โดยวิธี DR-TA หลังจากนั้น กลุ่มตัวอย่างศึกษาได้รับการสอนด้วยวิธี DR-TA เป็นเวลา 5 คาบเรียน และทดสอบหลังการเรียนรู้โดยวิธี DR-TA

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

5.1 วัดทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจด้วยแบบทดสอบวัดทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ โดยใช้การสอนอ่านแบบชี้หน้า-ความคิด (Directed Reading Thinking Activity)

5.2 จัดการเรียนรู้โดยใช้แผนการสอนโดยใช้การสอนอ่านแบบชี้หน้า-ความคิด (Directed Reading Thinking Activity) จำนวน 5 แผน แผนละ 55 นาที รวมเป็น 5 ชั่วโมง

5.3 วัดทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจด้วยแบบทดสอบวัดทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ โดยใช้การสอนอ่านแบบชี้หน้า-ความคิด (Directed Reading Thinking Activity)

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 แสดง ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยเทคนิค DR-TA

คะแนน	N	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	sig
ก่อนเรียน	45	20	9.91	2.53	21.71*	0.000
หลังเรียน	45	20	14.20	2.42		

จากตารางพบว่า การทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 9.91 และ 14.20 ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียนพบว่า คะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนแตกต่างกับก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์การพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยเทคนิค DR-TA ให้ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70

เลขที่	คะแนน (20)	ร้อยละของคะแนน (100)	เกณฑ์ร้อยละ 70	
			ไม่ผ่านเกณฑ์	ผ่านเกณฑ์
1	17	85	0	1
2	11	55	1	0
3	15	75	0	1
4	16	80	0	1
5	13	65	1	0
6	14	70	0	1
7	12	60	1	0
8	16	80	0	1
9	14	70	0	1
10	18	90	0	1
11	12	60	1	0
12	15	75	0	1
13	14	70	0	1
14	14	70	0	1
15	13	65	1	0
16	17	85	0	1
17	16	80	0	1
18	15	75	0	1
19	13	65	1	0
20	14	70	0	1
21	16	80	0	1
22	11	55	1	0
23	14	70	0	1
24	14	70	0	1

ตารางที่ 2 (ต่อ)

เลขที่	คะแนน (20)	ร้อยละของคะแนน (100)	เกณฑ์ร้อยละ 70	
			ไม่ผ่านเกณฑ์	ผ่านเกณฑ์
25	15	75	0	1
26	16	80	0	1
27	14	70	0	1
28	13	65	1	0
29	14	70	0	1
30	10	50	1	0
31	14	70	0	1
32	14	70	0	1
33	15	75	0	1
34	17	85	0	1
35	9	45	1	0
36	16	80	0	1
37	7	35	1	0
38	17	85	0	1
39	10	50	1	0
40	15	75	0	1
41	15	75	0	1
42	18	90	0	1
43	12	60	1	0
44	18	90	0	1
45	16	80	0	1
จำนวนนักเรียน (45 คน)			ไม่ผ่าน 13 คน	ผ่าน 32 คน
คิดเป็นร้อยละ			28.89	71.11
คะแนนเฉลี่ยทั้งห้องเรียน (20 คะแนน)			14.20 คะแนน	
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)			2.42	

จากตาราง พบว่า ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 45 คน หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค DR-TA มีคะแนนหลังเรียนเฉลี่ยทั้งห้องเรียน 14.20 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.42 และจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์มีจำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 71.11 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด และไม่ผ่านเกณฑ์จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 28.89 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด

สรุปและอภิปรายผล

1. การทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 9.91 และ 14.20 ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียนพบว่า คะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนแตกต่างกันกับก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 45 คน หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค DR-TA มีคะแนนหลังเรียนผ่านเกณฑ์จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 71.11 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด และไม่ผ่านเกณฑ์จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 28.89 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด

อภิปรายผล

ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค DR-TA อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 แสดงว่าการใช้เทคนิค DR-TA สามารถพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ได้ดีขึ้น ทั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่า การสอนด้วยเทคนิค DR-TA เป็นเทคนิคที่ให้ผู้เรียนได้อ่านบทอ่านอย่างมีจุดมุ่งหมายตลอดเวลา ก่อนที่ผู้เรียนจะอ่านบทอ่าน ผู้เรียนจะต้องคาดเดาเนื้อหาจากรูปภาพหรือหัวข้อเรื่อง ว่าในบทความเกี่ยวข้องกับอะไร และในระหว่างที่อ่าน ผู้สอนจะใช้คำถามเพื่อให้ผู้เรียนสามารถตรวจสอบการคาดเดาก่อนอ่านเนื้อเรื่องว่าตรงกันหรือไม่ หากไม่ตรงก็สามารถเปลี่ยนแนวคิดได้ จะเห็นว่า การใช้เทคนิค DR-TA ทำให้ผู้เรียนอยู่กับบทความตลอดเวลา และมีจุดมุ่งหมายที่ทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาในบทความได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ เอกลักษณ์ เทพวิจิตร ที่กล่าวว่า เทคนิค DR-TA เป็นเทคนิคที่ทำให้ผู้เรียนได้ใช้ความรู้ใหม่กับประสบการณ์เดิมของผู้เรียน ไปเชื่อมโยงกับเนื้อหาภายในบทความ จึงทำให้เกิดความเข้าใจในบทความได้อย่างถูกต้องและแม่นยำขึ้น [5]

ก่อนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค DR-TA ผู้วิจัยได้สอนอ่านบทอ่านโดยการฉายบทอ่านบนโปรแกรมนำเสนอ ใส่รูปภาพประกอบ อ่านบทความให้ผู้เรียนและแปลไปพร้อม ๆ กัน และท้ายคาบมีการทำแบบฝึกหัดในหนังสือ จากการสอนลักษณะนี้ พบว่าผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่าย จึงทำให้ขาดความเข้าใจในสาระสำคัญของบทอ่าน และไม่สามารถทำแบบฝึกหัดได้ แต่หลังจากที่นำเทคนิค DR-TA มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ พบว่า ผู้เรียนยังเกิดความเบื่อหน่ายอยู่บ้าง ซึ่งอาจจะมีสาเหตุมาจากเนื้อหาในบทอ่านไม่น่าสนใจ แต่ผู้เรียนส่วนใหญ่มีปฏิสัมพันธ์กับเรื่องที่อ่านมากขึ้น เนื่องจาก DR-TA เป็นเทคนิคที่ให้ผู้เรียนได้คาดเดาเนื้อเรื่องก่อนที่จะอ่าน มีการฝึกให้ผู้เรียนตั้งคำถามหรือตอบคำถามก่อน ระหว่าง และหลังจากอ่านบทอ่านตลอดเวลา ผู้เรียนจึงมีความเข้าใจในบทอ่านมากขึ้น โดยจะเห็นได้จากการทำกิจกรรมและแบบฝึกหัดหลังเรียนในแต่ละคาบ

ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 45 คน หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค DR-TA มีคะแนนหลังเรียนผ่านเกณฑ์จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 71.11 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด และไม่ผ่านเกณฑ์จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 28.89 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด ผู้วิจัยพบว่า การใช้เทคนิค DR-TA ทำให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้เก่าและใหม่กับเนื้อเรื่องในบทความได้ และทำให้ผู้เรียนอยู่กับเนื้อหาในบทความตลอดเวลา อย่างไรก็ตาม ผู้เรียนบางกลุ่มมีพื้นฐานในเรื่องของคำศัพท์ที่น้อย จึงทำให้เป็นอุปสรรคในการอ่านบทความ ซึ่งทางผู้สอนก็ได้แก้ปัญหาโดยการใส่รูปภาพประกอบไปในบทความเพื่อทำให้บทความดูน่าสนใจ และสามารถใช้ในการคาดเดาบริบทภายในบทความได้ จึงทำให้มีผู้เรียนที่มีทักษะการอ่านผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 คิดเป็นร้อยละ 77.78 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด ซึ่งสอดคล้องกับ ณัฐธิดา กลางประชา ที่ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้เทคนิคการสอนอ่านแบบ DR-TA ผลการศึกษา พบว่า นักเรียนมีพัฒนาการในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจเฉลี่ยร้อยละ 78 และจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์มีจำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 87.50 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่ตั้งไว้ [12]

จากการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค DR-TA จะเห็นได้ว่าเป็นเทคนิคที่ช่วยให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจที่ดีขึ้น โดยปกติแล้ว เวลาที่นักเรียนอ่านบทความที่เป็นภาษาอังกฤษนักเรียนจะมุ่งอ่านอย่างเดียว โดยไม่ได้มีการตั้งคำถามกับเรื่องที่อ่านว่าใจความของเรื่องคืออะไร มีใคร ทำอะไร ที่ไหน และอย่างไร การใช้เทคนิคนี้ ที่ใช้การตั้งคำถามก่อนการอ่านจะทำให้นักเรียนได้อยู่กับบทความตลอดเวลา และนักเรียนที่เป็นผู้อ่านจะมุ่งอ่านบทความเพื่อตอบคำถามที่ได้ตั้งไว้ก่อนอ่าน จะเห็นว่า เทคนิคนี้จะช่วยให้นักเรียนมีเป้าหมายในการอ่านบทความและนักเรียนยังได้ฝึกความคิดและพูดแสดงความคิดเห็นจากเนื้อเรื่องที่กำลังอ่านจะทำให้จับใจความและเข้าใจในเรื่องที่อ่านได้มากขึ้น โดยครูอาจจะเขียนคำตอบของแต่ละกลุ่มไว้บนกระดานหรือประยุกต์ใช้สื่อเทคโนโลยีโพสต์แสดงความคิดเห็น และตรวจสอบความคิดและข้อคิดเห็นไปด้วยกัน เพื่อให้นักเรียนเกิดความสนใจมากขึ้น

เทคนิคการอ่านแบบ DR-TA เป็นเทคนิคที่ฝึกกระบวนการคิดของนักเรียนให้เป็นระบบมากขึ้น ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นบทความหรือเนื้อเรื่องที่เป็นภาษาอังกฤษ แต่ยังรวมถึงการอ่านสื่อหรือข้อความอื่น ๆ ด้วย ก่อนอ่านนักเรียนจะต้องคิดว่าจะได้อะไรจากการอ่านบทความหรือเนื้อหานี้ หรือผู้เขียนต้องการจะส่งสารอะไรให้ผู้อ่านเข้าใจ เมื่อครูได้ใช้เทคนิค DR-TA จนนักเรียนเกิดความเคยชินกับกระบวนการคิดตามเทคนิคนี้แล้ว ในคาบเรียนต่อไป ครูอาจจะไม่ต้องตั้งคำถามให้กับนักเรียน นักเรียนจะสามารถตั้งคำถามในเรื่องที่อ่าน และทำความเข้าใจในเนื้อหาใจความสำคัญได้เอง

ข้อเสนอแนะ

1. ควรเลือกบทอ่านตามความสนใจของผู้เรียน ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนจะรู้สึกสนใจและมีปฏิสัมพันธ์กับบทอ่านมากขึ้น
2. ควรมีการพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษควบคู่ไปกับเทคนิค DR-TA
3. ควรมีการนำเทคนิค DR-TA ไปประยุกต์ใช้กับเทคนิคอื่น ๆ เช่น เทคนิคการอ่านคร่าวๆ และอ่านหาเฉพาะจุด (skimming and scanning) หรือเทคนิคการเชื่อมโยงผังความคิด (Mind mapping)

เอกสารอ้างอิง

- [1] อัมพันธ์ ดอกเตย. การพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้หนังสือจัดระดับ. พิมพ์สาร 2560;1:59-71.
- [2] กระทรวงศึกษาธิการ. กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด; 2551.
- [3] สุวีริยา ทองประดิษฐ์, และ นิสากร จารุมณี. การพัฒนาบทเรียนอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้เนื้อหาบริบทท้องถิ่น. วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ 2561;2:77-96.
- [4] ผัสสพรรณ วัฒนพงษ์ชาติ, สุมาลี ชินอกุล, และ สำลี ทองจิวิ. ทักษะตอนการสอนการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจตามแนวคิด. Suranaree Journal of Science and Technology 2013; 2: 59-78.
- [5] เอกลักษณ์ เทพวิจิตร. การพัฒนาผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยวิธีการสอนอ่านแบบ DR-TA (Directed Reading - Thinking Activity). วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์ 2560 ;2 :17-28.
- [6] Stauffer, R. G. Teaching reading as a thinking process. New York: Harper & Row; 1969.
- [7] Tierney, R. J. et al. Reading strategies and practices (4th ed.). Massachusetts: Allyn and Bacon; 1995.
- [8] พวงรัตน์ ทวีรัตน์. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร; 2540.
- [9] ประสพชัย พสุนนท์. ความเที่ยงตรงของแบบสอบถามสำหรับงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2558;18:375-396
- [10] สันติ งามเสริฐ, นาวาตรี. การสร้างข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วารสารวิชาการโรงเรียนนายเรือ ด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศึกษาศาสตร์ 2560;1:48-66.
- [11] ศิริชัย กาญจนวาสี. การเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมสำหรับการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: บุญศิริการพิมพ์; 2544.
- [12] ณัฐธิดา กลางประชา. การพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 5 โดยใช้การสอนอ่านแบบ Directed Reading – Thinking Activity (DR-TA). วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา 2557;1(37):53-59.

การพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะการออกแบบบรรจุภัณฑ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู

The Development of Enrichment Curriculum on Local Packaging Design Skills to Enhance Career Skills for Teacher Students

ชานาติ บุปพมาศ^{1*} จีระศักดิ์ ทวีเงิน² พระวิทยา ขนชัยภูมิ³ สรัล สุวรรณ⁴ และมาเรียม นิลพันธุ์³

Chanatip Bubpamas¹, Jirasuk Thaweengern², Phrawitthaya Khonchaiyaphum³, Saran Suwan⁴ and Maream Nillapun³

¹คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี 76000

¹Faculty of Education, Phetchaburi Rajabhat University, Phetchaburi 76000

²โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายประถม) จังหวัดกรุงเทพฯ 10240

²Ramkhamhaeng University Demonstration School (Elementary Level), Bangkok 10240

³คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร จังหวัดนครปฐม 73000

³Faculty of Education, Silpakorn University, Nakhon Pathom 73000

⁴โรงเรียนสาธิตสถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ จังหวัดนนทบุรี 11120

⁴Panyapiwat Institute of Management Demonstration School, Nonthaburi 11120

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: chanatip.bub@mail.pbru.ac.th

Received: 21 November 2021, Revised: 24 January 2022, Accepted: 16 June 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะการออกแบบบรรจุภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู 2) ประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรเสริมทักษะการออกแบบบรรจุภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ชั้นปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 25 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) หลักสูตรเสริมทักษะการออกแบบบรรจุภัณฑ์ท้องถิ่น 2) แบบประเมินทักษะอาชีพ และ 3) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อหลักสูตร วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) หลักสูตรเสริมทักษะการออกแบบบรรจุภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูมีการพัฒนาขึ้นโดยมีหลักการที่มุ่งเน้นการส่งเสริมทักษะการออกแบบบรรจุภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ วัตถุประสงค์เพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้การออกแบบบรรจุภัณฑ์ท้องถิ่น มีเนื้อหาเกี่ยวกับการส่งเสริมทักษะอาชีพในท้องถิ่น และการจัดหลักสูตรเสริมทักษะการออกแบบบรรจุภัณฑ์ท้องถิ่น มีขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรตาม AADDR Model ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การสร้างองค์ความรู้ (Acknowledge : A) ขั้นตอนที่ 2 แนวทางการปฏิบัติ (Action : A) ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนาความรู้ (Development : D) ขั้นตอนที่ 4 การออกแบบ (Design : D) และขั้นตอนที่ 5 ผลงานตามสภาพจริง (Review : R) 2) ประสิทธิภาพของหลักสูตร มีดังนี้ 2.1) นักศึกษามีทักษะอาชีพโดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}$ = 4.60, S.D. = 0.49) 2.2) นักศึกษามีความคิดเห็นต่อหลักสูตรเสริมทักษะการออกแบบบรรจุภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.59, S.D. = 0.49)

คำสำคัญ : การพัฒนาหลักสูตรเสริม การออกแบบบรรจุภัณฑ์ท้องถิ่น ทักษะอาชีพ นักศึกษาครู

Abstract

The purposes of this research were to; 1) develop the enrichment curriculum on local packaging design skills to enhance career skills for teacher students, and 2) evaluate the effectiveness of the enrichment curriculum on local packaging

design skills to enhance career skills for teacher students. The participants consisted of 25 students in the Program of Early childhood. They obtained by using purposive sampling. Research instruments included of: 1) the enrichment curriculum on local packaging design skills 2) career skills evaluation form and 3) the evaluation form of student's opinion towards curriculum. The descriptive statistics including percentage, mean, and standard deviation were used to analyze the data.

The research finding were as follows: 1) the enrichment curriculum on local packaging design skills to enhance career skills for teacher students developed effectively. The principle focused on enrichment curriculum on local packaging design skills to enhance career skills. The objective was to enable students to learn local packaging design. There were content about enhance career skills and organizing courses to enhance local packaging design skills. There were 5 steps for curriculum development according to the AADDR Model: Step 1 Knowledge Creation (Acknowledge : A), Step 2 Action Guidelines (Action : A) Step 3 Knowledge Development (Development : D) Step 4 Designing (Design : D) and step 5 Works according to Actual Conditions (Review : R). 2) The effectiveness of the curriculum indicated that 2.1) The students' overall career skills were at a very good level ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.49). 2.2) The students' opinions on the local packaging design skills to enhance career skills were at the highest level ($\bar{X} = 4.59$, S.D.= 0.49).

Keywords : Enrichment Curriculum Development, Local Packaging Design, Career Skills, Teacher Student

บทนำ

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีได้คาดการณ์ว่าครอบครัวไทยจะมีขนาดเล็กลงและมีรูปแบบที่หลากหลายมากขึ้น ประชากรในประเทศไทยจะมีช่วงอายุที่แตกต่างกันและจะมีกลุ่มคนช่วงอายุใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น ซึ่งส่งผลต่อทัศนคติและพฤติกรรมที่ต่างกัน ดังนั้น การเตรียมความพร้อมของประชากรให้มีคุณภาพและการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ในการผลิตและการบริการของประเทศจะเป็นความท้าทายสำคัญในระยะต่อไป [1] แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 – 2564) จึงได้กำหนดจุดเน้นและประเด็นพัฒนาหลักในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ทางด้านการเตรียมพร้อมด้านกำลังคนและการเสริมสร้างศักยภาพของประชากรในทุกช่วงวัย โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นทุนมนุษย์ที่มีศักยภาพสูงภายใต้เงื่อนไขการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ โดยเฉพาะทางด้านการพัฒนาทักษะความรู้ความสามารถของคน มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะที่เหมาะสมในแต่ละช่วงวัยเพื่อวางรากฐานให้เป็นคนมีคุณภาพในอนาคต การพัฒนาทักษะสอดคล้องกับความต้องการในตลาดแรงงาน และทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของคนในแต่ละช่วงวัยตามความเหมาะสม รวมทั้งการให้ความสำคัญกับการพัฒนาให้มีความพร้อมในการต่อยอดพัฒนาทักษะในทุกด้าน มีทักษะการทำงานและการใช้ชีวิตที่พร้อมเข้าสู่ตลาดแรงงาน [2]

ในปัจจุบันซึ่งเป็นยุคแห่งศตวรรษที่ 21 มีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ตลอดจนความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทุก ๆ ด้าน กระแสการปรับเปลี่ยนทางสังคมที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อวิถีการดำรงชีพของทุกคนในสังคมอย่างทั่วถึง คนเป็นครูจึงต้องมีความตื่นตัวและเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมให้นักเรียนมีทักษะสำหรับการออกไปดำรงชีวิตในโลกในศตวรรษที่ 21 ที่เปลี่ยนไปจากศตวรรษที่ 19 และ 20 จากหนังสือเรื่องวิถีการสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์เขียนโดย ศ.นพ.วิจารณ์ พานิช [3] ได้กล่าวว่า การศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่คนทุกคนต้องเรียนรู้ตั้งแต่ชั้นอนุบาลไปจนถึงมหาวิทยาลัย และตลอดชีวิต คือ 3R x 7C ซึ่ง 3R ได้แก่ 1. อ่านออก (Reading) 2. เขียนได้ ((W)riting) 3. คิดเลขเป็น ((A)rithmetic) ส่วน 7C ได้แก่ 1. ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะในการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) 2. ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) 3. ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ (Cross-cultural understanding) 4. ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ (Collaboration , Teamwork and Leadership) 5. ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ (Communications, information & media literacy) 6. ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสาร (Computing & ICT literacy) และ 7. ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้ (Career & learning skills) จะเห็นได้ว่า ผู้เรียนในยุคปัจจุบันจำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมทักษะรอบด้าน และทักษะที่สำคัญจำเป็นหนึ่งในนั้น คือ ทักษะอาชีพ อันจะเป็นทักษะที่สำคัญของนักศึกษาในปัจจุบันที่จะต้องพัฒนาชีวิตให้เป็นคน

คุณภาพ สามารถที่จะเอาตัวรอดได้ในสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มศักยภาพของประเทศไทยเพื่อก้าวทันต่อการแข่งขันในสังคมโลก

ทักษะอาชีพ (Career Skills) เป็นทักษะหนึ่งซึ่งมีความสำคัญสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากเป็นทักษะที่ผู้เรียนต้องนำไปใช้ในการดำเนินชีวิต และเป็นทักษะที่จำเป็นในอนาคต ช่วยเสริมสร้างให้บุคคลมีความพร้อมสำหรับการประกอบอาชีพที่ดีในอนาคต การพัฒนาทักษะอาชีพเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้บุคคลมีความรู้ ความเข้าใจ มีความสนใจและความถนัดที่สอดคล้องกับงาน รวมถึงช่วยในเรื่องของการวางแผนสำหรับอาชีพในอนาคต [4] ทักษะอาชีพ คือ การคิดสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่เพื่อตอบสนองการดำรงชีวิตในสภาพแวดล้อมที่ต่างกันไป นำไปสู่การเผยแพร่ นำเทคนิควิธีการใช้และพัฒนาทักษะการใช้ เกิดเป็นกลยุทธ์การขาย เกิดเป็นผู้ประกอบการในงานอาชีพ ซึ่งเป็นทักษะอาชีพที่ต้องมีการส่งเสริมให้ทันในยุคการเปลี่ยนแปลง [5] การพัฒนาการใช้ทักษะอาชีพสำหรับผู้เรียนในสถานศึกษา เริ่มต้นจากการสำรวจความต้องการของผู้เรียน ความสอดคล้องเหมาะสมกับชุมชน บริษัทและสภาพแวดล้อมของผู้เรียน จากนั้นทำการพัฒนาหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพให้กับผู้เรียน โดยคำนึงถึงความสามารถ ความถนัด ความสนใจ แหล่งประกอบการรอบตัวผู้เรียนที่สนับสนุนการฝึกทักษะอาชีพ ทั้งนี้กระบวนการพัฒนาผู้เรียนควรจัดให้เป็นระบบและต่อเนื่อง โดยนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์

ปางอุบล อำนาจสิทธิ์ ได้เขียนลงในบทวิเคราะห์เศรษฐกิจของไทยรัฐออนไลน์ [6] ระบุว่า การแพร่ระบาดของ COVID-19 ได้ส่งผลกระทบต่อทั้งการดำเนินธุรกิจและวิถีชีวิตของคนแทบทุกกลุ่ม จากข้อมูลสำรวจภาวะการทำงานของประชากร อัตราการว่างงานในช่วงครึ่งแรกของปี 2564 ยังคงอยู่ในระดับสูงที่ 1.9% ของกำลังแรงงานทั้งหมด ทั้งนี้อัตราการว่างงานเพิ่มขึ้นสูง ส่วนหนึ่งมาจากการหยุด-เลิกกิจการ รวมไปถึงการเลย์ออฟพนักงานของภาคธุรกิจ โดยสัดส่วนของคนว่างงานที่มีสาเหตุจากการหยุด-เลิกกิจการ หรือถูกให้ออกจากงานในช่วงครึ่งแรกปีนี้ เพิ่มขึ้นไปอยู่ที่ 31.9% ของคนว่างงานทั้งหมด จนกลายเป็นสาเหตุหลักของการว่างงานของแรงงานไทยในช่วงที่มีการแพร่ระบาดของโควิด นอกจากการว่างงานจะเพิ่มจำนวนขึ้นแล้ว การว่างงานยังกินเวลานานขึ้นอีกด้วย ซึ่งไม่ใช่เฉพาะคนว่างงานกลุ่มที่เคยทำงานมาแล้วเท่านั้น แต่ "กลุ่มแรงงานหน้าใหม่" ก็ยังใช้เวลาหางานยาวนานกว่าที่ผ่านมา ทำให้รายได้ลดน้อยลง การพัฒนาทักษะของแรงงานหน้าใหม่หยุดชะงัก ทำให้การหางานยิ่งยากขึ้น และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันที่ทักษะที่เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานกำลังมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว หากแรงงานไม่สามารถปรับ-เพิ่มทักษะที่จำเป็นต่อการทำงานในอนาคตได้ การหางานในระยะข้างหน้าก็อาจจะเป็นไปได้ยาก หรืออาจมีรายได้ที่ลดลง เนื่องจากงานที่สามารถทำได้มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจน้อยลง และงานบางประเภทที่ต้องการทักษะสูงก็จะขาดแคลนคนมาทำงานได้ ทั้งนี้ หากแรงงานทักษะน้อยยังไม่ได้มีการปรับ-เพิ่มทักษะให้เพียงพอ พวกเขา ก็อาจจะไม่สามารถเปลี่ยนงาน หรือหางานทำได้ในอนาคต นำไปสู่การลดลง หรือขาดรายได้ของคนกลุ่มนี้ ซึ่งจะยิ่งตอกย้ำปัญหาที่สำคัญอื่น ๆ ของภาคครัวเรือนไทย

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า การจัดการศึกษาในสถานศึกษาปัจจุบันจำเป็นต้องมีการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมทักษะอาชีพ โดยมีเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความตระหนักในความสำคัญ และเห็นคุณค่าการศึกษาด้านอาชีพ โดยสิ่งสำคัญที่สุดในการส่งเสริมทักษะอาชีพ คือ "หลักสูตร" ที่ตอบสนองความต้องการ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน "หลักสูตร" ถือเป็นหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายการศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้นำไปสู่การดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 เพราะหลักสูตรมีความสำคัญต่อการส่งเสริมของบุคคล ในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถ ความสนใจ ความถนัดที่แท้จริงของตนเอง นอกจากนี้ยังเป็นเครื่องมือในการจัดการศึกษาเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ [7] ทั้งนี้ จากการสำรวจหลักสูตรพัฒนาทักษะอาชีพที่นักศึกษาคณะ สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีให้ความสนใจอยากที่จะพัฒนาตนเองมากที่สุดนั่นก็คือ ทักษะการออกแบบบรรจุภัณฑ์ท้องถิ่น เนื่องด้วยจังหวัดเพชรบุรีเป็นดินแดนแห่งขนมหวาน จึงมีร้านค้าและชุมชนจำนวนมากผลิตขนมหวานขึ้นมาจำหน่ายกันมากมาย แต่บรรจุภัณฑ์ที่บรรจุขนมหวานเหล่านั้นยังไม่ค่อยมีความตั้งใจเท่าที่ควร ดังนั้น การออกแบบบรรจุภัณฑ์ท้องถิ่นจึงเป็นสิ่งที่ผู้เรียนต้องการพัฒนาทักษะเพื่อนำไปต่อยอดเป็นทักษะอาชีพของตน ครอบครัว และเผยแพร่ไปยังชุมชนในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับมาเรียม นิลพันธุ์ และคณะ [8] ได้ทำการสรุปผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาแนวทางการนำกรอบแผนการจัดการศึกษาตลอดชีวิตมุ่งสู่ความเป็นเลิศอาชีพท้องถิ่นพบว่า ทุกภาคในประเทศไทยมีการรอบรู้ท้องถิ่น ได้แก่ 1) ด้านเกษตรกรรมท้องถิ่น 2) ด้านอุตสาหกรรมท้องถิ่น 3) ด้านการ

บริการท่องเที่ยว ท่องถิ่น 4) ด้านศิลปะการแสดงท้องถิ่น และ 5) ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยแต่ละภูมิภาคจะมีกรอบเนื้อหาสาระที่แตกต่างกัน ขึ้นกับบริบทของแต่ละพื้นที่ แต่ไม่ว่าจะเป็นกรอบการเรียนรู้ท้องถิ่นใดก็ล้วนสนับสนุนให้ผู้เรียนมีความรู้ และเกิดทักษะอาชีพท้องถิ่น โดยมีการจัดการศึกษาร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับชุมชนเข้ามามีบทบาทส่วนร่วมควบคู่ไปกับวิชาชีพครู เช่นเดียวกับ ปัทมาพร ท่อชู [9] ที่กล่าวว่า ในโลกยุคปัจจุบันที่มีการแข่งขันทางการค้าสูง การพัฒนาบรรจุภัณฑ์จึงเป็นทางเลือกที่น่าสนใจ ส่งเสริม สร้างบรรจุภัณฑ์ให้สามารถเอื้อประโยชน์ด้านหน้าที่ใช้สอยได้ดี มีความปลอดภัย ประหยัดและมีประสิทธิภาพ ถึงแม้ว่าการใช้งานของบรรจุภัณฑ์นั้น จะมีไว้เพียงเพื่อบรรจุ และเก็บรักษาผลิตภัณฑ์ ปัจจุบันได้มีการพัฒนา และเพิ่มความหลากหลายมากขึ้นกว่าที่เคยมีมา ความก้าวหน้าของเครือข่ายการคมนาคมขนส่งในโลกทุกวันนี้รวมไปถึงความซับซ้อน ของการค้าปลีกสมัยใหม่ ทำให้การบรรจุภัณฑ์มีความสำคัญมากที่สุดในการเก็บรักษาและป้องกันไม่ให้เกิดผลิตภัณฑ์เกิดความเสียหาย ระหว่างการขนส่งจากโรงงานผลิต ไปยังร้านค้าปลีกหรือผู้บริโภค นอกจากนี้บรรจุภัณฑ์ยังถูกใช้ให้เป็นสื่อโฆษณาที่สามารถเคลื่อนที่ได้ ป้องกันไม่ให้ผลิตภัณฑ์มีรอยขีดข่วน แสดงรายละเอียด การใช้ หรือแม้แต่เป็นส่วนหนึ่งของผลิตภัณฑ์เอง บรรจุภัณฑ์ยังถือเป็นปราการด่านแรกที่ผู้บริโภคจะมองเห็น เมื่อผู้บริโภคเห็นบรรจุภัณฑ์แล้วเกิดความประทับใจ สะดุดตาในทุกองค์ประกอบของบรรจุภัณฑ์ที่สามารถที่จะโน้มน้าวใจให้ผู้บริโภคเกิดความสนใจและต้องการที่จะรับรู้ข้อมูลต่าง ๆ ของตัวสินค้า นั้น ๆ ให้มากขึ้น บรรจุภัณฑ์จึงถือเป็นกลยุทธ์ทางการตลาด อีกทางหนึ่ง ที่ผู้ผลิตจะสามารถสร้างบรรจุภัณฑ์ให้เป็นที่ยึดติดตามใจนึก ทำให้ผู้บริโภคเกิดความสนใจอยากเข้ามาหยิบบรรจุภัณฑ์พิจารณา รูปลักษณ์ และรายละเอียดของตัวสินค้ารวมไปด้วย จนทำให้ผู้บริโภคเกิดความประทับใจในตัวสินค้านั้นโดยไม่รู้ตัว [10] สอดคล้องกับงานวิจัยของเกศแก้ว ประดิษฐ์ [11] ซึ่งได้ทำการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ข้าวกล้องพันธุ์ข้าวหอมกระดังงาที่มีผลต่อการตอบรับในเชิงพาณิชย์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านบ่ออ อำเภอดงตาล จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริโภคมีความพึงพอใจต่อบรรจุภัณฑ์ที่พัฒนาในด้านอัตลักษณ์เฉพาะระดับมาก ด้านออกแบบกราฟิกระดับมาก และด้านโครงสร้างบรรจุภัณฑ์ระดับมาก ผลตอบรับในเชิงพาณิชย์ของบรรจุภัณฑ์ที่พัฒนาสูงกว่าของบรรจุภัณฑ์เดิม คิดเป็นร้อยละ 26.99

จากความสำคัญทั้งหมดตามที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะการออกแบบบรรจุภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมอาชีพให้ผู้เรียนได้มีความรู้ ทักษะ ความสามารถเพื่อนำไปใช้สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับอาหารท้องถิ่น โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเห็นถึงความสำคัญของวิชาชีพ การประกอบอาชีพ และรู้จักการวางแผนในการประกอบอาชีพ อันเป็นการสร้างอาชีพให้กับผู้เรียน อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมทักษะอาชีพ อันเป็นทักษะหนึ่งในทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะการออกแบบบรรจุภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู
2. เพื่อประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรเสริมทักษะการออกแบบบรรจุภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู โดยแบ่งเป็นประเด็นต่าง ๆ ดังนี้
  - 2.1 เพื่อศึกษาทักษะอาชีพของนักศึกษาวิชาชีพครู
  - 2.2 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาวิชาชีพครูที่มีต่อหลักสูตรเสริมทักษะการออกแบบบรรจุภัณฑ์ท้องถิ่น

ขอบเขตของการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษานปฐมวัยชั้นปีที่ 2 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จำนวน 25 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1. ตัวแปรต้น คือ หลักสูตรเสริมทักษะการออกแบบบรรจุภัณฑ์ท้องถิ่น
2. ตัวแปรตาม คือ 1) ทักษะอาชีพ 2) ความคิดเห็นของนักศึกษาวิชาชีพครูที่มีต่อหลักสูตรเสริมฯ

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะการออกแบบบรรจุภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะการออกแบบบรรจุภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู เป็นการวิจัยแบบวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) ที่มีลักษณะเป็นแบบแผนเชิงผสมผสานแบบรองรับภายใน (The Embedded Design) ด้วยการศึกษาวิธีการเชิงปริมาณ (Quantitative Methods) เสริมด้วยวิธีการเชิงคุณภาพ (Qualitative Methods) เพื่อดำเนินการวิจัยให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดรายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัยเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research : R1) เป็นการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analysis : A) และประเมินความต้องการจำเป็นของการพัฒนาหลักสูตร โดยการศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร นักศึกษา ผู้สอน ทรัพยากร และประเมินความต้องการจำเป็นของการพัฒนาหลักสูตร โดยดำเนินการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร การสอน และการวิจัย โดยใช้เครื่องมือ คือ

1) แบบวิเคราะห์เอกสาร ใช้ในการวิเคราะห์เกี่ยวกับหลักสูตร แนวคิด หลักการ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะการออกแบบบรรจุภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู การวิเคราะห์ความสอดคล้องจากการประเมินคุณภาพของแบบวิเคราะห์เอกสาร มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.67, S.D. = 0.52)

2) แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ข้อ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) มีลักษณะของข้อคำถามเป็นแบบปลายเปิด (Open-end Questions) โดยมีประเด็นในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะการออกแบบบรรจุภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู การวิเคราะห์ความสอดคล้องจากการประเมินคุณภาพของแบบสัมภาษณ์ มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.50, S.D. = 0.55)

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development : D1) เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มาใช้ในการออกแบบและพัฒนา (Design and Development : D&D) โดยการออกแบบและพัฒนาโครงสร้างหลักสูตร ตรวจสอบคุณภาพของโครงสร้างหลักสูตรด้วยวิธีการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) โดยผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจำนวน 10 ท่าน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญทางด้านหลักสูตรจำนวน 3 ท่าน ด้านการวิจัย 1 ท่าน ด้านการวัดและประเมินผล 1 ท่าน ด้านการออกแบบบรรจุภัณฑ์ 2 ท่าน ด้านกิจกรรม 1 ท่าน ด้านการขายบนออนไลน์ 1 ท่าน และด้านการสอนปฐมวัย 1 ท่าน จากนั้นดำเนินการปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาหลักสูตรตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้วิธีการตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และความตรงตามโครงสร้าง (Construct Validity) คือ แบบประเมินความสอดคล้องที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ผลการประเมินพิจารณาจากการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ดำเนินการดังนี้

1) พัฒนาโครงสร้างหลักสูตรเสริมทักษะการออกแบบบรรจุภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู ซึ่งประกอบไปด้วย 1) แนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร 2) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร 3) องค์ประกอบของหลักสูตร ได้แก่ 3.1) หลักการและเหตุผล 3.2) วัตถุประสงค์ 3.3) กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3.4) การวัดและประเมินผล

2) พัฒนาเครื่องมือประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรเสริมทักษะการออกแบบบรรจุภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู ประกอบด้วย 2.1) แบบประเมินทักษะอาชีพของนักศึกษาวิชาชีพครู และ 2.2) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาวิชาชีพครูที่มีต่อหลักสูตรเสริมทักษะการออกแบบบรรจุภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ

3) ตรวจสอบคุณภาพของโครงสร้างหลักสูตร ด้วยวิธีการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) จากนั้นนำมาปรับปรุง แก้ไข หลักสูตรเสริมทักษะการออกแบบบรรจุภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ โดยโครงสร้างหลักสูตรเสริมทักษะการออกแบบบรรจุภัณฑ์ท้องถิ่น มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.50, S.D. = 0.84)

4) ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรเสริมทักษะการออกแบบบรรจุภัณฑ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู ด้วยแบบประเมินความสอดคล้องที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับของ Likert (Likert Five Rating Scales) ผลการประเมินพิจารณาจากการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน พบว่า

4.1) แบบประเมินทักษะอาชีพของนักศึกษาวิชาชีพครู มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.67, S.D. = 0.82)

4.2) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาวิชาชีพครูที่มีต่อหลักสูตรเสริมทักษะการออกแบบบรรจุภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.83, S.D. = 0.41)

ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research : R2) เป็นขั้นตอน การทดลองใช้หลักสูตรแบบการวิจัยก่อนทดลอง (Pre-Experimental Design) โดยการดำเนินการทดลองนำหลักสูตรไปใช้ตาม AADDR Model ที่มีขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะการออกแบบบรรจุภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู ซึ่งกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของหลักสูตรเสริมทักษะการออกแบบบรรจุภัณฑ์ท้องถิ่น ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างองค์ความรู้ (Acknowledge : A) เป็นการนำเอาความรู้ความสามารถของนักศึกษามาร่วมกันอภิปราย แลกเปลี่ยนพูดคุย โดยใช้องค์ความรู้เดิมของแต่ละคน มาผสมผสานกับความรู้ใหม่ เพื่อให้เกิดเป็นองค์ความรู้ที่จะนำไปพัฒนาต่อยอดในการออกแบบบรรจุภัณฑ์ท้องถิ่นต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 แนวทางการปฏิบัติ (Action : A) เป็นการที่นักศึกษาร่วมกันนำเอาองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นมาพัฒนาต่อยอดดูแนวทางการออกแบบบรรจุภัณฑ์ท้องถิ่นจากสินค้าที่ประสบความสำเร็จ และคิดเชื่อมโยงถึงบรรจุภัณฑ์ในท้องถิ่นเพชรบุรี

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนาความรู้ Development : D) เป็นขั้นตอนที่ให้ผู้เรียนได้ร่วมกันวางแผนระดมความคิดในการออกแบบบรรจุภัณฑ์ท้องถิ่นที่เหมาะสม ตรงตามความต้องการของท้องถิ่น และเป็นอัตลักษณ์ของจังหวัดเพชรบุรี

ขั้นตอนที่ 4 การออกแบบ (Design : D) เป็นขั้นตอนที่ให้ผู้เรียนได้ร่วมกันนำเอาแนวทางการออกแบบที่ได้วางแผนไว้มาออกแบบบรรจุภัณฑ์ของตนเองให้เกิดขึ้นจริง

ขั้นตอนที่ 5 ผลงานตามสภาพจริง (Review : R) เป็นการร่วมกันประเมินและสะท้อนถึงผลงานที่ออกมา นำเสนอผลงานที่ได้ออกแบบ และร่วมกันแสดงความคิดเห็น รวมถึงแนวทางการปรับปรุงแก้ไขให้ผลงานชิ้นนี้ดีขึ้นกว่าเดิม

ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development : D2) เป็นขั้นตอนการประเมินประสิทธิผลหลังการใช้หลักสูตรเสริมทักษะการออกแบบบรรจุภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู เพื่อให้ทราบว่า การพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะการออกแบบบรรจุภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู เมื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างการวิจัยครั้งนี้จะมีประสิทธิผลอย่างไรในประเด็นดังนี้ คือ

- 1) ทักษะอาชีพ วัดโดยแบบประเมินทักษะอาชีพ จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ทักษะการสื่อสารและมนุษยสัมพันธ์ 2) ทักษะกระบวนการทำงาน 3) ทักษะแสวงหาความรู้ 4) ทักษะการจัดการ มีการให้คะแนนตามเกณฑ์รูบริก (Rubric Scoring) 5 ระดับ
- 2) ความคิดเห็นของนักศึกษาวิชาชีพครูที่มีต่อหลักสูตรเสริมทักษะการออกแบบบรรจุภัณฑ์ท้องถิ่น วัดโดยแบบสอบถามความคิดเห็น จำนวน 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านเนื้อหา 2) ด้านวิทยากร 3) ด้านกิจกรรม 4) ด้านสื่อการเรียนรู้ที่ใช้ 5) ด้านการประเมิน 6) ด้านประโยชน์ที่ได้รับ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

ผลการวิจัย

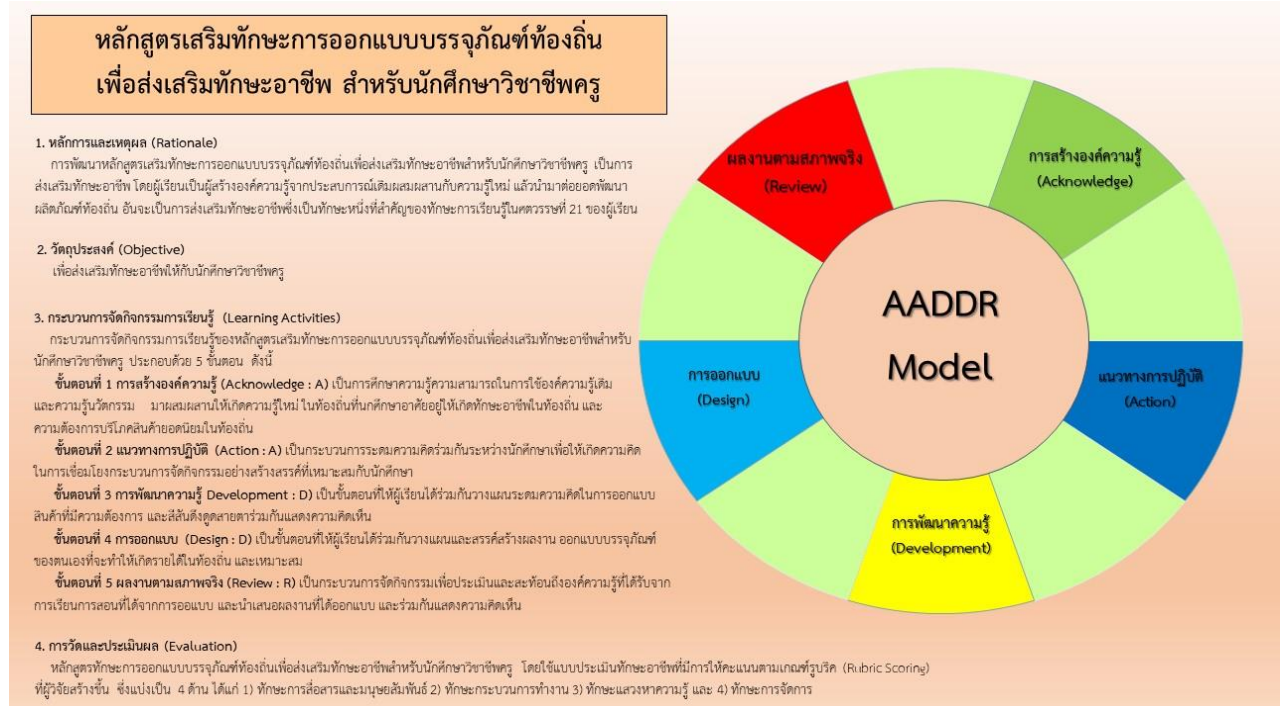
1. ผลการพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะการออกแบบบรรจุภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู “AADDR Model” มีองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1) หลักการและเหตุผล (Rationale) การพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะการออกแบบบรรจุภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู เป็นการส่งเสริมทักษะอาชีพ โดยผู้เรียนเป็นผู้สร้างองค์ความรู้จากประสบการณ์เดิมผสมผสานกับ

ความรู้ใหม่ แล้วนำมาต่อยอดพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น อันจะเป็นการส่งเสริมทักษะอาชีพซึ่งเป็นทักษะหนึ่งที่สำคัญของทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน

2) วัตถุประสงค์ (Objective) เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพให้กับนักศึกษาวิชาชีพครู

3) กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (Learning Activities) ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การสร้างองค์ความรู้ (Acknowledge : A) ขั้นตอนที่ 2 แนวทางการปฏิบัติ (Action : A) ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนาความรู้ Development : D) ขั้นตอนที่ 4 การออกแบบ (Design : D) และขั้นตอนที่ 5 ผลงานตามสภาพจริง (Review : R)

รูปที่ 1 หลักสูตรเสริมทักษะการออกแบบบรรจุภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู (ภาพโดยผู้วิจัย)

4) การวัดและประเมินผล (Evaluation) หลักสูตรเสริมทักษะการออกแบบบรรจุภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู โดยใช้แบบประเมินทักษะอาชีพที่มีการให้คะแนนตามเกณฑ์รูบริก (Rubric Scoring) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. ผลการประเมินประสิทธิผลการพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะการออกแบบบรรจุภัณฑ์ท้องถิ่น สรุปได้ว่า

2.1 ผลการศึกษาทักษะอาชีพของนักศึกษาวิชาชีพครู มีคะแนนเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.49) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า รายการประเมินส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีมาก ได้แก่ ด้านทักษะการสื่อสารและมนุษยสัมพันธ์มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมากเป็นอันดับแรก ($\bar{X} = 4.72$, S.D. = 0.46) รองลงมาคือ ด้านทักษะกระบวนการทำงาน ($\bar{X} = 4.68$, S.D. = 0.48) และทักษะการจัดการ ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.51) เรียงมาตามลำดับ ส่วนด้านทักษะแสวงหาความรู้อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.51)

2.2 ผลการสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาวิชาชีพครูที่มีต่อการใช้หลักสูตรเสริมทักษะการออกแบบบรรจุภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ มีคะแนนเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.49) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า รายการประเมินส่วนใหญ่อยู่ในมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านวิทยากร มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.76$, S.D. = 0.44) รองลงมาคือ ด้านเนื้อหา ($\bar{X} = 4.68$, S.D. = 0.48) ด้านกิจกรรม ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.49) และด้านประโยชน์ที่ได้รับ ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = 0.63) เรียงมาตามลำดับ และมีรายการประเมิน 2 รายการมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านสื่อการเรียนรู้ที่ใช้ ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.51) และด้านการประเมิน ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.48) มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำสุด

สรุปผลการวิจัย

1. หลักสูตรเสริมทักษะการออกแบบบรรจุภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู “AADDR Model” มีองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการและเหตุผล (Rationale) 2) วัตถุประสงค์ (Objective) 3) กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (Learning Activities) ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การสร้างองค์ความรู้ (Acknowledge : A) ขั้นตอนที่ 2 แนวทางการปฏิบัติ (Action : A) ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนาความรู้ Development : D) ขั้นตอนที่ 4 การออกแบบ (Design : D) และขั้นตอนที่ 5 ผลงานตามสภาพจริง (Review : R) 4) การวัดและประเมินผล (Evaluation)
2. ทักษะอาชีพของนักศึกษาครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก มีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.60, S.D. = 0.49)
3. นักศึกษามีความคิดเห็นต่อหลักสูตรเสริมทักษะการออกแบบบรรจุภัณฑ์ท้องถิ่น (AADDR Model) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.59, S.D. = 0.49)

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะการออกแบบบรรจุภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู อภิปรายผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

1. จากผลการพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะการออกแบบบรรจุภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู (AADDR Model) พบว่า หลักสูตรมีคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาอยู่ในระดับมากที่สุด สามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ มีความเหมาะสม และครอบคลุมความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมทักษะอาชีพของนักศึกษาวิชาชีพครู ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก หลักสูตรเสริมทักษะการออกแบบบรรจุภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพได้มีการพัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบ โดยมีกระบวนการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของ Graththorn et al. [12] ที่กล่าวว่า กลยุทธ์การพัฒนาหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพตามกระบวนการพัฒนาและการนำไปใช้อย่างสอดคล้องและต่อเนื่องกัน โดยเริ่มจากการพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะอาชีพ หลักการและเหตุผลของหลักสูตร การพัฒนาจุดเน้น จุดมุ่งหมาย วัตถุประสงค์ กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล หลักสูตร สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วารินทร์ แก้วอุไร และเทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย; คันศร คงเย็น; สมใจ กงเดิม ที่กำหนดองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ใกล้เคียงกัน ประกอบด้วยหลักการและเหตุผล จุดมุ่งหมายของหลักสูตร สมรรถนะที่มุ่งเน้น โครงสร้างและเนื้อหาหลักสูตร กระบวนการพัฒนา ระยะเวลาการพัฒนา สื่อการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล [13 - 15] ผู้วิจัยจึงได้สังเคราะห์กระบวนการจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรเสริมทักษะการออกแบบบรรจุภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู (AADDR Model) ร่วมกับการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่มีความเกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานสำหรับนักศึกษาครู จากสิ่งที่ดำเนินการมาจึงเป็นผลให้หลักสูตรเสริมทักษะการออกแบบบรรจุภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู (AADDR Model) มีคุณภาพโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. นักศึกษาวิชาชีพครูที่เข้าร่วมหลักสูตรเสริมทักษะการออกแบบบรรจุภัณฑ์ท้องถิ่น มีทักษะอาชีพอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}$ = 4.60, S.D. = 0.49) เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นเกิดจากความต้องการจำเป็นของผู้เข้ารับการ พัฒนา ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะอาชีพ และเจตคติของผู้เข้าร่วมกิจกรรม กิจกรรมการอบรมใช้วิธีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันระหว่างผู้เข้ารับการ พัฒนา และผู้เข้ารับการ พัฒนากับวิทยากร มุ่งเน้นการปฏิบัติ จัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ทำให้เกิดการแตกแขนงของความรู้และประสบการณ์ อีกทั้งหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีการเตรียมการไว้เป็นอย่างดี ตั้งแต่หลักสูตร คู่มือ การออกแบบกิจกรรม สื่อ ระยะเวลา และสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เป็นกันเอง ระหว่างวิทยากรกับผู้เข้ารับการ พัฒนา โดยใช้การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เชิงประสบการณ์ สร้างการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ การลงมือปฏิบัติเป็นระยะ สื่ออุปกรณ์ และระยะเวลาที่เหมาะสม [16 - 18] นอกเหนือจากนั้น ผู้วิจัยได้ออกแบบการเรียนรู้อย่างเป็นระบบตามแนวคิดของ Kruse [19] คือ กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้เชิงพฤติกรรม สร้างกิจกรรมการเรียนรู้ พัฒนาและเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ และประเมินตัดสินผล นอกจากนี้ เนื้อหาสาระของหลักสูตรยังมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะการออกแบบบรรจุภัณฑ์ท้องถิ่น การเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ที่สะท้อนพฤติกรรมการเรียนรู้ การพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะการออกแบบบรรจุภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ จะต้องสามารถวัดและประเมินผลการเรียนรู้ได้ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้ อีกทั้งหลักสูตรเป็น

กระบวนการพัฒนาสมรรถนะเน้นการนำความรู้จากประสบการณ์เดิมและประสบการณ์ใหม่หลอมรวมเป็นทักษะใหม่ซึ่งไปต่อยอดสู่การออกแบบบรรจุภัณฑ์ท้องถิ่น อันส่งผลให้สามารถนำความรู้ที่ได้ไปต่อยอดในการพัฒนาทักษะอาชีพให้กับนักศึกษาวิชาชีพครูได้อย่างมีคุณภาพ และเกิดความพึงพอใจในการเข้าร่วมหลักสูตรการออกแบบบรรจุภัณฑ์ท้องถิ่นที่พัฒนาขึ้น

3. นักศึกษามีความคิดเห็นต่อหลักสูตรเสริมทักษะการออกแบบบรรจุภัณฑ์ท้องถิ่น (AADDR Model) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.49) เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรเสริมทักษะการออกแบบบรรจุภัณฑ์ท้องถิ่นที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ขึ้นนั้น มีการดำเนินกิจกรรมที่เป็นขั้นตอนให้นักศึกษาได้เกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์ และลงมือกระทำด้วยตัวเอง โดยเริ่มตั้งแต่การสร้างองค์ความรู้ (Acknowledge : A) แล้วไปสู่แนวทางการปฏิบัติ (Action : A) ต่อยอดไปยังการพัฒนาความรู้ (Development : D) การออกแบบ (Design : D) และให้นักศึกษาได้สร้างผลงานตามสภาพจริง (Review : R) ซึ่งขั้นตอนในการดำเนินการจัดกิจกรรมเหล่านี้ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ขึ้นอย่างเป็นระบบ เริ่มตั้งแต่การออกแบบหลักสูตรเสริมทักษะการออกแบบบรรจุภัณฑ์ท้องถิ่นซึ่งได้มาจากการสำรวจความต้องการของนักศึกษา ตลอดจนการออกแบบกิจกรรมให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย ตรงตามความสนใจ เปิดโอกาสให้นักศึกษาซักถาม อภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน จึงทำให้นักศึกษามีความพึงพอใจต่อหลักสูตรเสริมทักษะการออกแบบบรรจุภัณฑ์ท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Scott [20] ที่กล่าวว่า การมุ่งใจให้บุคคลเกิดความพึงพอใจต่อการทำงานที่ให้ผลเชิงปฏิบัติจะต้องทำให้บุคคลเห็นความสัมพันธ์ของงานกับความปรารถนาส่วนตัว เพื่อให้บุคคลเห็นความหมายของงานที่ตนทำ และงานจะต้องมีการวางแผนและวัดผลสำเร็จโดยใช้ระบบการทำงานและการควบคุมที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งหากต้องการให้ได้ผลในการสร้างแรงจูงใจภายในจะต้องให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมายและรับทราบผลสำเร็จในการทำงานโดยตรง ซึ่งสิ่งที่สำคัญคืองานที่มอบหมายให้ผู้เรียนนั้นต้องเป็นงานที่ผู้เรียนสามารถทำได้สำเร็จด้วย เช่นเดียวกับแนวคิดของปพนวิจิตร ลภัสสิริโยโชก [21] และบริสุทธิ์ธรรม พิมพ์ศิริ [22] ที่กล่าวว่า การเรียนการสอนควรสร้างจากประสบการณ์และความสนใจของผู้เรียนและผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรพร ศุภกิจ [23] ซึ่งได้ทำการพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบสองภาษาสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู สาขาวิชาการประถมศึกษา พบว่า ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้แบบสองภาษาอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งจะเห็นได้ว่า หากผู้สอนพัฒนาหลักสูตรได้ตรงตามความสนใจและความต้องการของผู้เรียนแล้วนั้นย่อมทำให้นักศึกษาเกิดความพึงพอใจหรือความพึงพอใจในทางบวกและเต็มใจที่จะให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยด้านทักษะอาชีพจะเห็นได้ว่า ผู้เรียนมีทักษะแสวงหาความรู้ในระดับต่ำที่สุด ดังนั้น ควรมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าความรู้ด้วยตนเอง โดยให้ผู้เรียนเป็นผู้เลือกแหล่งเรียนรู้ด้วยตนเอง แทนที่ครูผู้สอนจะเป็นผู้จัดหาให้

1.2 จากผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้เรียนพบว่า ผู้เรียนมีระดับความคิดเห็นทางด้านการประเมินต่ำที่สุด ดังนั้นอาจมีการปรับวิธี รูปแบบการประเมิน หรืออาจชี้แจงการประเมินผู้เรียนให้มีความชัดเจนเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

1.3 ควรมีการเสริมเพิ่มเติมเนื้อหาของการออกแบบบรรจุภัณฑ์ในลักษณะต่าง ๆ โดยไม่เจาะจงว่าต้องเป็นการออกแบบบรรจุภัณฑ์อาหารเท่านั้น เพื่อต่อยอดความคิดของผู้เรียนให้มีความหลากหลายและสร้างสรรค์เพิ่มมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบทักษะอาชีพของผู้เรียนที่มีพื้นฐานทางครอบครัวที่แตกต่างกัน

2.2 ควรมีการศึกษาปัญหาและความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรการออกแบบบรรจุภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 ในด้านอื่น ๆ ของนักศึกษาวิชาชีพครู

2.3 ควรมีการวิจัยและพัฒนา เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีทักษะอาชีพโดยเปลี่ยนรูปแบบหลักสูตรเป็นหลักสูตรอื่น ๆ ตามที่ผู้เรียนให้ความสนใจ เช่น หลักสูตรการประกอบอาหาร หลักสูตรการเย็บปักถักร้อย

เอกสารอ้างอิง

- [1] สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการคุุทธศาสตร์ชาติ. คุุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.2561 - 2580. กรุงเทพฯ; 2561.
- [2] สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบสอง พ.ศ.2560 - 2564. กรุงเทพฯ; 2560.
- [3] ศาสตราจารย์ นพ.วิจารณ์ พานิช. วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. มูลนิธิสดศรีสุยดีวงศ์; 2555.
- [4] จันท์เพ็ญ สุวรรณคร. กระบวนการจัดการกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างการใช้ทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย [วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต]. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร; 2558.
- [5] สุวิธิดา จรุงเกียรติกุล. ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (The Twenty-First Century Skills). [อินเทอร์เน็ต]. 2561 [เข้าถึงเมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2565]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.truelookpanya.com/blog/content/66054/teaartedu-teaart-teaarttea>
- [6] ปางอุบล อำนวยสิทธิ์. ภาวการณ์ “ไม่มีงานทำ” ของประชากรไทย .[อินเทอร์เน็ต]. 2564 [เข้าถึงเมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2565]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.thairath.co.th/business/feature/2207591>
- [7] พนัฑ ธาตุทอง. เทคนิคการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา. เพชรเกษมการพิมพ์; 2551.
- [8] มาเรียม นิลพันธุ์ และคณะ. การพัฒนาแนวทางการใช้กรอบแผนการจัดการศึกษาตลอดชีวิตมุ่งสู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพท้องถิ่น. [อินเทอร์เน็ต]. 2556 [เข้าถึงเมื่อ 15 ตุลาคม 2564]. เข้าถึงได้จาก: <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/EAUHSocSci/article/view/34760/35473>
- [9] ปัทมาพร ท่อชู. การทำความเข้าใจ การออกแบบบรรจุภัณฑ์. [อินเทอร์เน็ต]. ม.ป.ป. [เข้าถึงเมื่อ 15 ตุลาคม 2564]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.thailandindustry.com/onlinemag/view2.php?id=732&section=37&issues=28>
- [10] ปุ่น คงเจริญเกียรติ และสมพร คงเจริญเกียรติ. บรรจุภัณฑ์อาหาร. สมาคมการบรรจุภัณฑ์ไทย; 2541.
- [11] เกศแก้ว ประดิษฐ์. การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ข้าวกล้องพันธุ์ข้าวหอมกระดังงาที่มีผลต่อการตอบรับในเชิงพาณิชย์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านบ่อขอ อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส. วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ 2561; 10: 127-139.
- [12] Graththorn, A. A., Boschee, F., Whitehead, B. M., & Boschee, B. F. Curriculum Leadership: Strategies for Development and Implementation. 5th ed. Thousand Oaks: SAGE Publications; 2019.
- [13] วารินทร์ แก้วอุไร และเทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย. การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา. วารสารวิชาการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ 2552; 10: 13 -24.
- [14] คันศร คงเย็น. การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสมรรถนะหัวหน้าศูนย์บ่มเพาะ อาชีวศึกษา ในวิทยาลัยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. [ดุขฎีนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุขฎีบัณฑิต]. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล; 2552.
- [15] สมใจ กงเติม. การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมออนไลน์เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะครู สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. [รายงานการวิจัย]. เพชรบูรณ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์; 2556.
- [16] สบพันธ์ ชิดานนท์. การพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นของผู้ตรวจสอบอาคาร. [ดุขฎีนิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุขฎีบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง; 2551.
- [17] ฐิติวรรณ สิ้นธุ์นอก. การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมสมรรถนะที่จำเป็นของผู้จัดการฝึกอบรมสำหรับองค์กรเอกชนในประเทศไทย. [ดุขฎีนิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุขฎีบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง; 2552.
- [18] ธมนพัฑร์ สิมากร. การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของพยาบาลผู้จัดการผู้ปวยรายกรณี. [ดุขฎีนิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุขฎีบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง; 2553.
- [19] Kruse, K. Introduction to Instructional Design and the ADDIE Model. [Internet]. 2011 [cited 2021 October 15]. Available from: http://www.transformativedesigns.com/id_systems.html
- [20] Scott, P. The process of conceptual change in science. Cornell University; 1970.
- [21] ปพนวัจน ลภัสภิญโญโชค. การพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมมนทัศน์และกระบวนการทางคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา. [วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุขฎีบัณฑิต]. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร; 2558.
- [22] บริสุทธิ์ธรรม พิมพ์ศิริ. การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Constructivism เพื่อส่งเสริมความสามารถทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา. [วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุขฎีบัณฑิต]. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร; 2559.
- [23] พัชรพร ศุภกิจ. การพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบสองภาษาสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูสาขาวิชาการประถมศึกษา [วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุขฎีบัณฑิต]. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร; 2562.

ปัจจัยการกำกับดูแลกิจการที่ดีที่ส่งผลต่อการวางแผนภาษี ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

Good Corporate Governance Factors Affecting Planning of Listed Companies in the Stock Exchange of Thailand

พันธัสแสน ใจชื่น ปภัสวรรณ ภูสุวรรณ ศิริกัญญา พึ่งงาม อุภาวดี เนื่องวรรณะ วรกร แชมเมืองปัก
ขวัญนรี กล้าปราบโจร ฐิติพร พระโพธิ์ และสร้อยเพชร ลิสนิ

Pansaen Chaichuen, Phaphatswan Phusuwan, Sirikunya Pung-ngam, Upawadee Neungwana, Worakron Chammungpuk,
Kwannaree Klaprabchone, Thitiporn Prapho and Sroyet Lissani

หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี 71000

Master of Accountancy Program, Faculty of Management Sciences, Kanchanaburi Rajabhat University, Kanchanaburi 71000

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: Pansean.ch59@kru.ac.th

Received: 19 December 2021, Revised: 26 March 2022, Accepted: 15 June 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการกำกับดูแลกิจการที่ดีและโครงสร้างการบริหารที่ส่งผลต่อการวางแผนภาษีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 243 บริษัท เครื่องมือที่ใช้การวิจัยโดยใช้แบบรายงานข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) รายงานงบการเงินของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และข้อมูล CG Score จากเว็บไซต์สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ในปี พ.ศ. 2563 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา สถิติเชิงอนุมาน ด้วยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัยพบว่า สัดส่วนคณะกรรมการอิสระมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริง อย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ 0.05 และพบว่าสัดส่วนของผู้ถือหุ้นชาวต่างชาติมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอัตราภาษีต่อสินทรัพย์รวม อย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ 0.01 แต่ไม่พบความสัมพันธ์กับระดับคะแนนการกำกับดูแลกิจการที่ดี สัดส่วนของผู้ถือหุ้นชาวต่างชาติ และการกระจุกตัวของคณะกรรมการกับอัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริง และไม่พบความสัมพันธ์กับระดับคะแนนการกำกับดูแลกิจการที่ดี สัดส่วนคณะกรรมการอิสระ และการกระจุกตัวของคณะกรรมการกับอัตราภาษีต่อสินทรัพย์รวม ผลจากการวิจัยผู้บริหารหรือผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนภาษีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเพื่อให้มีกำไรทางภาษีลดลง เช่น การกำหนดกลยุทธ์ภาษี การระบุประเภทของรายได้และค่าใช้จ่ายที่หักภาษีได้ เป็นต้น

คำสำคัญ : การกำกับดูแลกิจการที่ดี การวางแผนภาษี โครงสร้างการบริหาร

Abstract

The purpose of this research was to study the relationship between the level of good corporate governance and management structure in affecting tax planning of companies listed on the Stock Exchange of Thailand. The population and samples used in this research were 243 companies listed on the Stock Exchange of Thailand. Research instruments consisted of annual data report forms (Form 56-1), financial statements of companies listed on the Stock Exchange of Thailand, and CG Score data from the website of the Securities and Exchange Commission in 2020. The statistics used for data analysis were descriptive statistics, inferential statistics, Pearson's correlation coefficient analysis, and multiple regression analysis. The statistical significance level was set at the 0.05 level.

The results showed that the independent committee ratio was positively correlated with the real income tax rate at a significant level of 0.05. It was found that the proportion of foreign shareholders was positively correlated with the total asset tax rate at a significant level of 0.01, but not correlated with the good corporate governance score of the proportion of foreign shareholders and the concentration of the board of directors to the actual income tax rate, and there was no correlation with the good corporate governance rating, Non-Executive – NED, and the concentration of the board of directors to the corporate tax rate per total assets. The results of the research of executives or related persons can be used as a guideline for tax planning of companies listed on the Stock Exchange of Thailand in order to reduce tax profits, such as determining tax strategies, knowing the types of income and tax deductible expenses, etc.

Keywords : Corporate Governance, Tax Planning, Administrative Structure

บทนำ

สมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย ร่วมกับตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ได้จัดงานนำเสนอผลสำรวจการกำกับดูแลกิจการบริษัทจดทะเบียนไทยประจำปี 2563 ซึ่งในงานดังกล่าวได้นำเสนอผลสำรวจ CGR ประจำปี 2563 พบว่า จากการสำรวจบริษัทจดทะเบียน ทั้งหมด 692 บริษัท คะแนนเฉลี่ยด้านการปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียนไทย อยู่ในเกณฑ์ดีมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 83 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งสูงที่สุดตั้งแต่เริ่มทำการประเมิน CGR ในปี 2544 แสดงให้เห็นว่า บริษัทจดทะเบียนไทยให้ความสำคัญในการพัฒนาการกำกับดูแลกิจการของบริษัทเพื่อการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน โดยคำนึงถึงบทบาทต่อผู้มีส่วนได้เสียแต่ละกลุ่ม รวมถึงมีการปรับบทบาทและภาวะผู้นำของคณะกรรมการในการกำกับดูแลด้านสิ่งแวดล้อมและบุคลากรเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นไปตามหลักการใน CG Code และสอดคล้องกับความคาดหวังและสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้ลงทุนทั้งในและต่างประเทศ หากพิจารณาคะแนนเฉลี่ยรายหมวดของผลสำรวจในปี 2563 พบว่าหมวดที่ได้รับคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 80 เปอร์เซ็นต์ขึ้นไปมี 4 หมวด ได้แก่ หมวดสิทธิของผู้ถือหุ้น การปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้นอย่างเท่าเทียมกัน การเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใส และการคำนึงถึงบทบาทของผู้มีส่วนได้เสีย ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 94, 94, 87 และ 83 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ ส่วนหมวดความรับผิดชอบของคณะกรรมการ แม้จะยังได้รับคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 76 เปอร์เซ็นต์ แต่มีพัฒนาการที่ดีขึ้นกว่าปีที่ผ่านมาโครงสร้างระบบเศรษฐกิจทั่วโลกมีการเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างมาก บางธุรกิจต้องปิดตัวลง ขณะที่บางธุรกิจสามารถตอบสนองพฤติกรรมของผู้คนที่เปลี่ยนไปได้เป็นอย่างดีส่งผลให้โลกธุรกิจมีการแข่งขันสูงมาก นักลงทุนจึงต้องตระหนักถึงปัจจัยต่าง ๆ ก่อนการตัดสินใจลงทุนในธุรกิจแต่ละประเภท ซึ่งถือเป็นแนวโน้มที่ดี [1]

นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงแผนงานปรับปรุงหลักเกณฑ์ CGR ทั้งในส่วนหลักเกณฑ์การประเมินและแนวทางพิจารณาให้คะแนน โดยแต่ละหมวดจะสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน มีความชัดเจนในการนำไปปฏิบัติ ยกเว้นมาตรฐานการปฏิบัติของบริษัทจดทะเบียนไทยไปสู่ ESG และสามารถเทียบเท่ากับมาตรฐานสากล รวมถึงต้องสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงและความคาดหวังต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในระยะหลัง เพื่อเป้าหมายในการเปิดโอกาสและเตรียมความพร้อมบริษัทจดทะเบียนไทยให้มีศักยภาพในการแข่งขัน เป็นที่ยอมรับในด้านการกำกับดูแลกิจการเมื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจโลก ที่สำคัญยังช่วยพัฒนาคุณภาพของตลาดทุนไทยในสายตาของนักลงทุนทั้งในและต่างประเทศได้ในระยะยาวต่อไป การกำกับดูแลกิจการในปัจจุบันมีความท้าทายในบริบทที่เปลี่ยนไป แนวโน้มการให้ความสำคัญกับประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความยั่งยืนเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ เกณฑ์ CGR มีส่วนสำคัญในการกำหนดทิศทางการปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียนไทยให้ก้าวไปสู่การพัฒนารองรับอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้ความสำคัญในการเตรียมความพร้อมของบริษัทจดทะเบียนเพื่อเข้าใจหลักเกณฑ์ของ CGR ที่จะมีการปรับปรุงใหม่ให้มีความทันสมัย และครอบคลุมเรื่อง ESG เพื่อสะท้อนการกำกับดูแลกิจการในมิติด้านความยั่งยืน ซึ่งถือเป็นบทบาทของ IOD ในการสนับสนุนการพัฒนารองรับเพื่อความยั่งยืน [2]

การวางแผนภาษีเป็นแนวทาง วิธีการ ที่จะสามารถลดหย่อนภาษีได้โดยถูกต้องตามกฎหมายไม่ใช่การหลีกเลี่ยงภาษี บริษัทที่มีผลการดำเนินงานที่ดีย่อมหมายถึงการเสียภาษีที่สูงขึ้นตามไปด้วย ในประเทศไทยได้มีการกำหนดอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลไว้สูงสุดถึงร้อยละ 20 ของกำไร หากบริษัทจะต้องเสียเต็มจำนวนก็นับว่าเป็นจำนวนเงินไม่น้อยกว่าเลยทีเดียว ในหลาย ๆ

บริษัท การวางแผนภาษีจึงถูกนำมาใช้เพื่อลดภาระค่าใช้จ่าย ทำให้ต้นทุนของบริษัทลดลง ส่งผลให้บริษัทมีกำไรสูงขึ้นการวางแผนภาษีจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญชำนาญ จึงอาจทำให้เป็นข้อจำกัดของบางบริษัท [3]

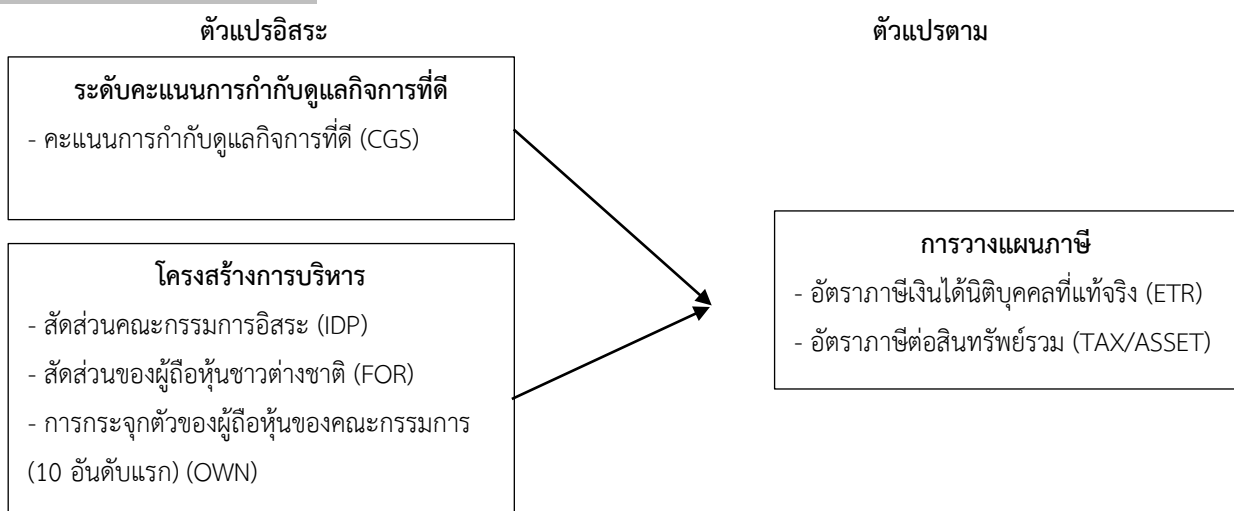
จากงานวิจัยของ นันทิพย์ ขำตันวงษ์ (2558) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับการวางแผนภาษีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งมีผลการประเมินการกำกับดูแลกิจการในปี พ.ศ. 2556 และ พ.ศ. 2557 พบว่าการวางแผนภาษีที่วัดค่าจากอัตราภาษีต่อสินทรัพย์รวม (TAX/ASSET) มีความสัมพันธ์เชิงลบกับการกำกับดูแลกิจการที่วัดค่าจากผลการประเมินการกำกับดูแลกิจการ (CGS) และสัดส่วนคณะกรรมการอิสระในคณะกรรมการของบริษัท (BOARD_SORT) แต่ไม่ได้กล่าวถึงการวางแผนภาษีที่วัดค่าจากอัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริง (ETR) ว่ามีความสัมพันธ์อย่างไรกับการกำกับดูแลกิจการที่วัดค่าด้วยผลการประเมินการกำกับดูแลกิจการ (CGS)

จากงานวิจัยในอดีตข้างต้นนี้ได้ทำการศึกษาผลการประเมินการกำกับดูแลกิจการและโครงสร้างของคณะกรรมการ คือ สัดส่วนของคณะกรรมการอิสระในคณะกรรมการของบริษัทและประธานฝ่ายบริหารกับประธานคณะกรรมการบริหารเป็นบุคคลเดียวกัน ดังนั้นสิ่งที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา แตกต่างไปจากงานวิจัยข้างต้น คือ ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการที่ดีและโครงสร้างการบริหารส่งผลต่อการวางแผนภาษีหรือไม่ โดยศึกษาจากคะแนนการกำกับดูแลกิจการที่ดีและเพิ่มโครงสร้างการบริหาร คือ สัดส่วนของคณะกรรมการอิสระ สัดส่วนของถือหุ้นชาวต่างชาติและการกระจุกตัวการถือหุ้นของคณะกรรมการ (10 อันดับแรก) ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และตลาดหลักทรัพย์กลุ่ม MAI ในปี พ.ศ. 2563 เพื่อศึกษาทิศทางของความสัมพันธ์ว่าเป็นไปในทิศทางเดียวกันหรือไม่

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับคะแนนการกำกับดูแลกิจการที่ดีกับการวางแผนภาษีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างการบริหารกับการวางแผนภาษีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานของการวิจัย

- สมมติฐานที่ 1 ระดับคะแนนการกำกับดูแลกิจการที่ดีมีความสัมพันธ์กับอัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริง
- สมมติฐานที่ 2 ระดับคะแนนการกำกับดูแลกิจการที่ดีมีความสัมพันธ์กับอัตราภาษีต่อสินทรัพย์รวม

- สมมติฐานที่ 3 สัดส่วนคณะกรรมการอิสระมีความสัมพันธ์กับภาษีเงินได้ที่แท้จริง
- สมมติฐานที่ 4 สัดส่วนคณะกรรมการอิสระมีความสัมพันธ์กับอัตราภาษีต่อสินทรัพย์รวม
- สมมติฐานที่ 5 สัดส่วนของผู้ถือหุ้นชาวต่างชาติมีความสัมพันธ์กับภาษีเงินได้ที่แท้จริง
- สมมติฐานที่ 6 สัดส่วนของผู้ถือหุ้นชาวต่างชาติมีความสัมพันธ์กับอัตราภาษีต่อสินทรัพย์รวม
- สมมติฐานที่ 7 การกระจุกตัวของผู้ถือหุ้นของคณะกรรมการมีความสัมพันธ์กับภาษีเงินได้ที่แท้จริง
- สมมติฐานที่ 8 การกระจุกตัวของผู้ถือหุ้นของคณะกรรมการมีความสัมพันธ์กับอัตราภาษีต่อสินทรัพย์รวม

ทบทวนวรรณกรรม

ทฤษฎีการวางแผนภาษี

Hoffman (4) ได้ให้ความหมายของการวางแผนภาษี คือ ความพยายามที่จะย้ายค่าใช้จ่ายทางภาษีที่ต้องจ่ายให้กับหน่วยงานที่ทำหน้าที่จัดเก็บภาษีให้กลับคืนสู่กิจการ ซึ่งการวางแผนภาษีสามารถออกแบบได้ภายใต้ขอบเขตของการลดรายได้ที่ต้องเสียภาษีให้เหลือน้อยที่สุดและไม่ต้องเสียกำไรทางบัญชี [5] ได้สรุปทฤษฎีการวางแผนภาษีของ [4] ที่ชื่อว่า Hoffman's Tax Planning Theory) ว่าการวางแผนภาษีที่กระทบกับกำไรทางบัญชีมี 2 ลักษณะ คือ 1) กำไรทางภาษีลดลงแต่ไม่กระทบกับกำไรทางบัญชี (Book-Tax Nonconforming Tax Planning) จะทำให้ค่าใช้จ่ายทางภาษีลดลง กำไรสุทธิทางบัญชีจะเพิ่มขึ้น และกระแสเงินสดจะเพิ่มขึ้นด้วยสามารถวัดระดับการวางแผนภาษีโดยใช้ อัตราภาษีที่แท้จริง Effective Tax Rate (ETR) และ 2) กำไรทางบัญชีและกำไรทางภาษีลดลง (Book-Tax Conforming Tax Planning) สามารถวัดระดับการวางแผนภาษีโดยใช้อัตราส่วนภาษีต่อกระแสเงินสดสุทธิจากกิจกรรมดำเนินงาน (TAX/OCF) และอัตราภาษีต่อสินทรัพย์รวม (TAX/Total Assets) ถ้าค่า TAX/OCF และ TAX/Total Assets มีค่าต่ำแสดงว่ามีการวางแผนภาษีในระดับสูง

ทฤษฎีตัวแทน

Jensen and Meckling [6] ได้กล่าวว่าทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory) เกิดขึ้นจากการที่ผู้ถือหุ้นหรือเจ้าของที่เรียกว่าตัวการ ต้องมีตัวแทนที่มีความรู้ความสามารถ (Principle) ไม่สามารถบริหารจัดการงานได้เพียงลำพัง จึงเข้ามาช่วยบริหารงานแทนหรือที่เรียกว่าตัวแทน (Agent) โดยตัวแทน (Agent) มีหน้าที่ตัดสินใจและบริหารงานเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดซึ่งเป็นวัตถุประสงค์หลักของบริษัท หรือสรุปได้ว่าทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory) เกิดขึ้นจากความสัมพันธ์ในทางธุรกิจระหว่างบุคคล 2 ฝ่าย ได้แก่ผู้ถือหุ้น กับผู้บริหารของบริษัทหรือคณะกรรมการบริษัท หากความสัมพันธ์ระหว่างตัวการ (Principle) และตัวแทน (Agent) เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพก็จะเกิดประโยชน์สูงสุดแก่บริษัทและจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ถือหุ้น ในทางกลับกัน หากตัวแทนแต่ละฝ่ายมีแรงจูงใจในการตัดสินใจที่จะก่อให้เกิดผลประโยชน์ให้แก่ส่วนตน เมื่อไรก็ตามที่หมดผลประโยชน์ และวัตถุประสงค์ของผู้ถือหุ้นกับผู้บริหารไม่สอดคล้องกัน จะทำให้เกิดปัญหาการขัดแย้งของผลประโยชน์ (Conflict of Interest) ได้เช่นกัน

วิภาดา ศิรินพกุล [7] ได้ศึกษาผลกระทบของกลยุทธ์ในระดับธุรกิจต่อความสัมพันธ์ระหว่างสัดส่วนคณะกรรมการอิสระกับผลการดำเนินงาน ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมการผลิตที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2556-2560 จำนวน 180 บริษัท โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่าบริษัทที่ดำเนินกลยุทธ์ในระดับธุรกิจที่แตกต่างกัน จะส่งผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างสัดส่วนกรรมการอิสระกับผลการดำเนินงานต่างกันหรือไม่ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ

กาญจนา ตั้งภากรณ์ [8] ได้ศึกษาประสิทธิภาพของคณะกรรมการบริษัทที่มีผลต่อการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์โครงสร้างคณะกรรมการบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและเพื่อศึกษาประสิทธิภาพของคณะกรรมการที่มีผลต่อการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียน

ฐานนท์ คงสุข [9] ได้ศึกษาอิทธิพลของการกำกับดูแลกิจการที่ส่งผลต่อมูลค่าของกิจการโดยผ่านการวางแผนภาษีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย : SET 100

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยรวมบริษัทกลุ่มตลาด MAI แต่ไม่รวมบริษัทที่จัดอยู่ในกองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์ กองทรัสต์เพื่อการลงทุนในอสังหาริมทรัพย์และบริษัทที่อยู่ระหว่างการฟื้นฟูการดำเนินงาน ประชากรมีทั้งหมด 758 บริษัท [10]

กลุ่มตัวอย่าง ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 243 บริษัท โดยใช้สูตรเครซี มอร์แกน [11] ในการหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างเพื่อประมาณค่าสัดส่วนของประชากร โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยอาศัยความน่าจะเป็น (Probability Sampling) ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) และเลือกตัวอย่างที่มีข้อมูลครบถ้วนทุกตัวแปร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ ระดับคะแนนการกำกับดูแลกิจการและโครงสร้างการบริหาร

คะแนนการกำกับดูแลกิจการที่ดี (CGS) 5 = คะแนนอยู่ในระดับดีเลิศ

4 = คะแนนอยู่ในระดับดีมาก

3 = คะแนนอยู่ในระดับดี

2 = คะแนนอยู่ในระดับพอใช้

1 = คะแนนอยู่ในระดับผ่าน

0 = ไม่ผ่านเกณฑ์ หรือ ไม่ได้รับการประเมิน

สัดส่วนคณะกรรมการอิสระ (IDP) คือ สัดส่วนของคณะกรรมการอิสระ/จำนวนคณะกรรมการทั้งหมด

สัดส่วนของผู้ถือหุ้นต่างชาติ (FOR) คือ สัดส่วนการถือหุ้นของชาวต่างชาติ

การกระจุกตัวของผู้ถือหุ้นของคณะกรรมการ (OWN) คือ สัดส่วนการถือหุ้นของคณะกรรมการ 10 อันดับแรก

ตัวแปรตาม การวางแผนภาษี

อัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริง (ETR) = ค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้นิติบุคคล/กำไรทางบัญชีก่อนภาษีเงินได้นิติ

บุคคลอัตราภาษีต่อสินทรัพย์รวม (T - Asset) = ค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้นิติบุคคล/สินทรัพย์รวม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ซึ่งสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้จากเว็บไซต์ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (www.set.or.th) ได้แก่ แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (56-1) รายงานงบการเงินของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และข้อมูล CG Score จากเว็บไซต์สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ [12] ในปี พ.ศ. 2563

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

1.1 ค่าเฉลี่ย (Mean)

1.2 ค่าต่ำสุด (Minimum)

1.3 ค่าสูงสุด (Maximum)

1.4 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics)

2.1 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ด้วยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient) เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ระหว่างตัวแปรที่ใช้แต่ละตัวแปร ซึ่งต้องมีค่าต่ำกว่า .80 [13] จึงจะถือว่าตัวแปรทุกตัวที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ไม่มีปัญหา Multicollinearity

2.2 ทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ในการทดสอบสมมติฐานผู้วิจัยกำหนดระดับความเชื่อมั่น 95% โดยกำหนดการยอมรับสมมติฐานที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์เพียร์สันระหว่างตัวแปร (Pearson Correlation)

ตัวแปร	CGS	IDP	FOR	OWN	ETR	T - Asset
CGS	1					
IDP	.082	1				
FOR	.984	.480	1			
OWN	.334	.691	.059	1		
ETR	.372	.038*	.358	.222	1	
T - Asset	.886	.431	.002**	.072	.863	1

*, ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, .01

จากตารางที่ 1 ค่าสหสัมพันธ์เพียร์สันระหว่างตัวแปร (Pearson Correlation) พบว่า สัดส่วนคณะกรรมการ (IDP) มีความสัมพันธ์กันในระดับที่ต่ำมากกับอัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริง (ETR) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่ .038 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสัดส่วนของผู้ถือหุ้นของชาวต่างชาติ (FOR) มีความสัมพันธ์กันในระดับที่ต่ำมากกับอัตราภาษีต่อสินทรัพย์รวม (T-Asset) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่ .002 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 2 แสดงค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเชิงพหุคูณของตัวแปรอิสระกับการวางแผนภาษี ในด้านอัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริง (ETR)

ปัจจัยการกำกับดูแลกิจการที่ดี	อัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริง			
	สัมประสิทธิ์การถดถอย	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน	t	P - Value
คะแนนการกำกับดูแลกิจการที่ดี (CGS)	.009	.014	.593	.554
สัดส่วนคณะกรรมการอิสระ (IDP)	-.217	.105	-2.068	.040*
สัดส่วนของผู้ถือหุ้นชาวต่างชาติ (FOR)	.000	.001	-.877	.381
การกระจุกตัวของผู้ถือหุ้นของคณะกรรมการ 10 อันดับแรก (OWN)	.000	.001	-1.128	.260
R = .170 R ² = .029 Adjusted R ² = .013 Estimated S.E. = .165 Sig = .135				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุคูณ พบว่าตัวแปรอิสระที่พบความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษีในด้านอัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริง (ETR) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (B = -.217, P > 0.05) หนึ่งตัวแปร คือ สัดส่วนคณะกรรมการอิสระ (IDP) แต่ไม่พบความสัมพันธ์กับระดับคะแนนการกำกับดูแลกิจการที่ดี (CGS) สัดส่วนของผู้ถือหุ้นชาวต่างชาติ (FOR) และการกระจุกตัวของผู้ถือหุ้นของคณะกรรมการ (OWN)

ตารางที่ 3 แสดงค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเชิงพหุคูณของตัวแปรอิสระกับการวางแผนภาษี ด้านอัตราภาษีต่อสินทรัพย์รวม (T-ASSET)

ปัจจัยการกำกับดูแลกิจการที่ดี	อัตราภาษีต่อสินทรัพย์รวม			
	สัมประสิทธิ์การถดถอย	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน	t	P - Value
คะแนนการกำกับดูแลกิจการที่ดี (CGS)	.000	.003	.053	.958
สัดส่วนคณะกรรมการอิสระ (IDP)	.018	.018	.978	.329
สัดส่วนของผู้ถือหุ้นชาวต่างชาติ (FOR)	.000	.000	2.978	.003**
การกระจุกตัวของผู้ถือหุ้นของคณะกรรมการ 10 อันดับแรก (OWN)	.000	.000	1.484	.139
R = .229 R ² = .052 Adjusted R ² = .036 Estimated S.E. = .029 Sig = .013				

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุคูณ พบว่าตัวแปรอิสระที่พบความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษี ในด้านอัตราภาษีต่อสินทรัพย์รวม (T-Asset) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (B = .000, P > 0.01) หนึ่งตัวแปร คือ สัดส่วนของผู้ถือหุ้นชาวต่างชาติ (FOR) แต่ไม่พบความสัมพันธ์กับระดับคะแนนการกำกับดูแลกิจการที่ดี (CGS) สัดส่วนคณะกรรมการอิสระ (IDP) และการกระจุกตัวของผู้ถือหุ้นของคณะกรรมการ (OWN)

ตารางที่ 4 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย	ผลการวิเคราะห์
H ₁ ระดับคะแนนการกำกับดูแลกิจการที่ดีมีความสัมพันธ์กับอัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริง	ปฏิเสธ
H ₂ ระดับคะแนนการกำกับดูแลกิจการที่ดีมีความสัมพันธ์กับอัตราภาษีต่อสินทรัพย์รวม	ปฏิเสธ
H ₃ สัดส่วนคณะกรรมการอิสระมีความสัมพันธ์กับอัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริง	ยอมรับ
H ₄ สัดส่วนคณะกรรมการอิสระมีความสัมพันธ์กับอัตราภาษีต่อสินทรัพย์รวม	ปฏิเสธ
H ₅ สัดส่วนของผู้ถือหุ้นชาวต่างชาติมีความสัมพันธ์กับอัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริง	ปฏิเสธ
H ₆ สัดส่วนของผู้ถือหุ้นชาวต่างชาติมีความสัมพันธ์กับอัตราภาษีต่อสินทรัพย์รวม	ยอมรับ
H ₇ การกระจุกตัวของผู้ถือหุ้นของคณะกรรมการมีความสัมพันธ์กับอัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริง	ปฏิเสธ
H ₈ การกระจุกตัวของผู้ถือหุ้นของคณะกรรมการมีความสัมพันธ์กับอัตราภาษีต่อสินทรัพย์รวม	ปฏิเสธ

จากตารางที่ 4 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า สมมติฐานที่ 3 สัดส่วนคณะกรรมการอิสระมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกกับอัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริง และสมมติฐานที่ 6 สัดส่วนของผู้ถือหุ้นชาวต่างชาติมีความสัมพันธ์กับอัตราภาษีต่อสินทรัพย์รวม ส่วนสมมติฐานที่ 1 และ 7 ระดับคะแนนการกำกับดูแลกิจการที่ดีและการกระจุกตัวของผู้ถือหุ้นของคณะกรรมการไม่มีความสัมพันธ์กับอัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริง สมมติฐานที่ 2 และ 8 ระดับคะแนนการกำกับดูแลกิจการที่ดีและการกระจุกตัวของผู้ถือหุ้นของคณะกรรมการไม่มีความสัมพันธ์กับอัตราภาษีต่อสินทรัพย์รวม สมมติฐานที่ 4 และ 6 สัดส่วนคณะกรรมการอิสระไม่มีความสัมพันธ์กับอัตราภาษีต่อสินทรัพย์รวม และสมมติฐานที่ 5 สัดส่วนของผู้ถือหุ้นชาวต่างชาติไม่มีความสัมพันธ์กับอัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริง

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยในเรื่องปัจจัยการกำกับดูแลกิจการที่ดีที่ส่งผลต่อการวางแผนภาษีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งประกอบด้วย คะแนนการกำกับดูแลกิจการที่ดี (CGS) สัดส่วนคณะกรรมการอิสระ (IDP) สัดส่วนของผู้ถือหุ้นชาวต่างชาติ (FOR) การกระจุกตัวของผู้ถือหุ้นของคณะกรรมการ (OWN) ที่ส่งผลต่อการวางแผนภาษี ได้แก่ อัตราภาษีเงินได้นิติ

บุคคลที่แท้จริง (ETR) และอัตราภาษีต่อสินทรัพย์รวม (T – Asset) ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

จากผลการศึกษาพบว่าสัดส่วนคณะกรรมการอิสระมีความสัมพันธ์กับอัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริง และมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางบวก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ [14] ได้ศึกษาผลกระทบของอิทธิพลร่วมระหว่างสัดส่วนคณะกรรมการอิสระและกลยุทธ์ต่อผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยสัดส่วนคณะกรรมการอิสระส่งผลการดำเนินงานในระยะยาว โดยวัดจากอัตราส่วนผลตอบแทนของผู้ถือหุ้นอย่างมีนัยสำคัญ และพบว่า สัดส่วนของผู้ถือหุ้นชาวต่างชาติมีความสัมพันธ์กับอัตราภาษีต่อสินทรัพย์รวม สอดคล้องกับผลการศึกษาของ [15] ที่พบว่านักลงทุนต่างชาติให้ความสนใจในการลงทุนในบริษัทที่มีการกำกับดูแลกิจการที่ดี ซึ่งการมีคะแนนการกำกับดูแลกิจการที่ดีสามารถดึงดูดนักลงทุนต่างชาติได้ รวมถึงสามารถสร้างความมั่นใจในประเด็นการดำเนินงานอย่างชอบธรรม และมีความโปร่งใส

นอกจากนี้ยังพบว่าผลการศึกษาระดับคะแนนการกำกับดูแลกิจการที่ดีไม่มีความสัมพันธ์กับอัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริง ซึ่งไม่สอดคล้องกับทฤษฎีตัวแทนที่ได้เสนอแนะว่าหลักการกำกับดูแลกิจการ นอกจากจะสามารถช่วยลดและป้องกันการเกิดปัญหาตัวแทนแล้วนั้น การที่กิจการได้นำหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีมาปฏิบัติและบริหารงานภายในกิจการ กล่าวคือ การที่กิจการมีการกำกับดูแลกิจการที่ดี ย่อมส่งผลให้การบริหารจัดการภายในกิจการมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และระดับคะแนนการกำกับดูแลกิจการที่ดีไม่มีความสัมพันธ์กับอัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่เคยทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับคะแนนการกำกับดูแลกิจการประเมินโดย IOD กับผลการดำเนินงานช่วงก่อนการปรับปรุงและพัฒนาในปี 2557 ที่พบว่าไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างระดับคะแนนการกำกับดูแลกิจการที่ดีกับผลการดำเนินงาน กล่าวคืองานวิจัยนี้ไม่สามารถตอบได้ว่าบริษัทที่มีการกำกับดูแลกิจการที่ดีจนได้รับผลการประเมินการกำกับดูแลกิจการที่มีช่วงคะแนนแตกต่างกันไปจนมีความสัมพันธ์กับมูลค่าของกิจการ [8] และสอดคล้องกับการศึกษาของ [16] ที่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างสัดส่วนคณะกรรมการอิสระของบริษัท กับอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ของบริษัทตามสมมติฐานที่คาดการณ์ไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ [17] ที่มีผลการศึกษาว่าคณะกรรมการอิสระอาจไม่มีความรู้ความเข้าใจที่เพียงพอในการดำเนินงานของบริษัทเนื่องจากข้อมูลบริษัทส่วนใหญ่ถูกเก็บโดยผู้บริหารระดับสูง และสัดส่วนของผู้ถือหุ้นชาวต่างชาติไม่มีความสัมพันธ์กับอัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ [18] ที่พบว่าความหลากหลายทางเชื้อชาติไม่ได้มีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของบริษัท แต่ประสิทธิภาพของผลการดำเนินงานแตกต่างกันในปีนั้น ๆ ขึ้นอยู่กับความแตกต่างในช่วงเวลา และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ [19] พบว่ากรรมการชาวต่างชาติไม่สามารถทุ่มเทเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงสัดส่วนของผู้ถือหุ้นชาวต่างชาติ ทำให้ไม่สามารถวัดระดับความสัมพันธ์ได้อย่างชัดเจน และการกระจุกตัวของผู้ถือหุ้นของคณะกรรมการไม่มีความสัมพันธ์กับอัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ [20] ที่พบว่าสัดส่วนผู้ถือหุ้นรายใหญ่ 5 อันดับแรกไม่มีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานของบริษัท แสดงว่าสัดส่วนผู้ถือหุ้นรายใหญ่ 5 อันดับแรกจะมากหรือน้อยก็ไม่ส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ [21] ที่พบว่าขนาดของคณะกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์กับการบริหารรายจ่ายภาษีที่วัดโดยอัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริงของงวดปัจจุบัน แสดงให้เห็นว่าความหลากหลายในด้านทักษะความเชี่ยวชาญ ความสามารถและประสบการณ์ของคณะกรรมการ ทักษะที่ต่างกันนำไปสู่คำแนะนำที่ดียิ่งขึ้นในการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ เนื่องจากจำนวนคณะกรรมการที่มากขึ้นมีมุมมองที่กว้างขึ้น มีโอกาสนำกลยุทธ์ต่าง ๆ ทางภาษีมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และการกระจุกตัวของผู้ถือหุ้นของคณะกรรมการไม่มีความสัมพันธ์อัตราภาษีต่อสินทรัพย์รวม สอดคล้องกับงานวิจัยของ [22] ที่พบว่าสัดส่วนจำนวนหุ้นที่ถือโดยผู้ถือหุ้นรายใหญ่ 5 อันดับแรกไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับผลการดำเนินงาน ซึ่งวัดโดยมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐศาสตร์ (EVA) ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ที่พบว่าสัดส่วนของจำนวนหุ้นที่ถือโดยผู้ถือหุ้นรายใหญ่ 5 อันดับ ไม่มีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานของบริษัท [20] แสดงว่าไม่ว่าสัดส่วนจำนวนหุ้นที่ถือโดยผู้ถือหุ้นรายใหญ่ 5 อันดับแรกจะมากหรือน้อยก็ไม่ส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียน

ข้อเสนอแนะผลการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะการวิจัยไปใช้ประโยชน์

จากการวิจัยเรื่อง ปัจจัยการกำกับดูแลกิจการที่ดีที่ส่งผลต่อการวางแผนภาษีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยใช้ตัววัดค่าและกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างจากงานวิจัยในอดีต ผลจากการวิจัยผู้บริหารหรือผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนภาษีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเพื่อให้มีกำไรทางภาษีลดลง เช่น การกำหนดกลยุทธ์ภาษี การรู้ประเภทของรายได้และค่าใช้จ่ายที่หักภาษีได้ เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรพิจารณาปัจจัยการกำกับดูแลกิจการที่ดี ด้วยตัวแปรอื่นที่น่าสนใจ หรือมีตัวแปรควบคุมเพิ่มเติม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เหมาะสมและน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้นต่อการวางแผนภาษี เช่น ขนาดของกิจการ ลักษณะของกิจการ เป็นต้น

2.2 ควรลองศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการกำกับดูแลกิจการที่ดีต่อการวางแผนภาษีด้วยตัวแปรอื่นเพิ่มเติม เช่น อัตราภาษีกับกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน

2.3 ควรมีการศึกษาถึงแนวทางในการวางแผนภาษีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเพื่อให้มีกำไรทางภาษีลดลง

2.4 ควรศึกษาการวางแผนภาษีและความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษีกับมูลค่าของกิจการและโครงสร้างการถือหุ้น ที่มีการกระจายการถือหุ้น

เอกสารอ้างอิง

- [1] วิภาดา ศิรินพกุล. ความสัมพันธ์ระหว่างสัดส่วนกรรมการอิสระ ขนาดของคณะกรรมการบริษัทกับผลตอบแทนของหลักทรัพย์. [การศึกษาด้วยตนเองโครงการปริญญาโททางการบัญชี]. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์; 2552.
- [2] นवलนภา อัครพุทธิพรและศิลปพร ศรีจันเพชร. คະແນນປະເມີນກຳກັບດູແລງິຈກາຣມີຄວາມສຳພັນກັບມູນຄ່າງິຈກາຣຫຼືບໍ່ ວາຣສາຣ ວິຊາຊີພັບູຊີ 2550; 6:95-105.
- [3] ธัญญา ฉัตรธรรมเย็น. ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับผลการดำเนินงานของ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่ม SET 100 [วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์; 2558.
- [4] Hoffman, W.H. The theory of tax planning. The Accounting Review 1961; 2:274–281.
- [5] รสนา โชติสุวรรณ และสุภา คงทอง. ความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษีกับราคาหุ้นสามัญของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี 2562; 14(1):23-36.
- [6] Jensen, M. C. and Meckling, W. H. Theory of the Firm: Managerial Behavior, Agency Costs and Ownership Structure. Journal of Financial Economics 1976;3:305 – 360.
- [7] กนกพร จิตติลาภะ. การศึกษาผลกระทบของกลยุทธ์ในระดับธุรกิจต่อความสัมพันธ์ระหว่างสัดส่วนคณะกรรมการอิสระกับผลการดำเนินงาน [วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์; 2561.
- [8] กาญจนา ตั้งภากรณ์. ประสิทธิภาพของคณะกรรมการบริษัทที่มีผลต่อการดำเนินงานของ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์. [วิทยานิพนธ์ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2542.
- [9] ฐานนท์ คงสุข. อิทธิพลของการกำกับดูแลกิจการที่ส่งผลต่อมูลค่าของกิจการโดยผ่านการวางแผนภาษีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย : SET 100. [วิทยานิพนธ์ปริญญาบัญชิตมหาบัณฑิต]. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน; 2563.
- [10] ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. รายชื่อบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์. [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ 11 สิงหาคม 2564]. เข้าถึงได้จาก:<https://www.set.or.th/th/company/companylist.html>
- [11] Krejcie, R. V., and Morgan, D. W. Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement 1970;30:607-610.

- [12] สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. ผลคะแนน CG Score. [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2564]. เข้าถึงได้จาก:<https://market.sec.or.th>
- [13] Field, A. Discovering statistic using SPSS for windows. London: Sage ; 2000.
- [14] ศิริธาน ศิริมณีธรรม. ผลกระทบของอิทธิพลร่วมระหว่างสัดส่วนกรรมการอิสระและกลยุทธ์ต่อผลการดำเนินงานของบริษัท กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. [วิทยานิพนธ์ปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์; 2555.
- [15] Haniffa, R. M., & Cooke, T. E. Culture, corporate governance and disclosure in Malaysian corporations. *Abacus* 2002; 3: 317-349.
- [16] ทิวาพร พุทธิประเสริฐ. คุณลักษณะของคณะกรรมการและการเข้าร่วมการต่อต้านการทุจริตในองค์กรต่อผลการดำเนินงานของบริษัท กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET 100. [วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์; 2558.
- [17] Fosberg, Richard H. Outside directors and Managerial monitoring. *Akron business and Economic review* 1989; 2: 24-33.
- [18] Marimuthu, M., and Kolandaisamy, I. Ethnic and gender diversity in boards of directors and their relevance to financial performance of Malaysian companies. *Journal of Sustainable Development* 2009; 2 (3): 139-148.
- [19] Masulis, R.W., Wang, C., & Xie, F. Globalizing the boardroom: The effects of foreign directors on corporate governance and firm performance. *Journal of Accounting and Economics* 2012; 3:527-554.
- [20] สุขธรา บุพการะกุล. ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. [วิทยานิพนธ์ปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต]. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่; 2551.
- [21] ปรียาพร วังเวียง. ความสัมพันธ์ของคุณลักษณะของคณะกรรมการบริษัทกับการบริหารรายจ่ายภาษีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *วารสารศิลปะศาสตร์และวิทยาการจัดการ* 2562; 6(1): 46-64.
- [22] วิภาดา ภาโนมัย และ นงนิตย์ จันทร์จรัส. โครงสร้างคณะกรรมการบริหารกับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนกลุ่มธุรกิจและอาหาร. *วารสารการจัดการมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์* 2559; 5(2): 44-55.

การประเมินแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563
ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

The Assessment of Phetchaburi Rajabhat University's
Action Plan in Fiscal Year 2020

อภิวัฒน์ พานทอง

Apiwat Pantong

กองนโยบายและแผน สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี 76000

Division of Policy and Planning, Office of the President, Phetchaburi Rajabhat University, Phetchaburi 76000

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: apiwat.pan@mail.pbru.ac.th

Received: 21 January 2022; Revised: 16 May 2022; Accepted: 17 September 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษารูปแบบและปัจจัยที่ส่งผลต่อการประเมินแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี 2) เพื่อหาแนวทางพัฒนาและปรับปรุงการประเมินแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เป็นการศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) กลุ่มตัวอย่างการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ บุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีที่มีหน้าที่ในการประเมินแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 จำนวน 8 คน ซึ่งการศึกษาในครั้งนี้เป็นการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) เพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกครอบคลุมประเด็นที่ศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ การศึกษาเอกสารร่วมกับการสัมภาษณ์เชิงลึก การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ผลการวิจัย พบว่า

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประเมินแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ได้แก่ 1) ด้านบุคลากร 2) ด้านระยะเวลา 3) ด้านระเบียบ/ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน 4) ด้านนโยบายมหาวิทยาลัย และ 5) ด้านอำนาจหน้าที่ที่ตัดสินใจในการประเมินผลปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ทุกปัจจัยล้วนส่งผลต่อการดำเนินงาน

2. แนวทางพัฒนาและปรับปรุงการประเมินแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณพ.ศ. 2563 ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ได้แก่ 2.1 ควรให้ความสำคัญกับการประเมินแผนปฏิบัติการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีมากขึ้นและกำหนดเกณฑ์การประเมินที่เหมาะสมสามารถสะท้อนผลการดำเนินงานในระดับผลกระทบได้อย่างชัดเจน ตรงตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

2.2 พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจและตระหนักถึงประโยชน์ของการประเมินแผนปฏิบัติการประจำปี

2.3 พัฒนาระบบสารสนเทศทางการบริหารเพื่อใช้รวบรวมและประมวลผลความสำเร็จตามแผนปฏิบัติการ และแผนพัฒนามหาวิทยาลัย

2.4 พัฒนาการสื่อสารในองค์กรให้เป็นไปอย่างสร้างสรรค์ เพิ่มพลังเชิงบวกในการบริหาร ให้บุคลากรมีมุมมองในเชิงบวกในการพัฒนาองค์กร การพัฒนาตนเอง และการพัฒนาแนวทางการประเมินผลการดำเนินงานรายบุคคลให้มีความสอดคล้องกับภาระงาน และสถานการณ์ของมหาวิทยาลัยในปัจจุบันและอนาคต เพื่อพัฒนาองค์กรต่อไป

คำสำคัญ : การประเมิน แผนปฏิบัติการ นโยบายมหาวิทยาลัย ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

Abstract

The purposes of this research were: 1) to study the patterns and factors affecting the assessment of Phetchaburi Rajabhat University's action plan in fiscal year 2020 2) to find a way to develop and improve the assessment of Phetchaburi

Rajabhat University's action plan in fiscal year 2020. This research was a qualitative research study. This sample group included 8 personnel who were responsible for the assessment of Phetchaburi Rajabhat University's action plan in fiscal year 2020. This research was a purposive sampling to obtain in-depth information covering the topics studied. Research tools included documentary research combined with in-depth interviews. Content analysis was used to analyze the data.

Research indicated the following results:

1. Factors affecting the assessment of the government action plan for the fiscal year 2020 of Phetchaburi Rajabhat University were: 1) personnel aspects 2) timing aspects 3) rules/regulations related to operations 4) university policies and 5.) In terms of decision-making powers in the performance appraisal for the fiscal year 2020, all factors affect the operation.

2. Guidelines for developing and improving the assessment of the government action plan for the fiscal year B.E. 2020 of Phetchaburi Rajabhat University, such as;

2.1 The university should pay more attention to the assessment of the Phetchaburi Rajabhat University Action Plan and set appropriate assessment criteria that can clearly reflect the performance at the impact level and meet the targets.

2.2 Knowledge Development of Personnel Understanding and realizing the benefits of the annual government action plan assessment.

2.3 Development of administrative information systems for collecting and processing achievements according to government action plans and university development plans.

2.4 Developing communication in the organization to be creative increase positive energy in management by giving personnel a positive perspective on organizational development, self-development, and the development of individual performance appraisal guidelines that are consistent with the workload and the situation of the university now and in the future to further develop the organization.

Keywords : Assessment, Government Action Plan, University Policies, Fiscal Year 2020, Phetchaburi Rajabhat University

บทนำ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เป็นสถาบันการศึกษาเก่าแก่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบันเป็นเวลากว่า 90 ปี โดยก่อตั้งครั้งแรกที่ตำบลคูเรือ จังหวัดราชบุรี จากการเป็นโรงเรียนฝึกหัดครูกสิกรรมประจำจังหวัดราชบุรี ในปี พ.ศ. 2469 มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มีภารกิจในการผลิตบัณฑิต วิจัย บริการวิชาการ ถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยี ทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม และสืบสานโครงการอันเนื่องมาจากแนวพระราชดำริให้เป็นที่ยอมรับของสังคมสำหรับการผลิตบัณฑิต มหาวิทยาลัย มุ่งที่จะผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถพื้นฐาน ความรู้ ความสามารถทางวิชาการ มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ ในวิชาชีพ สามารถออกไปพัฒนา ประเทศในด้านต่าง ๆ เพื่อตอบสนองตลาดแรงงานของท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ มหาวิทยาลัย ราชภัฏเพชรบุรีมีวิสัยทัศน์ในการมุ่งมั่นที่ “จะเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำที่มีความโดดเด่นด้านอาหารและการท่องเที่ยว ในปี พ.ศ. 2564” โดยมหาวิทยาลัยได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัย ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) และ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2560-2564) โดยอนุมัติในการประชุมสภามหาวิทยาลัย ครั้งที่ 11/2561 วันที่ 19 พฤศจิกายน 2561 โดยกำหนดวิสัยทัศน์ “ภายในปี 2564 จะเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำด้านอาหาร และสร้างองค์ความรู้ด้วยศาสตร์พระราชาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น” ซึ่งแผนปฏิบัติการประจำปี งบประมาณ พ.ศ. 2563 อนุมัติในการประชุมสภามหาวิทยาลัย ครั้งที่ 9/2562 วันที่ 16 กันยายน 2562

ในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณของมหาวิทยาลัย เริ่มจากการกำหนดยุทธศาสตร์ และโครงการพร้อม ตัวชี้วัดและงบประมาณ โดยจะต้องได้รับการอนุมัติจากสภามหาวิทยาลัย จากนั้นกองนโยบายและแผนจะดำเนินการถ่ายทอด แผนปฏิบัติการประจำปีให้กับหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัย เพื่อที่จะได้ทราบถึงตัวชี้วัดในโครงการต่างๆ จะจัดทำกิจกรรมเพื่อขอ งบประมาณ จากนั้นผู้รับผิดชอบพิจารณากิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ รองอธิการบดี และผู้ช่วยอธิการบดีที่รับผิดชอบโครงการนั้น ๆ จากนั้นกองนโยบายและแผน จะดำเนินการรวบรวมกิจกรรมภายใต้โครงการที่ได้รับการพิจารณาจากรองอธิการบดี เป็นแผนปฏิบัติ

ราชการประจำปีฉบับสมบูรณ์ จากนั้นเสนออนุมัติจากคณะกรรมการบริหารการเงินและงบประมาณ คณะกรรมการบริหารมหาวิทยาลัย และคณะกรรมการสภามหาวิทยาลัย ตามลำดับ เมื่อได้รับอนุมัติแผนจึงประกาศให้หน่วยงานดำเนินการตามแผนปฏิบัติราชการประจำปี ต่อไป

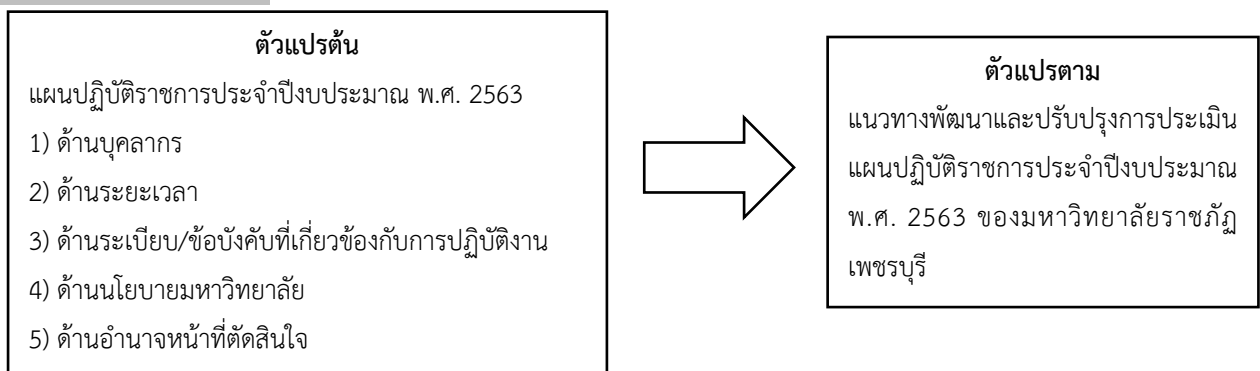
จากการดำเนินงานที่ผ่านคณะกรรมการสภามหาวิทยาลัย มักมีคำถามต่อฝ่ายบริหารถึงผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติราชการประจำปีของมหาวิทยาลัย พบว่า กิจกรรมบางกิจกรรมไม่ได้ดำเนินการ เลื่อนการดำเนินงานไม่ตรงตามปฏิทินที่กำหนดไว้ หรือมีการดำเนินการแต่ผิดวัตถุประสงค์และตัวชี้วัดไม่ตรงตามแผนปฏิบัติราชการประจำปี ทำให้ผลการประเมินแผนปฏิบัติราชการประจำปีไม่บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

การวิจัยในครั้งนี้จึงเป็นไปเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการประเมินแผนปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี และหาแนวทางพัฒนาและปรับปรุงการประเมินแผนปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการประเมินแผนปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
2. เพื่อหาแนวทางพัฒนาและปรับปรุงการประเมินแผนปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

กรอบแนวคิดการวิจัย

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย การวิจัยครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งมีขั้นตอนดำเนินงานวิจัยดังนี้
ขอบเขตการวิจัย

ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ได้แก่ บุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีที่มีหน้าที่ในการประเมินแผนปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 จำนวน 8 คน

กลุ่มตัวอย่าง การศึกษาในครั้งนี้จะใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับการประเมินแผนปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ดังนี้

- 1) รองอธิการบดีที่รับผิดชอบด้านนโยบายและแผน จำนวน 1 ท่าน
- 2) ผู้อำนวยการสำนักงานอธิการบดี จำนวน 1 ท่าน
- 3) ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผน จำนวน 1 ท่าน
- 4) คณบดี จำนวน 4 ท่าน ได้แก่ (คณบดีคณะครุศาสตร์ คณบดีคณะเทคโนโลยีการเกษตร คณบดีคณะวิศวกรรมศาสตร์ และเทคโนโลยีอุตสาหกรรม และ คณบดีคณะวิทยาการจัดการ)

5) ผู้อำนวยการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 1 ท่าน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาเชิงคุณภาพในครั้งนี้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) การสังเกต และการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) เป็นการรวบรวมข้อมูลเอกสาร และการสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ถ้อยคำหรือประโยค ใจความสำคัญ มาจัดกลุ่มข้อมูลให้สามารถเป็นจำนวนที่วัดได้ แบ่งกลุ่มแยกหัวข้อให้ชัดเจนและนำมาสร้างข้อมูลแบบอุปนัย (Induction) จากข้อมูลดังกล่าว โดยแบ่งประเภทตามเนื้อหาได้แก่ 1) ด้านบุคลากร 2) ด้านระยะเวลา 3) ด้านระเบียบ/ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน 4) ด้านนโยบายมหาวิทยาลัย และ 5) ด้านอำนาจหน้าที่ตัดสินใจ

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล นักวิจัยได้แบ่งข้อมูลออกเป็น 2 ประเภท โดยมีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1) ศึกษาข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประเมินแผนปฏิบัติการในรูปแบบของกฎหมาย บทบัญญัติต่าง ๆ แนวทางการบริหารงานในภาครัฐและเอกชนในด้านทรัพยากรในการบริหาร แนวคิดทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงสื่อประเภทต่าง ๆ ได้แก่ หนังสือ บทความ วารสาร และรายงานการประชุม

2) ใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ประกอบกับการสังเกตการณ์แสดงออก กิริยาท่าทาง หรือภาษาท่าทาง ตลอดจนความสอดคล้อง หรือขัดแย้งของการแสดงออกกับคำพูด การใช้ภาษา

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้การวิจัย การศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นโดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ นายสะอาด เข้มสิดา ผู้อำนวยการสำนักงานอธิการบดี รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา บุญส่ง และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤตชน วงศ์รัตน์ พิจารณาตรวจสอบแบบสัมภาษณ์ เนื้อหา ภาษาที่ใช้ในแบบสอบถามนั้น ครอบคลุมเนื้อหาที่จะทำการศึกษาหรือไม่ ทั้งนี้ เพื่อการตรวจสอบและแก้ไขอย่างถูกต้อง

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเอกสาร และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก จากบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีที่มีหน้าที่ในการประเมินแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี โดยวิธีการการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) พบว่า ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มีการกำหนดยุทธศาสตร์ 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1. การสร้างความโดดเด่นด้านอาหาร และการท่องเที่ยว 2. การยกระดับคุณภาพบัณฑิต 3. การผลิตและพัฒนาวิชาชีพครู 4. การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม 5. การพัฒนาท้องถิ่น 6. การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหาร โดยมีผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดโครงการแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 หลังทบทวน ปรับปรุงและเพิ่มเติมเนื่องจากสถานการณ์การระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โครงการเดิม 48 โครงการ ปรับลดเหลือ 28 โครงการ ตัวชี้วัดทั้งสิ้น 123 ตัว บรรลุเป้าหมาย 84 ตัว คิดเป็นร้อยละ 67.48 และสามารถบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์พัฒนามหาวิทยาลัย ระยะ 5 ปี จำนวน 29 ตัวชี้วัด คิดเป็นร้อยละ 63.04 จากตัวชี้วัดทั้งหมด 46 ตัวชี้วัด โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประเมินแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประเมินแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ได้แก่ 1) ด้านบุคลากร 2) ด้านระยะเวลา 3) ด้านระเบียบ/ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน 4) ด้านนโยบายมหาวิทยาลัย และ 5) ด้านอำนาจหน้าที่ตัดสินใจในการประเมินผลปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ทุกปัจจัยล้วนส่งผลต่อการดำเนินงานแตกต่างกันดังนี้

1) ด้านบุคลากร ในหน่วยงานถือว่าปัจจัยสำคัญในทุกภารกิจและเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จ (Key Success) หากบุคลากรมีความเข้าใจเห็นเป้าหมายเดียวกัน ร่วมคิดร่วมทำ เป็นส่วนหนึ่งของการขับเคลื่อนการดำเนินงานก็จะบรรลุตามเป้าหมายในการขับเคลื่อนกิจกรรม โครงการ ตลอดจนการดำเนินงานการประเมินแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของภาระงานที่ต้องขับเคลื่อนไปตามระยะเวลาที่กำหนด ซึ่งต้องมีการรายงานความก้าวหน้าของการดำเนินงานโครงการตามไตรมาส และเวลาที่กำหนดในแต่ละโครงการกิจกรรม ซึ่งต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและการประเมินแผนปฏิบัติการประจำปี ซึ่งบุคลากรใน

มหาวิทยาลัยยังมีความรู้ความสามารถไม่เพียงพอ ยังต้องมีการถ่ายทอดแผน การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และพัฒนาบุคลากรในด้านนี้ต่อไป

2) ด้านระยะเวลา มีผลกระทบต่อการทำงานเป็นอย่างมาก เนื่องจากระบบบริหารงบประมาณยึดตามปีงบประมาณ แต่ในการจัดการศึกษายึดตามปีการศึกษา ผู้รับผิดชอบกิจกรรม โครงการต้องมีการวางแผนการทำงานตามกำหนดเวลา ซึ่งหากการจัดสรรงบประมาณล่าช้าไม่เป็นไปตามเวลาจะกระทบกับกิจกรรมโครงการที่วางไว้ซึ่งหากกลุ่มเป้าหมายเป็นนักศึกษา หากเป็นช่วงปิดภาคเรียนก็ไม่สามารถดำเนินกิจกรรมโครงการต่าง ๆ ได้ ตามเวลาที่กำหนด เป็นต้น ซึ่งจะส่งผลไปถึงการประเมินที่ล่าช้าหรือไม่บรรลุเป้าหมายการทำงานได้ โดยเฉพาะในช่วงสถานการณ์โควิดทำให้การติดต่อประสานงานต่าง ๆ เป็นไปด้วยความยากลำบาก การรวมกลุ่มดำเนินกิจกรรมไม่สามารถทำได้เหมือนในสถานการณ์ปกติ จึงไม่สามารถดำเนินโครงการ/กิจกรรมการได้ตามกำหนดเวลา หรือต้องเปลี่ยนรูปแบบการทำงานไปจากเดิมที่กำหนดไว้ รวมทั้งการปรับลดค่าเป้าหมาย หรือการยกเลิกโครงการ/กิจกรรม

3) ด้านระเบียบ/ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน ส่งผลต่อการดำเนินงานและการประเมินแผนปฏิบัติราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 เนื่องจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีเป็นส่วนราชการการดำเนินงานต่าง ๆ เป็นไปตามตัวบทกฎหมายให้อำนาจ จึงส่งผลต่อการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการและการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการ ประจำปีงบประมาณด้วย ซึ่งปัจจุบันเห็นวาระระเบียบ / ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องยังไม่ครอบคลุมทุกภารกิจ และยังไม่สะท้อนการปฏิบัติงานของหน่วยงาน เช่น การแนะนำให้นักศึกษาเข้ามาเรียนต่อและการดำเนินงานของบุคลากร ตลอดจนการประเมินผลสัมฤทธิ์รายบุคคลที่มีตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมินที่จำกัด ขณะที่มหาวิทยาลัยก็มีภารกิจที่หลากหลายและแตกแขนงออกไปเรื่อย ๆ ในขณะที่ จำนวนบุคลากร ตัวบทกฎหมาย และหลักเกณฑ์การประเมินความคิดความชอบยังเป็นแบบเดิม ซึ่งไม่เป็นธรรมต่อผู้ปฏิบัติงาน จึงต้องมีการปรับปรุงแก้ไขให้ทันสมัย ซึ่งมหาวิทยาลัยต้องมีการดำเนินการทบทวนเพื่อตอบสนองต่อการทำงานของผู้ปฏิบัติงาน โดยเฉพาะระเบียบด้านการเงิน และงบประมาณเพื่อให้เกิดความสะดวก คล่องตัวได้ รวมทั้งสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับทั้งผู้ปฏิบัติงานด้านการเงิน และผู้ดำเนินโครงการ/กิจกรรม ให้เข้าใจตรงกับก่อนลงมือปฏิบัติงานโดยต้องจัดการความรู้เพื่อขับเคลื่อนงานเพื่อลดความผิดพลาดเพื่อขับเคลื่อนไปตามาระบบอย่างสิ้นไหล

4) ด้านนโยบายมหาวิทยาลัย ส่งผลต่อการดำเนินงานและการประเมินแผนปฏิบัติราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เนื่องจากเป็นตัวช่วยขับเคลื่อนให้มีการดำเนินงานในทุก ๆ ด้าน ให้มีความสะดวก รวดเร็ว ลดขั้นตอนและระยะเวลาในการพิจารณา ลงผลให้ผู้ปฏิบัติงานมีความคล่องตัว เนื่องจากหน่วยงานต้องปฏิบัติตามพันธกิจ และนโยบายของมหาวิทยาลัยซึ่งหน่วยงานต้องดำเนินงานตามนโยบาย ซึ่งการประเมินก็ต้องปรับเปลี่ยนไปตามนโยบายที่เปลี่ยนแปลงไป โดยบรรจุลงในแผนปฏิบัติราชการประจำปีของหน่วยงานตามอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย เนื่องจากเป็นสิ่งที่ส่งเสริม ผลักดันและสนับสนุนการดำเนินงานให้สำเร็จตามนโยบายที่ตั้งไว้ซึ่งหน่วยงานต้องวิเคราะห์ความสอดคล้อง ความเชื่อมโยง บรรจุลงในแผนปฏิบัติราชการของหน่วยงาน และหากพบปัญหาหรือข้อขัดข้องในการดำเนินงานก็จะมีแนวทางหรือผู้รับผิดชอบเข้ามาร่วมแก้ไข โดยมหาวิทยาลัยมีนโยบายที่ชัดเจน ซึ่งการดำเนินงานจึงต้องเป็นไปตามนโยบายที่ตั้งไว้

5) ด้านอำนาจหน้าที่ที่ตัดสินใจ ส่งผลต่อการดำเนินงานและการประเมินแผนปฏิบัติราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เนื่องจากเป็นตัวกำหนดขอบเขตของการดำเนินงานของหน่วยงานและบุคคล โดยเฉพาะอำนาจในการประเมินผลและติดตามตรวจสอบซึ่งเป็นเรื่องสำคัญ ซึ่งนอกจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีจะมีกอนนโยบายและแผนแล้ว ก็ยังมีคณะกรรมการติดตามตรวจสอบและประเมินผลงานของมหาวิทยาลัย ซึ่งในทุกๆระดับก็มีอำนาจในการดำเนินงานจนถึงติดตามประเมินผลได้อยู่แล้วเพียงแต่ต้องกำหนดกรอบเวลาที่ชัดเจน ผู้มีอำนาจต้องรู้การตัดสินใจของผู้บริหารที่ได้รับมอบหมายส่งผลต่อการดำเนินงานและการประเมินแผนปฏิบัติราชการพอสมควร ซึ่งมหาวิทยาลัยมีการมอบอำนาจไว้อย่างชัดเจนและเป็นระบบ แต่ในการดำเนินงานอาจต้องมีกลไกขับเคลื่อนให้เกิดความสำเร็จและบรรลุไปตามวัตถุประสงค์

2. แนวทางพัฒนาและปรับปรุงการประเมินแผนปฏิบัติราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

1) มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีควรให้ความสำคัญกับการประเมินแผนปฏิบัติการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีมากขึ้น เนื่องจากการประเมินแผนปฏิบัติการประจำปี เป็นสิ่งแสดงถึงประสิทธิภาพ และประสิทธิผลการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย รวมทั้งยังแสดงให้เห็นถึงตำแหน่งปัจจุบัน (Positioning) ของมหาวิทยาลัยที่สามารถดำเนินการตามแผนงานพัฒนามหาวิทยาลัยทั้งระยะสั้น และระยะยาว ตามวิสัยทัศน์ที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของแผนยุทธศาสตร์ หรือแผนพัฒนามหาวิทยาลัย ซึ่งหากไม่มีการประเมินผลการดำเนินงานในระดับแผนปฏิบัติการประจำปี มหาวิทยาลัยก็ไม่สามารถขับเคลื่อนหรือดำเนินงานให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ในแต่ละยุทธศาสตร์ได้ ทั้งนี้ มหาวิทยาลัยต้องมีภารกิจกำหนดเกณฑ์การประเมินที่เหมาะสมสามารถสะท้อนผลการดำเนินงานในระดับผลกระทบได้อย่างชัดเจน ตรงตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

2) มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีควรเร่งพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจและตระหนักถึงประโยชน์ของการประเมินแผนปฏิบัติการประจำปี เนื่องจากหากบุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจและตระหนักถึงประโยชน์ของการดำเนินการแล้วจะทำให้เกิดความร่วมมือ ความราบรื่น การเล็งเห็นถึงปัญหา การเสนอแนวทางแก้ปัญหา การร่วมกันขับเคลื่อนและผลักดันจนเกิดความสำเร็จ จนสามารถพัฒนาเป็นแนวปฏิบัติที่ดี อันมีพื้นฐานสำคัญจากความเข้าใจของผู้ปฏิบัติในระดับล่างจึงต้องเร่งสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ตรงกันมีมุมมองและสามารถเห็นภาพเดียวกันได้ เพื่อให้การประเมินแผนปฏิบัติการประจำปีเป็นมากกว่าเพียงรายงานฉบับหนึ่ง หรือเพียงงานประจำที่ต้องปฏิบัติตามหน้าที่ไม่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนา หรือแก้ไขปัญหาในองค์กรได้

3) มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีควรมีการพัฒนากระบวนการบริหารเพื่อใช้รวบรวมและประมวลผลความสำเร็จตามแผนปฏิบัติการ และแผนพัฒนามหาวิทยาลัย เพื่อเป็นเครื่องมือให้ผู้บริหารใช้ในการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานได้แบบทันทีทันใด (Real-time)

4) มหาวิทยาลัยควรพัฒนาการสื่อสารในองค์กรให้เป็นไปอย่างสร้างสรรค์ เพิ่มพลังเชิงบวกในการบริหาร ให้บุคลากรมีมุมมองในเชิงบวกในการพัฒนาองค์กร การพัฒนาตนเอง ตระหนักถึงความสำคัญของหน้าที่ของตนเอง ให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมในการพัฒนา รับรู้และแก้ปัญหา และรับผลสำเร็จร่วมกัน

5) มหาวิทยาลัยควรพัฒนาแนวทางการประเมินผลการดำเนินงานรายบุคคลให้มีความสอดคล้องกับภารงานภารกิจ และสถานการณ์ของมหาวิทยาลัยในปัจจุบันและอนาคต เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมาภิบาลที่มีความทุ่มเทในการปฏิบัติงาน ทั้งยังสร้างแรง เกิดพลังในเชิงบวกแก่ผู้ปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดแนวทางใหม่ๆ ในการปฏิบัติงาน และพัฒนาองค์กรต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มีการกำหนดยุทธศาสตร์ 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1.การสร้างความโดดเด่นด้านอาหาร และการท่องเที่ยว 2.การยกระดับคุณภาพบัณฑิต 3.การผลิตและพัฒนาวิชาชีพครู 4.การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม 5.การพัฒนาท้องถิ่น 6.การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหาร จากการประเมินแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีโดยศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการประเมินแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

ด้านบุคลากรในมหาวิทยาลัยยังมีความรู้ความสามารถไม่เพียงพอ มหาวิทยาลัยหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเพิ่มการดำเนินการในการถ่ายทอดแผน การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้บุคลากรทุกคนได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและรวดเร็ว รวมทั้งควรจัดกิจกรรมพัฒนาบุคลากรซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของฝ่ายเลขานุการ ก.บ.จ. ลำพูน [1] พบว่า ความให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในด้านความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนพัฒนาจังหวัดและยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดของบุคลากรในหน่วยงานโดยการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในกระบวนการแผนพัฒนาจังหวัดและยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด โดยเชิญอาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถมาให้ความรู้แก่บุคลากร รวมทั้งการส่งเสริมให้มีการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานและจัดทำแผน เช่น การเผยแพร่แผนยุทธศาสตร์ทางเว็บไซต์จังหวัดลำพูน การจัดตั้งกลุ่มรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการประจำปี การนำเอา QR CODE มาใช้ในการจัดส่งเอกสารเพื่อความรวดเร็วและลดปริมาณการใช้ทรัพยากร เป็นต้น

ด้านระยะเวลา พบว่าแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ใช้การจัดสรรงบประมาณตามปีงบประมาณ ตุลาคม พ.ศ. 2562 – กันยายน พ.ศ. 2563 การจัดการศึกษายึดตามปีการศึกษา กรกฎาคม พ.ศ. 2562 - มิถุนายน พ.ศ. 2563

ผู้รับผิดชอบกิจกรรม โครงการต้องมีกรวางแผนการดำเนินงานตามกำหนดเวลา เป็นเพราะมหาวิทยาลัยจะต้องเร่งดำเนินการเบิกจ่ายงบประมาณทั้งหมดภายในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2563 ตามที่สำนักงบประมาณกำหนด สอดคล้องกับประกอบ บำรุงผล [2] ได้ให้ความหมายการวางแผนคือการคาดการณ์ในอนาคต การกำหนดวัตถุประสงค์ การกำหนดนโยบาย การกำหนดโครงการและงานที่จะทำ กำหนดวิธีที่จะปฏิบัติ และการกำหนดงบประมาณ หากขั้นตอนการจัดสรรงบประมาณล่าช้าไม่เป็นไปตามเวลา ก็จะกระทบกับกิจกรรมโครงการที่วางไว้ซึ่งหากกลุ่มเป้าหมายเป็นนักศึกษาตรงกับช่วงช่วงปิดภาคเรียนทำให้ไม่สามารถดำเนินการกิจกรรมโครงการต่าง ๆ ได้ ตามเวลาที่กำหนด

ด้านระเบียบ/ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน พบว่าปัจจุบันระเบียบ / ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องยังไม่ครอบคลุมทุกภารกิจ และยังมีส่วนที่ขัดข้องการปฏิบัติงานของหน่วยงาน ผู้ปฏิบัติงาน จึงต้องมีการปรับปรุงแก้ไขให้ทันสมัย ซึ่งมหาวิทยาลัยต้องมีการดำเนินการทบทวนเพื่อตอบสนองต่อการทำงานของผู้ปฏิบัติงาน โดยเฉพาะระเบียบด้านการเงิน และงบประมาณเพื่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็วในการดำเนินงาน รวมทั้งสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับทั้งผู้ปฏิบัติงาน สอดคล้องกับ วัชรินทร์ สุทธิชัย [3] พบว่าควรมีการจัดระเบียบ ข้อบังคับ และนำมาพิจารณาปรับปรุงให้ทันสมัย และปฏิบัติได้สะดวกกว่าเดิม รวมถึงสร้างความเข้าใจให้มากขึ้นในกลุ่มบุคลากร

ด้านนโยบายมหาวิทยาลัย แผนปฏิบัติราชการประจำปีมหาวิทยาลัยจะมีการปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์ไปตามนโยบายที่เปลี่ยนแปลงไป โดยมหาวิทยาลัยดำเนินการบรรจุกิจกรรมที่สามารถขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าวให้บรรลุเป้าหมายลงในแผนปฏิบัติราชการประจำปีของหน่วยงาน และกำหนดหน่วยงานที่รับผิดชอบตามอำนาจหน้าที่ โดยหน่วยงานดังกล่าวมีหน้าที่ผลักดันและสนับสนุนการดำเนินงานให้สำเร็จตามนโยบายที่ตั้งไว้ซึ่งหน่วยงานต้องวิเคราะห์ความสอดคล้อง ความเชื่อมโยงบรรจุลงในแผนปฏิบัติราชการของหน่วยงาน สอดคล้องกับ มยุรี อนุมานราชธร [4] ได้ให้ความหมายของการนำนโยบายไปปฏิบัติคือการแปลงวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในนโยบาย ซึ่งอาจเป็นกฎหมาย หรือคำสั่งของรัฐบาล หรือคณะรัฐมนตรีให้เป็นแนวทางหรือแผนงานหรือโครงการ และสอดคล้องกับ วัชรินทร์ สุทธิชัย [5] ได้ให้ความหมายของการนำนโยบายไปปฏิบัติ เป็นการแปลงนโยบายที่กำหนดไว้สู่การบริหาร มีการใช้ทรัพยากร การปฏิสัมพันธ์ระหว่างองค์การ ระหว่างบุคคล เพื่อให้วัตถุประสงค์หรือภารกิจที่กำหนดไว้บรรลุผลสำเร็จตามที่กำหนดไว้

ด้านอำนาจหน้าที่ที่ตัดสินใจ มหาวิทยาลัยควรกำหนดกรอบเวลาที่ชัดเจนในการดำเนินการแต่ละกิจกรรมให้มีความเหมาะสม ผู้มีอำนาจต้องรู้การตัดสินใจของผู้บริหารที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งจะส่งผลต่อการดำเนินงานและการประเมินแผนปฏิบัติราชการในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 สอดคล้องกับ วิชัย โสสุวรรณจินดา [6] ได้ให้ความหมายของการตัดสินใจภายใต้สถานการณ์ที่แน่นอนว่าเป็นการตัดสินใจที่อยู่บนพื้นฐานของผลลัพธ์ที่คาดหวังไว้แล้ว โดยเกิดขึ้นได้เมื่อผู้ตัดสินใจมีข้อมูลเพียงพอและทราบถึงผลการเลือกแต่ละทางเลือกอย่างแน่นอน ในสถานการณ์เช่นนี้ผู้ตัดสินใจจะพยายามเลือกทางเลือกที่ให้ผลประโยชน์สูงสุด ซึ่งเป็นการตัดสินใจให้การขับเคลื่อนการดำเนินงานการแผนปฏิบัติราชการประจำปีที่ได้กำหนดวัตถุประสงค์ ตัวชี้วัด และระยะเวลาที่ต้องกำหนดการไว้แล้วให้เป็นไปตามแผนดังกล่าว

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากการศึกษา เรื่อง การประเมินแผนปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะในการทำการศึกษารั้งต่อไปในการประเมินแผนปฏิบัติราชการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ดังนี้

(1) ควรมีการศึกษาซ้ำในเรื่องดังกล่าวนี้ โดยการเพิ่มการศึกษาในเชิงปริมาณเพื่อทราบถึงระดับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินแผนปฏิบัติราชการของบุคลากรในมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ตัวอย่างเช่น การวิจัยเรื่องผลการประเมินความเข้าใจและการรับรู้แผนปฏิบัติราชการประจำปีของบุคลากรภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เพื่อให้ผลการศึกษามีความสมบูรณ์ และสามารถสะท้อนถึงปัญหาในการประเมินแผนปฏิบัติราชการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

(2) การศึกษาในครั้งนี้ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับการประเมินแผนปฏิบัติการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ในการศึกษาครั้งต่อไปควรเพิ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างในระดับปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องในการประเมินแผนปฏิบัติราชการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เพื่อให้ได้ผลการศึกษาที่เจาะลึกในแต่ละประเด็น และมีความหลากหลายในเนื้อหามากขึ้น ตัวอย่างเช่น การวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการประจำปีของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

เอกสารอ้างอิง

- [1] ฝ่ายเลขานุการ ก.บ.จ. ลำพูน. การติดตามประเมินผลแผนพัฒนาจังหวัดลำพูน (พ.ศ.2561 – 2565) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563.
- [2] ประกอบ บำรุงผล. การบริหารและควบคุมงานก่อสร้าง = Construction management and supervision. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ; 2542.
- [3] [5] วัชรินทร์ สุทธิชัย. ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายมหาวิทยาลัยราชภัฏไปปฏิบัติ : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ[วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต]. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีปทุม; 2557.
- [4] มยุรี อนุมานราชธร. นโยบายสาธารณะ. กรุงเทพฯ : ธรรมการพิมพ์; 2549.
- [6] วิชัย โสสุวรรณจินดา. ความลับขององค์กร พฤติกรรมองค์กรสมัยใหม่. กรุงเทพฯ : ธรรมนิติ; 2535.

วิธีการแสดงตัวละครม้าอุปการในการแสดงโขน

Techniques of Performing Uphakarn Horse in Mask Dance

วรเชษฐ์ บุญชาติ และ ณัฐภรณ์ รัตนชัยวงศ์

Worachate Boonchalee and Nataporn Rattanachaiwong

สาขาวิชาศิลปะการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา กรุงเทพฯ 10300

Performing Arts Major, Faculty of Fine and Applied Arts, Suansunandha Rajabhat University, Bangkok 10300

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: om_rak_d@hotmail.com

Received: 23 December 2021, Revised: 02 March 2022, Accepted: 19 June 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการแสดงตัวละครม้าอุปการในการแสดงโขน ของสำนักการสังคีต กรมศิลปากร โดยการศึกษาจากเอกสาร การสัมภาษณ์ การสังเกตการณ์ และรับการฝึกหัดกระบวนการทำตัวละครม้าอุปการ จากอาจารย์ปกรณ์ วิจิต วิเคราะห์ ข้อมูลโดยใช้ทฤษฎีแห่งการเคลื่อนไหว นำเสนอผลการวิจัยแบบการเขียนพรรณนาเชิงวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ประดิษฐ์กระบวนการทำตัวม้าอุปการในการแสดงโขน คือ ท่านผู้หญิงแก้ว สนิทวงศ์เสนี และออกแสดงครั้งแรก เมื่อ พ.ศ.2501 ณ โรงละครอนศิลปากร ผู้ที่ได้รับบทบาทตัวละครม้าอุปการท่านแรก คือ อาจารย์จตุพร รัตนวราหะ บทบาทของม้าอุปการเป็น ตัวละครม้าพระที่นั่งของพระรามที่อยู่ในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เพื่อแสดงถึงบารมีของพระมหากษัตริย์โบราณของอินเดีย มีลักษณะตามตำราที่กำหนดไว้ คือ มีหัวสีดำ มีตัวสีขาว ซึ่งกระบวนการทำม้าอุปการเกิดจากการเลียนแบบกระบวนการทำม้าในธรรมชาติผสมผสานกับกระบวนการทำในนาฏศิลป์ไทย ตัวละครม้าอุปการในการแสดงโขนมีการทำมือม้าที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ คือ การกำมือทั้งสองข้างเพื่อเป็นสัญลักษณ์แทนเท้าหน้าของม้าใน ธรรมชาติ ซึ่งปรากฏลักษณะการใช้ข้อมือ 4 แบบ ลักษณะการใช้ศีรษะ 4 แบบ ลักษณะการใช้ขาและเท้าในกระบวนการทำตัวม้าอุปการทั้งหมด 12 แบบ ม้าอุปการมีกระบวนการที่สำคัญทั้งหมด 28 กระบวนการ และมีลักษณะการใช้พลัง 3 ระดับในการถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกของตัว ละครม้าอุปการ คือ 1. ระดับเบา หมายถึง กระบวนการทำม้า อุปการที่มีลักษณะการเคลื่อนไหวร่างกายน้อยหรือไม่เคลื่อนไหวร่างกายในการแสดง เพื่ออวด ความงามทางด้านร่างกายและเครื่องแต่งกายของผู้แสดง 2. ระดับปานกลาง หมายถึง กระบวนการทำม้าอุปการที่มีการเคลื่อนไหวร่างกายใน ลักษณะปฏิบัติอย่างต่อเนื่องและใช้แรงสม่ำเสมอ เพื่อสื่อสารถึงการเดินทาง การเคลื่อนที่จากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งในอิริยาบถต่าง ๆ 3. ระดับแรง หมายถึง การเคลื่อนไหวร่างกายในความแรงที่หนัก เป็นการเคลื่อนที่ที่มีความรวดเร็วดุจคน สื่อถึงอารมณ์ที่ไม่ปกติของตัวละครหรือ เป็นการอวดพลังกำลังของตัวละคร

คำสำคัญ : วิธีการแสดง ตัวละครม้าอุปการ การแสดงโขน

Abstract

The study aimed to investigate how to depict the adopted techniques of performing the Uphakarn horse in mask dance as developed by the Office of Performing Arts and the Fine Arts Department. Observation and apprenticeship of the adoptive horse character process from Mr. Pakorn Wichit, analyze the data using the theory of movement. Present the findings of the analytical description.

The results showed that the inventor of the patron horse choreography process in the Khon show was Lady Peaw Sanitwongseni, who first performed it. In 1958, Lakon Silpakorn played the role of the first adopted horse character, Jatuporn Rattanawaraha. The role of the adoptive horse was to embody the character of Rama's throne horse, which was used in the Aswameth ceremony to represent the majesty of India's ancient monarchs. It had a clearly defined textbook

characteristic: it had a black head. There was a white body, which was born by imitating the horse-and-pony process in nature combined with the process in Thai dance. The patron horse character in the Khon show had a unique handmade horse: a handful of both hands to symbolize the front foot of the horse in nature, which appeared to represent the front foot of the horse in nature, and which appeared to have four wrist characteristics, 4 head characteristics, and the use of legs and feet in the choreography process of 12 adoptive horses. The adoptive horse had a total of 28 important moves, and it was characterized by the use of 3 levels of power to express the emotions of the foster horse's character: 1. "Light level" referred to a ponytail process that was characterized by little or no movement in the show to show off the physical beauty and costume of the performer. 2. "Moderate level" referred to the process of posture in which the body was continuously moved and with uniform force, moving from place to place in various poses to communicate the journey. 3. "Heavy level" referred to the movement of the body in heavy strength; it was a fast movement, it conveyed the character's unusual emotions, or it was a show of character strength.

Keywords : How to Perform, Uphakarn Horse Character Horse, Khon Show

บทนำ

ม้าในดินแดนประเทศไทยปรากฏหลักฐาน ภาพดินเผาและภาพปูนปั้นม้าหน้าตรงที่ฐานเจดีย์จุลประโทน จังหวัดนครปฐม เป็นหลักฐานเก่าแก่ที่สุดในงานศิลปกรรมภาพม้าโดยฝีมือช่างท้องถิ่น เล่าเรื่องพุทธประวัติและพุทธชาดก เริ่มแรกได้รับอิทธิพล รูปแบบศิลปะตามแบบศิลปะอมราวดีของอินเดียผสมผสานกับศิลปะท้องถิ่น และเป็นหลักฐานบ่งชี้ถึงการมีม้าเข้ามาเป็นสัตว์เลี้ยงในประเทศไทยเป็นครั้งแรกในราวพุทธศตวรรษที่ 12 หรือ 1,400 ปีมาแล้ว หลักฐานเอกสารในประเทศไทยที่กล่าวถึงม้าเป็นครั้งแรกคือ ศิลปินปราชญ์พินพมรุ้ง อายุราวพุทธศตวรรษที่ 16 โดยม้าเป็นสัตว์เลี้ยงชนิดหนึ่งสำหรับอุทิศถวาย อันแสดงให้เห็นว่าม้าเป็นสัตว์เลี้ยงในดินแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยมาตั้งแต่ก่อนพุทธศตวรรษที่ 16 ส่วนหลักฐานเอกสารที่กล่าวถึงม้าในวิถีชีวิตของชุมชนมากที่สุดคือ ศิลปินสุโขทัย ช่วงพุทธศตวรรษที่ 19 - 20 หลักฐานทางโบราณคดีที่พบเรื่องม้า เป็นหลักฐานประเภทภาพสลัก ภาพดินเผา ภาพปูนปั้น งานประติมากรรม ศิลปกรรม จิตรกรรมฝาผนัง ศิลปิน สมุดไทย พงศาวดารและเอกสารโบราณ [1] ซึ่งในประเทศไทยก็มีการกล่าวถึงม้าผ่านวรรณกรรมต่าง ๆ หลายเรื่อง ถือว่าเป็นหลักฐานสำคัญที่เป็นลายลักษณ์อักษรและม้าก็เป็นตัวละครสำคัญในการดำเนินเรื่องนั้น ๆ เพื่อให้เกิตรรสนหลากหลายตามที่กวีจะจินตนาการ

ม้าในวรรณคดีไทย สามารถแบ่งออกเป็น 2 จำพวก คือ ม้าที่สร้างจากจินตนาการ และม้าที่มีลักษณะสมจริง ม้าเหล่านี้มีบทบาทพิเศษ คือ สามารถแสดงพฤติกรรมนอกเหนือจากหน้าที่ของม้าทั่ว ๆ ไป ได้แก่ เป็นม้าที่อยู่ในอำนาจของเวทมนต์คาถา ทำให้สามารถแสดงบทบาทพิเศษได้ ช่วยเจ้าของทำศึกสงครามได้ มีลักษณะนิสัยที่แสนรู้ หยั่งรู้เหตุการณ์ด้วยญาณพิเศษได้ มีความรัก มีความซื่อสัตย์ และความจงรักภักดีต่อเจ้าของ มีฤทธิ์และความสามารถพิเศษ คือ เหาะ ดำดิน วิ่งเร็ว วิ่งบนบกและบนน้ำได้ [2]

นาฏกรรมไทยได้กล่าวถึงม้าอยู่หลายเรื่อง ได้แก่ รามเกียรติ์ อิเหนา อุณรุท สุวรรณหงส์ สังข์ทอง ขุนช้างขุนแผน รวดเสนราชาธิราช พระอภัยมณี โกมินทร์และแก้วหน้าม้า แต่ละเรื่องก็จะมีลักษณะแตกต่างกันออกไป ทั้งลักษณะของม้า และการนำไปใช้ประกอบการแสดง ตลอดจนกระบวนท่ารำ ต่าง ๆ สามารถจำสรุปได้ดังนี้ 1. ม้าแผงเป็นพาหนะ อุปกรณ์ประกอบการแสดง 2. ม้าคนเทียมรถไม่มีบทบาท 3. ม้าคนเป็นระบำประกอบการแสดง 4. ม้าคนเป็นพาหนะมีบทบาท 5. ม้าจริงเป็นพาหนะ 6. ม้าคนเป็นพาหนะ แต่เป็นลูกผสม 7. ม้าคนเป็นตัวเอกของเรื่อง ไม่ได้เป็นพาหนะ บทบาทของม้าแต่ละหัวข้อมีปะปนกันอยู่ในนาฏกรรมการแสดงซึ่งมีจารีตเฉพาะ ปรากฏเป็นรูปแบบของการแสดงโขน ละครใน ละครนอก ละครพันทางและละครเสภา โดยเฉพาะม้าที่มีบทบาทก็จะมีกระบวนท่ารำตามจารีตของการแสดงแต่ละประเภท [3]

อาจารย์สุวรรณีย์ ชลานุเคราะห์ ศิลปินแห่งชาติ นาฏศิลป์ละครรำ พ.ศ. 2533 ได้กล่าวถึงกฎเกณฑ์เกี่ยวกับตัวละครสัตว์ว่า “การแสดงนาฏศิลป์ไทยต้องมีกฎเกณฑ์ของการแสดงซึ่งเปลี่ยนแปลงไม่ได้ เช่น การขึ้นม้า ขึ้นช้าง ขึ้นเสียงผา ต้องใช้เท้าซ้ายเหยียบตัวละครสัตว์ประหนึ่งว่าขึ้นขี่สัตว์นั้น ๆ ใช้เท้าขวาไม่ได้” [4] จากข้อความดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่าการแสดงตัวละครม้าเป็น

ตัวละครสำคัญตัวหนึ่งที่ต้องมีกฎเกณฑ์คอยกำกับการแสดงตามหลักการของนาฏศิลป์ไทย การแสดงตัวละครม้าในนาฏกรรมไทยต้องมีกฎเกณฑ์เฉพาะของการแสดงในรูปแบบนั้น ๆ ผู้แสดงจะต้องรู้จักกฎเกณฑ์และปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎเกณฑ์ของนาฏศิลป์ไทยรูปแบบต่าง ๆ เพื่อเป็นการรักษาและสืบทอดกระบวนท่าซึ่งเป็นภูมิปัญญาของครูโบราณทางด้านนาฏศิลป์ให้ดำรงคงอยู่สืบไป

ตัวละครสัตว์ที่ปรากฏในนาฏกรรมไทยมีหลายเรื่องและมีความหลากหลายทางด้านพันธุกรรมตามจินตนาการของผู้ประพันธ์ตัวละคร ตัวละครสัตว์ในวรรณกรรมไทยมีทั้งที่เป็นนามธรรมและรูปธรรม เช่น ตัวละครสัตว์ที่เป็นนามธรรม ได้แก่ สัตว์หิมพานต์และตัวละครสัตว์ที่เป็นรูปธรรม ได้แก่ สัตว์ตามธรรมชาติ ซึ่งตัวละครสัตว์ในนาฏกรรมไทยมีทั้งเป็นตัวละครเอกในการดำเนินเรื่องและเป็นตัวละครประกอบในการแสดง ถือว่าเป็นตัวละครสำคัญอีกตัวหนึ่งที่สร้างบรรยากาศและเพิ่มอรรถรสในนาฏกรรมไทยได้เป็นอย่างมาก ม้าอุปการเป็นตัวละครเอกที่สำคัญที่ปรากฏในการแสดงโขน เรื่อง รามเกียรติ์ ชุด ปล่อยม้าอุปการ เป็นตัวละครม้าที่มีบทบาทในการดำเนินเรื่อง ซึ่งเป็นตัวละครสัตว์ที่ใช้คนเป็นผู้แสดง อีกทั้งมีกระบวนท่าเต้นที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ ควรค่าแก่การศึกษาองค์ความรู้ในด้านต่าง ๆ เพื่อการอนุรักษ์และสืบทอดให้ดำรงคงอยู่ให้เป็นมรดกทางภูมิปัญญาทางด้านศิลปะการแสดงของไทย

ผู้วิจัยได้เห็นถึงสำคัญของปัญหาในการปฏิบัติกระบวนท่าของนักแสดงที่สวมบทบาทตัวละครม้าอุปการในการแสดงโขน ซึ่งการแสดงนาฏศิลป์ไทยส่วนใหญ่เป็นการใช้ร่างกายในการสื่อสารเพื่อให้ผู้ชมเกิดความเข้าใจความหมายของกระบวนท่า เช่น วิธีการใช้มือ วิธีการใช้เท้า วิธีการใช้หน้าและวิธีการใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายในการปฏิบัติกระบวนท่า ตัวละครม้าอุปการเป็นตัวละครที่มีบทบาทในการแสดงโขน จึงควรค่าแก่การศึกษาวิธีการแสดงเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติกระบวนท่าและเป็นองค์ความรู้ร่วมกันในรูปแบบการแสดงโขน ซึ่งถือได้ว่าเป็นนาฏกรรมชั้นสูงของไทย ผลของการศึกษาในครั้งนี้คงเป็นประโยชน์แก่นักแสดงที่สวมบทบาทตัวละครม้าอุปการในการแสดงโขน ในการศึกษาทำความเข้าใจกระบวนท่าและอารมณ์ในการแสดงของตัวละครม้าอุปการในช่วงการแสดงต่าง ๆ ตามรูปแบบการแสดงโขน ประโยชน์อีกประการหนึ่ง คือ เป็นประโยชน์ต่อผู้สร้างสรรค์การแสดงและเป็นแรงบันดาลใจในการออกแบบกระบวนท่าของสัตว์ตัวอื่น ๆ โดยนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการคิดประดิษฐ์กระบวนท่าในศิลปะการแสดงแขนงต่าง ๆ ได้

จากข้อความดังกล่าวข้างต้นทำให้ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญในการศึกษาวิจัย เรื่อง วิธีการแสดงตัวละครม้าอุปการในการแสดงโขน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการแสดงตัวละครม้าอุปการ โดยศึกษาวิธีการแสดงและองค์ประกอบการแสดงตัวละครม้าอุปการในการแสดงโขน เรื่อง รามเกียรติ์ ชุด ปล่อยม้าอุปการ นับได้ว่าเป็นองค์ความรู้ที่สำคัญควรค่าแก่การอนุรักษ์และสืบทอดเป็นแนวทางให้กับผู้แสดงบทบาทม้าอุปการในการแสดงโขน และยังเป็นการบันทึกรวบรวมข้อมูลเพื่อเป็นเอกสารสำคัญของวงการนาฏศิลป์ไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาวิธีการแสดงตัวละครม้าอุปการในการแสดงโขน ของสำนักการสังคีต กรมศิลปากร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัยเรื่อง วิธีการแสดงตัวละครม้าอุปการในการแสดงโขน มีหัวข้อดังต่อไปนี้

1. การศึกษาภาคทฤษฎี

1.1 การศึกษาจากเอกสาร

ผู้วิจัยการศึกษาจากเอกสารโดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาประวัติการแสดงโขน ตอน ปล่อยม้าอุปการ จากสุจิตร์การแสดงของกรมศิลปากร เช่น สุจิตร์ โขน ชุด พระรามครองเมืองและสุจิตร์บทรบโขน ชุด พระรามครองเมือง พ.ศ. 2501 และศึกษาข้อมูลจากวิทยานิพนธ์ บทความทางวิชาการ เป็นต้น เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการวิเคราะห์ให้ได้ว่าซึ่งประวัติความเป็นมาและวิธีการแสดงตัวละครม้าอุปการในการแสดงโขน

1.2 การศึกษาจากสื่อวีดิทัศน์

ผู้วิจัยศึกษาวิธีการแสดงตัวละครม้าอุปการในการแสดงโขน จากเว็บไซต์ <https://www.youtube.com/watch?v=I0LCqEqFwCg&t=2095s> ซึ่งเป็นการแสดงโขน เรื่อง รามเกียรติ์ ชุด ปล่อยม้าอุปการ ของสำนักการสังคีต กรมศิลปากร จัดแสดง

ณ โรงละครแห่งชาติภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดนครราชสีมา วันที่ 27 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2553 เพื่อศึกษากระบวนการทำและองค์ประกอบต่าง ๆ แล้วนำข้อมูลมาประกอบการวิเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งวิธีการแสดงตัวละครม้าอุปการในการแสดงโขน

2. การศึกษาภาคสนาม

2.1 การสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในงานวิจัยเรื่อง วิธีการแสดงตัวละครม้าอุปการในการแสดงโขน ผู้วิจัยเลือกใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำข้อมูลมาประกอบการวิเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่ง วิธีการแสดงตัวละครม้าอุปการในการแสดงโขน

การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลโดยกำหนดประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์อย่างชัดเจน และทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลตามคำถามที่กำหนดสลับกับการสร้างคำถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ โดยผู้วิจัยจะใช้การสนทนาแบบเป็นกันเองให้มากที่สุด เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลเกิดความไว้วางใจและสามารถถ่ายทอดข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับตัวละครม้าอุปการในการแสดงโขนออกมาอย่างถูกต้อง ซึ่งประเด็นการสัมภาษณ์สามารถปรับเปลี่ยนโครงสร้างคำถามได้ตลอดเวลา ขึ้นอยู่กับสถานการณ์และความเหมาะสมในเวลาดังกล่าว เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการแสดงกระบวนการทำรำ เครื่องแต่งกาย เพลงที่ใช้ประกอบการแสดงตัวละครม้าอุปการ อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และเป็นประโยชน์ต่อการนำมาวิเคราะห์วิธีการแสดงตัวละครม้าอุปการในการแสดงโขน

2.2 การฝึกหัดกระบวนการทำม้าอุปการในการแสดงโขน

ผู้วิจัยเข้ารับการฝึกหัดกระบวนการทำของตัวละครม้าอุปการในการแสดงโขน เรื่อง รามเกียรติ์ชุด ปล่อยม้าอุปการ จากอาจารย์ปกรณ์ วิชิต อดิตนาฏศิลป์ของสำนักการสังคีต กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม ที่เคยได้รับบทบาทตัวละครม้าอุปการในการแสดงโขน เพื่อทำให้ผู้วิจัยเกิดความเข้าใจในกระบวนการทำตัวละครม้าอุปการและสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้นำมาประกอบการวิเคราะห์เพื่อหาวิธีการแสดงของตัวละครม้าอุปการในการแสดงโขน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และจัดระเบียบข้อมูลที่ได้จากการศึกษาภาคทฤษฎีและการศึกษาภาคสนาม แล้วนำข้อมูลมาตีความให้เกิดความเข้าใจ โดยการดำเนินการตามลำดับต่อไปนี้

- นำข้อมูลจากภาคทฤษฎีและภาคสนาม ที่ได้จากการรวบรวมเอกสารและการสัมภาษณ์ นำมาวิเคราะห์เพื่อแยกหมวดหมู่ และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา บทบาทการแสดงและองค์ประกอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับตัวละครม้าอุปการในการแสดงโขน

- นำข้อมูลจากการศึกษาภาคสนาม ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการฝึกหัดกระบวนการทำตัวละครม้าอุปการในการแสดงโขน เพื่อให้เกิดความเข้าใจในกระบวนการทำม้าอุปการมากยิ่งขึ้น แล้วนำองค์ความรู้จากการฝึกหัดมาบันทึกกระบวนการทำในงานวิจัยเพื่อการอนุรักษ์และวิเคราะห์เพื่อหาความหมายของกระบวนการทำและทำการศึกษเปรียบเทียบที่มาของกระบวนการทำต่าง ๆ ของตัวละครม้าอุปการ โดยผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 2 ประเด็น คือ กระบวนการที่ได้มาจากการเลียนแบบมาในธรรมชาติและกระบวนการที่ได้มาจากพื้นฐานนาฏศิลป์ไทย แล้วนำประสบการณ์จากการฝึกหัดกระบวนการทำม้าอุปการมาวิเคราะห์เกี่ยวกับการใช้พลังและพื้นที่ของตัวละครม้าอุปการในการแสดงโขน

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง วิธีการแสดงตัวละครม้าอุปการในการแสดงโขน มีวัตถุประสงค์เพื่อหาวิธีการแสดงตัวละคร ม้าอุปการในการแสดงโขน เรื่องรามเกียรติ์ ชุด ปล่อยม้าอุปการ พบว่า ผู้ประดิษฐ์กระบวนการทำม้าอุปการในการแสดงโขน คือ ท่านผู้หญิงแก้ว สนิทวงศ์เสนี และออกแสดงครั้งแรก เมื่อ พ.ศ.2501 ณ โรงละครคอนเสิร์ต ผู้ที่ได้รับบทบาทตัวละครม้าอุปการท่านแรก คือ อาจารย์จตุพร รัตนวราหะ และผู้วิจัยได้รับการถ่ายทอดกระบวนการทำม้าอุปการในทำนองเพลงอัฐลีลา จากอาจารย์ปกรณ์ วิชิต ซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดกระบวนการทำตัวละครม้าอุปการในการแสดงโขน จากอาจารย์จตุพร รัตนวราหะ ผลการวิจัยพบว่า วิธีการ

แสดงตัวละครม้าอุปการ มีกระบวนการท่าที่มีความงดงาม มีความแข็งแรง มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว สัญลักษณ์แทนตัวละครม้าอุปการหรือตัวละครม้าอื่น ๆ ในนาฏกรรมไทย คือ การท่ามือม้า ลักษณะการท่ามือม้า คือ การท่ามือหลวม ๆ โดยให้นิ้วทั้งสี่ได้แก่ นิ้วชี้ นิ้วกลาง นิ้วนาง และนิ้วก้อย งอเข้าหาฝ่ามือ แล้วนำนิ้วหัวแม่มือองเข้าวางบริเวณนิ้วชี้และนิ้วกลาง ลักษณะการท่ามือหลวม ๆ ไม่นแน่นมากจนเกินไป จะท่ามือม้าในลักษณะดังกล่าวทั้งสองข้างเพื่อแทนความหมายของขาและเท้าข้างหน้าของม้าซึ่งเป็นการให้ความหมายแทนอวัยวะของม้าในธรรมชาติ กระบวนท่าม้าอุปการในการแสดงโขนจะต้องประกอบสร้างและจัดวางตำแหน่งของร่างกายให้ถูกต้องตามหลักของนาฏศิลป์ไทยจึงจะสามารถสื่อความหมายในการแสดงได้

รูปที่ 1 การท่ามือม้า
(ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย)

บทบาทการแสดงตัวละครม้าอุปการในการแสดงโขน

บทบาทและการปรากฏตัวของม้าอุปการในการแสดงโขน ม้าอุปการเป็นม้าพระที่นั่งของพระรามในการทำพิธีอัฐเมธ ซึ่งเป็นพิธีประกาศบารมีแห่งองค์พระมหากษัตริย์ ม้าอุปการเป็นพญาม้าที่มีคุณลักษณะต้องตามตำรา คือ เป็นม้าที่หัวสีดำ ตัวสีขาวปากและเท้าเป็นสีแดง พระรามจึงได้ส่งพญาม้าอุปการออกไปเพื่อหาสาเหตุของการเกิดเสียงดังกัปนาท แผ่นดินสะท้านสะเทือน ซึ่งเกิดจากการประลองศรของพระมงกุฎกับพระลบ ซึ่งในตอนนี้นี้ม้าอุปการเป็นตัวดำเนินเรื่องที่สำคัญ จากบทพระราชานิพนธ์เรื่อง รามเกียรติ์ สู่บทบาทการแสดงโขนของสำนักการสังคีต กรมศิลปากร ม้าอุปการปรากฏตัวในการแสดงโขน ชุด พระรามครองเมือง ตอน ปล่ยม้าอุปการ สามารถแบ่งออกเป็น 3 ช่วงการแสดงดังนี้ การแสดงช่วงที่ 1 ม้าอุปการเดินเดี่ยว การแสดงช่วงที่ 2 พระมงกุฎและพระลบพบม้าอุปการ และการแสดงช่วงที่ 3 พระมงกุฎ พระลบและม้าอุปการรบหนุมาน

การแสดงช่วงที่ 1 ม้าอุปการเดินเดี่ยว ผู้วิจัยพบว่า กระบวนท่าเดินเดี่ยวของม้าอุปการประกอบเพลงอัฐลีลา ซึ่งเป็นท่วงทำนองที่สื่อถึงลักษณะการเคลื่อนไหวของม้าในธรรมชาติ เป็นกระบวนท่าที่เกิดจากการผสมผสานกระบวนท่าในนาฏศิลป์ไทยและการเลียนแบบการเคลื่อนไหวของม้าในธรรมชาติ ซึ่งการแสดงในช่วงเพลงอัฐลีลาเป็นกระบวนท่าที่สำคัญที่สุดในการอวดฝีมือของผู้แสดงตัวละครม้าอุปการในการแสดงโขน ซึ่งกระบวนท่าในการแสดงช่วงนี้มีทั้งหมด 14 ชุดกระบวนท่า ในช่วงการแสดง ม้าอุปการเดินเดี่ยว และมีกระบวนท่าที่ไม่ซ้ำกันทั้งหมด 11 กระบวนท่า ได้แก่ 1. ท่าวิ่งออกโรงและทำยืนม้ามอง 2. ท่าเบิ้ลเท้า 3. ท่าแหลบเท้า 4. ท่าเดินย่อเท้า 5. ท่าลักคอกกระทบสันเท้า 6. ท่ากระทบสันเท้ากระดกเสี้ยว 7. ท่าแตะสลับเท้า 8. ท่าไขว้โขยกเท้า 9. ท่ากระโดดยกเท้า หน้ากระทบสันเท้า 10. ท่ากระทบสันเท้าติดเท้าหลัง 11.ท่ากระที่บโโรง

ตัวละครม้าอุปการในการแสดงโขนมีการใช้มือในลักษณะเดี่ยวตลอดการแสดง คือ การท่ามือม้า โดยผู้แสดงจะท่ามือหลวม ๆ ทั้งสองข้าง ซึ่งพบว่ามึลักษณะการเคลื่อนที่ของอวัยวะส่วนมือ 4 แบบ คือ 1. การหักข้อมือลงสองข้าง 2. การหักข้อมือขึ้นลงสลับกัน 3. การสะบัดข้อมือขึ้นทั้งสองข้าง 4. การเคลื่อนมือเข้าหาตัวลักษณะเป็นวงกลม ลักษณะการใช้คอ 4 แบบ คือ 1. การเอียงศีรษะ 2. การลักคอ 3. การก้ม 4. การเงย มีลักษณะการใช้ขาและเท้าในกระบวนท่าเดินม้าอุปการมีทั้งหมด 12 แบบ ได้แก่ 1. ท่าวิ่งม้า 2. ท่ายืนม้า 3. ท่าเบิ้ลเท้า 4. ท่าแหลบเท้า 5. ท่าเดินย่อเท้า 6. ท่ากระทบสันเท้า 7. ท่ากระดกเสี้ยว 8. ท่าแตะสลับเท้า 9. ท่าไขว้โขยกเท้า 10. ท่ายกเท้าหน้า 11. ท่ากระที่บโโรง 12. ท่าตะลึงตึก และมีทิศทางการเคลื่อนที่ 4 แบบ ได้แก่ 1. วงกลม 2. แนวนอน 3. แนวตั้ง 4. แนวเฉียง

การแสดงช่วงที่ 2 พระมงกุฎและพระลบพบม้าอุปการ พบว่า มีลักษณะการใช้มือและเท้าเหมือนกับการแสดงช่วงที่ 1 แต่การแสดงช่วงที่ 2 ของม้าอุปการจะมีกระบวนท่าที่มีความสัมพันธ์กับตัวละครอีก 2 ตัวละคร คือ พระมงกุฎและพระลบ การแสดงช่วงนี้จะเป็นการไล่จับม้าอุปการของทั้งสองพระกุมาร และการแสดงช่วงที่ 2 มีกระบวนท่าม้าอุปการที่สำคัญเพิ่มเติมที่สำคัญทั้งหมด 8 ท่า ได้แก่ 1. ท่ากระต๊อบเท้าเดียว 2. ท่ากระต๊อบสองเท้า 3. ท่าคว่ำหลบ 4. ท่ากระโดดข้ามเชือกเถาว์วัลย์ 5. ท่าพยศ 6. ท่าเซ 7. ท่าขึ้นลอย 8. ท่าก้มทำความเคารพ ซึ่งในช่วงการแสดงนี้ท่าขึ้นลอยถือเป็นท่าสำคัญในการแสดงช่วงที่ 2 แสดงให้เห็นถึงศักยภาพความแข็งแรงทางด้านร่างกายของผู้แสดงตัวละครม้าอุปการในการทรงตัวรับน้ำหนักของผู้แสดงอีกตัวหนึ่งได้อย่างสง่างามทิศทางการเคลื่อนที่ในการแสดงช่วงที่ 2 พบการเคลื่อนที่ 4 ลักษณะ คือ 1. เคลื่อนที่เป็นเลข 8 แนวนอน 2. แนวนอน 3. แนวตั้ง 4. วงกลม

การแสดงช่วงที่ 3 พระมงกุฎ พระลบและม้าอุปการรบกับหนุมาน ซึ่งการแสดงช่วงนี้จะมีตัวละครทั้งหมด 4 ตัวละคร โดยแบ่งเป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายที่ 1 ได้แก่ พระมงกุฎ พระลบและม้าอุปการ และฝ่ายที่ 2 ได้แก่ หนุมาน ในการแสดงช่วงนี้เป็นการแสดงการสู้รบกันระหว่างฝ่ายพระมงกุฎกับหนุมาน ซึ่งม้าอุปการมีลักษณะการใช้มือและการใช้เท้าเหมือนการแสดงช่วงที่ 1 และการแสดงช่วงที่ 2 ส่วนการแสดงในช่วงที่ 3 พบว่ามีกระบวนท่าเพิ่มเติมที่สำคัญของม้าอุปการทั้งหมด 5 ท่า ได้แก่ 1. ท่ายืนม้าหลบเข่า 2. ท่าขี่ม้าวิ่งของพระมงกุฎและพระลบ 3. ท่ากระต๊อบเท้าคู่ 4. ท่าคว่ำ 5. ท่าถีบเท้าหลัง ทิศทางการเคลื่อนที่ในการแสดงช่วงที่ 3 มีทั้งหมด 6 แบบ คือ 1. แนวนอน 2. แนวตั้ง 3. วงกลม 4. เคลื่อนที่เป็นเลข 8 แนวตั้ง 5. เคลื่อนที่เป็นเลข 8 แนวนอน 6. เคลื่อนที่เป็นเส้นเฉียง 45 องศา

จากการศึกษาวิธีการแสดงตัวละครม้าอุปการในการแสดงโขนทั้ง 3 ช่วงการแสดง ผู้วิจัยพบว่า กระบวนท่าเดินม้าอุปการในการแสดงโขน ชุด ปล่อยม้าอุปการ มีทั้งหมด 28 ท่า ได้แก่ 1. ท่าวิ่ง 2. ท่ายืนม้ามอง 3. ท่าเบิ้ลเท้าซ้าย-ขวา 4. ท่ากระต๊อบเท้าหมุนขวา 5. ท่าหลบเท้าซ้าย-ขวา 6. ท่าเดินย่อเท้า 7. ท่าถีบคอกระต๊อบสั้นเท้า 8. ท่ากระต๊อบสั้นเท้ากระดกเสี้ยว 9. ท่ากระโดดสลัดเท้า 10. ท่าเตะสลัดเท้าซ้าย-ขวา 11. ท่าไขว้โขยกเท้า 12. ท่ากระโดดยกเท้าหน้ากระต๊อบสั้นเท้า 13. ท่ากระต๊อบสั้นเท้าติดเท้าหลัง 14. ท่ากระต๊อบโรง 15. ท่าเหลียว 16. ท่ากระต๊อบเท้าเดียว 17. ท่ากระต๊อบสองเท้า 18. ท่าคว่ำหลบ 19. ท่ากระโดดข้ามเชือกเถาว์วัลย์ 20. ท่าพยศ 21. ท่าเซ 22. ท่าขึ้นลอย 23. ท่าก้มทำความเคารพ 24. ท่ายืนม้าหลบเข่า 25. ท่าขี่ม้าวิ่งของพระมงกุฎและพระลบ 26. ท่ากระต๊อบเท้าคู่ 27. ท่าคว่ำ 28. ท่าถีบเท้าหลัง

ม้าอุปการในการแสดงโขนเป็นตัวละครม้าคนเป็นพาหนะมีบทบาทในการแสดง ผู้แสดงจะต้องเป็นผู้ที่มีรูปร่างใหญ่กว่าตัวแสดงตัวพระมงกุฎและพระลบ ซึ่งลักษณะในการแสดงตัวละครม้าอุปการในการแสดงโขนและตัวละครม้าในการแสดงละครมีความแตกต่างกันในกระบวนท่าและเครื่องแต่งกาย ม้าอุปการจะมีกระบวนท่าที่แสดงให้เห็นความมองอาจ น่าเกรงขาม และแสดงให้เห็นถึงอำนาจของผู้เป็นเจ้าของ ดังนั้นกระบวนท่าม้าอุปการจะต้องปฏิบัติอย่างเข้มแข็ง ปราดเปรี้ยว ว่องไว เสมือนพญาม้าต้น ผู้ที่มีพลังกำลังมากสมกับเป็นม้าพระที่นั่งของพระมหากษัตริย์ ซึ่งต่างจากตัวละครม้าในการแสดงละครที่บางช่วงจะแสดงถึงความเข้มแข็งและในบางช่วงจะเล่นสนุกสนานตามรูปแบบของการแสดงนั้น ๆ เช่น พญาม้าต้น ในละครนอก เรื่องสุวรรณหงส์ ม้าสีหมอก ในละครเสภา เรื่อง ขุนช้างขุนแผน เป็นต้น ซึ่งตัวละครม้าในการแสดงละครจะเน้นถึงความสนุกสนาน สามารถพูดได้เหมือนกับตัวละครอื่น ๆ ซึ่งผู้แสดงจะต้องมีทักษะในการสื่อสารและมีปฏิภาณไหวพริบในการแสดงเป็นอย่างมาก ซึ่งตัวละครม้าโขนและม้าละครจะมีลักษณะต่างกันตรงที่รูปแบบของการแสดงและลักษณะของตัวละครตามวรรณกรรม

ที่มาของกระบวนท่าตัวละครม้าอุปการในการแสดงโขน

จากการศึกษากระบวนท่าเดินม้าอุปการในการแสดงโขนที่ปรากฏในการแสดงช่วงที่ 1 ม้าอุปการเดินเดียว การแสดงช่วงที่ 2 พระมงกุฎและพระลบจับม้าอุปการ และการแสดงช่วงที่ 3 พระมงกุฎพระลบและม้าอุปการรบกับหนุมาน นำมาสู่การวิเคราะห์ที่มาของกระบวนท่าเดินตัวละครม้าอุปการในการแสดงโขนและวิธีการทำท่าม้าอุปการในการแสดง โดยวิเคราะห์จากโครงสร้างของกระบวนท่าเดินม้าอุปการในการแสดงโขนที่มีลักษณะใกล้เคียงกันหรือเหมือนกันกับอิริยาบถของม้าในธรรมชาติและกระบวนท่าที่มีความคล้ายกันในตัวละครของการแสดงโขนหรือการแสดงนาฏศิลป์แบบราชสำนัก ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ที่มาของกระบวนท่าตัวละครม้าอุปการได้ดังนี้

1. กระบวนท่าม้าอุปการในการแสดงโขนที่เกิดจากเลียนแบบม้าในธรรมชาติ

ตัวละครม้าอุปการเป็นตัวละครสัตว์ที่เป็นพาหนะอยู่ในการแสดงเรื่อง รามเกียรติ์เป็นตัวละครสัตว์ที่มีบทบาทในการแสดงสำคัญตัวหนึ่ง ซึ่งกระบวนท่าของตัวละครม้าอุปการในการแสดงโขนได้เกิดจากการเลียนแบบพฤติกรรม กิริยา ท่าทาง ของม้าในธรรมชาตินำมาผ่านกระบวนการคิดประดิษฐ์แล้วประกอบสร้างในรูปแบบการแสดงโขนของท่านผู้หญิงแก้ว สนิทวงศ์เสนี โดยกระบวนท่าม้าอุปการในการแสดงโขนที่เกิดจากการเลียนแบบม้าในธรรมชาติ ได้แก่ 1. ท่ายืน 2. ท่าเดิน 3. ท่าวิ่ง 4. ท่าเหลียว 5. ท่าก้ม 6. ท่าม้าพศ กระบวนท่าทั้งหมดนี้เกิดจากการเลียนแบบพฤติกรรมของม้าในธรรมชาติ ผู้แสดงตัวละครม้าอุปการจะต้องเรียนรู้กระบวนท่าต่าง ๆ ให้เข้าใจพร้อมกับสังเกตกิริยาการเคลื่อนไหวของม้าในธรรมชาติแล้วนำมาปรับประยุกต์ให้เข้ากับการแสดงเพื่อสื่อสารความเป็นตัวละครม้าให้สมบทบาทของการแสดงได้มากยิ่งขึ้น ตัวอย่างเช่น

รูปที่ 2 ท่าเหลียวม้าในธรรมชาติ

Mazelline Howard-McCoy. Pony posing [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ 30 มกราคม 2564]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.pinterest.com/pin/758364024757715624/>

รูปที่ 3 ท่าเหลียวม้าอุปการในการแสดงโขน (ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย)

2. กระบวนท่าม้าอุปการในการแสดงโขนที่ใช้พื้นฐานนาฏศิลป์ไทย

จากการศึกษากระบวนท่าม้าอุปการในการแสดงโขนเมื่อเปรียบเทียบกับกระบวนท่าในการแสดงนาฏศิลป์ไทยของสำนักการสังคีต กรมศิลปากร สามารถวิเคราะห์ได้ว่ากระบวนท่าม้าอุปการที่ท่านผู้หญิงแก้ว สนิทวงศ์เสนี ได้คิดประดิษฐ์กระบวนท่าขึ้นมา ผู้วิจัยสามารถสันนิษฐานได้ว่าท่านได้นำพฤติกรรมของม้าที่เป็นสัตว์ในธรรมชาติมาปรับเข้ากับหลักการใช้ร่างกายในแบบนาฏศิลป์ไทย ซึ่งเป็นการนำความงามของกระบวนท่าในแต่ละตัวละครของนาฏศิลป์ไทย ซึ่งได้แก่กระบวนท่าของตัวพระ ตัวนาง ตัวยักษ์และตัวลิง นำมาร้อยเรียงและปรับเปลี่ยนให้เป็นไปตามลักษณะของตัวละครม้าอุปการ ซึ่งตัวละครม้าอุปการจะใช้หลักพื้นฐานของกระบวนท่าบางอย่างในตัวยักษ์และตัวลิงมาเป็นหลักของกระบวนท่าเด่นของตัวละครม้าอุปการ ส่วนกระบวนท่าตัวพระและตัวนางก็เป็นกระบวนท่าที่ทำให้ตัวละครม้าอุปการมีกระบวนท่าที่เป็นเอกลักษณ์ ซึ่งการนำกระบวนท่าของตัวพระและตัวนางมาใช้ในตัวละครม้าอุปการทำให้กระบวนท่ามีความอ่อนหวานและเป็นที่น่าสนใจของตัวละครมากขึ้น ถือได้ว่าท่านผู้หญิงแก้ว สนิทวงศ์เสนีเป็นผู้ที่มีอัจฉริยภาพทางการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ไทย ซึ่งกระบวนท่าม้าอุปการในการแสดงโขนเป็นอีกหนึ่งผลงานที่ทรงคุณค่าของท่านที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ กระบวนท่าม้าอุปการในการแสดงโขนที่ใช้พื้นฐานนาฏศิลป์ไทย ตัวอย่างเช่น

รูปที่ 4 ตัวนางยกเท้าหน้า

สำนักการสังคีต. รำฉุยฉายผีเสื้อสมุทรแปลง [อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพฯ: โรงละครแห่งชาติ กรมศิลปากร; 2561[เข้าถึงเมื่อ 30 มกราคม 2564]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.pinterest.com/pin/313844667780667480/>

รูปที่ 5 ท่ายกเท้าหน้าม้าอุปการในการแสดงโขน (ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย)

การใช้พลังและพื้นที่

การศึกษาวิจัยเรื่อง วิธีการแสดงตัวละครม้าอุปการในการแสดงโขน ผู้วิจัยได้ใช้ทฤษฎีแห่งการเคลื่อนไหวของศาสตราจารย์ กิตติคุณ ดร.สุรพล วิรุฬห์รักษ์ นำมาวิเคราะห์การเคลื่อนไหวและการเคลื่อนที่เพื่อหาวิธีการแสดงของตัวละครม้าอุปการในการแสดงโขน ซึ่งทฤษฎีแห่งการเคลื่อนไหว (Kinatology) คือหลักการการใช้ร่างกายของมนุษย์ในเคลื่อนไหวให้เกิดอิริยาบถต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความหมาย อารมณ์ ความรู้สึกต่าง ๆ ในการแสดงออกทางด้านร่างกาย ซึ่งทฤษฎีนี้จะประกอบไปด้วยหัวข้อสำคัญคือ การใช้พลังและการใช้พื้นที่ โดยผู้วิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

การใช้พลัง คือพลังในการเคลื่อนไหวของมนุษย์ในอิริยาบถต่าง ๆ เพื่อให้ร่างกายเคลื่อนที่ไปยังจุดที่กำหนดซึ่งจะทำให้เกิดความหมาย อารมณ์ ความรู้สึกตามที่เรากำหนดหรือการใช้พลังอาจจะไม่แสดงออกภายนอกของร่างกาย แต่เกิดขึ้นภายในที่สามารถรับรู้ถึงการใช้พลังภายในของตัวเอง พลังจะเกิดขึ้นน้อยหรือมากขึ้นอยู่กับสภาวะแวดล้อมเป็นตัวกำหนดการใช้พลัง หรือสถานการณ์ต่าง ๆ [5] ที่ผู้แสดงได้รับบทบาทในการแสดง ซึ่งตัวละครม้าอุปการในการแสดงโขนเป็นตัวละครที่มีการเคลื่อนไหวในการแสดง โดยมีการทำท่าต่าง ๆ เพื่อสื่อสารกับผู้ชม การใช้พลังของตัวละครม้าอุปการเป็นหนึ่งในองค์ประกอบที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติของการเคลื่อนไหวร่างกายซึ่งแฝงไปด้วยความหมาย อารมณ์ ความรู้สึกที่เกิดจากใช้พลังในการเคลื่อนไหวร่างกาย ตัวละครม้าอุปการเป็นตัวละครสัตว์ที่ไม่มีการสื่อสารด้วยภาษาพูดแต่จะเป็นการสื่อสารผ่านการใช้ร่างกาย ซึ่งการใช้พลังในลักษณะต่าง ๆ จะเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความหมายของท่าทางตัวละครม้าอุปการในการแสดงมากขึ้น ซึ่งการใช้พลังเพื่อการแสดงนาฏศิลป์ มี 3 ประเภท คือ 1. ความแรงของพลัง 2. การเน้นพลัง 3. ลักษณะของการใช้พลัง ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์การใช้พลังในหัวข้อต่าง ๆ ของตัวละครม้าอุปการในการแสดงโขนได้ดังนี้

ความแรงของพลัง ของตัวละครม้าอุปการในการแสดงโขน ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ 1. ระดับเบา หมายถึง ภาระบวท่าม้าอุปการที่มีลักษณะการเคลื่อนไหวร่างกายน้อยหรือไม่เคลื่อนไหวในการแสดง 2. ระดับปานกลาง หมายถึง ภาระบวท่าม้าอุปการที่มีการเคลื่อนไหวร่างกายในลักษณะปฏิบัติอย่างต่อเนื่องและใช้แรงสม่ำเสมอ 3. ระดับแรง หมายถึง การเคลื่อนไหวร่างกายในความแรงที่หนัก ซึ่งความแรงของพลังในระดับต่าง ๆ เป็นหนึ่งในองค์ประกอบการวิเคราะห์ความหมายในภาระบวท่าม้าอุปการ และการใช้ความแรงของพลังในรูปแบบต่าง ๆ และสามารถแสดงอัตลักษณ์ของตัวละครม้าอุปการได้เป็นอย่างดี

การเน้นพลัง ของตัวละครม้าอุปการในการแสดงโขนมีการเน้นพลังเกิดขึ้นในทุกช่วงการแสดง เนื่องจากม้าอุปการเป็นตัวละครสัตว์ที่สามารถเน้นพลังในภาระบวท่าต่าง ๆ ได้เพื่อแสดงออกและทำให้เกิดความรู้สึกที่หลากหลายในการแสดง และสามารถสร้างความตื่นตาตื่นใจให้กับผู้ชมได้ ผู้วิจัยพบว่ามีการเน้นพลังในการแสดงตัวละครม้าอุปการมีทั้งหมด 5 จังหวะ ได้แก่ 1. จังหวะสม่ำเสมอ ทำให้เกิดความรู้สึกสมดุลคงที่ 2. จังหวะไม่สม่ำเสมอ ทำให้เกิดความรู้สึกที่ไม่มั่นคง 3. จังหวะรวดเร็ว ทำให้เกิดความรู้สึกตื่นเต้น 4. จังหวะหนัก ทำให้เกิดความรู้สึกหนักแน่นและแข็งแรง 5. จังหวะนิ่ง ทำให้เกิดความรู้สึกมั่นคง ซึ่งในแต่ละจังหวะที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงการแสดงจะทำให้เกิดความรู้สึกที่ต่างกันตามการเน้นพลังของภาระบวท่าตัวละครม้าอุปการในการแสดงโขน

ลักษณะของการใช้พลัง ในการเคลื่อนไหวรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งมีทั้งหมด 5 ประเภท คือ การแกว่งไกว การระเบิด การสับเนื่อง การสั่นพลิ้ว และการลอยตัว ซึ่งตัวละครม้าอุปการเป็นตัวละครที่มีลักษณะการใช้พลังทั้งหมดที่กล่าวมา จึงทำให้เกิดความหลากหลายของภาระบวท่าและความรู้สึกที่ตามลักษณะของการใช้พลัง เช่น ลักษณะการระเบิด ได้แก่ ท่ากระต๊อบท่าท่ากระต๊อบโรง จะปฏิบัติอย่างรวดเร็วและทำให้เกิดเสียงดังโดยการกระต๊อบเท้าอย่างแรงลงบนพื้น ซึ่งจะให้ผู้ชมรู้สึกถึงความตื่นเต้นตกใจ และเป็นการเพิ่มอรรถรสในการแสดงได้มากยิ่งขึ้น ทำให้ตัวละครม้าอุปการเป็นตัวละครที่มีอัตลักษณ์เป็นของตัวเอง สัมกับเป็นตัวละครที่เป็นสัตว์ที่มีความแข็งแรง ปราดเปรียว ว่องไว ตามวิสัยของม้าตามธรรมชาติ

การใช้พื้นที่ ของตัวละครม้าอุปการในการแสดงโขนปรากฏการใช้พื้นที่ทั้งหมด 6 ลักษณะ ได้แก่ 1. ลักษณะการเคลื่อนที่แนวนอน 2. ลักษณะการเคลื่อนที่แนวตั้ง 3. ลักษณะการเคลื่อนที่เป็นวงกลม 4. ลักษณะการเคลื่อนที่เป็นเลข 8 แนวนอน 5. ลักษณะการเคลื่อนที่เป็นเลข 8 แนวตั้ง 6. ลักษณะการเคลื่อนที่แนวเส้นเฉียง ตัวละครม้าอุปการเป็นตัวละครเกี่ยวกับการเดินทาง ซึ่งมีการเคลื่อนที่ในรูปแบบต่าง ๆ โดยผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ประกอบกับภาระบวท่าม้าอุปการเพื่อหาความหมายลักษณะการเคลื่อนที่ได้ดังนี้

1. ลักษณะการเคลื่อนที่แนวนอน ของม้าอุปการมี 2 ความหมาย ขึ้นอยู่กับบทบาทในการแสดง เมื่อม้าอุปการเคลื่อนที่ในแนวนอนเพียงตัวเดียวก็จะมีคามหมายถึงการเดินทางจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง แต่เมื่อมีสองฝ่ายเคลื่อนที่ในแนวนอนลักษณะเดินเข้าหากันจะเกิดความหมายที่เปลี่ยนไปซึ่งหมายถึงการพบปะหรือการปะทะ ซึ่งการเคลื่อนที่ในแนวนอนแบบมีสองฝ่ายก็สามารถให้ความหมายได้ทั้งดีและไม่ดี ขึ้นอยู่กับบทบาทการแสดงในเรื่องนั้น ๆ แต่การเคลื่อนที่แนวนอนที่แบ่งเป็นสองฝ่ายของม้าอุปการหมายถึงการปะทะและสู้รบกัน

2. ลักษณะการเคลื่อนที่แนวตั้ง ม้าอุปการมีการเคลื่อนที่ในแนวตั้งในช่วงการแสดงที่ 1 ในทำนอง เพลงอัครลีลา เป็นการเคลื่อนที่ไปด้านหน้าเวทีและถอยหลังลงข้างหลังเวทีในลักษณะการเคลื่อนที่เป็นแนวตั้ง ตัวละครม้าอุปการ มีการเคลื่อนที่เข้าหาผู้ชมทำให้ผู้ชมได้สัมผัสถึงความงามของส่วนต่าง ๆ ของตัวละครม้าอุปการ เช่น ความงามของผู้แสดง ความงามของเครื่องแต่งกาย และการเคลื่อนที่ในแนวตั้งจะให้ความรู้สึกถึงความน่าเกรงขาม ความยิ่งใหญ่ สมเป็นพาหนะของพระรามผู้เป็นพระมหากษัตริย์แห่งกรุงโยธยา

3. ลักษณะการเคลื่อนที่เป็นวงกลม ตัวละครม้าอุปการมีการเคลื่อนที่เป็นวงกลมในลักษณะทวนเข็มนาฬิกา การเคลื่อนที่เป็นวงกลมของตัวละครม้าอุปการมีความหมายถึงการเดินทาง การเคลื่อนที่เป็นวงกลม 2 แบบ คือ 1. การเคลื่อนที่เป็นวงกลมคนเดียว 2. การเคลื่อนที่เป็นวงกลมแบบ 3 คน ซึ่งการเคลื่อนที่เป็นวงกลมความหมายในการแสดง หมายถึงการเดินทางหรือการเคลื่อนที่จากที่หนึ่งไปยังที่หนึ่ง แต่ลักษณะการเคลื่อนที่เป็นวงกลมแบบ 3 คน จะต้องมีการฝึกฝนการใช้จังหวะทำให้เกิดความพร้อมเพรียงกันและเคลื่อนที่ในลักษณะเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน จังหวะเท้าจะต้องมีความเท่ากันทั้งสามตัวละคร เปรียบเสมือนการขึ้นขี่ม้าในการเดินทาง

4. ลักษณะการเคลื่อนที่เป็นเลข 8 แนวนอนและลักษณะการเคลื่อนที่เป็นเลข 8 แนวตั้ง การเคลื่อนที่ทั้งสองแบบนี้ในการแสดงตัวละครม้าอุปการ หมายถึงความสับสนวุ่นวาย ความตกใจหรือกังวลใจ ซึ่งจะปรากฏการแสดงช่วงที่ 2 พระมงกุฎและพระลบบจับม้าอุปการ ซึ่งการเคลื่อนที่เป็นเลข 8 แสดงให้เห็นของความกระวนกระวายใจหาทางเพื่อที่จะเอาชีวิตรอดตามสัญชาตญาณของสัตว์ตามธรรมชาติ และอีกความหมายหนึ่งคือแสดงให้เห็นถึงความปราดเปรียว ว่องไว ในการเคลื่อนที่ของม้าซึ่งเป็นลักษณะเด่นของตัวละครม้าอุปการ

5. ลักษณะการเคลื่อนที่แนวเส้นเฉียง ของม้าอุปการในการแสดงโขนที่ทำให้เห็นการเคลื่อนที่แบบสามมิติ ผู้ชมสามารถเห็นความงามทางด้านข้างของผู้แสดง ไม่ว่าจะเป็นความงามของผู้แสดง ความงามของเครื่องแต่งกายและความงามของกระบวนท่าเต้นของตัวละครม้าอุปการ

การแสดงโขนเป็นการแสดงที่ใช้ภาษาท่าทางในการสื่อสาร ผู้แสดงไม่สามารถสื่อสารโดยการพูดได้ ผู้แสดงมีสีหน้าเรียบเฉยเสมือนสวมหัวโขนในการแสดง ซึ่งตัวละครม้าอุปการเป็นตัวละครสัตว์ในรูปแบบการแสดงโขน ดังนั้นม้าอุปการจึงใช้ลักษณะภาษากายในการสื่อสารความหมายทางด้านอารมณ์ต่าง ๆ ในการแสดง ซึ่งผู้แสดงจะต้องศึกษาและทำความเข้าใจอารมณ์ต่าง ๆ ในแต่ละช่วงการแสดง เพื่อสามารถถ่ายทอดอารมณ์ผ่านกระบวนท่าเพื่อให้เกิดสุนทรียะทางการแสดงได้สมบูรณ์ ผู้วิจัยพบว่าภาวะทางด้านอารมณ์ที่ปรากฏในการแสดงตัวละครม้าอุปการในการแสดงโขน มีทั้งหมด 8 ภาวะ ได้แก่ 1. ความสนุกสนาน 2. ความสะดุ้งตกใจ 3. ความพิจารณา 4. ความสงสัย 5. ความบ้าคลั่ง 6. ความโกรธ 7. ความอ่อนเพลีย 8. ความดุร้าย

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง วิธีการแสดงตัวละครม้าอุปการในการแสดงโขน ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลที่มีความสอดคล้องเกี่ยวกับเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้ดังนี้

1. การศึกษาวิเคราะห์วิธีการร้ายรำ และลีลาท่ารำของโขนตัวพระ กรณีศึกษาตัวพระราม ศุภชัย จันทร์สุวรรณ ว่าการคัดเลือกตัวโขนที่แสดงเป็นผู้รับการขึ้นลอยต้องเลือกคนที่มีความแข็งแรงเป็นพิเศษ [6] ซึ่งตัวละครม้าอุปการนอกจากจะใช้กำลังมากในกระบวนท่าของตัวเองแล้วยังต้องเป็นฐานรองรับผู้แสดงในการขึ้นลอยดังนั้นผู้แสดงตัวละครม้าอุปการจะต้องฝึกความแข็งแรงในส่วนขาและฝึกการทรงตัวให้เกิดความสมดุลทางด้านร่างกาย โดยจะฝึกให้เกิดความชำนาญตั้งแต่กระบวนท่าแรกจนจบกระบวนท่า จากนั้นต้องฝึกการเข้าแสดงร่วมกับตัวละครอื่นเพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาดในการแสดงและสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของอาจารย์จตุพร รัตนวราหะ อาจารย์ ดร. ไพโรจน์ ทองคำสุก และนาฏศิลปินที่เคยได้รับบทบาทการแสดงตัวละครม้าอุปการ

2. แนวคิด และวิธีการแสดงโขนลิง ของ ดร. ไพโรจน์ ทองคำสุก มีความสอดคล้องเกี่ยวกับแนวคิดที่เกี่ยวกับการเลียนแบบสัตว์ในธรรมชาติ [7] ซึ่งตัวละครม้าอุปการเป็นตัวละครสัตว์ที่ท่านผู้หญิงแล้ว สนิทวงศ์เสนี ได้นำอิริยาบถของม้าในธรรมชาติมาผสมกับกระบวนท่าในนาฏศิลป์ไทยให้เกิดกระบวนท่าที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่ต่างจากตัวละครม้าตัวอื่น ๆ ในนาฏกรรมไทย ซึ่งกระบวนท่าที่สำคัญของตัวละครม้าอุปการในการแสดงโขน คือการแสดงช่วงที่ 1 ม้าอุปการเดินเดี่ยวในท่วงทำนองเพลงอัสวาลีลา ซึ่งเป็นกระบวนท่าที่อวดฝีมือของผู้ได้รับบทบาทตัวละครม้าอุปการ

3. หลักนาฏยประดิษฐ์ของท่านผู้หญิงแล้ว สนิทวงศ์เสนี ของสวภา เวชสุรักษ์ มีความสอดคล้องเรื่องที่มาของกระบวนท่าเดินตัวละครม้าอุปการ ว่ามีหลักการคิดประดิษฐ์กระบวนท่าเดินจากการเลียนแบบอิริยาบถของม้าในธรรมชาติและกระบวนท่าที่มาจากพื้นฐานนาฏศิลป์ไทย [8] โดยนำองค์ความรู้ต่าง ๆ มาประกอบสร้างและร้อยเรียงกระบวนท่าเดินให้เข้ากับท่วงทำนองเพลงอัสวาลีลาตามรูปแบบการแสดงโขน

ม้าอุปการในการแสดงโขนเป็นตัวละครสัตว์ที่มีบทบาทในเรื่อง รามเกียรติ์ ตอน ปล่อยม้าอุปการ ผู้แสดงเป็นตัวละครม้าอุปการจะต้องได้รับการฝึกหัดพื้นฐานทางด้านการแสดงโขน เพื่อให้เกิดทักษะและความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ร่างกายในการแสดงและผู้แสดงจะต้องมีร่างกายที่เหมาะสมกับลักษณะบุคลิกของตัวละครม้าอุปการตามบทพระราชนิพนธ์เรื่อง รามเกียรติ์ ซึ่งม้าอุปการเป็นตัวละครสัตว์ที่มีความแข็งแรงและมีพลังมาก มีร่างกายที่สง่างามสมกับเป็นม้าพระที่นั่งของพระมหากษัตริย์ ดังนั้นผู้แสดงเป็นตัวละครม้าอุปการจะต้องมีร่างกายที่สง่างาม หน้าตาดี มีร่างกายที่แข็งแรง สามารถรองรับน้ำหนักของนักแสดงอีกคนได้อย่างมีประสิทธิภาพและผู้แสดงจะต้องเป็นคนช่างสังเกตและเรียนรู้พฤติกรรมของม้าในธรรมชาติเพื่อนำลีลาท่าทางในอิริยาบถต่าง ๆ ของม้ามาประยุกต์ใช้ในการแสดงเพื่อให้เกิดลักษณะพฤติกรรมที่คล้ายม้าในธรรมชาติมากยิ่งขึ้น ผู้แสดงจะต้องมีปฏิภาณไหวพริบในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเมื่อเกิดปัญหาระหว่างการแสดงเพื่อให้การแสดงสามารถดำเนินไปได้อย่างราบรื่น ผู้แสดงตัวละครม้าอุปการจะต้องเรียนรู้การใช้พลังของกระบวนท่าต่าง ๆ ในการแสดง เพื่อสื่อสารกับผู้ชมให้รับรู้ถึงอารมณ์และความรู้สึกของตัวละครมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง วิธีการแสดงตัวละครม้าอุปการในการแสดงโขน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ควรมีการศึกษาตัวละครสัตว์ที่มีบทบาทตัวละครอื่นในการแสดงโขน เพื่ออนุรักษ์และสืบทอดกระบวนท่าให้คงอยู่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของประเทศ
2. ควรมีการศึกษาพิธีกรรมเกี่ยวกับสัตว์ที่ปรากฏในนาฏกรรมของไทย เพื่อศึกษาแนวคิด ค่านิยม คติความเชื่อโบราณที่สื่อสารผ่านนาฏกรรมของไทย
3. ควรมีการศึกษาวีธีการแสดงตัวละครสัตว์ในเรื่อง รามเกียรติ์ของอาเซียน เพื่อเปรียบเทียบโครงสร้างกระบวนท่าสัตว์และการสื่อความหมายของกระบวนท่าในแต่ละประเทศ

เอกสารอ้างอิง

- [1] ศุภวรรณ ต้นมณี. การศึกษาเรื่องม้าในดินแดนประเทศไทย จากหลักฐานทางโบราณคดี [วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต]. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร; 2552.
- [2] โสภณ ชูช่วย. บทบาทพิเศษของม้าในวรรณคดีไทย [วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต]. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์; 2535.
- [3] _____. ม้าในนาฏกรรมไทย. วารสารราชบัณฑิตยสถาน 2556;1:131.
- [4] สุวรรณ ชลานุเคราะห์. เรื่องกฏเกณฑ์นาฏศิลป์ไทย [อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพฯ: คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2557 [เข้าถึงเมื่อ 23 มีนาคม 2564]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.youtube.com/watch?v=bkP-Ca3HZFo>
- [5] สุรพล วิรุฬห์รักษ์. หลักการแสดงนาฏศิลป์ปริทรรศน์. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2547
- [6] ศุภชัย จันทร์สุวรรณ. การศึกษาวิเคราะห์วิธีการรำยา และลีลาท่ารำของโขนตัวพระ : กรณีศึกษาตัวพระราม [ดุขฎีนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2547.
- [7] ไพโรจน์ ทองคำสุก. แนวคิด และวิธีแสดงโขนลิง [ดุขฎีนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2549.
- [8] สวภา เวชสุรักษ์. หลักนาฏยประดิษฐ์ของท่านผู้หญิงแล้ว สนิทวงศ์เสนี. [ดุขฎีนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2547.

การพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์
โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

The Development of Problem-Solving Skills and Mathematics Learning
Achievement by Learning Management Based on the STEAM Education
for Mathayomsuksa2 Students

กิตติพร พรเกียรติคุณ^{1*}, กนิษฐา เชาว์วัฒนกุล¹, แสงเดือน เจริญฉิม¹ และ ทานู ปัตพี²
Kittiporn Pornkiadtikhun^{1*}, Kanitha Chaowatthanakun¹, Sangduan Charoenchim¹ and Tumnu Patapee²

¹ภาควิชาครุศึกษา คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จังหวัดนครปฐม 73140

²โรงเรียนพรหมานุสรณ์ จังหวัดเพชรบุรี 76000

¹Department of Teacher Education, Faculty of Education and Development Science, Kasetsart University, Nakhonpathom 73140

²Prommanusorn school, Phetchaburi 76000

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: Kittiporn.po@ku.th

Received: 21 January 2022, Revised: 03 April 2022, Accepted: 19 June 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์เรื่องการแปลงทางเรขาคณิตของนักเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา และศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/10 โรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 35 คนได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม ด้วยวิธีการจับสลากโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการแปลงทางเรขาคณิต แบบประเมินทักษะการแก้ปัญหา แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ เรื่องการแปลงทางเรขาคณิต และแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าทีแบบไม่อิสระ

ผลการวิจัยพบว่า

- 1) ทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง
- 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการแปลงทางเรขาคณิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
- 3) ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : สะเต็มศึกษา ทักษะการแก้ปัญหา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

Abstract

The objectives of this research were to study the problem-solving skills of students after learning management according to the STEAM Education. A comparison of mathematics learning achievement on geometric transformations of students before and after the learning management according to STEAM Education, and study student satisfaction towards learning management according to the concept of STEAM Education. The sample group used in this research was 35 students in Mathayomsuksa 2/10, Prommanusorn School, Phetchaburi Province, semester 1 of the academic year 2021.

The total number of 35 students was obtained by cluster random sampling using a lottery method with the classroom as a random unit. The tools used in the research consisted of a learning management plan on geometric transformations, a problem solving skills assessment form, a learning achievement test about geometric transformations, and a satisfaction questionnaire on learning management according to the concept of STEAM Education. The data was analyzed using average scores, standard deviation, and t-test dependent.

The results showed that

1) The problem solving skills of MathayomSuksa2 students after learning management based on STEAM Education as a whole were at a high level.

2) The learning achievement on geometric transformations of MathayomSuksa2 students' scores Examination after school was significantly higher than before school at the statistical significance of .01.

3) The satisfaction of Mathayomsuksa2 students towards learning management according to the STEAM Education found that the students were at the high level of satisfaction in all aspects

Keywords : STEAM Education, Problem Solving Skills, Academic Achievement

บทนำ

สะเต็มศึกษาเป็นแนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการวิทยาศาสตร์ (Science) เทคโนโลยี (Technology) วิศวกรรมศาสตร์ (Engineering) ศิลปะ (Art) และคณิตศาสตร์ (Mathematics) โดยเน้นการสร้างองค์ความรู้เพื่อใช้ในการแก้ปัญหา รวมทั้งการพัฒนากระบวนการหรือผลผลิตใหม่ ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต และสร้างนวัตกรรมในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ซึ่งการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาได้ให้ความสำคัญกับกระบวนการในการนำความรู้ศาสตร์ต่าง ๆ มาใช้ประกอบการคิดค้นหา และคัดเลือกวิธีการที่เหมาะสมที่สุดในการแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตและการทำงาน [1] การเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา จะช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการคิด ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะการแก้ปัญหา และทักษะการสื่อสาร ทักษะดังกล่าวนี้เป็นทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ผู้เรียนพึงมีนอกจากนี้ผู้เรียนยังได้ความรู้แบบองค์รวมที่สามารถนำไปเชื่อมโยงหรือประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

ทักษะการแก้ปัญหาจัดได้ว่าเป็นทักษะหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ เพราะมนุษย์ต้องเจอกับปัญหาทุกวัน ในการคิดแก้ปัญหาไม่ใช่เพียงแต่การรู้จักคิดและรู้จักการใช้สมองหรือเป็นทักษะที่มุ่งพัฒนาสติปัญญาเพียงอย่างเดียว แต่ยังเป็นทักษะที่สามารถพัฒนาทัศนคติที่ดี ค่านิยม ความรู้ ความเข้าใจในสภาพการณ์ของสังคมได้ดีอีกด้วย ซึ่งในระบบการศึกษาจะต้องให้ความสำคัญในการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาของผู้เรียนให้มากขึ้น [2]

การจัดการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ ทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์เป็นสิ่งที่จำเป็นและสำคัญเพราะสามารถช่วยให้ผู้เรียนนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการพัฒนาทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ไม่อาจมองข้ามได้แต่จากการจัดการเรียนการสอนพบว่า นักเรียนส่วนมากยังขาดทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ซึ่งมีสาเหตุจากหลายปัจจัย ได้แก่ ผู้เรียน หลัสูตร ผู้สอนและสาเหตุอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ ด้านตัวผู้เรียนพบว่าผู้เรียนไม่เข้าใจโจทย์ปัญหา ติความโจทย์ไม่ได้ ขาดทักษะในการคำนวณและขาดความรู้พื้นฐานในการเรียนรู้เรื่องใหม่ ซึ่งอาจมาจากวิธีการสอนที่เน้นเนื้อหาเป็นหลัก ทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายและคิดว่าวิชาคณิตศาสตร์เป็นวิชาที่ยาก ทำให้การสอนไม่บรรลุจุดประสงค์ในการเรียนรู้ จากสภาพปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนที่ผ่านมาเมื่อพิจารณาจากคะแนนเก็บรายหน่วย คะแนนสอบกลางภาคและคะแนนสอบปลายภาคของนักเรียน อยู่ในระดับที่ควรพัฒนา นักเรียนมีปัญหาด้านการแก้โจทย์ปัญหา ขาดทักษะในการอ่าน และวิเคราะห์โจทย์ปัญหาออกมาเป็นประโยคสัญลักษณ์ที่เขียนในรูปของการดำเนินการทางคณิตศาสตร์จากสิ่งที่โจทย์กำหนดให้ได้ รวมถึงนักเรียนไม่ทราบว่าจะต้องเริ่มทำตรงไหนและใช้กลยุทธ์หรือวิธีการใดในการแก้โจทย์ปัญหาให้สำเร็จ รวมถึงนักเรียนยังมีพื้นฐานที่จำเป็นในการแก้โจทย์ปัญหาได้ไม่ดีเท่าที่ควร ในส่วนของผู้สอนมุ่งเน้น

การบรรยายมากกว่าการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในการลงมือปฏิบัติจริง ผู้เรียนไม่สามารถนำเอาความรู้มาใช้ในชีวิตประจำวันได้และยังขาดแรงจูงใจในการเรียน

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะประยุกต์ใช้แนวคิดสะเต็มศึกษามาพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแปลงทางเรขาคณิต เนื่องจากเนื้อหาดังกล่าวมีความเหมาะสมในการบูรณาการเข้ากับศาสตร์อื่นและการที่นักเรียนได้ลงมือฝึกปฏิบัติจริงจะทำให้นักเรียนได้เข้าใจถึงเรื่องการแปลงทางเรขาคณิต มากขึ้น ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแรงจูงใจต่อการเรียนคณิตศาสตร์ ความสามารถในการแก้ปัญหารวมถึงเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาในปัจจุบันให้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์เรื่องการแปลงทางเรขาคณิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา
3. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา

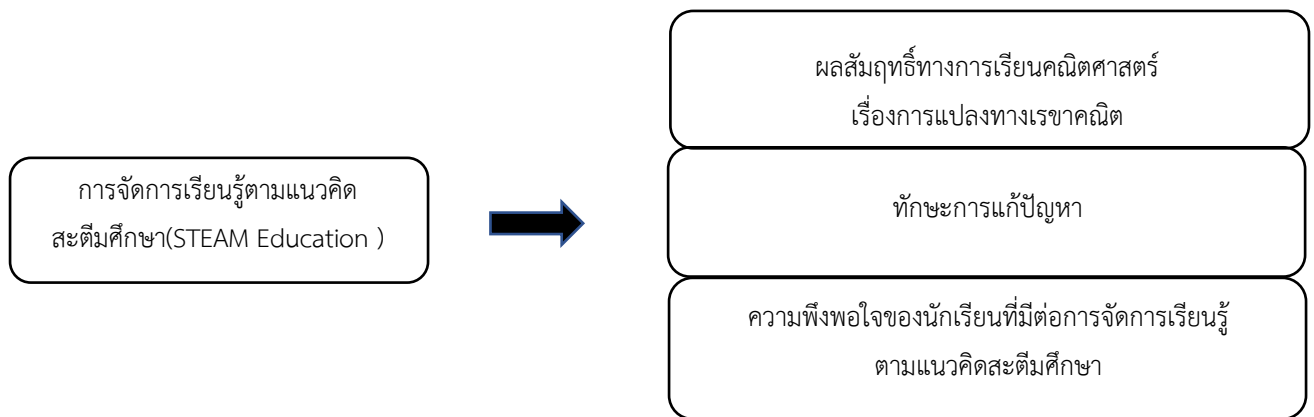
สมมุติฐานการวิจัย

1. ทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาอยู่ในระดับสูงขึ้นไป
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์เรื่องการแปลงทางเรขาคณิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรีในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 10 ห้องเรียน จำนวน 413 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/10 โรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 35 คน โดยใช้การสุ่มแบบกลุ่มโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม
2. ขอบเขตด้านเนื้อหาที่ใช้ในการทำวิจัยในครั้งนี้เป็นเนื้อหาเรื่อง การแปลงทางเรขาคณิต รายวิชา ค22101 คณิตศาสตร์พื้นฐาน หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง การแปลงทางเรขาคณิต
3. ขอบเขตด้านระยะเวลา ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 ใช้เวลาในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา จำนวน 8 คาบ ๆ ละ 50 นาที และใช้เวลาในการทดสอบก่อนเรียนและหลัง 2 คาบ รวมใช้เวลาทั้งสิ้น 10 คาบ โดยผู้วิจัยดำเนินการสอนด้วยตนเอง
4. ขอบเขตด้านตัวแปร ตัวแปรต้น (Independent Variables) คือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดสะเต็มศึกษา ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ ทักษะการแก้ปัญหา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์เรื่องการแปลงทางเรขาคณิต และ ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง การแปลงทางเรขาคณิต สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา จำนวน 1 แผน 12 คาบ(คาบละ50นาที) โดยประกอบด้วยกิจกรรม 6 ขั้นตอนได้แก่ ขั้นที่1 ระบุปัญหา (Identify a Challenge) ขั้นที่ 2 ค้นหาแนวคิดที่เกี่ยวข้อง (Explore IDEAs) ขั้นที่ 3 วางแผนและพัฒนา (Plan and Develop) ขั้นที่ 4 ทดสอบและประเมินผล (Test and Evaluate) ขั้นที่ 5 นำเสนอผลลัพธ์ (Present the Solution) ขั้นที่ 6 ขั้นสะท้อน (Reflect) คุณภาพของเครื่องมือใช้ค่าอัตราส่วนความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง การแปลงทางเรขาคณิต ที่มีการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เสนอต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง 5 คน ประกอบด้วย 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาคณิตศาสตร์ จำนวน 3 คน 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านวิธีสอนจำนวน 2 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความถูกต้องของภาษาที่ใช้และความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนการสอน โดยพิจารณาให้คะแนน ดังนี้ เหมาะสมมากที่สุดให้ 5 คะแนน เหมาะสมมากให้ 4 คะแนน เหมาะสมปานกลางให้ 3 คะแนน เหมาะสมน้อยให้ 2 คะแนน และ เหมาะสมน้อยที่สุดให้ 1 คะแนน และนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแล้วมาหาค่าเฉลี่ย โดยคัดเลือกเฉพาะข้อความที่มีค่าคะแนนความเหมาะสมตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป [2] ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของผู้เชี่ยวชาญอยู่ในแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมมาก

2. แบบประเมินทักษะการแก้ปัญหา ประเมินใน 6 ประเด็น คือ 1) การระบุปัญหา 2) การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา 3) การออกแบบวิธีการแก้ปัญหาและแนวคิดที่ได้ 4) การวางแผนและดำเนินการแก้ปัญหา 5) การทดสอบประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขวิธีการแก้ปัญหาหรือชิ้นงาน 6) การนำเสนอวิธีการแก้ปัญหา คุณภาพของเครื่องมือใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence (IOC))โดยนำแบบประเมินทักษะการแก้ปัญหาให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนคณิตศาสตร์ 3 คน ด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา 2 คน ตรวจสอบพิจารณาด้านความครอบคลุมของพฤติกรรม ความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมในการใช้ภาษา แล้วหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของเครื่องมือ โดยเลือกเฉพาะข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.50 ขึ้นไปซึ่งได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ 5 คน อยู่ระหว่าง 0.6 -1.00

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแปลงทางเรขาคณิต จำนวน 1 ฉบับ เพื่อใช้เป็นแบบทดสอบก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นแบบทดสอบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก ฉบับเดียวกันแต่สลับข้อ สลับตัวเลือก กำหนดการให้ค่าคะแนนคือตอบถูกต้องได้ 1 คะแนน ผิดได้ 0 คะแนน จำนวน 20 ข้อ ซึ่งแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้เกี่ยวกับความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ คุณภาพของเครื่องมือใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยนำเสนอแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแปลงทางเรขาคณิต ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ประกอบด้วย 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์ 3 คน 2) ด้านเนื้อหาด้านวิธีสอน 2 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาและนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของเครื่องมือ แล้วเลือกเฉพาะข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.50 ขึ้นไป ซึ่งได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ

5 คน อยู่ระหว่าง 0.6 - 1.00 จากนั้นนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์เรื่องการแปลงทางเรขาคณิตไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อหาค่าความยากง่ายของข้อคำถาม (P) นำผลการทดลองมาวิเคราะห์รายข้อเพื่อตรวจสอบค่าความยากง่ายของแบบทดสอบปรนัย โดยใช้เกณฑ์ความยากง่ายระหว่าง 0.20 - 0.80 [2] ซึ่งพบว่าแบบทดสอบมีความยากง่ายรายข้ออยู่ระหว่าง 0.39 - 0.78 จากนั้นนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ ตรวจสอบค่าอำนาจจำแนก(r)ของแบบทดสอบโดยใช้เกณฑ์ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป [2] ซึ่งพบว่าแบบทดสอบมีค่าอำนาจจำแนก (r) รายข้ออยู่ระหว่าง 0.22 - 0.89 แล้วคัดเลือกข้อสอบจำนวน 20 ข้อจากข้อสอบทั้งหมด 30 ข้อมาหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร KR-20 ของ Kuder Richardson โดยนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ซึ่งเป็นการตรวจสอบผลการวัดที่สม่ำเสมอและคงที่โดยผู้วิจัยเลือกแบบทดสอบแบบปรนัยที่ผ่านเกณฑ์มาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบโดยวิธีการของคูเดอร์-ริชาร์ดสันจากสูตร KR - 20 โดยใช้เกณฑ์ค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป [2] ซึ่งพบว่าแบบทดสอบได้ค่าความเชื่อมั่น 0.8959

4. แบบสอบถามความพึงพอใจ ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยมีประเด็น ดังนี้ 1) ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ จำนวน 5 ข้อ 2) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 5 ข้อ 3) ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้ จำนวน 5 ข้อ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประเมินค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ นำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่ปรับปรุงแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ตรวจสอบพิจารณาด้านความครอบคลุมของพฤติกรรม แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Object Congruence: IOC) โดยแบบสอบถามต้องได้ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ถือว่ามีความสอดคล้องกันในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ ซึ่งได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ 5 คน อยู่ระหว่าง 0.6 – 1.00

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการกำกับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการตามแนวคิดสะเต็มศึกษา และใช้แบบแผนการวิจัยแบบ One - Group Pretest Posttest Design ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนี้ ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นตอนการทดลอง เป็นขั้นที่ผู้วิจัยเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1.1 สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การแปลงทางเรขาคณิต 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแปลงทางเรขาคณิต 3) แบบประเมินทักษะการแก้ปัญหา 4) แบบสอบถามความพึงพอใจ

1.2 ผู้วิจัยทบทวนเกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนกลุ่มทดลอง

1.3 ให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การแปลงทางเรขาคณิต ก่อนเรียน (Pre - test) ใช้เวลา 1 คาบ

2. ขั้นทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างไว้ โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นเตรียมการ (1 คาบ)

ครูเตรียมการและสร้างความพร้อมของผู้เรียน ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน ระบุเกณฑ์มาตรฐาน กำหนดบทบาทหน้าที่ กฎ กติกาเกณฑ์การเรียน แนะนำแหล่งสารสนเทศเพื่อสืบค้นข้อมูล เพื่อประกอบการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการตามแนวทางสะเต็มศึกษา รวมถึงช่องทางการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้เรียนและผู้สอน สาธิตการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการดำเนินกิจกรรม

ขั้นที่ 1 ระบุปัญหา (Identify a Challenge) (1 คาบ)

ครูกระตุ้นผู้เรียนให้ตระหนักถึงประเด็นปัญหา สิ่งที่เป็นปัญหาในชีวิตประจำวัน ปัญหาของสังคมหรือชุมชน สืบค้นข้อมูลข้อเท็จจริงจากแหล่งเรียนรู้ที่ได้สาธิตแล้ว โดยอาศัยเทคโนโลยีการสืบค้นข้อมูล สารสนเทศ เพื่อหาวิธีการหรือสร้างนวัตกรรมสิ่งประดิษฐ์เพื่อแก้ปัญหา โดยอาศัยศาสตร์ทางวิศวกรรมในการค้นหาแนวคิดที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางการวางแผนและพัฒนานวัตกรรม บนพื้นฐานความเป็นไปได้ทางวิทยาศาสตร์

ขั้นที่ 2 ค้นหาแนวคิดที่เกี่ยวข้อง (Explore IDEAs) (3 คาบ)

ครูให้นักเรียนรวบรวมประมวลข้อมูล องค์กรความรู้ทางวิทยาศาสตร์ค้นหาแนวคิดที่เกี่ยวข้อง วางแนวทางการจัดทำโครงการเพื่อแก้ปัญหาเป็นหลัก โดยครูกำหนดให้นักเรียนสังเกตพื้นที่ชุมชนในเพชรบุรีว่าปัญหาที่ทำให้เกิดน้ำเน่าเสียในเพชรบุรีเกิดจากอะไร เพื่อเลือกประเด็น/ปัญหาที่สนใจ 2-3 ปัญหา แล้วให้นักเรียนเลือกประเด็นปัญหาที่สนใจและต้องการแก้ปัญหาเพียง 1 ประเด็นให้กับ

ชุมชนคนเพชรบุรี ซึ่งผู้เรียนต้องตัดสินใจเลือกประเด็นปัญหาบนพื้นฐานการตีความข้อมูลและสารสนเทศ ทวนสอบข้อมูลรวมถึงประเมินความเป็นไปได้ของการดำเนินโครงการเพื่อแก้ปัญหา แสงหาวิธีการ แนวทางในการแก้ปัญหาจากสื่อที่เกี่ยวข้องจากแหล่งต่างๆ โดยครูจะจัดการเรียนการสอนเรื่องการแปลงทางเรขาคณิตและบูรณาการสาระวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ ศิลปะ เข้าด้วยการเพื่อให้นักเรียนทราบข้อมูลเพื่อไปเป็นแนวทางในการหาแนวคิดของปัญหา

ขั้นที่ 3 วางแผนและพัฒนา (Plan and Develop) (2 คาบ)

ครูให้นักเรียนวางแผนทำชิ้นงาน/พัฒนานวัตกรรมหรือวิธีการแก้ปัญหาทบทวนความรู้ ตรวจสอบข้อมูล โดยอาศัยศาสตร์ทางวิทยาศาสตร์ในกระบวนการแก้ปัญหา การใช้ฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ที่เกี่ยวข้อง การพัฒนานวัตกรรม การประเมินค่า นักเรียนดำเนินการร่างตัวแบบนวัตกรรมที่ใช้ในการออกแบบกังหันน้ำไม่ใช้ไฟฟ้า

ขั้นที่ 4 ทดสอบและประเมินผล (Test and Evaluate) (2 คาบ)

ครูให้นักเรียนดำเนินการงาน ปฏิบัติจริงตามลำดับขั้นตอนและวิธีการดำเนินงานที่วางไว้ หลังจากนั้นทดสอบและตรวจสอบผล และประเมินผลระหว่างดำเนินการ โดยมีการดำเนินงาน/พัฒนานวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหาด้วยเทคโนโลยีและมีการปรับปรุงหลังจากที่ทดลองเพื่อเตรียมตัวนำเสนอในครั้งต่อไป

ขั้นที่ 5 นำเสนอผลลัพธ์ (Present the Solution) (1 คาบ)

ครูให้นักเรียนนำเสนอชิ้นงานการออกแบบกังหันน้ำไม่ใช้ไฟฟ้าของตนเอง โดยสนทนาถึงผลที่เกิดขึ้นจากการลงมือปฏิบัติการแก้ไข้ปัญหา แนวทางแก้ไข้และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของผลงานที่สร้างขึ้น

ขั้นที่ 6 สะท้อน (Reflect) (1 คาบ)

หลังจากนักเรียนสร้างผลงานของตนเองเสร็จเรียบร้อยแล้วนักเรียนประเมิน สะท้อนงานหรือวิจารณ์งานของตนเองและงานของเพื่อนร่วมชั้นโดยให้เพื่อนร่วมชั้นเรียนร่วมแสดงความคิดเห็นทั้งข้อดีข้อจำกัดและนำไปปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น

3. ขั้นหลังการทดลอง ภายหลังจากเสร็จสิ้นการดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบหลังเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง การแปลงทางเรขาคณิต และการประเมินทักษะการแก้ปัญหา โดยประเมิน ทั้ง 6 ด้านในขณะปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ มีคะแนนเต็ม 20 คะแนน แล้วนำคะแนนมาคิดเป็นคะแนนเฉลี่ย และศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนโดยการให้นักเรียนตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา แล้วนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ทางสถิติ

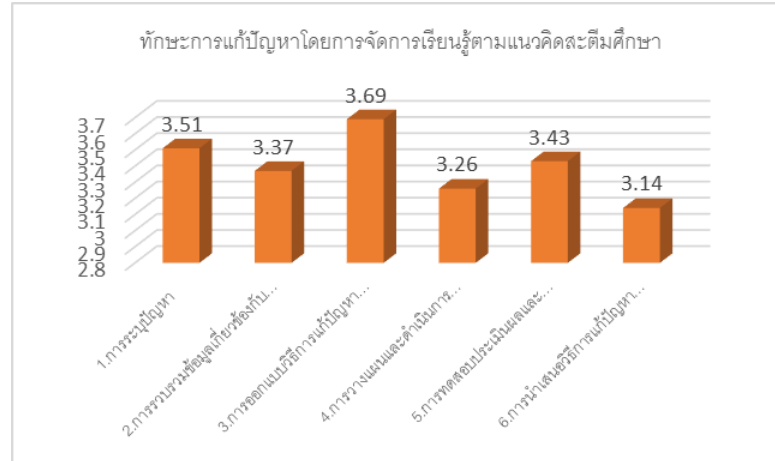
ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบคำถามการวิจัยข้อที่ 1 ทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่จัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา ปรากฏรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการประเมินทักษะการแก้ปัญหาหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา

ทักษะการแก้ปัญหาหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	S.D.	ระดับคุณภาพ	ลำดับที่
1.การระบุปัญหา	4	3.51	0.50	สูงมาก	2
2.การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวข้องกับปัญหา	4	3.37	0.54	สูง	4
3.การออกแบบวิธีการแก้ปัญหาและแนวคิดที่ได้	4	3.69	0.46	สูงมาก	1
4.การวางแผนและดำเนินการแก้ปัญหา	4	3.26	0.65	สูง	5
5.การทดสอบประเมินผลและปรับปรุงแก้ไข้วิธีการแก้ปัญหาหรือชิ้นงาน	4	3.43	0.49	สูง	3
6.การนำเสนอวิธีการแก้ปัญหา ผลการแก้ปัญหาหรือชิ้นงาน	4	3.14	0.76	สูง	6
ค่าเฉลี่ยรวม	4	3.40	0.54	สูง	

จากตารางที่ 1 พบว่า ทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.40$ S.D.= 0.54) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก ได้แก่ การออกแบบวิธีการแก้ปัญหาและแนวคิดที่ได้ ($\bar{X} = 3.69$ S.D.= 0.46) และการระบุปัญหา ($\bar{X} = 3.51$ S.D.= 0.5) นอกนั้นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงทุกข้อ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1

รูปที่ 2 ทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์เรื่องการแปลงทางเรขาคณิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบคำถามการวิจัยข้อที่ 2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องการแปลงทางเรขาคณิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาปรากฏรายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่องการแปลงทางเรขาคณิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา

	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{d}$	$SD_{\bar{d}}$	t	df
ก่อนเรียน	9.40	2.692				
หลังเรียน	14.97	2.269	5.57	0.778	42.375	34

* มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ วิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา การทดสอบคะแนนของผู้เรียน มีคะแนนก่อนเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 9.40 คะแนน และมีคะแนนหลังเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 14.97 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนสอบทั้งสองครั้ง พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2

ตอนที่ 3 การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบคำถามการวิจัยข้อที่ 3 ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาปรากฏรายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา

ความพึงพอใจ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ	ลำดับที่
ด้านบรรยากาศการเรียนรู้				
นักเรียนได้รับความสนุกสนานในการเรียนรู้	4.34	0.83	มาก	10
การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด STEAM Education นักเรียนอยากตอบปัญหาในกิจกรรมการเรียนรู้	4.20	0.97	มาก	15
ในชั้นเรียนเป็นบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ นักเรียนมีความสุข	4.34	0.75	มาก	9
นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันกับเพื่อน	4.44	0.77	มาก	4
การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด STEAM Education ทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้	4.23	0.80	มาก	14
สรุปด้านบรรยากาศการเรียนรู้	4.35	0.82	มาก	
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้				
การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด STEAM Education ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลาย	4.74	0.55	มาก	1
นักเรียนได้แสวงหาความรู้และหาแนวทางการแก้ปัญหาด้วยตนเอง	4.40	0.73	มาก	6
ทำให้นักเรียนบูรณาการความรู้ตามแนวคิด STEAM เพื่อใช้ในการแก้ปัญหา	4.60	0.64	มาก	2
นักเรียนได้วิเคราะห์ปัญหาและวิธีการแสวงหาคำตอบที่จะศึกษาตามความสนใจ	4.34	0.89	มาก	11
นักเรียนมีการวางแผนค้นหาคำตอบ และแหล่งการเรียนรู้ด้วยตนเอง	4.38	0.85	มาก	7
สรุปด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.47	0.73	มาก	
ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดการเรียนรู้				
นักเรียนเข้าใจเนื้อหาและแก้ปัญหาอย่างมีลำดับตามขั้นตอน	4.37	0.72	มาก	8
นักเรียนได้รับประสบการณ์และความรู้ใหม่ จากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด STEAM Education	4.46	0.77	มาก	3
นักเรียนสามารถสร้างความรู้ ความเข้าใจได้ด้วยตนเอง	4.43	0.65	มาก	5
การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด STEAM Education ทำให้นักเรียนกล้าแสดงออกมากขึ้น	4.29	0.77	มาก	13
นักเรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ชีวิตประจำวันได้	4.29	0.85	มาก	12
สรุปด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดการเรียนรู้	4.36	0.75	มาก	
ค่าเฉลี่ยโดยรวม	4.39	0.77	มาก	

จากตารางที่ 3 พบว่า โดยรวมนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.39$, S.D.= 0.77) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.47$, S.D.= 0.73) รองลงมา ได้แก่ ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดการเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.36$, S.D.= 0.75) และด้านบรรยากาศการเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.35$, S.D.= 0.82) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับพึงพอใจมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEAM Education)และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด STEAM Education นักเรียนอยากตอบปัญหาในกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.20$, S.D.= 0.85)

สรุปและอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สามารถนำมาสรุปและอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก ได้แก่ การออกแบบวิธีการแก้ปัญหาแนวคิดที่ได้และการระบุปัญหาทั้งนี้อาจเป็นเพราะขั้นตอนการออกแบบวิธีการแก้ปัญหาแนวคิดที่ได้ทำให้นักเรียนสามารถออกแบบแนวทางในการแก้ปัญหาจากสถานการณ์จริงและสอดคล้องกับปัญหาจนได้แนวคิดในการแก้ปัญหา และในขั้นตอนระบุปัญหาที่มีค่าอยู่ในระดับสูงมากทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนได้ศึกษาประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากปัญหาของสังคมรวมไปถึงปัญหาในชุมชนที่นักเรียนอยู่ในชีวิตประจำวัน นอกนั้นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงทุกข้อ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เป็นการจัดการเรียนรู้ที่กระตุ้นผู้เรียนให้ตระหนักรู้ในประเด็นปัญหา สิ่งที่เป็นปัญหาในชีวิตประจำวัน ปัญหาของสังคมหรือชุมชน สืบค้นข้อมูลข้อเท็จจริงจากแหล่งเรียนรู้ที่ได้สาธิตแล้ว โดยอาศัยเทคโนโลยีการสืบค้นข้อมูลสารสนเทศ เพื่อหาวิธีการหรือสร้างนวัตกรรมสิ่งประดิษฐ์เพื่อแก้ปัญหา โดยอาศัยศาสตร์ทางวิศวกรรมในการค้นหาแนวคิดที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางการวางแผนและพัฒนานวัตกรรมบนพื้นฐานความเป็นไปได้ทางวิทยาศาสตร์ จึงส่งผลให้ทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนในหัวข้อการออกแบบวิธีการแก้ปัญหาแนวคิดที่ได้และการระบุปัญหา อยู่ในระดับสูงมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ [3] ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐาน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนด่านทับตะโกราษฎร์อุทิศ อําเภอลำดวน จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 30 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ผลการวิจัยพบว่า 1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด STEAM Education โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า การเรียนรู้ตามแนวคิด STEAM Education โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ช่วยให้นักเรียนมีทักษะการแก้ปัญหา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ [4] ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมสะเต็มศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาและพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนกบเชิงวิทยา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 41 คน ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมสะเต็มศึกษาสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ [5] ได้ทำการวิจัยเรื่องการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวคิด STEAM ร่วมกับการสอนเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการและความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนอนุบาลเทศบาลอ้อมน้อย 2 ตำบลอ้อมน้อย อําเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินทักษะกระบวนการ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด STEAM ร่วมกับการสอนเชิงผลิตภาพ มีเกณฑ์การประเมินอยู่ในระดับสูง ($\bar{x}$ = 3.43, S.D. = 0.37)

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องการแปลงทางเรขาคณิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา ประกอบด้วยขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ระบุปัญหา (Identify a Challenge) คือการนำเข้าสู่กิจกรรมโดยเล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันหรือนิทานที่ผู้วิจัยแต่งเอง หรือเล่าข่าวหรือกำหนดสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะให้นักเรียนเรียนรู้ต่าง ๆ พร้อมทั้งให้คำถามเพื่อกระตุ้นให้เด็กร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อให้ได้ข้อสรุปถึงปัญหาว่าปัญหาคืออะไรมีสาเหตุมาจากสิ่งใด ขั้นที่ 2 ค้นหาแนวคิดที่เกี่ยวข้อง (Explore IDEAs) คือ การสำรวจโดยใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าเพื่อศึกษาค้นคว้า แสวงหาวิธีการ แนวทางในการแก้ปัญหาจากสื่อที่เกี่ยวข้องจากแหล่งต่าง ๆ ขั้นที่ 3 วางแผนและพัฒนา (Plan and Develop) คือ การเลือกวิธี/แนวทางการแก้ปัญหาด้วยการอธิบายเพื่อนำเสนอวิธีการแก้ปัญหาที่ตนเองเลือก ให้ผู้อื่นเข้าใจว่ามีวิธีการอย่างไร และใช้อุปกรณ์อะไรบ้าง โดยวาดภาพออกแบบชิ้นงานของตนเอง ขั้นที่ 4 ทดสอบและประเมินผล

(Test and Evaluate) คือ การลงมือปฏิบัติการแก้ปัญหาตามวิธีการและขั้นตอนที่ได้วางแผนไว้ตามความคิดของตนเอง และทดสอบชิ้นงานตามเงื่อนไขหรือข้อจำกัดที่กำหนด โดยสามารถปรับปรุงและพัฒนาชิ้นงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นได้ ขั้นที่ 5 นำเสนอผลลัพธ์ (Present the Solution) คือ การนำเสนอชิ้นงานที่แปลกใหม่ของตนเอง โดยสนทนากลุ่มที่เกื้อหนุนจากการลงมือปฏิบัติการแก้ไขปัญหามา แนวทางแก้ไขและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของผลงานที่สร้างขึ้น และการนำไปใช้ประโยชน์ในด้านอื่น ขั้นที่ 6 ขั้นสะท้อน (Reflect) หลังจากนักเรียนสร้างผลงานของตนเองเสร็จเรียบร้อยแล้วนักเรียนต้องมีเวลาเพื่อประเมิน สะท้อนงานหรือวิจารณ์งานของตนเองและงานของเพื่อนร่วมชั้นซึ่งสามารถทำผ่านการใช้แบบประเมินตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ [6] กล่าวว่า การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างคณิตศาสตร์ที่เน้นความคิดเชิงวิชาการกับศิลปศาสตร์ที่นำความคิดเชิงสร้างสรรค์รวมกันอย่างลงตัวนั้น ทำให้นักเรียนเชื่อมโยงความคิดได้อย่างมีเหตุผล และนำไปสู่ความคงทนในการเรียนรู้ สอดคล้องกับแนวคิดของ [7] ได้กล่าวว่า STEM Education มีลักษณะเป็นการบูรณาการที่สามารถจัดสอนได้ในทุกระดับชั้นตั้งแต่ชั้นอนุบาล - มัธยมศึกษาตอนปลายโดยพบว่าในประเทศสหรัฐอเมริกาได้กำหนดเป็นนโยบายทางการศึกษาให้แต่ละรัฐนำ STEM Education มาใช้ผลจากการศึกษาพบว่าครูผู้สอนใช้วิธีการสอนแบบ Project-based Learning, Problem-based Learning ทำให้นักเรียนสามารถสร้างสรรค์ พัฒนาชิ้นงานได้ดี และถ้าครูผู้สอนสามารถใช้ STEM Education ในการสอนได้เร็วเท่าใดก็จะยิ่งเพิ่มความสามารถและศักยภาพของผู้เรียนได้มากยิ่งขึ้นเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด [8] ได้กล่าวว่า การใช้สตรีมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานเริ่มต้นด้วยการนำเสนอประเด็นให้นักเรียนเห็นและทำความเข้าใจปัญหาในสังคมเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนคิดทำความเข้าใจปัญหา และการคิดการหาวิธีการแก้ปัญหา รวมทั้งการมีส่วนร่วมให้เกิด การอยากค้นหานำไปสู่การสร้างสรรค์และแนวทางในการแก้ไขปัญหามาโดยการบูรณาการเนื้อหาสาระครอบคลุม stem และศิลปะ ที่เน้นการสร้างแรงจูงใจด้วยการลงมือปฏิบัติโดยผ่านกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด [3] ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นการจัดสภาพการณ์ของการเรียนการสอนที่ใช้ปัญหาเป็นเครื่องมือในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมาย โดยผู้สอนอาจนำผู้เรียนไปเผชิญสถานการณ์ปัญหาจริง และฝึกกระบวนการคิดวิเคราะห์ปัญหา แก้ปัญหาร่วมกันเป็นกลุ่ม ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในปัญหานั้นอย่างชัดเจน รวมทั้งช่วยให้ผู้เรียนเกิดความใฝ่รู้ เกิดทักษะการคิดและกระบวนการแก้ปัญหาที่หลากหลาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ [9] ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education) ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education) มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับ [10] ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้บูรณาการแบบ STEAM สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3: กรณีศึกษา ชุมชนวังตะกอก จังหวัดชุมพร ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 33 คน จากการเลือกแบบเจาะจง ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผ่านเกณฑ์ที่กำหนด (ร้อยละ 65) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ [11] ได้ทำการวิจัยเรื่อง การสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเบญจมราชูทิศ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 1 ห้องเรียน 30 คน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา หน่วยการเรียนรู้เรื่อง ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากข้อมูลงานวิจัยสนับสนุนดังกล่าวการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEAM Education) เป็นเรียนรู้ที่ส่งเสริมผู้เรียนให้มีกระบวนการคิดแก้สถานการณ์ปัญหาอย่างเป็นระบบมีขั้นตอน เน้นการสร้างแรงจูงใจด้วยการให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติโดยผ่านกระบวนการทางคณิตศาสตร์ ส่งผลให้ผู้เรียนมีผลการเรียนรู้ทางวิชาคณิตศาสตร์ที่สูงขึ้น

3. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEAM Education) โดยรวมนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกด้านด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รองลงมา ได้แก่ ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดการเรียนรู้และด้าน

บรรยากาศการเรียนรู้ จากผลการสอบถามความพึงพอใจข้างต้น เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีการวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี มีขั้นตอนการสอนที่ชัดเจนกิจกรรมการเรียนรู้แปลกใหม่น่าสนใจ สามารถดึงดูดความสนใจของนักเรียนให้อยากค้นหาคำตอบของปัญหา นักเรียนจึงมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สูงกว่าด้านอื่น ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ [3] ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด STEAM Education โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 30 คน โรงเรียนด่านทับตะโกราษฎร์อุปถัมภ์ อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEAM Education) โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน โดยรวมนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความพึงพอใจมากที่สุด ส่วนด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น ๆ เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้บางช่วงเวลาที่มีการเร่งให้นักเรียนทำกิจกรรมให้เสร็จตามเวลาที่กำหนด ส่งผลให้นักเรียนเกิดความวิตกกังวล และทำให้เกิดบรรยากาศความตึงเครียดในห้องเรียน ดังนั้นผู้วิจัยจะได้แก้ไขโดยการเพิ่มระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมมากยิ่งขึ้น เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ นักเรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เน้นให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง โดยการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง และเน้นการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาด้วยวิธีการฝึกให้ผู้เรียนรู้จักศึกษาค้นคว้าหาความรู้ต่าง ๆ แล้วนำไปสู่การแก้ไขสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตจริงอย่างมีลำดับขั้นตอน ซึ่งช่วยให้นักเรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ [5] กล่าวว่าในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ผู้เรียนได้สัมผัสจริงกับปัญหาที่จะพบได้ในสถานการณ์จริงเป็นสิ่งกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ ผู้เรียนจะเป็นผู้กำหนดเนื้อหาที่ต้องการเรียนรู้อย่างอิสระค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด STEAM Education นักเรียนอยากตอบปัญหาในกิจกรรมการเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในขณะจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครูขาดการเสริมแรงทางบวกในการตอบปัญหา และนักเรียนบางคนยังขาดความกล้าแสดงออก ไม่กล้าคิด ไม่กล้าทำ และไม่กล้าตอบคำถาม ผู้วิจัยจะได้ปรับปรุงแก้ไขโดยการสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนกล้าคิด กล้าทำ และกล้าแสดงออกมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย ที่พบว่า ทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับสูงดังนั้นครูจึงควรพิจารณาการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา ไปใช้สอนวิชาคณิตศาสตร์ในเรื่องอื่น ๆ เช่น ทฤษฎีบทพีทาโกรัส จำนวนจริง พื้นที่ผิวและปริมาตร เป็นต้น เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.2 จากผลการวิจัย ที่พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา ด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา ทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้โดยนักเรียนพึงพอใจในระดับมาก แต่ต่ำกว่าความพึงพอใจในประเด็นอื่น ๆ ดังนั้น ครูผู้สอนควรจัดกิจกรรมที่หลากหลายและเร้าความสนใจในการตอบปัญหาของผู้เรียน เช่น เพิ่มคะแนนหรือให้รางวัลนักเรียนคนที่ตอบปัญหา เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนอยากตอบปัญหามากยิ่งขึ้น

1.3 ก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครูควรอธิบายขั้นตอนแก้ปัญหา ทั้ง 6 ขั้นตอน อย่างละเอียดและชัดเจน ควรมีการฝึกทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม ให้นักเรียนรู้จักหน้าที่การเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี และฝึกการปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนในกลุ่ม การวางแผนเรื่องกำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมให้ดีหากเกิดเหตุขัดข้องซึ่งอาจทำให้การทำงานไม่เป็นตามแผนที่วางไว้ การทำงานไม่ทันตามกำหนดเวลาดังนั้นจึงควรมีการเผื่อเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ด้วย การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูและนักเรียนต้องมีการวางแผนจัดเตรียมไว้ล่วงหน้าก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้การทำกิจกรรมเป็นไปอย่างราบรื่น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ ทักษะการแก้ปัญหา หลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา กับวิธีการเรียนรู้แบบอื่น ๆ เช่น การจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน การเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน การเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) เป็นต้น

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาผลการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา ไปทดลองใช้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ เช่น วิทยาศาสตร์ ศิลปะศึกษา วิชาเทคโนโลยี เป็นต้น

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เกี่ยวกับตัวแปรอื่น ๆ เช่น ความสามารถในการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความสามารถในการเชื่อมโยง และความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผล

เอกสารอ้างอิง

- [1] สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. สะเต็มศึกษากรุงเทพฯ . สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (สสวท.); 2557.
- [2] บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น ; 2553.
- [3] สุনারี ศรีบุญ. ผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด STEAM Education โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. นครปฐม:มหาวิทยาลัยศิลปากร;2561
- [4] สุวิษฐา คงสุข. การพัฒนากิจกรรมสะเต็มศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาและพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนกบเชิงวิทยา[วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต]. สุรินทร์: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์;2561
- [5] เจนจิรา สันติไพบูลย์. การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวคิด STEAM ร่วมกับการสอนเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการและความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร; 2561
- [6] Yakman, G. STEAM Education: an overview of creating a model of integrative education. [Internet] 2021 [cited 2021 September, 2], Available from https://www.researchgate.net/publication/327351326_STEAM_Education_a_vview_of_reating_a_model_of_integrative_education.
- [7] พรทิพย์ ศิริภัทรราชย์. STEM Education กับการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21. วารสารนักบริหาร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2556; 33 (2): 49-56.
- [8] วิสูตร โพธิ์เงิน. STEAM ศิลปะเพื่อสะเต็มศึกษา: การพัฒนาการรับรู้ความสามารถและแรงบันดาลใจให้เด็ก. วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2560; 45 (1): 320-334.
- [9] นัสรินทร์ ปือชา. ผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education) ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยา ความสามารถในการแก้ปัญหาและความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์;2558.
- [10] จาริพร ผลมูล. การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้บูรณาการแบบ STEAM สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3: กรณีศึกษา ชุมชนวังตะกอก จังหวัดชุมพร [วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต]. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ;2558.
- [11] มินตรา กระเป๋าทอง. การสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 [วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต]. นครสวรรค์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครสวรรค์;2561.

การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ6R
เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ
สำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

Competency-Based Learning Management with SQ6R Reading Technique to
Develop Critical Reading Skill for Students of
the Faculty of Education of Phetchabun Rajabhat University

พิชญา เชี่ยวภาษา* และกำธร คงอรุณ

Phichaya Chiewphasa* and Kamton Kongarun

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ 67000

Faculty of Education, Phetchabun Rajabhat University, Phetchabun 67000

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: phichaya.chi@pcru.ac.th

Received: 24 January 2022, Revised: 21 March 2022, Accepted: 31 July 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ6R ให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 และเพื่อเปรียบเทียบทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ6R กลุ่มเป้าหมาย คือ นักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา HSTH307 การอ่านคิดพัฒนาชีวิต ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 28 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ6R เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งเป็นแผนการจัดการเรียนรู้รายวิชา HSTH307 การอ่านคิดพัฒนาชีวิต (มคอ.3) จำนวน 5 แผน แผนการจัดการเรียนรู้ละ 4 ชั่วโมง และแบบทดสอบวัดทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ จำนวน 40 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการศึกษาพบว่า ความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ6R อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.70, S.D. = 0.35) และมีค่าประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ6R เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ E1/E2 เท่ากับ 83.90/84.90 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 และทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ6R สูงกว่าก่อนเรียน

คำสำคัญ : ทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ เทคนิคการอ่านแบบ SQ6R

Abstract

The objectives of this research were to create and find the effectiveness of a competency-based learning management with SQ6R reading technique to develop critical reading skill to achieve the efficient criterion of E1/E2 = 80/80, and to compare the score of the pre-test and post-test of critical reading skills studying with competency-based learning management with SQ6R reading technique to develop critical reading skill. The participants were students of the Thai Language Program, Faculty of Education, Phetchabun Rajabhat University who registered for the course HSTH307 Reading, Thinking and Developing Life in the second semester of the academic year 2020, 28 students were enrolled using purposive

sampling. The research instruments consisted of competency-based learning management with SQ6R reading technique plan combined with SQ6R reading technique to develop critical reading skills, which was a learning management plan for the subject HSTH307, Reading, Thinking and Developing Life (TQF 3), consisted of 5 plans, 4 hours per learning plan and 40-item of critical reading skills test. The statistics used in the data analysis were mean ($\bar{x}$) and standard deviation (S.D.).

The results of the study found that the suitability of the competency-based learning management with SQ6R reading technique to develop critical reading skill for students of the faculty of education of Phetchabun Rajabhat University was at the highest level ($\bar{x} = 4.70$, S.D. = 0.35) and the effectiveness of the competency-based learning management with SQ6R reading technique to develop critical reading skill was 83.90/84.90, which was higher than the 80/80 threshold, and critical reading skills after studying with the competency-based learning management with SQ6R reading technique were higher.

Keywords : Critical Reading Skills, Competency-Based Learning Management, SQ6R Reading Technique

บทนำ

การจัดการศึกษาของไทยที่ผ่านมา เมื่อพิจารณาจากผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กไทยอยู่ในระดับต่ำ ทั้งนี้ มีสาเหตุมาจากหลักสูตรและการวัดประเมินผลค่อนข้างล้าสมัย ไม่ทันต่อความต้องการของสังคมไทยและสังคมโลก ขาดความยืดหยุ่น ไม่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและบริบทที่หลากหลาย และผู้สอนขาดทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สมรรถนะ ดังนั้น การจัดการศึกษาของไทยจึงควรปฏิรูปหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการวัดประเมินผลให้เหมาะสมอย่างเร่งด่วนเพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยปฏิรูปให้ยืดหยุ่นและเอื้อต่อการพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นของชีวิต

การปฏิรูปหลักสูตรให้เป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะนั้นนับว่าตอบสนองต่อปัญหาที่เกิดขึ้นของผู้สอนและผู้เรียน รวมถึงความต้องการในศตวรรษที่ 21 ด้วย เนื่องจากหลักสูตรฐานสมรรถนะเป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยจะเน้นไปที่ทักษะ (Skill) ว่าผู้เรียนในแต่ละช่วงวัยสามารถทำอะไรได้ ซึ่งแตกต่างจากหลักสูตรเดิมที่เน้นไปทางด้านความรู้ (Knowledge) เป็นสำคัญ อันส่งผลให้ผู้เรียนขาดโอกาสในการนำความรู้ ทักษะ เจตคติและคุณลักษณะต่าง ๆ ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงที่หลากหลาย โดยแนวทางในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะนั้นสามารถทำได้หลายแนวทาง ผู้สอนสามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยการสอดแทรกสมรรถนะที่สอดคล้องกับบทเรียนเข้าไปในวัตถุประสงค์การเรียนรู้โดยไม่ต้องเปลี่ยนแปลงแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาและเกิดสมรรถนะพร้อมกับการเรียนรู้เนื้อหาและการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 [1]

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ เป็นหลักสูตรหนึ่งในสถาบันทางการศึกษาที่เล็งเห็นความสำคัญของทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณอันเป็นทักษะที่บัณฑิตสาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ต้องมี จึงได้กำหนดให้มีการจัดการเรียนการสอนวิชา HSTH307 การอ่านคิดพัฒนาชีวิต เพื่อพัฒนาการอ่านและการคิดอย่างมีวิจารณญาณเพื่อพัฒนาชีวิตของบัณฑิต ซึ่งตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์โดยมีเป้าหมายที่จะพัฒนาคุณภาพมนุษย์ในทุกมิติให้มีความพร้อมทั้งกายใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่รอบด้าน มีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะรับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์ อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักชาติ ศาสนา เป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้อง และมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 โดยจุดมุ่งหมายที่สำคัญของแผน คือ ระบบการศึกษาที่มีคุณภาพและประชากรทุกช่วงวัยสามารถเข้าถึงโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาและการเรียนรู้จากระบบการศึกษาที่ยืดหยุ่น หลากหลาย และตอบสนองความต้องการของผู้เรียนเพื่อยกระดับชนชั้นของสังคม [2] ซึ่งส่งต่อการผลิตบัณฑิตยุคใหม่ให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพของประเทศและของโลก

บัณฑิตยุคใหม่จะต้องมีทักษะในศตวรรษที่ 21 คือ 3R8Cs ประกอบด้วย 1) อ่านออก (Reading) 2) เขียนได้ (Writing) 3) คิดเลขเป็น (Arithmetic) และ 8Cs ประกอบด้วย 1) ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะในการแก้ปัญหา (Critical

Thinking and Problem Solving) 2) ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) 3) ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ (Cross-Culture Understanding) 4) ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ (Collaboration Teamwork and Leadership) 5) ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ (Communications, Information and Media Literacy) 6) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Computing and ICT Literacy) 7) ทักษะอาชีพและทักษะการเรียนรู้ (Career and Learning Skills) และ 8) ความมีเมตตา กรุณา วินัย คุณธรรม และจริยธรรม (Compassion) [3] จะเห็นได้ว่า การอ่าน (Reading) เป็นทักษะสำคัญด้านแรกในศตวรรษที่ 21 ที่คนไทยต้องมี กอปรกับทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะในการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) ก็เป็นอีกหนึ่งทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21 เมื่อนำทักษะทั้ง 2 ด้านนี้มาผสมผสานกันเกิดเป็นทักษะการอ่านขั้นสูง คือ การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งเป็นการอ่านที่ผู้อ่านจะต้องใช้สติปัญญาใคร่ครวญสิ่งที่อ่านอย่างพินิจพิจารณาเพื่อตัดสินประเมินค่าในสิ่งที่อ่านได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม นอกจากนี้ [4] กล่าวว่า การอ่านอย่างมีวิจารณญาณจะช่วยให้ผู้อ่านได้ประโยชน์อย่างแท้จริง เพราะผู้อ่านไม่ใช่จะรับเฉพาะความคิดเห็นของผู้เขียนเท่านั้น แต่ผู้อ่านจะต้องนำความคิดของผู้เขียนมาประกอบกับความคิดเห็นของตน ทำให้เกิดความคิดใหม่ซึ่งนำไปใช้ประโยชน์ได้

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ คือ วิธีการอ่านแบบ SQ3R ของฟรานซิส พี โรบินสัน [4] ผู้เชี่ยวชาญด้านการอ่านของมหาวิทยาลัยโอไฮโอโน้นเป็นวิธีการพัฒนาทักษะการอ่านวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้นักศึกษาอ่านได้อย่างเป็นขั้นตอน เป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ [5] ต่อมานักการศึกษาของมหาวิทยาลัยควีนส์กล่าวว่า เทคนิคการอ่านแบบ SQ4R ช่วยให้นักศึกษาอ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น [6] ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัย [7] ที่ได้ศึกษาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาวิชาชีวะครู สาขาวิชาภาษาไทย ด้วยวิธีการ SQ4R พบว่า นักศึกษามีทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณสูงขึ้น ภายหลังมีนักวิชาการหลายท่าน [8-12] ได้ศึกษาและพัฒนาวิธีการอ่านจาก SQ4R จนมาเป็น SQ6R โดย SQ6R นั้น ประกอบด้วย 8 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นสำรวจ (Survey) 2) ขั้นตั้งคำถาม (Question) 3) ขั้นอ่าน (Read) 4) ขั้นบันทึก (Record) 5) ขั้นจดจำ (Recite) 6) ขั้นทบทวน (Review) 7) ขั้นสะท้อน (Reflect) และ 8) ขั้นสร้างใหม่ (Reshape) ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาและพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณให้กับนักศึกษาด้วยการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ6R เพื่อให้บัณฑิตของสาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ เป็นประชากรผู้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 อย่างมีคุณภาพตามยุทธศาสตร์ชาติ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ6R สำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ6R สำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

สมมติฐานการวิจัย

ทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ6R สำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

วิธีดำเนินการวิจัย

แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นแบบ One-Group Pretest-Posttest Design

กลุ่มทดลอง	สอบก่อนเรียน	หรีตเมนต์	สอบหลังเรียน
E	O ₁	X	O ₂

O ₁	คือ	การทดสอบก่อนการทดลอง
X	คือ	การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ6R
O ₂	คือ	การทดสอบหลังการทดลอง

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา HSTH307 การอ่านคิดพัฒนาชีวิต ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 28 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือวิจัยที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ6R เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ซึ่งเป็นแผนการจัดการเรียนรู้รายวิชา HSTH307 การอ่านคิดพัฒนาชีวิต (มคอ.3) จำนวน 5 แผน แผนการจัดการเรียนรู้ละ 4 ชั่วโมง โดยแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ6R มีขั้นตอนการสร้างและหาคูณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1.1 ศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย

1.2 ศึกษาหลักสูตรฐานสมรรถนะ เลือกทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งเป็นทักษะที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการเรียน และศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ6R

1.3 กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ในหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ให้ครอบคลุมทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ พร้อมกำหนดวิธีวัดและประเมินผล

1.4 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ6R เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ จำนวน 5 แผน โดยแต่ละแผนมีขั้นตอนการจัดกิจกรรมดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 Survey (S) ขั้นสำรวจ คือ การอ่านสำรวจเนื้อหาอย่างคร่าว ๆ โดยสังเกตจากหัวข้อเรื่องและภาพประกอบอ่านย่อหน้าแรกและย่อหน้าสุดท้าย เพื่อที่จะได้เห็นภาพรวมและสามารถคาดคะเนข้อมูลได้

ขั้นที่ 2 Question (Q) ขั้นตั้งคำถาม คือ ขั้นต่อจากขั้นสำรวจโดยผู้เรียนจะตั้งคำถามที่ตนสนใจใคร่รู้ ซึ่งคำถามที่ผู้เรียนตั้งขึ้นจะเป็นแนวทางและเป้าหมายในการอ่านของผู้เรียน

ขั้นที่ 3 Read (R1) ขั้นอ่าน คือ การอ่านเนื้อหาอย่างละเอียด และในขณะที่อ่านเนื้อหาผู้เรียนจะต้องตอบคำถามที่ตั้งไว้ในขั้นตั้งคำถามด้วย

ขั้นที่ 4 Record (R2) ขั้นบันทึก คือ การบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากขั้นอ่าน โดยบันทึกรายละเอียดของข้อมูลที่สำคัญและบันทึกคำตอบของคำถาม

ขั้นที่ 5 Recite (R3) ขั้นจดจำ คือ การทำความเข้าใจและจดจำข้อมูลสำคัญและคำตอบ โดยจดบันทึกย่อขีดเส้นใต้ เน้นข้อความ หรือพยายามอ่านออกเสียงเพื่อให้จดจำได้

ขั้นที่ 6 Review (R4) ขั้นทบทวน คือ การทบทวนเนื้อหาที่อ่าน อาจจะอ่านทบทวนทั้งหมดหรืออ่านทบทวนในส่วนที่ยังเข้าใจไม่กระจ่าง

ขั้นที่ 7 Reflect (R5) ขั้นสะท้อน คือ การขยายความจากสิ่งที่ได้อ่าน โดยพิจารณาจากคำถามที่ตั้งขึ้นกับข้อมูลที่จดบันทึก

ขั้นที่ 8 Reshape (R6) ขั้นสร้างใหม่ คือ การสร้างรูปแบบของข้อมูลขึ้นมาใหม่ โดยนำข้อมูลที่ได้จากการอ่านไปสร้างผลงานตามความถนัด เช่น การทำแบบทดสอบตนเอง โปสเตอร์ หรือเขียนสังเคราะห์จากสิ่งที่ได้เรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง บทความทางวิชาการ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง งานบันเทิงคดี

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง สื่อสังคมออนไลน์

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง โฆษณาสินค้าและบริการ

1.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ6R เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม โดยมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง เหมาะสมมาก

ระดับ 3 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง เหมาะสมน้อย

ระดับ 1 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

โดยมีผลการประเมินความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน คือ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.35)

1.6 ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ6R เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย คือ นักศึกษาที่ได้เรียนในรายวิชา HSTH307 การอ่านคิดพัฒนาชีวิต ไปแล้ว

1.7 ปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ6R เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพื่อนำไปใช้กับนักศึกษากลุ่มเป้าหมาย

2. แบบทดสอบวัดทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เป็นแบบทดสอบที่ต้องการวัดความสามารถของนักศึกษาในการจดจำ คำประโยค ข้อความ เข้าใจเนื้อหาที่อ่าน สามารถลำดับเหตุการณ์ สรุปเรื่องได้ วิเคราะห์ แยกแยะองค์ประกอบของเรื่องที่อ่านได้ สามารถนำเรื่องที่อ่านไปเปรียบเทียบกับเหตุการณ์ในปัจจุบัน และประเมินค่าสิ่งที่มีเหตุผล โดยวัดจากแบบทดสอบปรนัย 4 ตัวเลือก มีบทอ่านจำนวน 10 บทความ แต่ละบทอ่านมีข้อความ 4 ข้อ รวมทั้งสิ้น 40 ข้อ ซึ่งแบบทดสอบวัดทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณมีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

2.2 สร้างแบบทดสอบวัดทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ จำนวน 60 ข้อ

2.3 นำแบบทดสอบวัดทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณที่สร้างขึ้น เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบค่าความตรงของเนื้อหา ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.6 ขึ้นไป [12] ถือว่ามีความสอดคล้องกันในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ ซึ่งมีเกณฑ์ ดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อสอบข้อนั้นสอดคล้องกับตัวชี้วัด

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อสอบข้อนั้นสอดคล้องกับตัวชี้วัดหรือไม่

-1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อสอบข้อนั้นไม่สอดคล้องกับตัวชี้วัด

แบบทดสอบวัดทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67 – 1 ทุกข้อ

2.4 ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำแบบทดสอบวัดทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย คือ นักศึกษาที่ได้เรียนในรายวิชา HSTH307 การอ่านคิดพัฒนาชีวิต แล้ว เพื่อหาค่าความยากง่าย (p) ค่าความเชื่อมั่น (r) และค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ พบว่า ค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.61 – 0.78 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.20 – 0.33 และค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.919

2.5 เลือกแบบทดสอบวัดทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ จำนวน 40 ข้อ ที่มีค่าเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ชี้แจงรายละเอียดขั้นตอน และวิธีปฏิบัติในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ6R เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณให้นักศึกษากลุ่มเป้าหมาย

2. ดำเนินการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) ด้วยแบบทดสอบวัดทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ จำนวน 40 ข้อ ใช้เวลาในการทดสอบ 4 ชั่วโมง แล้วตรวจและบันทึกคะแนนไว้

3. ดำเนินการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ6R เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณตามแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 5 แผน แผนการจัดการเรียนรู้ละ 4 ชั่วโมง และบันทึกคะแนนจนครบทุกแผน ซึ่งในแต่ละแผนการเรียนรู้จะเป็นการพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

4. ดำเนินการทดสอบหลังเรียน (Post-test) ด้วยแบบทดสอบวัดทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ จำนวน 40 ข้อ ใช้เวลาในการทดสอบ 4 ชั่วโมง แล้วตรวจและบันทึกคะแนนไว้

5. นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองไปวิเคราะห์ทางสถิติตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ6R เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 โดยใช้สูตร E1/E2

2. วิเคราะห์ทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

1. ผลการสร้างและหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ6R เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ผู้วิจัยได้สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ6R เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมิน โดยมีผลการประเมินความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน คือ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.70, S.D. = 0.35) และเมื่อนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายแล้วมีประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ6R เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ6R เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

	ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยในการทำแบบทดสอบระหว่างเรียน					ร้อยละของคะแนนการทำแบบทดสอบหลังเรียน
	ด้วยการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ6R					
	แผนที่ 1	แผนที่ 2	แผนที่ 3	แผนที่ 4	แผนที่ 5	
เฉลี่ย	82.50	83.75	85.00	84.75	83.50	84.90

ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ6R / ประสิทธิภาพของผลลัพธ์

$$= E1/E2 = 83.90/84.90$$

จากตารางที่ 1 แสดงผลการหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ6R เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ6R เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ มีประสิทธิภาพของแผน เท่ากับ 83.90 และมีประสิทธิภาพของผลลัพธ์ เท่ากับ 84.90

แสดงว่าแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ6R เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ มีประสิทธิภาพ 83.90/84.90 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80

2. ผลการพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณด้วยการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ6R สำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนสอบก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ6R

กลุ่มเป้าหมาย	จำนวนคน	คะแนน	$\bar{x}$	S.D.
ผลการทดสอบก่อนเรียน	28	40	24.00	1.54
ผลการทดสอบหลังเรียน	28	40	33.96	1.77

จากตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนสอบก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ6R สำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ พบว่า ทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ6R สูงกว่าก่อนเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ6R

สรุปผลการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ6R เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ มีประสิทธิภาพ 83.90/84.90 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80

2. ทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ6R สูงกว่าก่อนเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ6R

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณด้วยการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ6R สำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ สามารถอภิปรายผลการศึกษาดังนี้

1. การสร้างและหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ6R เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.70, S.D. = 0.35) และเมื่อนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย คือ นักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ จำนวน 28 คน พบว่า ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ6R เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ E1/E2 เท่ากับ 83.90/84.90 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ทั้งนี้ เนื่องจากแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ6R เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้นเป็นการจัดการเรียนรู้ที่นำหลักการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่เน้นการปฏิบัติโดยนำเทคนิคการอ่านแบบ SQ6R มาร่วมปฏิบัติด้วย ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นต่อการพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ โดยมีองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ6R คือ 1) สาระสำคัญ 2) จุดประสงค์การเรียนรู้ 3) เนื้อหา 4) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ6R 5) สื่อการเรียนรู้ และ 6) การวัดประเมินผล ซึ่งส่งผลให้นักศึกษาเกิดทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ สอดคล้องกับ [10] ที่ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยเทคนิค SQ6R เช่นเดียวกับ [13] ที่ศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยชุดทักษะการอ่านจับใจความโดยใช้เทคนิค SQ6R เรื่อง Travel Around Sisek สำหรับผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และ [14] ที่ศึกษาผลการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความด้วยแบบฝึกทักษะร่วมกับเทคนิคการอ่าน แบบ SQ6R สำหรับผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยทั้ง 3 งานวิจัยพบว่า การสร้างและหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้และสูงกว่าเกณฑ์

2. การพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณด้วยการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ6R สำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณก่อนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ6R เท่ากับ 24.00 หลังการจัดการเรียนรู้เท่ากับ 33.96 เมื่อนำคะแนนทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณก่อนเรียนมาเปรียบเทียบกับหลังเรียน พบว่า ทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ6R สูงกว่าก่อนเรียน ทั้งนี้ เนื่องจากแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ6R เป็นการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่สอดแทรกด้วยเทคนิคการอ่านแบบ SQ6R เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ โดยกำหนดเป็นวัตถุประสงค์การเรียนรู้เสริมลงไปในกิจกรรมของแผนการจัดการเรียนรู้ และเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้อีกรูปแบบหนึ่งที่เน้นให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองอย่างเป็นขั้นตอน อีกทั้งผู้เรียนยังได้นำองค์ความรู้มาแลกเปลี่ยนกับเพื่อน ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญและเข้าใจสาระสำคัญของบทอ่านมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ เทคนิคการอ่านแบบ SQ6R ยังเป็นเทคนิคการอ่านที่มุ่งเน้นให้นักศึกษาเกิดทักษะการอ่าน โดยนักศึกษาจะเริ่มอ่านไปทีละขั้นตอนอย่างเป็นระบบจนบรรลุเป้าหมาย เริ่มจากขั้นสำรวจ (Survey) ที่ช่วยให้เห็นภาพรวมของสิ่งที่อ่าน ขั้นตั้งคำถาม (Question) ที่ช่วยให้ได้ฝึกคิดตั้งคำถามในสิ่งที่ตนสนใจใคร่รู้ อีกทั้งยังช่วยกำหนดแนวทางและเป้าหมายในการอ่านต่อไป ขั้นอ่าน (Read) ที่ช่วยฝึกให้นักศึกษาอ่านสิ่งต่าง ๆ อย่างละเอียดรอบคอบพร้อมหาคำตอบของคำถามที่ตั้งไว้ ขั้นบันทึก (Record) ที่ช่วยฝึกให้นักศึกษาได้วิเคราะห์ แยกแยะสิ่งต่าง ๆ ที่ได้อ่านแล้วเลือกข้อมูลที่สำคัญและบันทึกคำตอบที่ได้จากการอ่าน ขั้นจดจำ (Recite) ที่ช่วยให้นักศึกษาจดจำสิ่งที่อ่านได้ ขั้นทบทวน (Review) ที่ช่วยให้นักศึกษาได้ทบทวนสิ่งที่อ่านให้เข้าใจมากยิ่งขึ้น ขั้นสะท้อน (Reflect) ที่ช่วยฝึกให้นักศึกษาสามารถขยายความจากสิ่งที่อ่านได้ และขั้นสร้างใหม่ (Reshape) ที่ช่วยฝึกให้นักศึกษาสามารถนำสิ่งที่อ่านไปสร้างสรรค์ผลงานในรูปแบบของตนเองได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ [7] ที่ศึกษาการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณด้วยวิธี SQ4R พบว่า นักศึกษามีผลคะแนนการทดสอบทักษะการอ่านภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธี SQ4R สูงกว่าคะแนนการทดสอบทักษะการอ่านภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณก่อนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธี SQ4R อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และ [15] ที่ศึกษาการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธี SQ6R ร่วมกับเทคนิค KWL ที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ความเข้าใจในการอ่าน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 เช่นเดียวกับ [11] ที่ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยและความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์โดยใช้วิธีสอนแบบ SQ6R ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และ [14] ที่แสดงให้เห็นว่า เทคนิคการอ่านแบบ SQ6R ส่งผลให้ทักษะการอ่านของผู้เรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

- 1.1 ครูผู้สอนควรศึกษากระบวนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ6R ให้เข้าใจเพื่อที่จะสามารถอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจและสามารถให้ความช่วยเหลือในกรณีที่ผู้เรียนเกิดความสงสัยหรือไม่เข้าใจในขั้นตอนต่าง ๆ
- 1.2 การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ6R สามารถปรับเปลี่ยนเนื้อหาหรือสอดแทรกเนื้อหาที่มีความสอดคล้องกับสภาพสังคมหรือสภาพท้องถิ่นเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณมากยิ่งขึ้น
- 1.3 การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ6R ควรมีการประเมินผลทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณควบคู่กับการเรียนในแต่ละขั้นตอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรศึกษาการพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณด้วยการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ6R ในระดับชั้นอื่น ๆ
- 2.2 ควรนำการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ6R ไปบูรณาการกับสื่อวัตกรรมการศึกษาเกี่ยวกับอิเล็กทรอนิกส์เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณให้เกิดประสิทธิภาพทางการเรียนมากขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ คณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ที่ได้ให้การสนับสนุนการทำวิจัยนี้ และขอขอบคุณผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่านที่ทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จเรียบร้อยดี

เอกสารอ้างอิง

- [1] สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุก. นนทบุรี: 21 เซ็นจูรี่; 2563.
- [2] สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580. [อินเทอร์เน็ต]. 2563. [เข้าถึงเมื่อ 1 ธันวาคม 2563]. เข้าถึงได้จาก https://www.nesdc.go.th/download/document/SAC/NS_PlanOct2018.pdf.
- [3] สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 3R8C. [อินเทอร์เน็ต]. 2561. [เข้าถึงเมื่อ 15 พฤศจิกายน 2563]. เข้าถึงได้จาก : http://www.bict.moe.go.th/2019/index.php?option=com_content&view=article&id=342:21&catid=51&Itemid=372.
- [4] เอมอร เนียมน้อย. พัฒนาการอ่านอย่างมีวิจารณญาณด้วยวิธี SQ3R. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น; 2551.
- [5] พรณิการ์ สมิตร. การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการจัดการเรียนรู้การอ่านแบบ SQ3R [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร; 2557.
- [6] Queen's University. Critical Reading for Graduate Students. [Internet]. 2013 [cited 2020 November 17]. Available from: <https://sass.queensu.ca/wp-content/uploads/sites//2013/09/Criticalreading-for-graduate-students.pdf>.
- [7] พิษญา เชี่ยวภาษา. การพัฒนาทักษะการอ่านภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณด้วยวิธี SQ4R. การประชุมนำเสนอผลงานวิจัยบัณฑิตศึกษาระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ครั้งที่ 12 ประจำปีการศึกษา 2562; 20 กรกฎาคม 2562; มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี. อุดรธานี: 2562. 450-456.
- [8] Williams, S. Guiding students through the jungle of research based literature. College Teaching 2005; 53:137-139.
- [9] NUR' AISYAH. The effect of using SQ6R (Survey, Question, Read, Record, Recite, Review, Reflect, Reshape) strategy toward reading Comprehension of the first year student at SMA N 1 TEMPULING district Inhil Regency. [Thesis]. Riau: State Islamic University of Sultan Syarif Kasim Riau; 2012.
- [10] จันทนา สุขสมบูรณ์. ผลการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยเทคนิค SQ6R [วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม; 2554.
- [11] ปิยาภรณ์ ศรีจันทร์. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยและความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ โดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ6R ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก ของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ; 2557.
- [12] ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น; 2538.
- [13] สุดารัตน์ ฉายทอง. การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยชุดฝึกทักษะการอ่านจับใจความ โดยใช้เทคนิค SQ6R เรื่อง Travel around Sisaket สำหรับผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. [อินเทอร์เน็ต]. 2556. [เข้าถึงเมื่อ 28 ธันวาคม 2563]. เข้าถึงได้จาก <http://www.kruwande.com/print.php?action=print&id=1245&module=forum>.
- [14] อันยาลักษณ์ สังข์ลักษณ์. การพัฒนาการอ่านจับใจความสำคัญด้วยแบบฝึกทักษะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ6R สำหรับผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 [การค้นคว้าอิสระ ปรียญการศึกษามหาบัณฑิต]. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร; 2564.
- [15] อารีย์ ทองเพ็ง. ผลการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธี SQ6R ร่วมกับเทคนิค KWL ที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ความเข้าใจในการอ่านและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ; 2556.

การพัฒนาแบบการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชุมพร
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร

Development of the Management Model of the Learning Center following the
Sufficiency Economy Philosophy in Educational Aspect at Secondary Schools in
Chumphon Province under the Secondary Educational Service Area Office Surat
Thani Chumphon

เปรม เดชแก้ว^{*}, ญาณิศา บุญจิตร์ และบรรจง เจริญสุข

Prame Datkeaw^{*}, Yanisa Boonchit and Banchong Charoensuk

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี 84100
Graduate School, Surat Thani Rajabhat University, Surat Thani 84100

^{*}To whom correspondence should be addressed. e-mail: go.big2562@gmail.com

Received: 22 January 2022, Revised: 17 May 2022, Accepted: 30 May 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ 2) พัฒนาแบบการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ 3) ตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ การวิจัยเป็นแบบผสมผสาน (Mixed Methods) เก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนที่เป็นศูนย์การเรียนรู้ในจังหวัดชุมพร จำนวน 5 โรงเรียน โดยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) รูปแบบประกอบด้วย (1) หลักการ (2) วัตถุประสงค์ (3) ระบบงานและกลไก และ (4) เงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ และ 3) รูปแบบการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : ศูนย์การเรียนรู้ การบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the current state of learning centre management according to the philosophy of sufficiency economy in education. 2) to develop a model of learning centre management according to the philosophy of sufficiency economy in education, and 3) to examine the appropriateness of the learning centre management model according to the sufficiency economy philosophy in education. The sampling method was purposive sampling, which consisted of 5 learning centre management model schools. The research methodology was a mixed methods in which data was collected using both quantitative and qualitative methods. The research tool was a questionnaire, and an interview form. The mean, standard deviation, and content analysis were used to analyze the data.

Research finding indicated that: 1) overall, the management of the current state of the learning centre management according to the philosophy of sufficiency economy in education was found to be at the highest level.

2) the development of a learning centre management model based on the philosophy of sufficiency economics in education provided the following findings: (1) principles; (2) objectives; (3) work systems and mechanisms; and (4) model implementation conditions, and 3) the findings of the study of the learning centre management model's appropriateness in light of the sufficiency economy philosophy in education indicated that the overall model's suitability was at a high level.

Keywords : Learning Centre, Learning Centre Management Model, Philosophy of Sufficiency Economy

บทนำ

“ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาที่นำทางในการพัฒนาและการบริหารประเทศควบคู่ไปกับกระบวนการพัฒนาแบบบูรณาการ โดยเป็นองค์รวมที่มี “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” มีการพัฒนาที่สมดุลทั้งในด้านของคน ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจและด้านสิ่งแวดล้อมโดยมีการเตรียม “ระบบภูมิคุ้มกันที่ดี” ด้วยการเสริมสร้างความเข้มแข็งของทุนที่มีอยู่ในประเทศ และรวมถึงการบริหารจัดการความเสี่ยงให้มีความพร้อมในการรับผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกประเทศ เพื่อความอยู่เย็นเป็นสุขของคนไทยทุกคนและมุ่งสู่การพัฒนาประเทศให้มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนต่อไป ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 ได้มีการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจสู่การจัดการศึกษาภายในประเทศ โดยที่มีการบรรจุกำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 และยังมีการกำหนดออกมาเป็นนโยบายที่ต้องให้สถานศึกษาทุกแห่งทั่วประเทศ จำนวน 31,508 แห่ง ต้องมีการบริหารจัดการศึกษาและต้องมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการปลูกฝังอบรมบ่มเพาะสร้างอุปนิสัยที่อยู่อย่างพอเพียงให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน และได้กำหนดเป็นแผนยุทธศาสตร์ระยะเวลา 3 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558-2560 มีเป้าหมายที่ชัดเจนคือให้สถานศึกษาทั่วไปต้องผ่านการประเมินเป็นสถานศึกษาพอเพียงครบทุกโรงเรียนและให้มี “ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา” เพื่อทำหน้าที่เป็นแกนนำขยายผล ทั้งในรูปแบบของการเป็นสถานที่ศึกษาดูงาน เป็นวิทยากรและการเป็นพี่เลี้ยงให้คำแนะนำให้กับโรงเรียนอื่นๆ ต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ [1]

กระทรวงศึกษาธิการได้มีการกำหนดเป้าหมายหลักของการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา คือการปลูกฝังให้เด็กนักเรียนและเยาวชนรู้จัก เข้าใจ และแบ่งปันมีจิตสำนึกรักสิ่งแวดล้อม และเห็นคุณค่าของวัฒนธรรม ค่านิยม เอกลักษณ์ความเป็นไทย ซึ่งการจัดการศึกษาจะต้องดำเนินการประกอบด้วย 2 ส่วน คือการบริหารสถานศึกษา ได้แก่ การกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ แผนการปฏิบัติการ กลุ่มบริหารงานวิชาการ กลุ่มบริหารงานบุคคล กลุ่มบริหารงานงบประมาณ กลุ่มบริหารงานทั่วไป และยังรวมถึงงานที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธ์ชุมชน ในส่วนการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยการสอดแทรกสาระหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในหลักสูตรของกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยการจัดออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา [2]

ศูนย์การเรียนรู้ฯ เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ที่จัดแสดงการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้ในการจัดการด้านต่างๆ ขององค์กรนั้นๆ โดยใช้หลักของความพอประมาณ หลักของการมีเหตุผล หลักของการสร้างระบบภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หลักของการมีความรู้ในด้านที่ทำ โดยต้องมีคุณธรรมเป็นพื้นฐานของความคิด และการกระทำ ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้ทุกด้าน ทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐหรือเอกชน และทุกด้านของการพัฒนา เพื่อให้สังคมส่วนรวมอยู่กันอย่างสันติสุข และความเจริญก้าวหน้าไปพร้อมกับความสมดุลและความยั่งยืน สถานศึกษาพอเพียงที่มีศักยภาพเป็นแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตอยู่อย่างพอเพียงและจัดการศึกษาที่ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จนสามารถเป็นต้นแบบหรือแบบอย่างให้กับสถานศึกษาพอเพียงอื่นๆ รวมถึงชุมชนและสังคมในวงกว้างได้ การปฏิบัติงานที่เป็นเลิศปรากฏภาพความสำเร็จเด่นชัดของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากรของสถานศึกษา และผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และปฏิบัติตนให้ดำเนินชีวิตได้อย่างสมดุลและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ส่งผลให้ได้รับรางวัลสูงสุดระดับชาติเป็นศูนย์การเรียนรู้ฯ[3]

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร ได้มีการวางแผนทางในการพัฒนาให้สถานศึกษาในสังกัดมีการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในกระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษา และกระบวนการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนเกิดอุปนิสัยอยู่อย่างพอเพียง ที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับบริบทของแต่ละสถานศึกษาให้ครบทุกสถานศึกษาในสังกัด โดยมีการกำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินงานโดยครอบคลุมงาน 4 องค์ประกอบสำคัญอันได้แก่ 1.ผู้บริหารสถานศึกษา 2.ครูแกนนำ 3.นักเรียนแกนนำ และ 4.ชุมชน ซึ่งมีการเรียกสถานศึกษาที่ตอบสนองตามนโยบายว่า “ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา” ตั้งแต่ในปีการศึกษา พ.ศ. 2562 เป็นต้นมา ปัจจุบันสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร มีสถานศึกษาที่ผ่านการเป็นศูนย์การเรียนรู้ จำนวน 18 แห่ง ตั้งแต่ ปีการศึกษา 2562 -2565 มีตั้งเป้าหมายให้สถานศึกษาพอเพียงในสังกัดต้องผ่านการประเมินเป็นศูนย์การเรียนรู้ ครบทุกแห่ง[4] โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชุมพร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร ได้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษาจนได้เป็นศูนย์การเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับแนวทางของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร เพื่อเป็นแบบอย่างและการพัฒนาในระดับที่สูงขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาศูนย์การเรียนรู้สู่ความยั่งยืน เป็นแหล่งเรียนรู้ให้นักเรียน ชุมชนและผู้ที่มีความสนใจเรียนรู้ในศูนย์การเรียนรู้ โดยมีการจัดนิทรรศการในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน การบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาและการมีส่วนร่วมของชุมชน ส่งผลให้นักเรียนเกิดอุปนิสัยอยู่อย่างพอเพียง แต่การดำเนินการยังไม่มียุทธศาสตร์ที่มีความชัดเจน ทำให้ในส่วนของกระบวนการขับเคลื่อนสู่ความยั่งยืนไม่มีแนวทางในการพัฒนาว่าจะสามารถดำเนินการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ อย่างไรให้ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพได้ และจะสามารถดำเนินการอย่างไรจึงจะเกิดความเหมาะสม และสามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ให้ผู้ที่สนใจเข้ามาศึกษาดูงาน รวมไปถึงเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับคนในชุมชน จากมูลเหตุที่กล่าวมานั้น ผู้วิจัยจึงได้พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการ ศูนย์การเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชุมพร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร เพื่อให้สถานศึกษาที่เป็นศูนย์การเรียนรู้ ได้นำรูปแบบการบริหารจัดการไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาที่เป็นศูนย์การเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมศูนย์การเรียนรู้ ได้มีการพัฒนาให้มีความเข้มแข็งและมีความยั่งยืน ที่สามารถคงสภาพความเป็นศูนย์การเรียนรู้ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชุมพร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชุมพร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร
3. เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชุมพร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี(Mixed Methods Research) โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเก็บรวบรวมโดยศึกษาข้อมูลจากเอกสารและการใช้แบบสอบถาม(Questionnaires) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และโดยใช่วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้

1. การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชุมพร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารแกนนำ ครูแกนนำ และครูประจำชั้นการเรียนรู้ จำนวน 87 คน โดยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามทั้งฉบับได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.99 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ศึกษาสภาพการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ จากสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี ในการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชุมพร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร จำนวน 1 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจำนวน 3 ท่าน โดยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ได้แก่ ผู้บริหารแกนนำ จำนวน 1 ท่าน ครูแกนนำ จำนวน 1 ท่าน และครูประจำฐานการเรียนรู้ จำนวน 1 ท่าน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างโดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา นำเสนอเป็นประเด็นสำคัญของเนื้อหาในรูปของความเรียง

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชุมพร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร

1. พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาศึกษา โดยนำข้อมูลจากการศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาศึกษา ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชุมพร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร มาเป็นข้อมูลในการพัฒนารูปแบบ

2. นำรูปแบบให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่านเพื่อทำการประเมินหาค่าดัชนีความเที่ยงตรงเชิงของเนื้อหา การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ คือ ค่าดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ค่าเฉลี่ย

3. นำข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

ขั้นตอนที่ 3 ตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชุมพร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร

1. ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบประเมินการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชุมพร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร

2. ผู้วิจัยดำเนินการนำแบบประเมินการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชุมพร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร เสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านเพื่อทำการประเมินหาค่าดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารแกนนำ ครูแกนนำ และครูประจำฐานการเรียนรู้ จำนวน 50 คน โดยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามทั้งหมดมีค่าความเชื่อมั่น 0.86

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์โดยใช้แบบทดสอบความเชื่อมั่น ผู้วิจัยนำตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ ที่สร้างขึ้นไปทดสอบกับโรงเรียนที่เป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบว่าสามารถสื่อความหมายตรงตามความเหมาะสมหรือไม่ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ ของโรงเรียนมัธยมในจังหวัดชุมพร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร

ตารางที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้

สภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้	ค่าสถิติ		ระดับ
	($\bar{X}$)	(S.D.)	
1. ด้านการเตรียมความพร้อมในแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.54	0.53	มากที่สุด
2. ด้านการวางแผนการบริหารงบประมาณ	4.45	0.55	มาก
3. ด้านการจัดแหล่งเรียนรู้/ฐานการเรียนรู้	4.46	0.55	มาก
4. ด้านการจัดการเรียนรู้	4.50	0.54	มาก
5. ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมสนับสนุน	4.52	0.53	มากที่สุด

ตารางที่ 1 (ต่อ)

สภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้	ค่าสถิติ		ระดับ
	($\bar{X}$)	(S.D.)	
6. ด้านการสร้างอัตลักษณ์ของศูนย์การเรียนรู้	4.55	0.56	มากที่สุด
7. ด้านการสร้างเครือข่ายขยายผล	4.54	0.54	มากที่สุด
8. ด้านการกำกับติดตาม ตรวจสอบ	4.50	0.62	มาก
โดยรวม	4.51	0.55	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชุมพร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร มีสภาพการบริหารจัดการโดยรวมในระดับมากที่สุด เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด พบว่า มากที่สุด คือ ด้านการสร้างอัตลักษณ์ของศูนย์การเรียนรู้ ถัดมา คือ ด้านการสร้างเครือข่ายขยายผล ส่วนด้านที่มีสภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชุมพร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร ที่น้อยที่สุด คือ ด้านการวางแผนการบริหารงบประมาณ

2. ผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พบว่า โรงเรียนมีการเตรียมความพร้อมของการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยการจัดอบรมให้ความรู้กับครูในการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ชั้นเรียน กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและความต้องการของชุมชน บริหารจัดการตามโครงสร้างบริหารงาน 4 ฝ่าย จัดสรรงบประมาณสนับสนุนกิจกรรมของศูนย์การเรียนรู้ผ่านโครงการตามแผนปฏิบัติการประจำปี วางแผนการเบิกจ่ายอย่างเป็นระบบ จัดแหล่งเรียนรู้และฐานการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน จัดการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทุกกลุ่มสาระ พัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จัดกิจกรรมส่งเสริมสนับสนุนพัฒนาผู้เรียนที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมและพัฒนาอัตลักษณ์ของโรงเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยความร่วมมือของผู้บริหาร คณะครู นักเรียนและชุมชน ในการขับเคลื่อนอัตลักษณ์ของโรงเรียนสู่อัตลักษณ์ของศูนย์การเรียนรู้ ดำเนินการเสวนาบทบาทของศูนย์การเรียนรู้ สร้างเครือข่ายขยายผลโดยใช้โรงเรียนในเขตพื้นที่บริการเป็นฐานตลอดจนเป็นที่ศึกษาดูงานและเป็นพี่เลี้ยงให้กับโรงเรียนที่จะรับการประเมิน กำกับติดตามการดำเนินงานของฐานการจัดการเรียนรู้โดยตั้งคณะกรรมการกำกับ ติดตามและมีการนิเทศการจัดการเรียนการสอนตามกลุ่มสาระ

3. ผลการพัฒนาแบบการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชุมพร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร

รูปที่ 1 รูปแบบการบริหารจัดการศูนย์เรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาศึกษาเชิงลึกและยั่งยืน

ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ฯ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชุมพร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสราษราษฎร์ธานี ชุมพร และผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความสอดคล้องของรูปแบบจำนวน 5 ท่าน ได้ผลสรุปดังนี้ รูปแบบการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ฯ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชุมพร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสราษราษฎร์ธานี ชุมพร ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) ระบบงานและกลไก ได้แก่ ด้านการเตรียมความพร้อมในหลักแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการวางแผนการบริหารจัดการงบประมาณ ด้านการจัดแหล่งเรียนรู้/ฐานการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมสนับสนุน ด้านการสร้างอัตลักษณ์ของศูนย์การเรียนรู้ ด้านการสร้างเครือข่ายขยายผล ด้านการกำกับติดตาม ตรวจสอบ และ 4) เงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้

4. ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ฯ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชุมพร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสราษราษฎร์ธานี ชุมพร

ตารางที่ 2 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ฯ

รูปแบบการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ฯ	ค่าสถิติ		ระดับ
	($\bar{X}$)	(S.D.)	
1. ด้านความเป็นประโยชน์	4.42	0.53	มาก
2. ด้านความเป็นไปได้	4.32	0.63	มาก
3. ด้านความเหมาะสม	4.36	0.64	มาก
4. ด้านความถูกต้อง	4.42	0.65	มาก
รวม	4.38	0.58	มาก

พบว่าความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ฯ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากที่สุด พบว่า ด้านความเป็นประโยชน์และด้านความถูกต้อง มีค่าเฉลี่ยสูงสุดรองลงมา คือ ด้านความเหมาะสม ส่วนด้านความเป็นไปได้ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

การอภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ฯ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชุมพร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสราษราษฎร์ธานี ชุมพร ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของศูนย์การเรียนรู้ฯ ของโรงเรียนมัธยมในจังหวัดชุมพร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสราษราษฎร์ธานี ชุมพรโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษาที่เป็นศูนย์การเรียนรู้ฯ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชุมพร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสราษราษฎร์ธานี ชุมพร มีความตระหนักและเห็นความสำคัญของศูนย์การเรียนรู้ฯ ซึ่งเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการขับเคลื่อนศูนย์การเรียนรู้ฯ สู่ความยั่งยืนซึ่งมีวิธีการปฏิบัติอย่างเด่นชัดมากที่สุดคือการสร้างอัตลักษณ์ของศูนย์การเรียนรู้ฯ ให้มีอัตลักษณ์ประจำของศูนย์การเรียนรู้ฯ โดยมีรายละเอียดการปฏิบัติที่แตกต่างกันตามบริบทของสถานศึกษานั้น ทั้งนี้การเตรียมความพร้อมในแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการปฏิบัติในศูนย์การเรียนรู้ฯ ต่ำที่สุดอาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษาที่เป็นศูนย์การเรียนรู้ฯ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชุมพร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสราษราษฎร์ธานี ชุมพร นั้นยังขาดการดึงชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย การบริหารจัดการ การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของศูนย์การเรียนรู้ฯ สอดคล้องกับรายงานการวิจัยของณัฐพร เอี่ยมหุ่่น [5] พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาเขต 8 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อยพบว่า ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและด้านผลสัมฤทธิ์ความสำเร็จและยังสอดคล้องกับรายงานการวิจัยของเทวฤทธิ์ พลเยี่ยม[6] พบว่า สภาพการณ์และสภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อ

พิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 7 ด้าน เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อยได้แก่ ด้านการจัดองค์กร ด้านการรายงาน ด้านอำนาจการ ด้านการวางแผน ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านประสานงานและด้านงบประมาณ ตามลำดับ ซึ่งแตกต่างกับงานวิจัยของพันธ์ศักดิ์ แสนพรหมมา[7] พบว่า สภาพการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในจังหวัดพะเยาของประชาชนที่อาศัยในพื้นที่ใกล้เคียงศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2. ผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ฯ ที่มีการปฏิบัติที่ดีของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชุมพรสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก สรุปได้ว่า โรงเรียนมีการเตรียมความพร้อมของการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยการจัดอบรมให้ความรู้กับครูในการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจสู่ชั้นเรียน กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและความต้องการของชุมชน บริหารจัดการตามโครงสร้างบริหารงาน 4 ฝ่าย จัดสรรงบประมาณสนับสนุนกิจกรรมของศูนย์การจัดการเรียนรู้ผ่านโครงการตามแผนปฏิบัติการประจำปี วางแผนการเบิกจ่ายอย่างเป็นระบบ จัดแหล่งเรียนรู้และฐานการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน จัดการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทุกกลุ่มสาระ พัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จัดกิจกรรมส่งเสริมสนับสนุนพัฒนาผู้เรียนที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมและพัฒนาอัตลักษณ์ของโรงเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยความร่วมมือของผู้บริหาร คณะครู นักเรียนและชุมชน ในการขับเคลื่อนอัตลักษณ์ของโรงเรียนสู่อัตลักษณ์ของศูนย์การเรียนรู้ ดำเนินการเสวนาบทบาทของศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สร้างเครือข่ายขยายผลโดยใช้โรงเรียนในเขตพื้นที่บริการเป็นฐานตลอดจนเป็นที่ศึกษาดูงานและเป็นพี่เลี้ยงให้กับโรงเรียนที่จะรับการประเมิน กำกับติดตามการดำเนินงานของฐานการจัดการเรียนรู้ โดยตั้งคณะกรรมการกำกับ ติดตามและมีการนิเทศการจัดการเรียนการสอนตามกลุ่มสาระสอดคล้องกับงานวิจัยของจรรยา ทีปาลา[8] พบว่าแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีดังนี้ 1) ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษาควรจัดการประชุมวางแผนในแผนปฏิบัติงานประจำปีและนำนโยบายสู่การปฏิบัติจริง 2) ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมที่บูรณาการผ่านสื่อโซเชียลมีเดีย 3) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนควรมีการนิเทศ กำกับ ติดตามและปรับปรุงผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และ 4) ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ควรมีการประชุมสัมมนาแลกเปลี่ยน ส่งเสริมให้เป็นวิทยากรและเผยแพร่ผลงานของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรนุช ปานคุ้ม[9] พบว่า แนวทางที่การพัฒนาสถานศึกษาพอเพียงเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษาของโรงเรียนที่เป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 10 ประเด็น คือ 1) การให้การสนับสนุนการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหาร 2) การมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของคณะครูในสถานศึกษา 3) การมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน 4) การมีส่วนร่วมสนับสนุนการดำเนินการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 5) การมีอาคารสถานที่ และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการทำกิจกรรมปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 6) กิจกรรมเด่นและวิธีดำเนินการที่ดี 7) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างให้นักเรียนมีคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง 8) การขยายผลการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ชุมชนหรือสถาบันอื่น 9) การบริหารจัดการศึกษาดูงานให้มีประสิทธิภาพ 10) บทบาทของหน่วยงานภายนอกต่อการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอัจฉริยะ วงษ์คำขาว[10] พบว่า มืองค์ประกอบ 6 ด้าน คือ 1) ด้านการตัดสินใจร่วมกัน 2) ด้านการจัดโครงสร้างและบทบาทหน้าที่ 3) ด้านการจัดสถานที่และอุปกรณ์ 4) ด้านการสร้างกฎกติกา 5) ด้านการสื่อสารระหว่างผู้นำสมาชิกกับองค์กรชุมชน และ 6) ด้านการตรวจสอบ

3. ผลการพัฒนาแบบการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ฯ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชุมพร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร รูปแบบการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ฯ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบสำคัญดังนี้ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) ระบบงานและกลไก ได้แก่ ด้านการเตรียมความพร้อมในหลักแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการวางแผนการบริหารจัดการงบประมาณ ด้านการจัดแหล่งเรียนรู้/ฐานการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมสนับสนุน ด้านการสร้างอัตลักษณ์ของศูนย์การเรียนรู้ ด้านการสร้างเครือข่ายขยายผล ด้านการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ สอดคล้องกับกัญญกร อัครรัตนกร[11] พบว่าการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

รูปแบบการบริหารเครือข่ายการเรียนรู้ ซึ่งมีองค์ประกอบ คือ 1 ด้านการเตรียมความพร้อมในหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง 2.ด้านการจัดแหล่งเรียนรู้/ฐานการเรียนรู้ 3.ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 4.ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมสนับสนุน 5. ด้านการสร้างอัตลักษณ์ของศูนย์การเรียนรู้ และ 6.ด้านการสร้างเครือข่ายขยายผล และ 4) เงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ นอกจากนี้คู่มือได้มีการกำหนดบทบาทของผู้บริหาร ครูแกนนำ นักเรียนแกนนำ ชุมชนและเขตพื้นที่ผู้นำไปใช้ การดำเนินการใช้คู่มือรูปแบบ ประกอบด้วยกระบวนการวิธีการดำเนินการและกรณีศึกษา สอดคล้องกับพัฒนา พรหมณี [12] พบว่า องค์ประกอบของรูปแบบไว้ว่าควรมีองค์ประกอบหลัก คือ 1) วัตถุประสงค์รูปแบบ 2) ทฤษฎีพื้นฐานและหลักการของรูปแบบ 3) ระบบและกลไกของรูปแบบ 4) วิธีการดำเนินงานของรูปแบบ 5) แนวทางการประเมินผลการดำเนินงานของรูปแบบ 6) คำอธิบายประกอบรูปแบบ 7) การระบุเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ 8) การจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบ สอดคล้องกับสิริรัชต์ แก้วงาม [13] พบว่า องค์ประกอบของรูปแบบไว้ว่าประกอบด้วย 4 องค์ประกอบสำคัญได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) ระบบงานกลไก 4) เงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้และยังสอดคล้องกับสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดร้อยเอ็ด[14] พบว่า ได้สรุปองค์ประกอบของรูปแบบไว้ว่า ควรมีองค์ประกอบหลักคือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) ระบบงานกลไก 4) แนวทางการประเมิน และ 5) เงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้

4. ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ฯ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชุมพร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร พบว่าการตรวจสอบความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดที่เป็นเช่นนั้นอาจเนื่องมาจากในการศึกษารูปแบบการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ฯ มีกระบวนการดำเนินการตามขั้นตอนโดยการศึกษาค้นคว้าจากทฤษฎี แนวคิดเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาวิเคราะห์ร่วมกันกับการศึกษาสภาพปัจจุบันและแนวทางการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ฯ เสนอผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ฯ เพื่อให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงรูปแบบจึงส่งผลให้ความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ฯ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชุมพร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพรอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของสายพิญญทองแก้ว[15] พบว่า การตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของยศสรวาตี กริ่งไกร[16] พบว่า ความเหมาะสมของรูปแบบทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสุริยาจันทิมา[17] พบว่า ผลการศึกษาความเหมาะสมของรูปแบบทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากข้อค้นพบในงานวิจัยที่พบว่า การขับเคลื่อนศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา นั้นมุ่งเน้นการพัฒนาให้นักเรียนให้มีอุปนิสัยอยู่อย่างพอเพียง สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับชุมชน และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในศูนย์การเรียนรู้ฯ จึงเสนอแนะให้โรงเรียน

1.1.1 ควรศึกษาบริบทของพื้นที่ สภาพความพร้อมของศูนย์การเรียนรู้ฯ ก่อนนำรูปแบบไปใช้ เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างแท้จริง

1.1.2 โรงเรียนควรส่งเสริมให้เครือข่ายได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ฯ

1.2 ข้อเสนอแนะสำหรับระดับนโยบาย

1.2.1 ควรกำหนดนโยบายศูนย์การเรียนรู้ฯ เน้นรูปแบบการบริหารจัดการที่หลากหลายให้ชัดเจนเป็นรูปธรรม

1.2.2 ควรปรับเพิ่มรายละเอียดและสร้างองค์ความรู้ของรูปแบบการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ฯ ให้ตอบสนอง

ความต้องการของครู นักเรียนและชุมชน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเครือข่ายศูนย์การเรียนรู้ฯ เพื่อมุ่งสู่ประสิทธิผลในสถานศึกษา

2.2 ควรศึกษารูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ฯ ของสำนักงานเขตพื้นที่สูงความยั่งยืน

2.3 ควรศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลในการสร้างอัตลักษณ์ของศูนย์การเรียนรู้ฯ

เอกสารอ้างอิง

- [1] มูลนิธิสยามกัมมาจล ธนาคารไทยพาณิชย์. พอเพียงกับการจัดการศึกษา. มูลนิธิสยามกัมมาจล ธนาคารไทยพาณิชย์; 2556.
- [2] ปรียานุช พิบูลสรารุช. คลังหลวงกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ:โครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง; 2551.
- [3] มูลนิธิยุวสถิรคุณ. คู่มือการคัดเลือกรางวัลสูงสุดระดับชาติสถานศึกษาพอเพียงที่มีผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศ ปี 2561. ศูนย์สถานศึกษาพอเพียง มูลนิธิยุวสถิรคุณ; 2561.
- [4] สุจินต์ ภิญญาณิล. คู่มือการรณเทศติดตามและประเมินผลการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาสู่ความยั่งยืน กิจกรรมการพัฒนาสถานศึกษาพอเพียงเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา. กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กระทรวงศึกษาธิการ; 2564.
- [5] ณัฐพร เอี่ยมหุ่่น. การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8. วารสารการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร 2562; 2:767-779.
- [6] เทวฤทธิ์ พลเยี่ยม. รูปแบบการบริหารจัดการการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 3 [ดุขุฎิณิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุขุฎิณิบัณฑิต]. กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ; 2559.
- [7] พันธุ์ศักดิ์ แสนพรมมา. รูปแบบการบริหารจัดการของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของประชาชนในจังหวัดพะเยา.วารสารนาคบุตรปริทรรศน์ 2562; 2:168-177
- [8] จรรยา ทีปาลา. แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอบ้านไร่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานีเขต 2. วารสารวิทยวิชาการ 2564;4:45-59.
- [9] วรณุช ปานคุ้ม. การจัดทำแผนกลยุทธ์การพัฒนาสถานศึกษาพอเพียงเพื่อเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 13 จังหวัดอุดรดิตรัด[วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่; 2560.
- [10] อัจฉริยะ วงษ์คำขาว. ยุทธศาสตร์การดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ; 2562.
- [11] กัญญกร อัครรัตนกร. การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการศึกษาศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. วารสารวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา 2561;3:142-156.
- [12] พัฒนา พรหมณี. แนวคิดการสร้างและพัฒนาารูปแบบเพื่อใช้ในการดำเนินงานด้านการสาธารณสุขสำหรับนักสาธารณสุข. สหาคคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมาร; 2560.
- [13] สิริรัชต์ แก้วงาม. การพัฒนารูปแบบการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนบ้านผู้สังัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม.สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กระทรวงศึกษาธิการ; 2562.
- [14] สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดร้อยเอ็ด. การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน(O-Net)ของจังหวัดร้อยเอ็ด. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. กระทรวงศึกษาธิการ; 2563.
- [15] สายเพ็ญ บุญทองแก้ว. การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 2. วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์ 2563;9:96-110.
- [16] ยศสรวาดี กริ่งไกร. การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น [ดุขุฎิณิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุขุฎิณิบัณฑิต]. กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย; 2560.
- [17] สุรียา จันทิมา. การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์สู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน(ASCC) สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาเขต19. วารสารครูพิบูล 2561;1:60-76

กลยุทธ์การตลาดดิจิทัลและคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ส่งผลต่อความสามารถทางการแข่งขัน
และผลการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน
ในจังหวัดเพชรบุรี

Digital Marketing Strategies and Entrepreneurial Characteristics Affecting
the Competitiveness and Performance of Community Enterprises in
Phetchaburi Province

สลิลทิพย์ ไข่เพชร และ กฤตชน วงศ์รัตน์
Salinthip Khaipetch and Kritchana Wongrat

สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี 76000
Business Administration Major, Faculty of Management Science, Phetchaburi Rajabhat University, Phetchaburi 76000

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: salinthip2437@gmail.com, kritchawong@yahoo.com

Received: 18 April 2022, Revised: 16 July 2022, Accepted: 02 October 2022

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) กลยุทธ์การตลาดดิจิทัล คุณลักษณะของผู้ประกอบการ ความสามารถทางการแข่งขัน และผลการดำเนินงาน 2) อิทธิพลของกลยุทธ์การตลาดดิจิทัลที่ส่งผลต่อความสามารถทางการแข่งขันและผลการดำเนินงาน 3) อิทธิพลของคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ส่งผลต่อความสามารถทางการแข่งขันและผลการดำเนินงาน และ 4) ความสามารถทางการแข่งขันที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตจังหวัดเพชรบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 190 คน เลือกวิธีการสุ่มแบบตามความสะดวก โดยใช้เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.81 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์ความถดถอยอย่างง่าย

ผลการวิจัยพบว่า 1) กลยุทธ์การตลาดดิจิทัล คุณลักษณะของผู้ประกอบการ ความสามารถทางการแข่งขันและผลการดำเนินงานมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 2) อิทธิพลของกลยุทธ์การตลาดดิจิทัลมีอิทธิพลทางบวกต่อความสามารถทางการแข่งขัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีอิทธิพลทางบวกต่อผลการดำเนินงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) อิทธิพลของคุณลักษณะของผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางบวกต่อความสามารถทางการแข่งขันและมีอิทธิพลทางบวกต่อผลการดำเนินงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 4) อิทธิพลของความสามารถทางการแข่งขันมีอิทธิพลทางบวกต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตจังหวัดเพชรบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ : กลยุทธ์การตลาดดิจิทัล คุณลักษณะของผู้ประกอบการ ความสามารถทางการแข่งขัน

Abstract

The purposes of this research were to study: 1) digital marketing strategies, entrepreneurial characteristics, competitiveness, and performance, 2) the influence of digital marketing strategies on competitiveness and performance, 3) the influence of entrepreneurial characteristics on competitiveness and performance, and 4) the influence of competitiveness on the performance of community enterprises in Phetchaburi Province. This study used a convenience sample of 190 community enterprise entrepreneurs in Phetchaburi Province. The data was collected with a questionnaire with a reliability of 0.81. The data was analyzed with statistics for frequency, percentage, mean, standard deviation, and simple regression analysis.

The research results were as follows: 1) digital marketing strategies, entrepreneurial characteristics, marketing strategies, entrepreneurial characteristics, competitiveness, and performance had a high level of average, 2) the influence of digital marketing strategies had a positive influence on the competitiveness, at the .01 level of significance and had a positive influence on performance, at the .05 level of significance. 3) the influence of entrepreneurial characteristics had a positive influence on the competitiveness and had a positive influence on performance, at the .01 level of significance, and 4) the influence of competitiveness had a positive influence on the performance of community enterprises in Phetchaburi Province at the .01 level of significance.

Keywords : Digital Marketing Strategies, Entrepreneurial Characteristics, the Competitiveness

บทนำ

การดำเนินเศรษฐกิจชุมชนซึ่งเป็นพื้นฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียงและโดยที่เศรษฐกิจชุมชนในปัจจุบัน จำนวนหนึ่งยังอยู่ในระดับที่ไม่พร้อมจะเข้ามาแข่งขันทางการค้าทั้งในระดับภายในประเทศและระหว่างประเทศ หน่วยงานภาครัฐและองค์การสนับสนุนภาคเอกชนมีการผลักดันให้มีการส่งเสริม ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น การสร้างรายได้ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การพัฒนาความสามารถในการจัดการและการพัฒนารูปแบบของวิสาหกิจชุมชนอันจะยังผลให้ชุมชนพึ่งพาตนเองได้และพัฒนาาระบบเศรษฐกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็งพร้อมสำหรับการแข่งขันทางการค้าในอนาคตไม่ว่าในระดับใดรวมไปถึงการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้ก้าวไปสู่การเป็นผู้ประกอบการขนาดย่อมและขนาดกลางต่อไป [1]

วิสาหกิจชุมชนเป็นกิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการหรือการอื่น ๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพันกัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการมีชุมชนเป็นเจ้าของ มีการดำเนินการที่มีได้มุ่งแสวงหากำไรแต่จะเป็นการสร้างรายได้แก่ชุมชน เป็นการนำแนวทางเศรษฐกิจชุมชนหรือแนวเศรษฐกิจพอเพียงมาพัฒนาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบที่มีความหลากหลายของกิจกรรมเป็นกระบวนการสร้างสรรค์ทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน โดยอาศัยภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือทุนของชุมชนที่ไม่ได้หมายถึงเพียงแต่เงินแต่รวมถึงทรัพยากร ผลิตผล ความรู้ ภูมิปัญญา ทุนทางวัฒนธรรมและทุนทางสังคมที่มีอยู่ในชุมชนอย่างรู้คุณค่าเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชนและระหว่างชุมชน ซึ่งเกิดขึ้นจากการเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่ไม่ซับซ้อน กระทำเพื่อทดแทนการซื้อจากตลาดทำให้ชุมชนลดค่าใช้จ่ายส่งผลให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศเข้มแข็งขึ้น สามารถสร้างรากฐานของประเทศกล่าวคือหากชุมชนในประเทศเข้มแข็งก็จะทำให้ประเทศมีความมั่นคงตามไปด้วย นอกจากนี้วิสาหกิจชุมชนจะเน้นในเรื่องของวิถีชีวิตและกระบวนการเรียนรู้มากที่สุด ปัญหาที่ผ่านมาของชุมชนนั้นเป็นปัญหาวิถีคิดมากกว่าวิธีทำ ชุมชนสามารถผลิตได้มากมายแต่ขายไม่ออก ขาดทุน หาดตลาดไม่ได้เพราะเริ่มต้นจากวิธีทำ จากสูตรสำเร็จ จากการเลียนแบบ การทำวิสาหกิจชุมชนนั้นจึงควรเริ่มต้นจัดทำเพื่อให้พอกินพอใช้ก่อนแล้วค่อยพัฒนาไปสู่การจัดการเชิงธุรกิจเมื่อพอเพียงและพึ่งตนเองได้ก็สามารถผลิตให้เหลือเพื่อตลาดได้และการคิดจะนำผลผลิตออกสู่ตลาดนั้นต้องเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์ท้องถิ่นที่มาจากการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพหรือทรัพยากรในท้องถิ่นบวกกับความคิดสร้างสรรค์และเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เหมาะสม โดยควรเริ่มจากเล็กไปหาใหญ่เพื่อที่จะสร้างรากฐานเศรษฐกิจชุมชนให้เข้มแข็งก่อนทำกินทำใช้ก่อนทำทดแทนสิ่งที่จะต้องซื้อให้ได้มากที่สุด หากต้องการที่จะนำมาผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ออกสู่ตลาดก็ควรเรียนรู้การจัดการและกลไกทางการตลาดให้ดี ไม่หวังพึ่งพาตลาดเป็นหลักแต่ควรพึ่งตนเองและพึ่งพากันเองให้ได้มากที่สุด ปัจจุบันกลยุทธ์การตลาดเป็นเรื่องที่สำคัญมากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนต้องเรียนรู้โดยเฉพาะกลยุทธ์การตลาดดิจิทัลที่เป็นเครื่องมือสื่อดิจิทัลและโซเซียลทุกชนิดที่ช่วยให้ธุรกิจสามารถสร้างปฏิสัมพันธ์กับลูกค้าได้ โดยจะต้องดำเนินการส่งเสริมสินค้าหรือบริการผ่านทางสื่อดิจิทัลและสามารถสร้างการมีส่วนร่วมกับผู้บริโภคเพื่อเพิ่มยอดขายโดยใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ ทางสื่อดิจิทัลไม่ว่าการตลาดบนเว็บไซต์ จดหมายอิเล็กทรอนิกส์หรือสังคมออนไลน์ ซึ่งกำลังเป็นที่นิยมอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน [2] เนื่องจากผู้บริโภคสามารถเข้าถึงสื่อเหล่านี้ได้ง่ายและสามารถเข้าถึงได้ทุกที่ทุกเวลา นอกจากนี้การตลาดดิจิทัลยังเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของการสร้างการรับรู้ให้เกิดขึ้นกับธุรกิจแบรนด์ใหม่ทำให้การรับรู้ในวงกว้าง อีกทั้งยังสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่กำหนดไว้ในจำนวนมากได้โดยตรง ธุรกิจแบรนด์ใหม่จึงมีโอกาที่จะเป็นที่รู้จักและเติบโตได้อย่างรวดเร็วช่องทางต่าง ๆ ของ

การตลาดแบบดิจิทัลช่วยให้ธุรกิจมีขอบเขตการตลาดที่กว้างขึ้นสร้างการรับรู้ของลูกค้า สร้างตลาดใหม่ ๆ และให้ลูกค้าเข้าถึงข้อมูลล่าสุดผ่านทางอินเทอร์เน็ตมากขึ้น [3] อีกทั้งยังช่วยให้ธุรกิจสามารถบรรลุความสำเร็จที่ดีขึ้นตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ทั้งด้านการตลาดและธุรกิจโดยรวมซึ่งทำให้ธุรกิจสามารถรับข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภคและตอบสนองความต้องการได้ดียิ่งขึ้น [4] นอกจากนี้คุณลักษณะของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนก็เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการดำเนินธุรกิจให้ประสบความสำเร็จเพราะเป็นผู้ลงทุนประกอบธุรกิจโดยยอมรับความเสี่ยงต่อการขาดทุนและกำไร รวมทั้งควบคุมดำเนินการธุรกิจด้วยตนเอง ผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับธุรกิจที่ประกอบการ [5] และต้องมีความกล้าเสี่ยง ความเป็นตัวของตัวเอง ความเป็นนวัตกรรมและความใส่ใจในความสำเร็จซึ่งเป็นคุณลักษณะเฉพาะหรือจุดเด่นของผู้ประกอบการที่แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าเป็นลักษณะพิเศษเฉพาะของผู้ประกอบการที่สามารถส่งเสริมและสนับสนุนการมองเห็นโอกาสทางธุรกิจให้ประสบความสำเร็จพร้อมเผชิญกับความเสี่ยงตามสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของธุรกิจอันจะส่งผลให้เกิดความสามารถในการเพิ่มคุณค่าตอบสนองความต้องการของลูกค้าและมีความสามารถทางการแข่งขันกับสภาวะการณ์ตลาดได้ นอกจากนี้ยังทำให้กิจการมีผลการดำเนินงานหรือผลประกอบการที่เหนือกว่าคู่แข่ง อย่างไรก็ดีเมื่อกิจการพยายามสร้างข้อได้เปรียบทางการแข่งขันด้วยการผลิต ต้นทุนควรจะมีประสิทธิภาพของการผลิตและปริมาณที่สูงและหากกิจการเลือกการสร้าง ความแตกต่างนั้นหมายความว่ากิจการต้องสร้างความแตกต่างบนรากฐานความต้องการของลูกค้าไม่ว่าจะเลือกกลยุทธ์ใดสิ่งที่จะต้องคำนึงถึงคือรากฐานความได้เปรียบในการแข่งขัน [6] รวมถึงผลการดำเนินงานทั้งด้านกำไร ยอดขาย การลดต้นทุน การตอบสนองความพึงพอใจและความต้องการของลูกค้า

จากประเด็นที่กล่าวมาจะพบว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดเพชรบุรีได้ประสบปัญหาการทำตลาดดิจิทัลที่ยังไม่ประสบความสำเร็จและขาดการพัฒนาศักยภาพของตนเองให้มีคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่มีความเป็นลักษณะพิเศษเฉพาะเพื่อนำไปสู่การสร้างความสามารถทางการแข่งขันและผลการดำเนินงานให้ได้ตามเป้าหมายที่วางไว้ ดังนั้นวิสาหกิจชุมชนจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนและเศรษฐกิจประเทศให้มีความเข้มแข็งและความเจริญเติบโต หากผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนได้รับการพัฒนาเป็นผู้ประกอบการที่ดีก็จะทำให้สามารถดำเนินกิจการไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาอิทธิพลของกลยุทธ์การตลาดดิจิทัลและคุณลักษณะของผู้ประกอบการ ที่ส่งผลต่อความสามารถทางการแข่งขันและผลการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดเพชรบุรี ทั้งนี้เพื่อจะได้เป็นข้อมูลนำไปพัฒนาและบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนให้มีความเจริญเติบโตและอยู่ได้อย่างยั่งยืนตลอดไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษากลยุทธ์การตลาดดิจิทัล คุณลักษณะของผู้ประกอบการ ความสามารถทางการแข่งขันและผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของกลยุทธ์การตลาดดิจิทัลที่ส่งผลต่อความสามารถทางการแข่งขันและผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตจังหวัดเพชรบุรี
3. เพื่อศึกษาอิทธิพลของคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ส่งผลต่อความสามารถทางการแข่งขันและผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตจังหวัดเพชรบุรี
4. เพื่อศึกษาอิทธิพลของความสามารถทางการแข่งขันที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตจังหวัดเพชรบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 364 ราย [7]

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้มาจากการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม โดยใช้สูตรการคำนวณที่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอนของ ทาโร่ ยามาเน่ ค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ระดับร้อยละ 95 [8] ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 190 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบตามความสะดวก (Convenience Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 5 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับกลยุทธ์การตลาดดิจิทัลของวิสาหกิจชุมชน ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความสามารถของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับความสามารถทางการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชน และตอนที่ 5 แบบสอบถามเกี่ยวกับผลการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เป็นลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย

มีขั้นตอนดังนี้ 1) การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จาก ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์และนิยามศัพท์เฉพาะ พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามมีค่าอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่งมีความสอดคล้อง [9] และ 2) การตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของคอนบราค [10] พบว่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามของตัวแปรกลยุทธ์การตลาดดิจิทัลเท่ากับ 0.79 ตัวแปรคุณลักษณะของผู้ประกอบการ เท่ากับ 0.85 ตัวแปรความสามารถทางการแข่งขัน เท่ากับ 0.76 ตัวแปรผลการดำเนินงาน เท่ากับ 0.88 และโดยภาพรวมทั้งฉบับเท่ากับ 0.81 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.7 ถือเป็นค่าที่ยอมรับได้ [11]

วิธีการรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยประสานงานขอความอนุเคราะห์จากคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ออกหนังสือถึงผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดเพชรบุรีเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามจนเก็บรวบรวมได้ครบ จำนวน 190 ฉบับ โดยเตรียมการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

นำแบบสอบถามทั้งหมดมาทำการลงรหัสด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติเพื่อวิเคราะห์และแปลผลของข้อมูล โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation : S.D.) และการวิเคราะห์ความถดถอยอย่างง่าย (Simple Regression Analysis)

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของลูกค้า

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 59.5 เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 40.5 ส่วนใหญ่มีอายุ 31 - 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 32.6 มีการศึกษาาระดับปวส./อนุปริญญาหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 55.3 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 20,001 บาท คิดเป็นร้อยละ 40.5 ระยะเวลาการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน น้อยกว่า 4 ปี คิดเป็นร้อยละ 39.5 ทุนการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน 10,001 – 50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 35.5 แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการจัดตั้งกลุ่มเป็นเงินทุนตัวเอง คิดเป็นร้อยละ 30.0 และประเภทผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเป็นการแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหาร/เครื่องดื่ม คิดเป็นร้อยละ 43.2

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์กลยุทธ์การตลาดดิจิทัลของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดเพชรบุรี

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์กลยุทธ์การตลาดดิจิทัลของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดเพชรบุรี

กลยุทธ์การตลาดดิจิทัล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1.การตลาดบนเว็บไซต์ (Website Marketing)	3.71	0.66	มาก
2.จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail Marketing)	2.82	0.49	ปานกลาง
3.สังคมออนไลน์ (Social Media Marketing)	3.67	0.49	มาก
4.การตลาดเชิงเนื้อหา (Content Marketing)	3.78	0.22	มาก
5.การตลาดประชาสัมพันธ์ออนไลน์ (Online PR Marketing)	3.92	0.36	มาก
ภาพรวมเฉลี่ย	3.64	0.22	มาก

จากตารางที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า กลยุทธ์การตลาดดิจิทัลของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดเพชรบุรีโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการตลาดประชาสัมพันธ์ออนไลน์มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ การตลาดเชิงเนื้อหา การตลาดบนเว็บไซต์ สังคมออนไลน์และจดหมายอิเล็กทรอนิกส์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดเพชรบุรี

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดเพชรบุรี

คุณลักษณะของผู้ประกอบการ	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1.ด้านความเป็นตัวของตัวเอง	3.74	0.27	มาก
2.ด้านความมีนวัตกรรม	3.99	0.26	มาก
3.ด้านความเสี่ยง	3.71	0.24	มาก
4.ด้านก้าวร้าวในการแข่งขัน	3.87	0.30	มาก
5.ด้านความสม่ำเสมอและใส่ใจการเรียนรู้	4.37	0.28	มาก
6.ด้านความใส่ใจในความสำเร็จ	4.63	0.16	มากที่สุด
ภาพรวมเฉลี่ย	4.00	0.10	มาก

จากตารางที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ด้านความใส่ใจในความสำเร็จ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ด้านความสม่ำเสมอและใส่ใจการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือด้านความมีนวัตกรรมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านก้าวร้าวในการแข่งขัน ด้านความเป็นตัวของตัวเอง ด้านความเสี่ยง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสามารถทางการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดเพชรบุรี

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ความสามารถทางการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดเพชรบุรี

ความสามารถทางการแข่งขัน	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1.ด้านการเป็นผู้นำต้นทุน	3.82	0.20	มาก
2.ด้านการสร้างความแตกต่าง	3.99	0.24	มาก
3.ด้านการมุ่งตลาดเฉพาะส่วน	4.25	0.26	มาก
4.ด้านการตอบสนองลูกค้าอย่างรวดเร็ว	4.30	0.24	มาก
ภาพรวมเฉลี่ย	4.09	0.11	มาก

จากตารางที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถทางการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าด้านการตอบสนองลูกค้าอย่างรวดเร็ว มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือด้านการมุ่งตลาดเฉพาะส่วน ด้านการสร้างความแตกต่างและด้านการเป็นผู้นำต้นทุน ตามลำดับ

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดเพชรบุรี

จากการวิเคราะห์ผลพบว่า ผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

ตอนที่ 6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานของตัวแปร

ตารางที่ 4 แสดงผลค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรกลยุทธ์การตลาดดิจิทัลโดยรวมที่ส่งผลต่อความสามารถทางการแข่งขัน

ตัวแปร	คะแนนดิบ		คะแนนมาตรฐาน	t	p-value
	B	SE	β		
ค่าคงที่ (a)	3.432	0.119		28.751	0.000**
กลยุทธ์การตลาดดิจิทัล	0.181	0.033	0.574	5.536	0.000**

R = 0.574 R² = 0.340 Adjusted R² = 0.336 F = 30.645 SE = 0.10078

**มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

จากตารางที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า กลยุทธ์การตลาดดิจิทัลมีอิทธิพลทางบวกต่อความสามารถทางการแข่งขัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และตัวแปรอิสระสามารถพยากรณ์ตัวแปรตามได้ร้อยละ 34.0

ตารางที่ 5 แสดงผลค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรกลยุทธ์การตลาดดิจิทัลโดยรวมที่ส่งผลต่อโดยรวมที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงาน

ตัวแปร	คะแนนดิบ		คะแนน	t	p-value
	B	SE	มาตรฐาน β		
ค่าคงที่ (a)	2.037	0.161		12.668	0.000**
กลยุทธ์การตลาดดิจิทัล	0.553	0.036	0.428	14.525	0.039*
R = 0.428 R ² = 0.316 Adjusted R ² = 0.311 F = 3.123 SE = 0.28179					

**มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01, *มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จากตารางที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า กลยุทธ์การตลาดดิจิทัลมีอิทธิพลทางบวกต่อผลการดำเนินงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และตัวแปรอิสระสามารถพยากรณ์ตัวแปรตามได้ร้อยละ 31.6

ตารางที่ 6 แสดงผลค่าสัมประสิทธิ์คุณลักษณะของผู้ประกอบการโดยรวมที่ส่งผลต่อความสามารถทางการแข่งขัน

ตัวแปร	คะแนนดิบ		คะแนน	t	p-value
	B	SE	มาตรฐาน β		
ค่าคงที่ (a)	5.025	0.334		15.064	0.000**
คุณลักษณะของผู้ประกอบการ	0.230	0.082	0.400	2.799	0.006**
R = 0.400 R ² = 0.240 Adjusted R ² = 0.235 F = 7.834 SE = 0.10648					

**มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

จากตารางที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะของผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางบวกต่อผลการดำเนินงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และตัวแปรอิสระสามารถพยากรณ์ตัวแปรตามได้ร้อยละ 24.0

ตารางที่ 7 แสดงผลค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรคุณลักษณะของผู้ประกอบการโดยรวมที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงาน

ตัวแปร	คะแนนดิบ		คะแนน	t	p-value
	B	SE	มาตรฐาน β		
ค่าคงที่ (a)	4.497	0.095		47.365	0.000**
คุณลักษณะของผู้ประกอบการ	0.108	0.023	0.525	4.707	0.000**
R = 0.525 R ² = 0.305 Adjusted R ² = 0.301 F = 22.157 SE = 0.08923					

**มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

จากตารางที่ 7 ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะของผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางบวกต่อผลการดำเนินงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และตัวแปรอิสระสามารถพยากรณ์ตัวแปรตามได้ร้อยละ 30.5

ตารางที่ 8 แสดงผลค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรความสามารถทางการแข่งขันโดยรวมที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงาน

ตัวแปร	คะแนนดิบ		คะแนนมาตรฐาน	t	p-value
	B	SE	β		
ค่าคงที่ (a)	0.708	0.159		4.466	0.000**
การยอมรับนวัตกรรม	.829	0.034	0.775	24.427	0.000**

R = 0.603 R² = 0.362 Adjusted R² = 0.358 F = 36.435 SE = 0.09947

**มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

จากตารางที่ 8 ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถทางการแข่งขันมีอิทธิพลทางบวกต่อผลการดำเนินงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และตัวแปรอิสระสามารถพยากรณ์ตัวแปรตามได้ร้อยละ 36.2

การอภิปรายผล

1. กลยุทธ์การตลาดดิจิทัลของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการตลาดประชาสัมพันธ์ออนไลน์ (Online PR Marketing) มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านการตลาดเชิงเนื้อหา (Content Marketing) ด้านการตลาดบนเว็บไซต์ (Website Marketing) ด้านการตลาดบนเว็บไซต์ (Website Marketing) ด้านสังคมออนไลน์ (Social Media Marketing) และด้านจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-Mail Marketing) มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในระดับปานกลาง ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากการตลาดดิจิทัล สามารถใช้ได้กับทุกธุรกิจ ทุกอุตสาหกรรม ไม่ว่าจะธุรกิจนั้นจะขายสินค้าหรือบริการใด แต่การตลาดแบบดิจิทัลยังคงคำนึงถึงผู้บริโภคเป็นหลัก เพื่อสามารถระบุความต้องการของผู้เข้าชมและสามารถสร้างเนื้อหาออนไลน์ที่มีคุณค่าให้ตรงใจกลุ่มเป้าหมายได้ แต่อย่างไรก็ตามไม่ได้หมายความว่าทุกธุรกิจควรใช้กลยุทธ์การตลาดแบบดิจิทัลในลักษณะเดียวกันทั้งหมด การทำการตลาดแบบดิจิทัลไม่เพียงแต่ช่วยให้ธุรกิจสามารถทำการโปรโมทสินค้าและบริการได้เท่านั้นแต่ยังช่วยให้บริการลูกค้าออนไลน์ได้ตลอด 24 ชั่วโมง เพื่อให้ลูกค้ารู้สึกว่าได้รับการดูแลและเอาใจใส่เป็นอย่างดี การใช้การปฏิสัมพันธ์กับโซเชียลมีเดียช่วยให้แบรนด์ต่าง ๆ ได้รับการตอบรับเชิงบวกและเชิงลบจากลูกค้าได้โดยตรง ด้วยเหตุนี้การตลาดแบบดิจิทัลจึงเป็นประโยชน์สำหรับแบรนด์และธุรกิจต่าง ๆ โดยที่ผู้บริโภคทั่วไปสามารถแสดงความคิดเห็นผ่านทางแหล่งโซเชียลเน็ตเวิร์ก บล็อกและเว็บไซต์เกี่ยวกับประสบการณ์การใช้สินค้าและบริการต่าง ๆ ถึงความพึงพอใจต่อแบรนด์นั้น ๆ ได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ [12] พบว่า ผู้บริโภคมีระดับความคิดเห็นด้านการตลาดดิจิทัลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าผู้บริโภคให้ความสำคัญด้านรูปแบบเนื้อหาดิจิทัลมากที่สุด รองลงมาคือด้านการตลาดประชาสัมพันธ์ออนไลน์ และน้อยที่สุดคือ ด้านช่องทางทางการตลาดดิจิทัล เช่นเดียวกับงานวิจัยของ [13] พบว่า บริษัทได้ใช้พลังของการเป็นผู้นำตลาดด้านค้าส่งบุกเข้าสู่ธุรกิจที่มุ่งเน้นทำการสื่อสารการตลาดผ่านทางสื่อดิจิทัลอย่างเข้มข้นด้วยการดำเนินงานด้านกลยุทธ์การสื่อสารการตลาดดิจิทัลอยู่ 2 ส่วนหลัก ๆ คือ การสื่อสารการตลาดด้วยระบบการขายออนไลน์ผ่านทาง E-commerce และการสื่อสารการตลาดด้วยระบบโมบายแอปพลิเคชันภายใต้แนวคิดการออกแบบโดยวางผู้ใช้เป็นศูนย์กลาง (User-Centered Design) ด้วยวิธีการทำให้ติดอันดับการค้นหาในตำแหน่งที่ดีที่สุด (SEO) การทำการตลาดผ่านเครื่องมือค้นหาบนอินเทอร์เน็ต (SEM) การผสานธุรกิจจากออนไลน์ไปออฟไลน์ O2O (Online to Offline) การวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่เพื่อค้นหารูปแบบความสัมพันธ์ของข้อมูล (Big Data Analytics) และการสร้างแพลตฟอร์มสำหรับธุรกิจดิจิทัล (Business to Business Platform - B2B) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประสิทธิ์ชัย นรากรณ์ (2563) พบว่า ความสามารถการตลาดดิจิทัลมีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก (โดยเฉพาะความสามารถด้านราคา ความสามารถการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ความสามารถการสื่อสาร และความสามารถช่องทางการจำหน่ายออนไลน์ ตามลำดับ)

คุณลักษณะของผู้ประกอบการของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดเพชรบุรีโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความใส่ใจในความสำเร็จ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านความสม่ำเสมอและใส่ใจการเรียนรู้ ด้านความมีนวัตกรรม ด้านก้าวร้าวในการแข่งขัน ด้านความเป็นตัวของตัวเอง และด้านความเสี่ยง ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากผู้ประกอบการเป็นผู้ที่คิดริเริ่มดำเนินธุรกิจขึ้นมาเป็นของตนเอง มีการวางแผนการดำเนินงานและดำเนินธุรกิจทุกด้านด้วยตนเอง

โดยยอมรับความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาเพื่อมุ่งหวังผลกำไรที่เกิดจากผลการดำเนินงานของธุรกิจตนเอง เป็นบุคคลที่มองเห็นโอกาสทางธุรกิจและสามารถหาช่องทางที่จะสร้างธุรกิจของตนเองและพร้อมที่จะรับความเสี่ยงต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น ตั้งแต่ตัดสินใจที่จะเริ่มดำเนินธุรกิจ ในการประกอบธุรกิจต่าง ๆ ต้องการผู้ประกอบการที่มีความสามารถหลาย ๆ ด้าน ซึ่งอาจพิจารณาลักษณะผู้ประกอบการจากพฤติกรรมต่าง ๆ ดังนั้นการประกอบธุรกิจให้ประสบผลสำเร็จจะต้องอาศัยเจ้าของหรือผู้ประกอบการที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสมกับการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจภายใต้ความไม่แน่นอนที่มีอยู่ตลอดเวลา สอดคล้องกับงานวิจัยของ [15] พบว่า คุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการจำนวน 11 ด้าน พบว่าวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมทั้งในภาพรวมและจำแนกตามขนาดของวิสาหกิจมีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติในคุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการไม่แตกต่างกันโดยมีคะแนนคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติในคุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการพบว่าวิสาหกิจทั้งในภาพรวมและจำแนกตามขนาดของวิสาหกิจส่วนใหญ่มีการปฏิบัติด้านการสร้างนวัตกรรมมากที่สุด ลำดับถัดไปคือ การเรียนรู้ และความอดทน และเช่นเดียวกับงานวิจัยของ [16] พบว่า คุณลักษณะของผู้ประกอบการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้ประกอบการลำดับแรก คือ ความใส่ใจในความสำเร็จ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ความเป็นตัวของตัวเอง ความสม่ำเสมอและใส่ใจในการเรียนรู้ ความมีนวัตกรรม ความก้าวร้าวในการแข่งขัน ความกล้าเสี่ยง ตามลำดับ

ความสามารถทางการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดเพชรบุรีโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการตอบสนองลูกค้าอย่างรวดเร็ว มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านการมุ่งตลาดเฉพาะส่วน ด้านการสร้างความแตกต่าง และด้านการเป็นผู้นำต้นทุน ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากความสามารถการแข่งขันเป็นการดำเนินธุรกิจให้เหนือกว่าคู่แข่งซึ่งสามารถทำได้โดยการมอบคุณค่าที่ดีกว่าให้แก่ลูกค้า การโฆษณาผลิตภัณฑ์และการบริการด้วยราคาที่ถูกลงกว่าหรือคุณภาพที่ดีกว่าจึงสามารถดึงความสนใจจากลูกค้าได้ โดยต้องมีผลิตภัณฑ์และบริการที่มีความโดดเด่น โดยเป็นปัจจัยที่อยู่เบื้องหลังความภักดีต่อตราสินค้า และเป็นเหตุผลที่ทำให้ลูกค้านิยมผลิตภัณฑ์และบริการจากบริษัทหนึ่งมากกว่าบริษัทอื่น ๆ การนำเสนอคุณค่าเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ถ้าคุณค่าที่นำเสนอมีประสิทธิภาพจะสามารถสร้างความสามารถในการแข่งขันให้กับผลิตภัณฑ์และบริการ และเป็นการเพิ่มทางเลือกให้กับลูกค้าอีกด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ [17] พบว่า ความคิดเห็นด้านความสามารถทางการแข่งขันของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับงานวิจัยของ [18] พบว่า ความได้เปรียบทางการแข่งขัน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มากที่สุด พิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการมุ่งตลาดเฉพาะส่วน มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการตอบสนองอย่างรวดเร็ว ด้านการสร้าง ความแตกต่าง และด้านการเป็นผู้นำต้นทุน การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการด้านการดำเนินงานเชิงรุก

ผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดเพชรบุรีโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า กิจกรรมสามารถสร้างความพึงพอใจและตอบสนองต่อความต้องการแก่ลูกค้า มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ กิจกรรมมีความเจริญเติบโตจากความสามารถการพัฒนาบุคลากรเทคโนโลยีและนวัตกรรม กิจกรรมมียอดขายหรือรายได้เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา กิจกรรมสามารถบริหารจัดการกระบวนการโดยลดต้นทุนและเพิ่มคุณภาพงานอย่างต่อเนื่อง และกิจกรรมมีผลกำไรเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากการทำให้ธุรกิจประสบความสำเร็จและดำเนินไปได้อย่างราบรื่นนั้น นอกจากความสามารถของผู้ประกอบการธุรกิจ สินค้าและบริการ กลยุทธ์และการทำการตลาดหรืองบประมาณในการลงทุนแล้วยังจำเป็นที่จะต้องอาศัยปัจจัยอื่น ๆ ควบคู่กันไปด้วยเพื่อผลลัพธ์หรือผลการดำเนินงานที่ดียิ่งขึ้น ซึ่งตัวชี้วัดความสำเร็จหรือผลการดำเนินงานของธุรกิจที่สามารถช่วยตรวจสอบระดับความมั่นคงของธุรกิจได้นั้นมาจากตัวชี้ ด้านการเงิน ยอดขาย กำไรสุทธิ ต้นทุน ความภักดีของลูกค้าและการรักษารฐานลูกค้าเป็นต้น ตัวชี้วัดเหล่านี้จะช่วยให้ธุรกิจเห็นถึงความสำเร็จหรือผลการดำเนินงานและความล้มเหลวของแต่ละธุรกิจเพื่อสามารถนำไปสู่การพัฒนาและสร้างสรรค์ความคิดใหม่ ๆ ต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ [19] พบว่า ผลการดำเนินงานทางธุรกิจวัดใน 2 ด้าน คือ 1) ผลการดำเนินงานโดยรวม ประกอบด้วย การเติบโตจากยอดขาย การเติบโตของส่วนแบ่งตลาด ผลกำไร ส่วนแบ่งตลาด และผลตอบแทนต่อการลงทุน 2) ความสำเร็จในผลิตภัณฑ์ใหม่ ประกอบด้วย อัตราความสำเร็จในผลิตภัณฑ์ใหม่ และรอบเวลาของการออกผลิตภัณฑ์ใหม่ ถึงแม้ว่าการมุ่งเน้นตลาดและการมุ่งเน้นการเรียนรู้จะมีระดับความสำคัญที่

ส่งผลต่อความสามารถทางนวัตกรรมและผลการดำเนินงานทางธุรกิจก็ตาม แต่รูปแบบการปฏิบัติงานของธุรกิจก็เป็นสิ่งที่สำคัญมากที่มีอิทธิพล ซึ่งการมุ่งเน้นที่พอดีและรูปแบบการปฏิบัติงานของธุรกิจจะเป็นสิ่งที่ช่วยยกระดับความสามารถทางนวัตกรรมและผลการดำเนินงานทางธุรกิจ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ [20] พบว่า ผลการดำเนินงานโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

2. กลยุทธ์การตลาดดิจิทัลมีอิทธิพลทางบวกต่อความสามารถทางการแข่งขัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้เนื่องจากกลยุทธ์การตลาดดิจิทัลเป็นแผนสำคัญที่ถูกลงไว้สำหรับการดำเนินงานของธุรกิจเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างความสำเร็จและส่งผลให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางการตลาดที่ตั้งไว้ ซึ่งไม่ใช่หมายถึงเพียงแค่การวางแผนการทำงานด้านการตลาดเพื่อสร้างความสำเร็จให้ธุรกิจเพียงเท่านั้นแต่ยังถูกใช้เป็นเครื่องมือสำหรับความสามารถในการแข่งขันเพื่อให้อำนาจกลุ่มเป้าหมายของธุรกิจและตลาดคู่แข่งโดยกลยุทธ์การตลาดดิจิทัลที่ธุรกิจจะต้องมีการดำเนินงานที่มีขั้นตอน การตัดสินใจในเกี่ยวกับงบประมาณค่าใช้จ่ายทางการตลาดที่เหมาะสม รวมทั้งจะต้องสามารถจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์และได้ผลงานที่มีคุณภาพสูงสุดเหนือกว่าคู่แข่งใน การตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคยุคดิจิทัลมากยิ่งขึ้นและก่อให้เกิดรายได้สามารถพึ่งพาตัวเองได้ระยะยาว สอดคล้องกับแนวคิดของ [21] ที่กล่าวว่า ธุรกิจต้องใช้ความพยายามทางการตลาดดิจิทัลให้เกิดประโยชน์สูงสุดโดยศึกษาความเป็นจริงของโลกยุคดิจิทัลที่มีการแข่งขันกันสูงมากและให้ตระหนักว่าการตลาดดิจิทัลนั้นเป็นเส้นทางที่มุ่งสู่ความสำเร็จหากสามารถดำเนินการอย่างถูกต้อง สอดคล้องกับแนวคิดของ [22] ที่กล่าว หากองค์กรธุรกิจสามารถวางกลยุทธ์การตลาดดิจิทัลได้อย่างรอบคอบก็จะสามารถแข่งขันได้ในพื้นที่เฉพาะของแต่ละธุรกิจหรืออุตสาหกรรมนั้น ๆ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ [23] พบว่า การตลาดดิจิทัลกับการตัดสินใจซื้อสินค้าไอทีผ่านโมบายแอปพลิเคชันมีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกและมีอิทธิพลในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และกลยุทธ์การตลาดดิจิทัลมีอิทธิพลทางบวกต่อผลการดำเนินงาน ทั้งนี้เนื่องจากกลยุทธ์การตลาดดิจิทัลเป็นวิธีการดำเนินงานของธุรกิจด้วยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับลูกค้า คู่ค้า หุ่นส่วนทางธุรกิจรวมถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับธุรกิจทำให้นักการตลาดในยุคดิจิทัลจำเป็นต้องหาวิธีการในการสร้างคุณค่าให้กับลูกค้าและมุ่งแสวงผลกำไรให้กับธุรกิจให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การบูรณาการ เครื่องมือทางการตลาดในรูปแบบดิจิทัลและใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการดำเนินธุรกิจจึงกลายเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญที่จะสร้างความท้าทายให้กับธุรกิจเมื่อธุรกิจประยุกต์ใช้เทคโนโลยีทางการตลาดดิจิทัลที่ทันสมัยจะช่วยกระตุ้นให้ลูกค้าเข้ามาซื้อและใช้บริการมากขึ้น ทำให้เพิ่มการรับรู้ที่ดีต่อธุรกิจตลอดจนทำให้เกิดการจดจำตราสินค้าของธุรกิจและเสริมความสัมพันธ์ภาพที่ระหว่างธุรกิจกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด ทำให้ธุรกิจเกิดความได้เปรียบทางการแข่งขันและเพิ่มโอกาสให้ธุรกิจมีผลการดำเนินงานที่ดีขึ้นตามมา สอดคล้องกับงานวิจัยของ [24] พบว่า ปัจจัยการตลาดดิจิทัลมีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ [25] พบว่าอิทธิพลการตลาดดิจิทัลและความพึงพอใจของลูกค้าต่อผลประกอบการธุรกิจมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน

3. คุณลักษณะของผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางบวกต่อความสามารถทางการแข่งขัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้เนื่องจากความสามารถทางการแข่งขันของธุรกิจขึ้นอยู่กับความสามารถในความพยายามสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ และยกระดับความสามารถของธุรกิจอุตสาหกรรม รวมถึงการพัฒนาผู้ประกอบการให้มีคุณลักษณะหรือคุณสมบัติที่ดีมีความเหมาะสมกับธุรกิจนั้น ๆ สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตลอดจนแสวงหาประโยชน์จากความสามารถทางการแข่งขันกับธุรกิจอื่นได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ [26] พบว่า ปัจจัยด้านความสามารถของผู้ประกอบการมีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันของผู้ประกอบการธุรกิจบริการในเขตกรุงเทพมหานคร เมื่อพิจารณารายตัวแปรพบว่าตัวแปร 4 ตัวที่ส่งผลต่อการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันของผู้ประกอบการธุรกิจบริการในเขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่ การแข่งขันเชิงรุก ความกล้าเสี่ยง ความเป็นตัวของตัวเอง และความมีนวัตกรรม ตามลำดับ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ [17] พบว่า ศักยภาพผู้ประกอบการและนวัตกรรมองค์การมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อความสามารถทางการแข่งขัน รองลงมาคือศักยภาพผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางตรงต่อความสามารถทางการแข่งขัน ลำดับสุดท้ายนวัตกรรมองค์การมีอิทธิพลทั้งทางตรงต่อความสามารถทางการแข่งขันของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และคุณลักษณะของผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางบวกต่อผลการดำเนินงาน ทั้งนี้เนื่องจากการที่ผู้ประกอบการจะดำเนินธุรกิจให้ประสบความสำเร็จได้นั้น คุณลักษณะส่วนตัวของผู้ประกอบการจะมีอิทธิพลมากที่สุดต่อการดำเนินธุรกิจให้ประสบความสำเร็จเพราะคุณลักษณะของผู้ประกอบการจะเป็นสิ่งกำหนดความสำเร็จของ

กิจการและเป็นแนวพฤติกรรมการทำงานของธุรกิจโดยรวม ผู้ประกอบการจะต้องสามารถต่อสู้หรือยืนหยัดได้กับทุกสถานการณ์ ดังนั้นการพยายามหาคุณลักษณะสำคัญสำหรับการเป็นผู้ประกอบการที่ จะช่วยให้ผู้ประกอบการมีความพร้อมในการดำเนินอาชีพ และเป็นประโยชน์ทำให้ทราบจุดเด่นและจุดด้อยของตนเองตลอดจนเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาทักษะและความสามารถรวมทั้งคุณลักษณะสำคัญที่จะทำให้ผลประกอบการหรือผลการดำเนินงานของธุรกิจประสบความสำเร็จยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัย [18] พบว่า การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการด้านการดำเนินงานเชิงรุกและความสำเร็จได้เปรียบทางการแข่งขันด้านการเป็นผู้นำด้านต้นทุนส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการด้านความมีนวัตกรรม และความได้เปรียบทางการแข่งขันด้านการมุ่งตลาดเฉพาะส่วนส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของ ธุรกิจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ตามลำดับ แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ [27] พบว่า คุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการรุ่นใหม่ด้านศักยภาพการดำเนินธุรกิจ องค์ประกอบย่อยในความมุ่งมั่นในความสำเร็จ การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงานเชิงรุก เผชิญหน้ากับความเสี่ยงและจริยธรรมในการดำเนินงานไม่มีอิทธิพลต่อการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน

4. ความสามารถทางการแข่งขันมีอิทธิพลทางบวกต่อผลการดำเนินงานทั้งนี้เนื่องจากการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันหรือความสามารถทางการแข่งขันของธุรกิจเป็นหัวใจของการวางแผนกลยุทธ์ การมุ่งเน้นการสร้างความสามารถทางการแข่งขันเพียงกลยุทธ์เดียวอาจจะส่งผลให้ธุรกิจไม่สามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปได้ทันทั่วทั้ง ดังนั้นธุรกิจที่ประสบความสำเร็จหลายแห่งได้ใช้กลยุทธ์ที่หลากหลายในการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันให้เกิดขึ้น มิใช่มุ่งเน้นกลยุทธ์เฉพาะเพียงด้านใดด้านหนึ่งเท่านั้นแต่ธุรกิจอาจเริ่มต้นด้วยการใช้กลยุทธ์เพียงกลยุทธ์เดียวในการแข่งขัน หลายธุรกิจเริ่มต้นด้วยการลดต้นทุนการผลิตแต่ก็ต้องใช้กลยุทธ์อื่นเข้ามาร่วม เช่น การบริหารสินค้าคงคลังเพื่อไม่ให้มีการเก็บสินค้าไว้ที่คลังสินค้า การบริหารสินค้าเช่นนี้จัดได้ว่าเป็นการมุ่งเน้นทางการลดต้นทุนอันจะทำให้เกิดผลการดำเนินงานหรือผลประกอบการที่เพิ่มขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ [28] พบว่า กลยุทธ์ความได้เปรียบทางการแข่งขันมีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานโดยรวมไปในทิศทางเดียวกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ [18] พบว่า การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการด้านการดำเนินงานเชิงรุกและความสำเร็จได้เปรียบทางการแข่งขันด้านการเป็นผู้นำด้านต้นทุนส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการด้านความมีนวัตกรรม และความได้เปรียบทางการแข่งขันด้านการมุ่งตลาดเฉพาะส่วนส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ [29] พบว่า กลยุทธ์ในการดำเนินธุรกิจที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมด้านความพึงพอใจของลูกค้าในกลุ่มอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลทั้งสิ้น 2 ตัวแปรซึ่งประกอบด้วยกลยุทธ์เครือข่ายและกลยุทธ์ลูกค้าสัมพันธ์ และกลยุทธ์ในการดำเนินธุรกิจที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมด้านการเงินของลูกค้าในกลุ่มอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีทั้งสิ้น 3 ตัวแปร ประกอบด้วย กลยุทธ์เครือข่าย กลยุทธ์สร้างความแตกต่าง และกลยุทธ์ลูกค้าสัมพันธ์ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 การตลาดดิจิทัล สามารถใช้ได้กับทุกธุรกิจ ทุกอุตสาหกรรม การเตรียมความพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศผู้ประกอบการควรเรียนรู้ที่จะนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัล เพื่อเพิ่มโอกาส ลูกค้าและยอดขาย โดยใช้สื่อกลางในการค้าขาย ที่สามารถใช้งานบนเครื่องมือสื่อสาร เช่น สมาร์ทโฟน แท็บเล็ต เป็นอุปกรณ์สื่อสารที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ไม่ต้องลงทุนมาก สามารถนำมาใช้ได้ทันที ดังนั้นผู้บริโภคควรเรียนรู้และปรับใช้ ถึงไม่มีหน้าร้านแต่ก็สามารถดำเนินธุรกิจให้มียอดขายเพิ่มขึ้น ทำให้ลูกค้าสามารถเข้าถึงได้ทุกที่ทุกเวลา ทำให้สามารถเข้าถึงผู้บริโภคได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 กลยุทธ์การตลาดดิจิทัลเป็นแผนสำคัญที่ถูกละเลยสำหรับการดำเนินงานของธุรกิจ ปัจจุบันพบว่าการแข่งขันทางการตลาดสูงมาก ดังนั้นผู้บริโภคควรคิดออกแบบผลิตภัณฑ์แบบใหม่ที่สามารถดึงดูดใจ เน้นคุณภาพหลักเกณฑ์การขึ้นทะเบียนสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา และเพิ่มประโยชน์ใช้สอย เพิ่มช่องทางวางขายในห้างสรรพสินค้า ทำให้ผู้บริโภคเข้าถึงง่ายยิ่งขึ้น

1.3 การทำให้ธุรกิจประสบความสำเร็จและดำเนินไปได้อย่างราบรื่นนั้น นอกจากความสามารถของผู้ประกอบการธุรกิจสินค้าและบริการ กลยุทธ์ทางการตลาด ยังจำเป็นที่จะต้องอาศัยปัจจัยอื่น ๆ ควบคู่กันไปด้วยเพื่อผลลัพธ์หรือผลการดำเนินงานที่ดียิ่งขึ้น ซึ่งวัดความสำเร็จหรือผลการดำเนินงานของธุรกิจได้นั้นมาจาก ด้านการเงิน ยอดขาย กำไรสุทธิ ต้นทุน ความภักดีของลูกค้า และการรักษารฐานลูกค้า จะช่วยทำให้เห็นถึงความสำเร็จหรือผลการดำเนินงานและความล้มเหลวของแต่ละธุรกิจเพื่อสามารถนำไปสู่การพัฒนาและสร้างสรรค์ความคิดใหม่ ๆ ต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

2.1 การศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลต่อกลยุทธ์การตลาดดิจิทัลของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดเพชรบุรี ซึ่งอาจเป็นปัจจัยสำคัญที่นอกเหนือจากงานวิจัยชิ้นนี้ เช่น อุปสรรคในการใช้งานอุปกรณ์เทคโนโลยีที่ทันสมัยยิ่งขึ้น การขายสินค้าผ่านเว็บไซต์ การขายของโดยไม่มีหน้าร้านและยังสามารถดำเนินธุรกิจได้ โดยศึกษาข้อมูลจากผู้ประกอบการรายอื่น เป็นต้น

2.2 การศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาเทคโนโลยีใหม่ๆ ให้เข้ากับยุคสมัย เปรียบเทียบการตลาดหรือดูเทคนิคจากร้านค้าอื่นๆในโลกออนไลน์ หรือสอบถามผู้รู้เกี่ยวกับการตลาด เพื่อนำมาทำการศึกษาและเปรียบเทียบกับงานวิจัยฉบับนี้ว่ามีความแตกต่างหรือสอดคล้องกันอย่างไร ซึ่งผลที่ได้นั้นสามารถนำมาปรับปรุง

2.3 การศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ความสามารถทางการแข่งขันในการตลาดดิจิทัลมีค่อนข้างสูง โดยการพัฒนาของผู้ประกอบการต้องนำเสนอสินค้าเพื่อดึงดูดให้ผู้คนสนใจมากขึ้นเช่นการจัดกลุ่ม หรือหากมีข้อสงสัยสามารถถาม-ตอบได้ทันที

เอกสารอ้างอิง

- [1] กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. พ.ร.บ. ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2562. [อินเทอร์เน็ต]. 2562 [เข้าถึงเมื่อ 31 ตุลาคม 2563]. เข้าถึงได้จาก <https://shorturl.asia/9nmlz>
- [2] Jarvinen J., Tollinen A., Karjaluoto H., & Jayawardhena C. Digital and social media marketing usage in b2b industrial section. The Marketing Management Journal 2012; 22:102-117.
- [3] Mokhtar NF. Internet marketing adoption by small business enterprises in Malaysia. International Journal of Business and Social Science 2015; 6:59-65.
- [4] Kaur G. The importance of digital marketing in tourism industry. International Journal of Research – GRANTHAALAYAH 2017; 5:72-77.
- [5] สมคิด บางโม. การเป็นผู้ประกอบการ Entrepreneurship. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: เอส เค บุ๊คส์; 2555.
- [6] Porter ME. Competitive advantage : creating and sustaining superior performance. New York :Free Press ; 1985
- [7] กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร. รายชื่อวิสาหกิจชุมชน/เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน. [อินเทอร์เน็ต]. 2563 [เข้าถึงเมื่อ 16 พฤษภาคม 2563]. เข้าถึงได้จาก <http://smce.doe.go.th/>
- [8] ธานินทร์ ศิลป์จารุ. การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS. พิมพ์ครั้งที่ 18. นนทบุรี: เอส.อาร์.พรินติ้ง แมสโปรดักส์; 2563.
- [9] อารยา องค์เอี่ยมและพงศธราร วิจิตรเวชไพศาล. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องวิจัย. วิทยุสื่อสาร 2561; 4:36-42.
- [10] Cronbach, L.J. Essentials of Psychological Test. 5th ed. New York: Harper Collins; 1970.
- [11] ยุทธ ไทยวรรณ. หลักสถิติวิจัยและการใช้โปรแกรม SPSS. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2558.
- [12] ภัทธิกา ลามชัยเจริญกิจ, เบญจวรรณ สุจริต และภาศิริ เขตปิยรัตน์. การตลาดดิจิทัลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าไอที ผ่านโมบายแอปพลิเคชันของผู้บริโภค. การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 6 ด้านบริหารธุรกิจ; 15 กุมภาพันธ์ 2562; มหาวิทยาลัยแม่โจ้. จังหวัดเชียงใหม่: 2562. 922-935.
- [13] ชัยสิทธิ์ เจริญวงศ์วิวัฒน์. กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดดิจิทัลกรณีศึกษา บริษัท สยามแม็คโคร จำกัด (มหาชน). [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ; 2560.
- [14] ประสิทธิ์ชัย นรากรณ์. ผลกระทบของความสามารถการตลาดดิจิทัลในฐานะตัวแปรส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพทางการตลาดของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม. จุฬาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์ 2563; 42:44-66.

- [15] สุธีรา อะทะวงษ์ และสมบุญวัลย์ สัตยารักษ์วิทย์. คุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการ และลักษณะของสถานประกอบการที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย. *สุทธิปริทัศน์* 2557; 28:61-79.
- [16] วันวิสาข์ โชคพรหมอนันต์ และวิโรจน์ เกษภูาลักษณ์. คุณลักษณะของผู้ประกอบการที่มีต่อความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการร้านค้าในตลาดน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม. *Veridian E-Journal, Silpakorn University* 2558; 8:967-988.
- [17] พนิดา สัตโยภาส, บุญชนิด วิงวอน และบุญทวารณ วิงวอน. ศักยภาพผู้ประกอบการและนวัตกรรมองค์การที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการแข่งขันของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตภาคเหนือตอนบน. การประชุมวิชาการวิจัยรำไพพรรณี ครั้งที่ 6 ว่าด้วยความมั่นคงของภูมิภาคอาเซียน; 19-20 ธันวาคม 2555; มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี. จังหวัดจันทบุรี: 2555. 262-273.
- [18] วราญ ศิรินนท์ และระบิล พันภัย. การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการและความได้เปรียบทางการแข่งขันที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมอุตสาหกรรมอาหารในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง. *วารสารชุมชนวิจัย* 2563; 14:242-252.
- [19] Lee, TS., and Tsai, SH. The effects of business operation mode on market orientation, learning orientation and innovativeness. *Industrial Management & Data Systems* 2005; 105:325-348.
- [20] กฤตชน วงศ์รัตน์. การพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการและความสามารถทางนวัตกรรมธุรกิจที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของอุตสาหกรรมการผลิตจังหวัดเพชรบุรี. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์* 2563; 15:27-39.
- [21] Irimia, R. How To Build a Competitive Digital Marketing Strategy in 2020. [Internet]. 2020 [Cited 2021 December]. Available from: <https://shorturl.asia/H5Vte>
- [22] ชญา ทิมเมืองพันธ์. การตลาดดิจิทัลคืออะไรและทำไมจึงสำคัญสำหรับธุรกิจ. [อินเทอร์เน็ต]. 2564 [เข้าถึงเมื่อ 2 ธันวาคม 2564]. เข้าถึงได้จาก <https://shorturl.asia/kGpZf>
- [23] ภัทริกา ลากชัยเจริญกิจ, เบญจวรรณ สุจริต และภาศิริ เขตปิยรัตน์. การตลาดดิจิทัลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าไอทีผ่านโมบายแอปพลิเคชันของผู้บริโภค. การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 6 ด้านบริหารธุรกิจ; 15 กุมภาพันธ์ 2562; มหาวิทยาลัยแม่โจ้. จังหวัดเชียงใหม่: 2562. 922-935.
- [24] กฤษติญา มูลศรี. นวัตกรรมและการตลาดดิจิทัลที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศ. *MFU Connexion* 2562; 8:36-62.
- [25] คัมภีร์ นิลแสง และวีระศักดิ์ จินารัตน์. นวัตกรรมกลยุทธ์ การตลาดดิจิทัล ความพึงพอใจส่งผลต่อประกอบ:ศึกษาธุรกิจภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น* 2562; 16:55-61.
- [26] วสุธิตา นักเกษม และประสพชัย พสุนนท์. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันของผู้ประกอบการธุรกิจบริการในเขตกรุงเทพมหานคร. *Veridian E-Journal, Silpakorn University* 2561; 11:2148-2167.
- [27] วิไล พิงผล และวิโรจน์ เกษภูาลักษณ์. คุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการรุ่นใหม่ส่งผลต่อการดำเนินธุรกิจผ่านความได้เปรียบทางการแข่งขันของธุรกิจสตาร์ทอัพ. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี* 2561; 12:303-318.
- [28] กิรติพงษ์ ปัญญาเรือง. กลยุทธ์ความได้เปรียบทางการแข่งขันที่มีต่อผลความสำเร็จในการดำเนินงานตามแนวคิด Balance Scorecard ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแปรรูปอาหารของจังหวัดสุพรรณบุรี. [วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศิลปากร; 2559.
- [29] จิตรลดา ตรีสาคร และสุพร อ่อนพุทธา. กลยุทธ์ในการดำเนินธุรกิจที่ส่งผลต่อผลการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม: กรณีศึกษากลุ่มอุตสาหกรรมอาหารแปรรูป. *วารสารดุสิตบัณฑิตทางสังคมศาสตร์ ฉบับพิเศษ* 2561; 200-215.

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันผ่านห้องเรียนออนไลน์
เรื่อง มิติสัมพันธ์ของรูปเรขาคณิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
โรงเรียนสระหลวงพิทยาคม

Mathematics Learning Activities Based on Gamification through Online Classroom
on Relative Dimension of Geometric Figures of Secondary 1 Students
Saluang Pitthayakom School

รพีพรรณ ชูเมือง, ชลิดา กิจขยัน, วรริตตา อสีพงษ์, รัตนาภรณ์ เทชะ และ สุภาภรณ์ สดวกดี*

Rapeeparn Chumuang, Chalida kitkhayan, Wandita Asipong, Radtanaporn Taecha and Supaporn Saduakdee*

สาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม กรุงเทพมหานคร 10900

Program of Mathematics, Faculty of Science, Chandrakasem Rajabhat University, Bangkok, 10900

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: aa_o_rr@hotmail.com

Received: 20 December 2021, Revised: 26 March 2022, Accepted: 16 June 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง มิติสัมพันธ์ของรูปเรขาคณิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันผ่านห้องเรียนออนไลน์ ก่อนเรียนและหลังเรียน 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง มิติสัมพันธ์ของรูปเรขาคณิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันผ่านห้องเรียนออนไลน์ กับเกณฑ์ร้อยละ 70 และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันผ่านห้องเรียนออนไลน์ เรื่อง มิติสัมพันธ์ของ รูปเรขาคณิต โดยประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสระหลวงพิทยาคม จังหวัดพิจิตร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 8 ห้องเรียน และกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 1 ห้องเรียน คือ ห้อง 1/4 รวมทั้งสิ้น 49 คน ซึ่งมาจากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยใช้ t-test

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง มิติสัมพันธ์ของรูปเรขาคณิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันผ่านห้องเรียนออนไลน์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง มิติสัมพันธ์ของรูปเรขาคณิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันผ่านห้องเรียนออนไลน์ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันผ่านห้องเรียนออนไลน์ อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : เกมมิฟิเคชัน ห้องเรียนออนไลน์ มิติสัมพันธ์ของรูปเรขาคณิต

Abstract

The objectives of this research were to 1) compare the Mathematics learning achievement on Relative Dimension of Geometric Figures of secondary 1 students who received the learning activities based on Gamification through online classroom before learning and after learning, 2) compare the Mathematics learning achievement on Relative Dimension of Geometric Figures of secondary 1 students who received the learning activities based on Gamification through online

classroom with the criteria of 70 percent, and 3) study a satisfaction of secondary 1 students on the learning activities based on Gamification through online classroom on Relative Dimension of Geometric Figures. The population consisted of 8 classrooms of secondary 1 students at Saluang Pitthayakom School in Phichit Province in the first semester of the academic year 2021, and the sample consisted of 49 students in secondary 1/4 obtained by using the purposive sampling. The instruments used in the research consisted of: achievement test and a satisfaction assessment form for the learning activities. The statistics used in the data analysis were percentage, mean, standard deviation, and t- test.

The results of the research were as follows 1) the Mathematics learning achievement on Relative Dimension of Geometric Figures of secondary 1 students who received the learning activities based on Gamification through online classrooms after learning was higher than before learning, at a significant level of .05, 2) the Mathematics learning achievement on Relative Dimension of Geometric Figures of secondary 1 students who received the learning activities based on Gamification through online classrooms was higher than the 70% criteria, at a significant level of .05 and 3) the overall satisfaction of secondary 1 students towards learning activities based on Gamification through online classroom on Relative Dimension of Geometric Figures was at high level.

Keywords : Gamification, Online Classroom, Relative Dimension of Geometric Figures

บทนำ

ความสามารถของนักเรียนไทยส่วนใหญ่ยังอยู่ในระดับที่ต้องเร่งพัฒนา นักเรียนส่วนใหญ่ขาดทักษะความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ของรูปเรขาคณิต ซึ่งก็คือ สมรรถภาพของสมองในด้านการรับรู้เกี่ยวกับรูปทรงเรขาคณิตที่ไม่มีการเคลื่อนที่ และการมองเห็นความสัมพันธ์ของรูปภาพเมื่อมีการเปลี่ยนตำแหน่ง หรือหมุนภาพเปลี่ยนไปจากเดิม ซึ่งอาจใช้องค์ประกอบทางด้านจินตนาการร่วมด้วย ทักษะนี้ จึงเรียกได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของทักษะสำคัญในการใช้ชีวิตประจำวัน ที่เป็นพื้นฐานสำคัญในการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เพราะจะช่วยให้เด็กนักเรียนเข้าใจเรื่องสัญลักษณ์ รูปร่าง ตาราง และตัวเลข นอกจากนี้ยังช่วยให้เด็กนักเรียนเข้าใจภาพได้ ทำให้ง่ายต่อการประมวลผลข้อมูลที่มีความซับซ้อน และส่งผลต่อความคิดในรูปแบบที่แตกต่าง ดังนั้น ความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ของรูปเรขาคณิตจึงมีบทบาทสำคัญต่อ การประสบความสำเร็จทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ โดยเฉพาะบนพื้นฐานของการสร้างรูปทรงเรขาคณิต [1] ซึ่งความสามารถทางมิติสัมพันธ์สามารถเสริมสร้างและพัฒนาได้จากการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่กระตุ้นจินตนาการ การสร้างสรรค์ และการใช้ความคิดอย่างอิสระให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้นั้น ต้องให้ความสำคัญกับบทบาทของนักเรียนเป็นหลัก โดยให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างตื่นตัว สนุกสนาน มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันกับเพื่อนในห้องเรียน สามารถเรียนรู้และลงมือปฏิบัติด้วยตนเองได้ตลอดเวลา จึงมีความจำเป็นที่จะต้องอาศัยเทคโนโลยีเข้ามาเป็นตัวช่วยของครู

ในปัจจุบันการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ได้มีการพัฒนารูปแบบการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมีการนำเทคโนโลยีมาใช้เป็นส่วนมากแล้ว โดยเฉพาะการเรียนในลักษณะของออนไลน์ และการเรียนแบบผสมผสาน (Blended Learning) แต่ครูส่วนใหญ่ก็ยังพบกับปัญหาในการจัดการเรียนรู้ให้มีความสนุกสนาน และน่าสนใจ เป็นเหตุให้นักเรียนมักจะรู้สึกว่าจะต้องใช้ความอดทนเป็นอย่างมากในการเรียนในแต่ละครั้ง และยังทำให้นักเรียนขาดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครู นักเรียน และเพื่อนร่วมห้องเรียน ทั้งที่เป็นการนำเอาเทคโนโลยีเข้ามาประยุกต์กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แล้ว การแก้ปัญหาดังกล่าวจึงถูกยกมาเป็นประเด็นสำคัญ จนถูกนำมาพัฒนาเป็นแนวคิดการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เรียกว่า เกมมิฟิเคชัน (Gamification Concept) โดยแนวคิดเกมมิฟิเคชันเป็นการนำองค์ประกอบและกลไกของเกมมาประยุกต์ใช้ในบริบทอื่นๆ ของการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม สร้างแรงจูงใจ และเพิ่มการมีส่วนร่วมของนักเรียนผ่านทางโลกเสมือน [2] โดยสิ่งสำคัญสำหรับครูเมื่อต้องการนำแนวคิดเกมมิฟิเคชันมาใช้ คือ การกำหนดส่วนประกอบของเกมมิฟิเคชัน โดยพิจารณาถึงการนำกลไกของเกมมาปรับใช้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ซึ่งกลไกดังกล่าวแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) กลไกที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาตนเอง (Self-Element) เช่น การสะสมแต้มการเลื่อนระดับชั้น เหรียญรางวัล เป็นต้น 2) กลไกที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น (Social-Element) เช่น กระดานผู้นำการแข่งขัน การทำกิจกรรมเป็นทีม

หรือการแบ่งปันข้อมูลส่วนตัว เป็นต้น [3] ดังนั้น เกมมิฟิเคชันกับการเรียนผ่านห้องเรียนออนไลน์จึงเป็นวิธีการสอนในรูปแบบใหม่ที่เหมาะสมในการนำมาใช้ในช่วงสถานการณ์โควิด-19 ที่นักเรียนจะต้องเรียนออนไลน์ ซึ่งเป็นการประยุกต์ใช้ในสถานการณ์เพื่อผสมผสานกลไกของเกมเข้ากับการเรียนการสอน ทำให้การเรียนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และเพื่อสร้างความเข้าใจและความสนุกในเนื้อหาเกมมิฟิเคชันที่มีประสิทธิภาพไม่ได้มุ่งเน้นการวางเป้าหมายและรางวัลให้มีความสำคัญเหนือเนื้อหา แต่เน้นวิธีการคิดที่ก่อให้เกิดปัญญา เพื่อผสมผสานกลไกของเกมเข้ากับการเรียนการสอนที่วางแผนไว้แล้ว เกมมิฟิเคชันที่มีประสิทธิภาพจะมีอิทธิพลทางด้านจิตวิทยาและเทคโนโลยี สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่นๆ นอกเหนือจากการเล่นเกม วิธีการคิดแบบเกมมิฟิเคชันนั้นครอบคลุมถึงวิธีการต่างๆ ที่มากกว่าการให้รางวัลและการแสดงตารางผลคะแนน ซึ่งจำเป็นต้องมีความเข้าใจ การสร้างแรงจูงใจ และการออกแบบพฤติกรรมที่รอบคอบ โครงสร้างของหลักสูตรออนไลน์ รวมทั้งสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสม

ผู้วิจัยหลายท่านได้ทำการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดเกมมิฟิเคชัน ดังนี้ พรรณิสรา จันแยม [4] ได้ศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมด้วยกลยุทธ์เกมมิฟิเคชันและผังความคิดกราฟิกแบบร่วมมือออนไลน์ในการเรียนโดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์เชิงธุรกิจและจริยธรรมของนักศึกษาปริญญาตรี สาขาบริหารธุรกิจ ต่อมา จันทิมา เจริญผล และจันทวีร์ คล้ายสังข์ [5] ได้ศึกษาการพัฒนาแบบวัดไอเอสทีเอ็มแบบปฏิสัมพันธ์ตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันร่วมกับการเรียนแบบรอบรู้เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการกำกับตนเองสำหรับนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต จากนั้น จิรชพรรณ ชาญช่าง [6] ได้ศึกษาผลของการใช้ชุดการเรียนรู้ผ่านแท็บเล็ตร่วมกับแนวคิดเกมมิฟิเคชันเพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์และความคงทนในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีความสามารถทางการเรียนแตกต่างกัน และสิทธิชัย สระตอมูฮัมหมัด [7] ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคเกมมิฟิเคชันเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ระบบสมการเชิงเส้น ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ธนบุรี หลังจากนั้น ณัฐพงศ์ มีใจธรรม และท่ารงลักษณ์ เอื้อนครินทร์ [8] ได้ศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ โดยใช้เทคนิคเกมมิฟิเคชัน (GAMIFICATION) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และมีผู้วิจัยหลายท่านได้ทำการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ผ่านห้องเรียนออนไลน์ ดังนี้ ศิริพร มีพรบูชา [9] ได้ศึกษาการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ โดยใช้ระบบห้องเรียนออนไลน์ Google Classroom ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง แนวคิดเชิงคำนวณแก้ปัญหา ต่อมา ทรงยุทธ ต้นวัน และรัชตาทพร บุญกอง [10] ได้ศึกษาการพัฒนา การเรียนการสอนโดยใช้ Google Classroom ในสถานการณ์โควิด-19 สำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสกลนคร นอกจากนี้ ยังมีผู้วิจัยหลายท่านได้ทำการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง มิติสัมพันธ์ของรูปเรขาคณิต ดังนี้ รวิศุทธิ์ จันทวี, ทรงชัย อักษรคิด และชนิศวรา เลิศอมรพงษ์ [11] ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์และความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างรูปเรขาคณิตสองมิติและสามมิติ โดยใช้กิจกรรมที่ส่งเสริมความรู้สึกเชิงปริภูมิของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ต่อมา เพชรชนก จันทร์หอม รัชฎา วิริยะพงศ์ และวรินทร์ สุภาพ [12] ได้ศึกษาการพัฒนาโมทัศน์ทางคณิตศาสตร์ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด Concrete-Pictorial-Abstract (C-P-A) เรื่อง รูปเรขาคณิตสองมิติและสามมิติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

จากหลักการและเหตุผลที่กล่าวมาและงานวิจัยที่ศึกษาข้างต้น คณะผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง มิติสัมพันธ์ของรูปเรขาคณิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันผ่านห้องเรียนออนไลน์ โดยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความน่าสนใจ แปลกใหม่ สนุกสนาน ช่วยเพิ่มแรงจูงใจในการเรียน สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ตลอดเวลา และได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองอย่างอิสระ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง มิติสัมพันธ์ของรูปเรขาคณิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันผ่านห้องเรียนออนไลน์ ก่อนเรียนและหลังเรียน

2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง มิติสัมพันธ์ของรูปเรขาคณิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันผ่านห้องเรียนออนไลน์ กับเกณฑ์ร้อยละ 70

3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันผ่านห้องเรียนออนไลน์ เรื่อง มิติสัมพันธ์ของรูปเรขาคณิต

สมมติฐานการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง มิติสัมพันธ์ของรูปเรขาคณิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันผ่านห้องเรียนออนไลน์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง มิติสัมพันธ์ของรูปเรขาคณิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันผ่านห้องเรียนออนไลน์ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70

นิยามศัพท์เฉพาะ

แนวคิดเกมมิฟิเคชัน หมายถึง เทคนิคการสอนอย่างหนึ่งที่มีการจำลองสภาพแวดล้อมให้เสมือนการเล่นเกม โดยนำเอาหลักการพื้นฐานด้านแนวคิดและกลไกของเกมมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมเพื่อเป็นตัวดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนบรรลุวัตถุประสงค์ในการเรียน ซึ่งจะช่วยกระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมและยังเป็นการสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ให้กับนักเรียน โดยมีกลยุทธ์ในการสร้างความท้าทาย คือ การให้รางวัลแก่ผู้ที่ทำภารกิจสำเร็จหรือผู้ที่ตอบถูกระหว่างการเรียนรู้เป็นเหรียญรางวัล (Digital Badge) ซึ่งหากนักเรียนสะสมคะแนนได้สูงก็จะสามารถเล่นในระดับ (Levels) ที่มีความยากมากขึ้นต่อไป และยังได้ขึ้นในกระดานผู้นำ (Leader Board)

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันผ่านห้องเรียนออนไลน์ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นจากแนวคิดเกมมิฟิเคชันผ่านห้องเรียนออนไลน์ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ใช้การจัดการเรียนการสอนผ่าน Google Classroom โดยเป็นการสร้าง ผลการเรียนรู้ในเชิงบวก ทำให้นักเรียนเกิดความมุ่งมั่นและตื่นตัวจากสื่อการเรียนรู้ออนไลน์ และเพื่อตอบสนองต่อรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลายอย่างมีประสิทธิภาพภายใต้สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ สามารถทำได้ด้วยวิธีการเรียนรู้แบบการสร้างสถานการณ์จำลองและเกมในรูปแบบสถานการณ์จริง เพื่อช่วยสื่อเนื้อหาสาระของการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการสร้างแรงจูงใจในการเรียนจากการเล่นเกม เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการเรียน และยังช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกกระบวนการคิด การวางแผน การสร้างพฤติกรรมเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัยและความสามารถของนักเรียน บนพื้นฐานความสนุกของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบเกม โดยมีขั้นตอนการจัดกิจกรรม ดังนี้

ขั้นที่ 1 ทำความเข้าใจกลุ่มเป้าหมายและเนื้อหาที่ใช้ โดยศึกษาช่วงอายุ ความสามารถในการเรียนรู้ ความสนใจ และทักษะพื้นฐาน นอกจากนี้ควรศึกษาบริบทต่างๆ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น ขนาดของกลุ่มนักเรียน ระยะเวลา และความสามารถในการเข้าถึงเทคโนโลยี

ขั้นที่ 2 กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยกำหนดเป้าหมายที่ผู้สอนต้องการให้นักเรียนไปถึง นั่นคือ ผ่านการทดสอบ และสามารถแก้ปัญหาที่กำหนดให้ได้

ขั้นที่ 3 กำหนดโครงสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ โดยกำหนดลำดับของการเรียนรู้ ซึ่งควรพิจารณาจากลำดับความสำคัญของเนื้อหา หรือความจำเป็นของเนื้อหาในแต่ละเรื่อง

ขั้นที่ 4 กำหนดทรัพยากร ระบุทรัพยากรที่จำเป็นต้องใช้ โดยคำนึงถึงแหล่งทรัพยากรที่มีอยู่ในปัจจุบันและทรัพยากรที่จำเป็นต้องจัดหาเพิ่มเติมสำหรับใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 5 การประยุกต์ใช้แนวคิดของเกมมิฟิเคชัน จากการกำหนดส่วนประกอบของเกมมิฟิเคชันที่ใช้ โดยพิจารณาถึงการนำกลไกของเกมมิฟิเคชันมาปรับใช้ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งกลไกของเกมมิฟิเคชัน อาจจัดกลุ่มได้เป็น 2 กลุ่ม คือ

- 1) กลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาตนเอง (Self-Element) เช่น แด้มสะสม ระดับขั้น เหรียญรางวัล สินค้าเสมือนจริง และ
- 2) กลุ่มที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น (Social-Element) เช่น กระดานผู้นำ การแข่งขันกัน การร่วมกันทำกิจกรรม การแบ่งปันข้อมูลส่วนตัว

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) มีแบบแผนการทดลองเป็นแบบศึกษากลุ่มเดี่ยว วัดก่อนและหลังการทดลอง (The One-Group Pretest-Posttest Design) ซึ่งทำการศึกษาดทดลองโดยใช้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียว มีการวัดตัวแปรตามบางตัวแปรก่อนทำการทดลอง เมื่อทำการทดลองแล้วจึงทำการวัดผลที่เกิดขึ้นในตัวแปรตาม เพื่อเปรียบเทียบผลของตัวแปรตามก่อนและหลังการทดลอง โดยมีตัวแปรที่ศึกษา ดังนี้

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันผ่านห้องเรียนออนไลน์ เรื่อง มิติสัมพันธ์ของรูปเรขาคณิต

ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง มิติสัมพันธ์ของรูปเรขาคณิต และความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสระหลวงพิทยาคม จังหวัดพิจิตร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 8 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 397 คน

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสระหลวงพิทยาคม จังหวัดพิจิตร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 1 ห้องเรียน คือ ห้อง 1/4 รวมทั้งสิ้น 49 คน ซึ่งมาจากการเลือกแบบเจาะจง ตามคุณสมบัติ ดังนี้

2.1 ห้องเรียนที่กำลังศึกษา เรื่อง มิติสัมพันธ์ของรูปเรขาคณิต

2.2 นักเรียนมีคอมพิวเตอร์ โน้ตบุ๊ก แท็บเล็ต หรือสมาร์ทโฟน ที่สามารถเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตได้

2.3 นักเรียนมีการเรียนรู้ผ่าน Google Classroom

2.4 นักเรียนให้ความร่วมมือและยินยอมในการทดลอง

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ประกอบด้วย

3.1.1 กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดเกมมิฟิเคชันผ่านห้องเรียนออนไลน์ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง มิติสัมพันธ์ของรูปเรขาคณิต

3.1.2 ใบงานที่ 1-3 เรื่อง หน้าตัดของรูปเรขาคณิตสามมิติ ใบงานที่ 4-6 เรื่อง ภาพที่ได้จากการมองด้านหน้า ด้านข้าง และด้านบน ของรูปเรขาคณิตสามมิติ และใบงานที่ 7-9 เรื่อง รูปเรขาคณิตที่ประกอบขึ้นจากลูกบาศก์ รวมทั้งสิ้น 9 ใบงาน

3.1.3 สื่อการเรียนรู้โดยใช้โปรแกรม PowerPoint เรื่อง มิติสัมพันธ์ของรูปเรขาคณิต

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

3.2.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง มิติสัมพันธ์ของรูปเรขาคณิต แบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ

3.2.2 แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันผ่านห้องเรียนออนไลน์ เรื่อง มิติสัมพันธ์ของรูปเรขาคณิต แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ

4. การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

4.1 ศึกษาและค้นคว้าข้อมูลพื้นฐาน ที่เกี่ยวข้องกับหลักการใช้นแนวคิดเกมมิฟิเคชันผ่านห้องเรียนออนไลน์

4.2 ศึกษาเนื้อหาสำหรับนำมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง มิติสัมพันธ์ของรูปเรขาคณิต

4.3 สร้างกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง มิติสัมพันธ์ของรูปเรขาคณิต โดยใช้หลักและวิธีการตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันผ่านห้องเรียนออนไลน์

4.4 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 25 ข้อ

4.5 หากคุณภาพของเครื่องมือ ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยการหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence : IOC)

4.6 คัดเลือกข้อสอบที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป จำนวน 20 ข้อ จากการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งถือว่าเป็นข้อสอบที่มีความสอดคล้องกันระหว่างเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ สามารถนำไปใช้ได้

4.7 สร้างแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ และให้ที่ปรึกษาวิจัยตรวจสอบความถูกต้อง

5. ขั้นตอนการดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง มิติสัมพันธ์ของรูปเรขาคณิต ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง และบันทึกเป็นคะแนนก่อนเรียน

5.2 นำกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง มิติสัมพันธ์ของรูปเรขาคณิต ที่สร้างขึ้นโดยใช้แนวคิดเกมมิฟิเคชันผ่านห้องเรียนออนไลน์ ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง โดยมีขั้นตอน ดังนี้

5.2.1 ครูออกแบบเกมมิฟิเคชันบน Google Classroom ซึ่งอยู่ในรูปแบบของ Google Form ประกอบด้วย 3 ด้านใหญ่ ในด้านใหญ่แต่ละด้านจะมีด้านย่อยให้เลือกอีก 3 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 เนื้อหาเกี่ยวกับหน้าตัดของรูปเรขาคณิตสามมิติ ประกอบด้วย ด้านผัก-ผลไม้ (หน้าตัดจากรูปผัก-ผลไม้) ด้านของกิน (หน้าตัดจากรูปของกิน) และด้านของใช้เบ็ดเตล็ด (หน้าตัดจากรูปของใช้เบ็ดเตล็ดทั่วไป)

ด้านที่ 2 เนื้อหาเกี่ยวกับภาพที่ได้จากการมองด้านหน้า ด้านข้าง และด้านบนของรูปเรขาคณิตสามมิติ ประกอบด้วย ด้านทางเดินรูปทรง (ให้มองแต่ละด้านของรูปสามมิติที่เป็นรูปทรงต่างๆ) ด้านทางเดินรูปตัวอักษร (ให้มองแต่ละด้านของรูปสามมิติที่เป็นรูปตัวอักษรภาษาอังกฤษ) และด้านทางเดินขึ้นบันได (ให้มองแต่ละด้านของรูปสามมิติที่เป็นรูปทางเดินขึ้นบันได)

ด้านที่ 3 เนื้อหาเกี่ยวกับรูปเรขาคณิตที่ประกอบขึ้นจากลูกบาศก์ ประกอบด้วย ด้านกองสมบัติ (รูปเรขาคณิตที่ประกอบขึ้นจากลูกบาศก์ 5-10 ลูก) ด้านถุงสมบัติ (รูปเรขาคณิตที่ประกอบขึ้นจากลูกบาศก์ 12-18 ลูก) และด้านกล่องสมบัติ (รูปเรขาคณิตที่ประกอบขึ้นจากลูกบาศก์ 20-35 ลูก)

5.2.2 ครูจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อการเรียนรู้จากโปรแกรม PowerPoint เรื่อง มิติสัมพันธ์ของรูปเรขาคณิต

5.2.3 ครูเปิดด้านใหญ่ให้นักเรียนเล่นตามเรื่องที่นักเรียนได้เรียนจบไปแล้ว ส่วนด้านย่อยนั้น นักเรียนสามารถเลือกเล่นด้านใดก็ได้ตามที่ต้องการ (เลือกเล่นทั้ง 3 ด้านย่อยก็ได้ หรือจะเล่นเพียงด้านย่อยเดียวก็ได้)

5.2.4 เมื่อนักเรียนเล่นเสร็จในแต่ละด้านย่อยหนึ่ง ครูจะตรวจสอบความถูกต้องจากคำตอบของนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยต้องถูกต้องร้อยละ 70 ขึ้นไป จึงจะได้โค้ดลับจากครู เพื่อนำไปใช้เล่นในด้านถัดไป (หากนักเรียนไม่ได้โค้ดลับจากครู จะไม่สามารถเล่นด้านถัดไปได้)

5.2.5 ในทุกๆ วัน ครูจะคอยอัปเดตความก้าวหน้าของนักเรียนที่ผ่านด้านเยอะที่สุดขึ้นบน Leaderboard เพื่อเป็นการชื่นชมนักเรียน และกระตุ้นให้นักเรียนคนอื่นอยากที่จะเล่นสะสมให้ครบด้านได้มากกว่า เพื่อจะได้ขึ้นเป็นผู้นำ ซึ่งเป็นการสร้างบรรยากาศภายในห้องเรียนให้เปรียบเสมือนว่านักเรียนกำลังเล่นเกมแข่งขันกัน (กำหนดเวลาคือ 22.00 น. ของทุกวัน)

5.2.6 เมื่อนักเรียนเล่นในแต่ละด้านย่อยอย่างน้อย 1 ด้าน จากทุกๆ 3 ด้านหลัก นักเรียนจะได้รับ Digital Bridge เป็นรางวัลตามด้านที่นักเรียนเลือกเล่นมา เพื่อนำไปสะสมไว้ในพื้นที่เก็บสะสมเหรียญของตนเอง โดยจะมีเหรียญรางวัลใหญ่ที่จะได้เมื่อนักเรียนสะสมเหรียญได้ครบทุกเหรียญแล้ว โดยในแต่ละเหรียญครูจะทำการกำหนดคะแนนที่แตกต่างกันไว้ให้นักเรียน

5.3 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชุดเดิมไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง และบันทึกเป็นคะแนนหลังเรียน

5.4 นำแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันผ่านห้องเรียนออนไลน์ เรื่อง มิติสัมพันธ์ของรูปเรขาคณิต ไปสอบถามกลุ่มตัวอย่าง

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

คณะผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม Microsoft Excel ดังนี้

6.1 หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละ ของคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบ ก่อนเรียนและหลังเรียน

6.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง มิติสัมพันธ์ของรูปเรขาคณิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันผ่านห้องเรียนออนไลน์ ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สถิติอ้างอิง Paired Sample t-test

6.3 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง มิติสัมพันธ์ของรูปเรขาคณิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันผ่านห้องเรียนออนไลน์ กับเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยใช้สถิติอ้างอิง One Sample t-test

6.4 วิเคราะห์ผลความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันผ่านห้องเรียนออนไลน์ เรื่อง มิติสัมพันธ์ของรูปเรขาคณิต โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งใช้เกณฑ์การพิจารณาระดับความพึงพอใจจากช่วงค่าเฉลี่ย ดังนี้

4.51 – 5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจมากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง มีความพึงพอใจมาก

2.51 – 3.50 หมายถึง มีความพึงพอใจปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง มิติสัมพันธ์ของรูปเรขาคณิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันผ่านห้องเรียนออนไลน์ ก่อนเรียนและหลังเรียน

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบคะแนนสอบก่อนเรียนและหลังเรียน โดยการทดสอบค่า t (Paired Sample t-test)

ผลการทดสอบ	N	$\bar{X}$	S.D.	ΣD	t	Sig
ก่อนเรียน	49	5.59	2.18	506	-46.75*	0.00
หลังเรียน	49	15.92	1.98			

* ระดับนัยสำคัญที่ .05

จากตารางที่ 1 พบว่า เมื่อเทียบค่า t ที่คำนวณได้คือ -46.75 กับค่า t ในตารางการแจกแจง คือ t.05, 48 = 1.6772 ซึ่งค่า t ที่คำนวณได้ (ใช้ค่าสัมบูรณ์) มากกว่าค่า t ในตารางการแจกแจง จึงสรุปผลได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง มิติสัมพันธ์ของรูปเรขาคณิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันผ่านห้องเรียนออนไลน์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง มิติสัมพันธ์ของรูปเรขาคณิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันผ่านห้องเรียนออนไลน์ กับเกณฑ์ร้อยละ 70

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบคะแนนสอบหลังเรียนและเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยการทดสอบค่า t (One Sample t-test)

ผลการทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	ร้อยละ 70	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig
หลังเรียน	49	20	14	15.92	1.98	56.353*	0.00

* ระดับนัยสำคัญที่ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า เมื่อเทียบค่า t ที่คำนวณได้คือ 56.353 กับค่า t ในตารางการแจกแจง คือ $t_{0.05, 48} = 1.6772$ ซึ่งค่า t ที่คำนวณได้มากกว่าค่า t ในตารางการแจกแจง จึงสรุปผลได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง มิติสัมพันธ์ของรูปเรขาคณิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันผ่านห้องเรียนออนไลน์ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันผ่านห้องเรียนออนไลน์ เรื่อง มิติสัมพันธ์ของรูปเรขาคณิต

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ด้านกิจกรรมการเรียนรู้			
1. กิจกรรมมีความแปลกใหม่ น่าสนใจ	4.23	0.72	มาก
2. กิจกรรมมีความเหมาะสมกับเนื้อหาที่เรียน	4.10	0.78	มาก
3. กิจกรรมต่างๆ สร้างความท้าทาย และช่วยให้นักเรียนมีความเข้าใจเรื่อง มิติสัมพันธ์ของรูปเรขาคณิต ได้ดีขึ้น	3.92	0.68	มาก
4. สื่อที่ใช้มีความทันสมัย และสอดคล้องกับเหตุการณ์ในปัจจุบัน	4.05	0.62	มาก
ด้านบรรยากาศการเรียนรู้			
5. นักเรียนมีความสุขจากการเรียนรู้	4.21	0.70	มาก
6. นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง มิติสัมพันธ์ของรูปเรขาคณิต	3.96	0.59	มาก
ด้านความเหมาะสม			
7. กิจกรรมมีความเหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน	4.82	0.69	มากที่สุด
8. ลำดับการเรียนรู้มีความเหมาะสมและต่อเนื่อง	3.68	0.64	มาก
ด้านอรรถประโยชน์			
9. กิจกรรมช่วยกระตุ้นการเรียนรู้	4.02	0.75	มาก
10. กิจกรรมช่วยให้นักเรียนได้ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนรู้	4.57	0.66	มาก
คะแนนเฉลี่ยทุกรายการ	4.18	0.68	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ระดับความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันผ่านห้องเรียนออนไลน์ เรื่อง มิติสัมพันธ์ของรูปเรขาคณิต โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ย 4.18 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.68 ซึ่งอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า รายการที่มีความพึงพอใจเป็นอันดับแรก คือ กิจกรรมมีความเหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน มีค่าเฉลี่ย 4.82 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.69 รองลงมา คือ ช่วยให้นักเรียนได้ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย 4.57 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.66 และอันดับสุดท้าย คือ ลำดับการเรียนรู้มีความเหมาะสมและต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ย 3.68 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.64

อภิปรายผล

1. จากการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง มิติสัมพันธ์ของรูปเรขาคณิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดเกมมิฟิเคชันผ่านห้องเรียนออนไลน์ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ซิตีอัยเซาะห์ ปูเตะ, ชูไฮชัน มาอะ, ซอแลอะ แดเบอะ, ลุตฟี หะยิมะสาและ, อัสมานี ดาเซะบิง และมัตี แวดราแม [13] ที่แสดงให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดเกมมิฟิเคชันผ่านห้องเรียนออนไลน์ ช่วยให้นักเรียนเกิดความรู้ และความเข้าใจในเนื้อหาวิชาเพิ่มมากขึ้น

นักเรียนได้เรียนรู้จากการทำโจทย์ต่างๆ ตามด่านแต่ละด่านที่สอดคล้องกับเนื้อหาที่เรียน ซึ่งถือว่าเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่มีความแปลกใหม่ และได้เรียนรู้ผ่านสื่อการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายด้านการใช้งาน ทันสมัย และสะดวกสบาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาสกร เรืองรอง และมลชยา หวานชะเอม [14]

2. จากการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง มิติสัมพันธ์ของรูปเรขาคณิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดเกมมิฟิเคชันผ่านห้องเรียนออนไลน์ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งคณะผู้วิจัยได้ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ให้เหมาะสมกับช่วงวัยและความสามารถของนักเรียนบนกลไกของเกมที่มีความหลากหลายของกิจกรรมการเรียนรู้ จึงส่งเสริมให้นักเรียนได้ประยุกต์ใช้ความรู้ในขณะทำโจทย์ตามด่านต่างๆ ของเกม ทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจมากกว่าการฟังบรรยายจากครูเพียงอย่างเดียว และยังส่งผลให้นักเรียน มีประสิทธิภาพในการเรียน เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิทธิชัย สระตอมูฮัมหมัด [7] ที่ใช้การจำลองบรรยากาศการเรียนรู้ให้เหมือนการเล่นเกม โดยมีการแข่งขันกันตะลุยโจทย์ในแต่ละด่าน ทำให้นักเรียนเกิดแรงกระตุ้นในการทำกิจกรรมในชั้นเรียน มีแรงจูงใจในการเรียนรู้เนื้อหาที่ใช้ในการจัดกิจกรรม ทั้งในเวลาเรียนและนอกเวลาเรียน เพราะต้องการสะสมเหรียญรางวัล ให้ได้จำนวนมาก เพื่อขึ้นเป็นอันดับหนึ่งของตาราง Leader Board ซึ่งเปรียบเสมือนการเป็นผู้ชนะ หรือผู้นำในชั้นเรียนนั้น จากปัจจัยดังกล่าวนี้เองทำให้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดเกมมิฟิเคชันผ่านห้องเรียนออนไลน์ มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70

3. จากผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันผ่านห้องเรียนออนไลน์ เรื่อง มิติสัมพันธ์ของรูปเรขาคณิต โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ทำการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้จากความสนใจและธรรมชาติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น อีกทั้งยังเหมาะสมกับความสามารถ และช่วงวัยของนักเรียน นักเรียนจึงสามารถเรียนรู้ผ่านกิจกรรมหรือด่านต่างๆ ที่ครูมอบหมายให้ได้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนัตถ์ พูนเดช และธนิศา เลิศพรกุลรัตน์ [3] นักเรียนจึงมีความชื่นชอบและความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เนื่องจากมีการนำนวัตกรรมมาจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมมิฟิเคชัน ส่งผลให้รูปแบบการนำเสนอเนื้อหา มีความเหมาะสม สบายงาม และน่าสนใจ ดึงดูดนักเรียนให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง รวมถึงยังมีการใช้สื่อที่มีความน่าสนใจ ทันสมัย สอดคล้องกับรูปแบบการใช้ชีวิตของนักเรียนในปัจจุบัน ซึ่งนักเรียนหลายคนมีความสนใจในการเล่นเกมนบนสมาร์โฟน และคอมพิวเตอร์อยู่แล้ว รูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ของคณะผู้วิจัยจึงสอดคล้องและตรงกับความต้องการของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการปฏิบัติ

1.1 การวิจัยนี้มุ่งเน้นการเสริมสร้างความรู้ของนักเรียนอย่างสร้างสรรค์ และสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ ในการสร้างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันผ่าน Google Classroom การศึกษาหลักการของเกมมิฟิเคชัน และหลักการใช้งาน Google Classroom ให้เข้าใจอย่างชัดเจน เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของนักเรียน และเพื่อป้องกันการเกิดจุดบกพร่องของเกมที่คุณครูสร้างขึ้น จะนำไปสู่ผลที่คาดหวังได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 การออกแบบเกมเพื่อใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้ การพิจารณาถึงความสนใจของนักเรียนในปัจจุบัน หรือรูปแบบของเกมที่นักเรียนเลือกเล่นผ่านสมาร์โฟนหรือคอมพิวเตอร์ ทำให้สร้างเกมที่สอดคล้องกับความสนใจของนักเรียน และสามารถสร้างแรงจูงใจในกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 การให้ความสำคัญกับการออกแบบโปรแกรมให้เข้าถึงง่าย สามารถนำไปปรับใช้ในการเรียนการสอนได้กับทุกช่วงอายุ มีวิธีใช้งานง่ายไม่ซับซ้อน และมีความเสถียรภาพ จะทำให้สามารถนำไปปรับปรุงต่อยอด ให้กิจกรรมการเรียนรู้นั้นมีคุณภาพที่ดีมากยิ่งขึ้น

1.4 จากผลการวิจัย การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดเกมมิฟิเคชันผ่านห้องเรียนออนไลน์ มิติสัมพันธ์ของรูปเรขาคณิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 ช่วยกระตุ้นความสนใจของนักเรียน ทำให้นักเรียนเกิดความรู้ และความเข้าใจในเนื้อหาวิชามากขึ้น ดังนั้น จึงควรมีการประยุกต์ใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันผ่านห้องเรียนออนไลน์กับรายวิชาคณิตศาสตร์เรื่องอื่นๆ ในระดับชั้นมัธยมศึกษา เพื่อต่อยอดองค์ความรู้และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดียิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาตัวแปรหรือปัจจัยอื่น ที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เช่น ความคงทนในการเรียน เจตคติของนักเรียนที่มีต่อวิชาคณิตศาสตร์ เป็นต้น

2.2 ควรศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันผ่านช่องทางอื่น นอกเหนือจาก Google Classroom เพื่อให้กิจกรรมการเรียนรู้มีความสนุกสนาน และน่าสนใจมากยิ่งขึ้น

2.3 ควรให้ความสำคัญกับจำนวนกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย โดยการเพิ่มจำนวนของกลุ่มตัวอย่างให้มากขึ้น เพราะหากกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนน้อยเกินไปอาจจะทำให้ผลการวิจัยที่ได้ ไม่เห็นความแตกต่างของสิ่งที่ต้องการจะศึกษาเท่าที่ควร

2.4 ควรมีการศึกษาพัฒนานักเรียนเพื่อให้เกิดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ไปพร้อมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

เอกสารอ้างอิง

- [1] Dominguez A., Saenz-de-Navarrete J., De-Marcos L., Fernández-Sanz L., Pagés C., and Martínez- Herráiz J.J. Gamifying learning experiences: Practical implications and outcomes. *Computers & Education* 2013; 63:380-392.
- [2] กุลชัย กุลตวนิช และรัตมา รัตนวงศา. การศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นและทัศนคติต่อแนวคิดเกมมิฟิเคชันของนิสิตนักศึกษา ระดับปริญญาตรี. การประชุมวิชาการ ปอมท.ประจำปี 2559 และการประชุมวิชาการ “การวิจัยระบบการศึกษาไทย (CRTES) ครั้งที่ 1; 24-25 พฤศจิกายน 2559; โรงแรมงนุช การ์เด้น รีสอร์ท. ชลบุรี: 2559. 97-104.
- [3] ชนัตต์ พุนเดช และธนิดา เลิศพรกุลรัตน์. แนวทางการจัดการเรียนรู้ด้วยแนวคิดเกมมิฟิเคชัน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร* 2559; 18(3): 331-339.
- [4] พรณิสรา จันแยม. การพัฒนาชุดกิจกรรมด้วยกลยุทธ์เกมมิฟิเคชันและผังความคิดกราฟิกแบบร่วมมือออนไลน์ในการเรียนโดยใช้โครงการเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์เชิงธุรกิจและจริยธรรมของนักศึกษาปริญญาตรี สาขาบริหารธุรกิจ. *วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2558.
- [5] จันทิมา เจริญผล และจินตวีร์ คล้ายสังข์. การพัฒนาระบบวิดีโอเสริมแบบปฏิสัมพันธ์ตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันร่วมกับ การเรียนแบบรอบรู้เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการกำกับตนเองสำหรับนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา* 2559; 11(4):47-64.
- [6] จิรพรรณ ชาญช่าง. ผลของการใช้ชุดการเรียนรู้ผ่านแท็บเล็ตร่วมกับแนวคิดเกมมิฟิเคชันเพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนวิชา คณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีความสามารถทางการเรียนแตกต่างกัน. *วารสารครุศาสตร์* 2562; 47(2):18-30.
- [7] สิทธิชัย สระตอมอุ้มหมัด. การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคเกมมิฟิเคชันเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา คณิตศาสตร์ เรื่อง ระบบสมการเชิงเส้น ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ธนบุรี. กรุงเทพมหานคร: โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยธนบุรี. 2561.
- [8] ณัฐพงศ์ มีใจธรรม และทำรงลักษณ์ เอื้อนครินทร์. การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค เกมมิฟิเคชัน (GAMIFICATION) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา* 2564; 32(2):76-90.
- [9] ศิริพร มีพรภูเขา. การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์โดยใช้ระบบห้องเรียนออนไลน์ Google Classroom ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง องค์ประกอบของระบบคอมพิวเตอร์. *ประชุมศิริพันธ์: โรงเรียนบ้านห้วยมงคล*; 2563.
- [10] ทรงยุทธ ต้นวัน. การพัฒนาการเรียนการสอนโดยใช้ Google Classroom ในสถานการณ์โควิด-19 สำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสกลนคร. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ* 2564; 21(2):1-9.
- [11] วิชาวุธ จันทวี, ทรงชัย อักษรคิด และชนิศวรา เลิศอมรพงษ์. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์และความสามารถด้าน มิติสัมพันธ์ เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างรูปเรขาคณิตสองมิติและสามมิติ โดยใช้กิจกรรมที่ส่งเสริมความรู้สึกเชิงปริภูมิของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย* 2561; 9(2):104-114.
- [12] เพชรชนก จันทรหอม, รัชฎา วิริยะพงศ์ และวินนทร สุภาพ. การพัฒนามโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด Concrete-Pictorial-Abstract (C-P-A) เรื่อง รูปเรขาคณิตสองมิติและสามมิติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร* 2563; 22(4):149-159.
- [13] ซีต้อยเซาะห์ ปูเตะ, ชูโฮชัน มาฮะ, ซอแลอะ แดเบาะ, ลุดฟี หะยิมะสาและ, อัสมานี ดาเซบิง และมัยดี แวดราแม. การใช้ Google Classroom ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ห้อง 10 โรงเรียน

เบญจมาชูทิศ ปัตตานี. การประชุมวิชาการระดับชาติ การเรียนรู้เชิงรุก ครั้งที่ 6 “Active Learning ตอบโจทย์ Thailand 4.0 อย่างไร”; 26-27 มีนาคม 2561; มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์. นครศรีธรรมราช: 2561. 421-430.

[14] ภาสกร เรืองรอง และมลชยา หวานชะเอม. การใช้เทคโนโลยี Google apps ในการพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอน. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร; 2558.

การพัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารนานาชาติด้วยการจัดการเรียนรู้ในการฟัง และอ่านสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

A Development of an English for International Communication Curriculum Using Listening and Reading Instruction for Senior High School Students

วิชชุดา ขำประถม^{1*} และชนสิทธิ์ สิทธิสูงเนิน²

Witchuda Kamprathom^{1*} and Chanasit Sithsungnoen²

¹โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี 76000

²คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร จังหวัดนครปฐม 73000

¹Phetchaburi Rajabhat University Demonstration School, Phetchaburi 76000

²Faculty of Education, Silpakorn University, Nakhonpathom 73000

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: mikung45@hotmail.com

Received: 13 February 2022, Revised: 24 May 2022, Accepted: 19 September 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารนานาชาติด้วยการจัดการเรียนรู้ในการฟังและอ่าน สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 2) ทดลองใช้หลักสูตร และ 3) ประเมินประสิทธิผลการใช้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ย่อย คือ 3.1) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการฟังและอ่านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารนานาชาติ ก่อนและหลังใช้หลักสูตร 3.2) เพื่อศึกษาเทคนิคการฟังและอ่านที่นักเรียนใช้ 3.3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตร กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ห้อง 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 20 คน ได้มาโดยการใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ หลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารนานาชาติด้วยการจัดการเรียนรู้ในการฟังและอ่าน จำนวน 40 ชั่วโมง แบบทดสอบความสามารถในการฟังและอ่าน ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารนานาชาติ แบบสอบถามการใช้เทคนิคการฟังและอ่านสำหรับทำแบบทดสอบ และแบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ได้แก่ 1) ค่าเฉลี่ย 2) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3) การทดสอบค่า t-test แบบ Dependent แบบแผนการวิจัย คือ แบบหนึ่งกลุ่มสอบ ก่อนหลัง (The One-Group Pretest-Posttest Design) ผลการวิจัยพบว่า 1) หลักสูตรฯ ประกอบด้วย 12 องค์กรประกอบ 7 หน่วยการเรียนรู้ และมีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}$ =4.60, S.D. =0.51) 2) ความสามารถในการฟังและอ่านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารนานาชาติของนักเรียน หลังใช้หลักสูตรแตกต่างกับก่อนใช้หลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) การนำเทคนิคการฟังและการอ่านไปใช้ในการทำแบบทดสอบความสามารถในการฟังและอ่านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารนานาชาติของนักเรียนอยู่ในระดับมาก โดยคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.35 และ 4) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรอยู่ในระดับมากที่สุด โดยคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.59

คำสำคัญ : การพัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารนานาชาติ การจัดการเรียนรู้สำหรับการฟังและอ่าน ความสามารถในการฟังและอ่านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารนานาชาติ เทคนิคการฟังและการอ่าน ความพึงพอใจในหลักสูตร

Abstract

The objectives of this research were 1) to develop the English for International Communication Curriculum Using Listening and Reading Instruction for Senior High School Students, 2) to try out the English for International Communication Curriculum Using Listening and Reading Instruction for Senior High School Students, and 3) to evaluate the effectiveness of using the curriculum as follows : 3.1) to compare listening and reading abilities in English for International Communication before and after using the curriculum, 3.2) to study listening and reading techniques students used in taking the test after

using the curriculum, and 3.3) to study the students' curriculum satisfaction after using the curriculum. The samples were 20 students in grade 10 of Phetchaburi Rajabhat University Demonstration School, selected by using a Simple Random Sampling. The research instruments used were the 1) English for International Communication Curriculum Using Listening and Reading Instruction for Senior High School Students, a total of 40 hours., 2) pretest and posttest for an achievement on listening and reading abilities in English for International Communication, 3) questionnaire on using listening and reading techniques for taking the test, and 4) questionnaire on curriculum satisfaction. The data were analyzed by means, standard deviation and one group pretest-posttest experiment. The results revealed that 1) the curriculum consisted of 12 components and 7 units, and an efficiency of curriculum was at a very high level ($\bar{X}=4.60$ S.D. =0.51), 2) the students' listening and reading abilities in English for International Communication were significantly higher than before teaching at the .05 level, 3) the average of the students' using of listening and reading techniques were at the high level ($\bar{X}=4.35$), and 4) the average of the students' curriculum satisfactions which were at the highest level ($\bar{X}=4.59$).

Keywords : Development of an English for International Communication, Listening and Reading Instructions, Listening and Reading Abilities in English for International Communication, Listening and Reading Techniques, Satisfaction of Curriculum

บทนำ

การใช้ภาษาอังกฤษในประเทศไทย นอกจากจะมีบทบาทสำคัญในฐานะที่แจ้งของการเป็นภาษากลางสำหรับการติดต่อสื่อสารระหว่างประชากรทั่วโลกในยุคศตวรรษที่ 21 ภาษาอังกฤษยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสารผ่านทางเทคโนโลยีต่าง ๆ ทั้งในรูปแบบของการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง(Life-Long Learning) [1] โดยในด้านของการศึกษา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ระบุให้ภาษาต่างประเทศที่นักเรียนทุกคนต้องเรียน ซึ่งโรงเรียนต่าง ๆ ในประเทศไทยได้กำหนดภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศพื้นฐานที่นักเรียนต้องเรียน โดยสอดคล้องกับตามกรอบโครงสร้างเวลาเรียนในส่วนของกลุ่มสาระภาษาต่างประเทศที่กำหนดว่า นักเรียนทุกคนที่เรียนจบระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นแต่ละระดับชั้น (ป.1-3) ต้องมีจำนวนชั่วโมงเรียน 40 ชั่วโมง นักเรียนทุกคนที่เรียนจบระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายแต่ละระดับชั้น (ป.4-6) ต้องมีจำนวนชั่วโมงเรียน 80 ชั่วโมง นักเรียนทุกคนที่เรียนจบระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นแต่ละระดับชั้น (ม.1-3) ต้องมีจำนวนชั่วโมงเรียน 120 ชั่วโมง และนักเรียนทุกคนที่เรียนจบระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-6) ต้องมีจำนวนชั่วโมงเรียนรวม 240 ชั่วโมง [2] ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเมื่อศึกษาระดับสูงขึ้นภาษาอังกฤษก็ยิ่งมีความสำคัญมากยิ่งขึ้น

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ให้ความสำคัญกับภาษาอังกฤษโดยกำหนดให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ทุกคนเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐานตามเกณฑ์ที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนด อีกทั้งหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ฉบับปรับปรุงปีการศึกษา 2562 กำหนดให้รายวิชาTOEIC คือ วิชาภาษาอังกฤษเพิ่มเติมที่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-5 ทุกคนต้องเรียน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาและเสริมสร้างความสามารถทางภาษาอังกฤษของนักเรียนในระดับมาตรฐานสากล ซึ่งปัจจัยสำคัญที่ทำให้จุดมุ่งหมายสัมฤทธิ์ผล คือ หลักสูตรที่ผ่านการออกแบบและพัฒนาตามขั้นตอนอย่างมีระบบ มีประสิทธิภาพ สำหรับเสริมสร้างความสามารถทางภาษาอังกฤษของนักเรียนที่ไม่ใช่ระดับมาตรฐานขั้นพื้นฐาน แต่เป็นระดับการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารนานาชาติเทียบเท่ากับมาตรฐานสากล ผู้วิจัยจึงดำเนินการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานความต้องการจำเป็น ปัญหา แนวทางแก้ไข เพื่อสร้างและพัฒนาหลักสูตรในรายวิชาดังกล่าว เนื่องจากหลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญของการศึกษาเปรียบเสมือนเครื่องมือกำหนดทิศทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมายทางการศึกษา และส่งเสริมความเจริญงอกงามและพัฒนาผู้เรียนในทุกๆด้าน [3] อีกทั้งหลักสูตรยังมีความสำคัญอย่างยิ่งในการกำหนดกรอบแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีความรู้ทักษะ คุณลักษณะที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคม[4]

ด้วยหลักการ ความสำคัญและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงดำเนินการวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารนานาชาติด้วยการจัดการเรียนรู้ในการฟังและอ่านสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารนานาชาติ
2. เพื่อทดลองใช้หลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารนานาชาติด้วยการจัดการเรียนรู้ในการฟังและอ่านสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
3. เพื่อประเมินประสิทธิผลการใช้หลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารนานาชาติโดยมีวัตถุประสงค์ย่อยของการประเมิน ดังนี้
  - 3.1 เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการฟังและอ่านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารนานาชาติ ก่อนและหลังใช้หลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารนานาชาติ
  - 3.2 เพื่อศึกษาเทคนิคการฟังและอ่านที่นักเรียนใช้ในการทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการฟังและอ่านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารนานาชาติ หลังการใช้หลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารนานาชาติ
  - 3.3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรหลังใช้หลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารนานาชาติ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
  - 1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 2 ห้อง
  - 1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ห้อง 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 20 คน ได้มาโดยการใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย(Simple random sampling) หน่วยในการสุ่มคือ 1 ห้อง จำนวนนักเรียน 20 คน
2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย
  - 2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ หลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารนานาชาติด้วยการจัดการเรียนรู้ในการฟังและอ่าน
  - 2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่
    - 1) ความสามารถในการฟังและอ่านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารนานาชาติ
    - 2) เทคนิคการฟังและการอ่านสำหรับการทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการฟังและอ่านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารนานาชาติ
    - 3) ความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารนานาชาติ
3. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย
เนื้อหาที่นำมาใช้คือเนื้อหาทางด้านภาษาอังกฤษ ด้านคำศัพท์ ด้านเทคนิคการฟังและอ่านสำหรับทดสอบการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารนานาชาติ (TOEIC) ซึ่งปรากฏอยู่ใน 7 หน่วยการเรียนรู้ในหลักสูตรที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ที่ 1-7 แบ่งออกเป็น ส่วนของการฟังและการอ่าน ดังนั้น การจัดการเรียนรู้ในส่วนของการฟัง (หน่วยการเรียนรู้ที่ 1-4) ผู้วิจัยจัดการเรียนรู้ด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ชั้นก่อนเรียน การเตรียมความพร้อมผู้เรียนด้านเนื้อหาความรู้และภาระงานที่ผู้เรียนต้องนำไปใช้ในขั้นต่อไป 2) ชั้นระหว่างเรียน การเสริมสร้างทักษะการฟังเพื่อความเข้าใจผ่านการทำกิจกรรม 3) ชั้นหลังเรียน การถ่ายโอนความรู้ความเข้าใจจากการฟังผ่านกิจกรรม หรือการตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ของภาระงานหลังเสร็จสิ้นการฟัง การจัดการเรียนรู้ในส่วนของการอ่าน (หน่วยการเรียนรู้ที่ 5-7) ผู้วิจัยจัดการเรียนรู้ตาม 3 ขั้นตอน คือ 1) ชั้นก่อนเรียน การเสริมสร้างความสนใจรวมถึงความรู้เกี่ยวกับภาระงานและแนวทางนำไปสู่การบรรลุเป้าหมาย 2) ชั้นระหว่างเรียน การจัดการกิจกรรมที่ผู้เรียนได้ฝึกฝน และพัฒนาทักษะการอ่าน โดยการนำความรู้และเทคนิคต่างๆมาใช้ 3) ชั้นหลังเรียน การนำประสบการณ์และด้านความรู้ เทคนิคในการอ่านไปใช้และตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ของงาน
4. ระยะเวลาในการวิจัย คือ 20 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การพัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารนานาชาติ หมายถึง รูปกระบวนการวิจัยและพัฒนา ที่นำมาเป็นกรอบแนวทางสำหรับการพัฒนาหลักสูตร ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตร การออกแบบหลักสูตร การทดลองใช้หลักสูตร และ การประเมินหลักสูตร โดยหลักสูตรครอบคลุม เนื้อหา คำศัพท์ เทคนิคการฟัง และการอ่านภาษาอังกฤษที่มีความสอดคล้องกับการทดสอบการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารนานาชาติ (TOEIC)

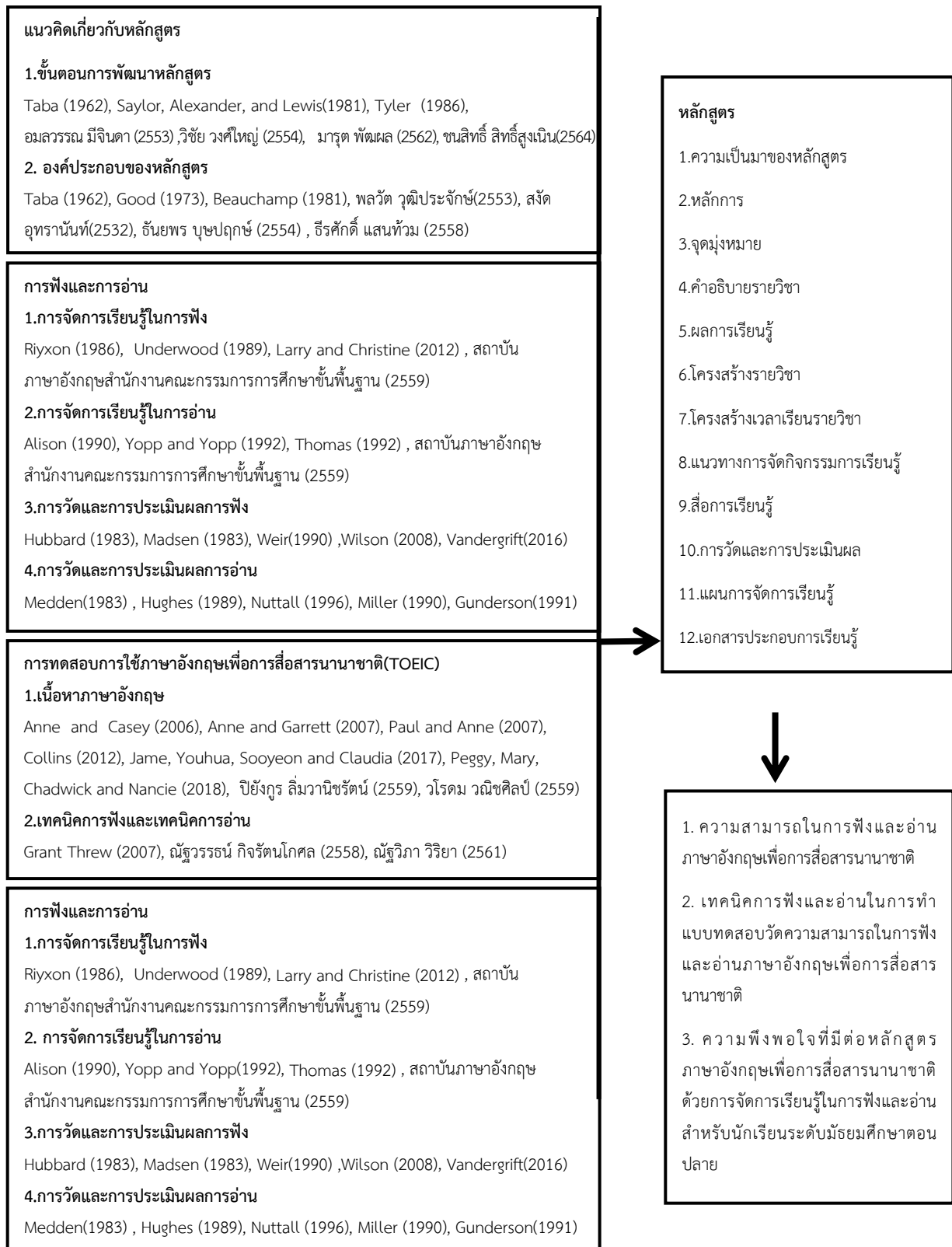
2. การจัดการเรียนรู้ในการฟังและการอ่าน หมายถึง ขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยแบ่งออกเป็น การสอนฟังและการสอนอ่าน ซึ่งการสอนฟังประกอบไปด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นก่อนการฟัง (Preparing) การเตรียมความพร้อมผู้เรียนด้านเนื้อหาความรู้ และภาระงานที่ผู้เรียนต้องนำไปใช้ในขั้นต่อไป ขั้นระหว่างการฟัง (Enrichment) การเสริมสร้างทักษะการฟังเพื่อความเข้าใจผ่านการทำกิจกรรม ขั้นหลังการฟัง (Applying) การถ่ายโอนความรู้ความเข้าใจจากการฟังผ่านกิจกรรม หรือการตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ของภาระงานหลังเสร็จสิ้นการฟัง สำหรับการสอนอ่านประกอบไปด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นก่อนการอ่าน (Preparing) การเตรียมความพร้อมผู้เรียนด้านเนื้อหาความรู้ และภาระงานที่ผู้เรียนต้องนำไปใช้ในขั้นต่อไป ขั้นระหว่างการอ่าน (Enrichment) การฝึกฝนความรู้และทักษะการอ่าน ผ่านการทำกิจกรรมที่นำไวยากรณ์ เทคนิค และคำศัพท์ รวมถึงฝึกฝนทักษะการอ่าน และขั้นหลังการอ่าน (Applying) คือ การนำประสบการณ์และด้านความรู้ เทคนิคในการอ่านไปใช้และตรวจสอบผลสัมฤทธิ์

3. ความสามารถในการฟังและอ่านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารนานาชาติ แบ่งออกเป็น ความสามารถในการฟัง หมายถึง นักเรียนในการรับข้อมูลที่ได้ยิน ผ่านกระบวนการการตีความ ประกอบกับความรู้ด้านภาษาศาสตร์ เพื่อทำความเข้าใจและถอดความเรื่องที่ได้อินแล้วปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของการฟังเพื่อความเข้าใจ และความสามารถในการอ่าน หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการถอดความผ่านตัวอักษร โดยใช้ความรู้ทางด้านภาษาศาสตร์ ประสบการณ์ เพื่อทำความเข้าใจในข้อมูลที่อ่าน ด้านไวยากรณ์ คำศัพท์ ความข้อความในบทอ่านภาษาอังกฤษในบริบทภาษาอังกฤษ TOEIC

4. เทคนิคการฟังและอ่าน หมายถึง วิธีที่เป็นแนวทางสำหรับนำไปใช้ในการฟังและการอ่านภาษาอังกฤษ TOEIC ทั้ง 7 PARTS เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการทดสอบวัดความสามารถการฟังและการอ่าน

5. ความพึงพอใจในหลักสูตร หมายถึง การยอมรับ การเห็นชอบ ความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรฯ โดยวัดจากคะแนนจากแบบวัดความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตรฯในรูปแบบวัดประมาณค่า 5 ระดับ ตั้งแต่ระดับความพึงพอใจมากที่สุดถึงระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านกิจกรรมการจัดการเรียนการสอน ด้านการประเมินผล และด้านประโยชน์ที่ได้รับ

กรอบแนวคิดการวิจัย

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบหนึ่งกลุ่มสอบก่อนหลัง (The One-Group Pretest-Posttest Design)

ตารางที่ 1 แบบแผนการทดลองแบบ One-Group Pretest-Posttest Design

ทดสอบก่อนการทดลอง	ดำเนินการทดลอง	ทดสอบหลังการทดลอง
T1	X	T2

T1 แทนการทดสอบก่อนการทดลอง

X แทนหลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารนานาชาติด้วยการจัดการเรียนรู้ในการฟังและอ่านสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

T2 แทนการทดสอบหลังการทดลอง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. หลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารนานาชาติด้วยการจัดการเรียนรู้ในการฟังและอ่าน
2. แบบทดสอบความสามารถในการฟังและอ่านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารนานาชาติ
3. แบบสอบถามการใช้เทคนิคการฟังและอ่านสำหรับทำแบบทดสอบ
4. แบบสอบถามความพึงพอใจในหลักสูตร

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. หลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารนานาชาติด้วยการจัดการเรียนรู้ในการฟังและอ่านสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

1.1 ศึกษาและวิเคราะห์ ข้อมูลจาก เอกสารตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ฉบับปรับปรุงปี 2562 การพัฒนาหลักสูตร การฟังและการอ่านภาษาอังกฤษ การจัดการเรียนรู้ในการฟังและการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร การทดสอบการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารนานาชาติ (TOEIC) และสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง

1.2 นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบวิเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมาประกอบการสร้างเอกสารคำอธิบายหลักสูตรฯ ประกอบด้วย ความเป็นมาของหลักสูตร หลักการ จุดมุ่งหมาย คำอธิบายรายวิชา ผลการเรียนรู้ โครงสร้างรายวิชา โครงสร้างเวลาเรียนรายวิชา แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล เกณฑ์การวัดและการประเมินผล แผนการจัดการเรียนรู้ และเอกสารประกอบการจัดการเรียนรู้ 7 หน่วย ได้แก่ PICTURE DESCRIPTIONS, QUESTIONS AND RESPONSES, SHORT CONVERSATIONS, SHORT TALKS, INCOMPLETE SENTENCES, INCOMPLETE TEXTS, READING COMPREHENSION

1.3 นำเอกสารคำอธิบายหลักสูตรที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปตรวจสอบคุณภาพและความเหมาะสมของหลักสูตร ด้วยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยผู้เชี่ยวชาญ 7 คน

1.4 ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ หลังจากนั้นแล้วจึงให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 7 คน ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของการนำหลักสูตรไปใช้ด้วยมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ในแบบประเมินคุณภาพหลักสูตร พบว่า หลักสูตรมีค่าคุณภาพเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.60 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานรวมเท่ากับ 0.51 สรุปได้ว่า หลักสูตรมีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก

2. แบบทดสอบความสามารถในการฟังและอ่านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารนานาชาติ

2.1 ศึกษาหลักการ แนวคิด วิธีการสร้างแบบทดสอบความสามารถในการฟังและอ่านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารนานาชาติ (TOEIC) จากตำรา งานวิจัย การประเมินผลการเรียนรู้ด้านความรู้และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

2.2 วิเคราะห์เนื้อหา และจุดประสงค์การเรียนรู้ ตามวัตถุประสงค์หลักสูตรและกรอบแนวคิด

2.3 สร้างแบบทดสอบความสามารถในการฟังและอ่านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารนานาชาติ (TOEIC) สำหรับใช้ก่อนและหลังการทดลอง โดยนำข้อมูลจากผลการวิเคราะห์ในขั้นตอนที่ 1 มากำหนดเป็นวัตถุประสงค์ของแบบทดสอบ แบ่งเป็น Listening Section (Part 1-4) จำนวน 43 ข้อ และ Reading Section (Part 5-7) จำนวน 51 ข้อ ข้อสอบที่สร้างขึ้นทั้งหมดเป็นแบบข้อสอบปรนัยจำนวน 94 ข้อ โดยข้อสอบใน Part 1,3,4,5,6,7 เป็นข้อสอบแบบ 4 ตัวเลือก และ ใน Part 2 เป็นข้อสอบแบบ 3 ตัวเลือก โดยแต่ละข้อมีคำตอบที่ถูกต้องเพียง 1 ข้อ

2.4 นำแบบทดสอบไปตรวจสอบเพื่อยืนยันความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency : IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน พิจารณาความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์กับข้อสอบ พบว่าค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1 โดยทุกประเด็นมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1 แสดงว่าข้อสอบข้อนี้มีความสอดคล้องสามารถนำไปใช้ได้ [7] แล้วจึงนำไปรวบรวมไว้ในแบบทดสอบ

2.5 นำแบบทดสอบทั้งหมดไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อหาคุณภาพของข้อสอบรายข้อ

2.6 นำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ความยากง่าย (p) และ ค่าอำนาจจำแนก (R) ของข้อสอบแต่ละข้อ เลือกข้อที่มีค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกใกล้เคียงกัน โดยใช้เกณฑ์ในการพิจารณาค่าความยากง่ายระหว่าง 0.20 - 0.80 และค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20-1.00 พบว่า ข้อสอบจำนวน 94 จากจำนวนข้อสอบทั้งหมด 123 ข้อ ซึ่งมีค่าความยากง่าย อยู่ในช่วง 0.29 – 0.71 และค่าอำนาจจำแนกอยู่ในช่วง 0.29 – 0.86 ตามเกณฑ์ดังกล่าว

2.7 นำแบบทดสอบปรนัยที่หาค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกแล้วมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำผลการทดลองใช้มาหาค่าความคงตัวของแบบทดสอบ พบว่า ค่าความเชื่อมั่นที่ได้เท่ากับ 0.97 ซึ่งเป็นค่าความเชื่อมั่นที่ดีและสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

2.8 นำแบบทดสอบที่หาค่าความเชื่อมั่นแล้วจำนวน 94 ข้อ โดยแยกเป็น Listening Section จำนวน 43 ข้อ และ Reading Section จำนวน 51 ข้อ ไปทดสอบวัดผลการเรียนก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตรฯ

3. แบบสอบถามเทคนิคการฟังและการอ่าน มีขั้นตอนการสร้างและพัฒนาดังนี้

3.1 ศึกษาแนวคิด หลักการ วิธีการสร้างแบบสอบถาม และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

3.2 นำข้อมูลด้านเทคนิคการฟังและเทคนิคการอ่านเพื่อกำหนดหัวข้อคำถามในแบบสอบถามการใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการทำแบบทดสอบ จำนวน 10 เทคนิค ได้แก่ 1) การดูรูปภาพแล้วตั้งใจความหลักของภาพ 2) การใช้ตัวลงเกี่ยวกับคำที่มีเสียงคล้ายกัน และคำศัพท์ที่สามารถพบในรูปภาพแต่สื่อความหมายไม่ตรงกับรูปภาพ 3) การตอบคำถามประโยคคำถามทั้ง 2 แบบโดยใช้คำสำคัญจากคำแรกของประโยคคำถามหรือข้อความ 4) การอ่านคำถามเพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับเรื่องที่จะฟัง รวมถึงเป้าหมายในการฟัง 5) การ Skim ข้อคำถามเพื่อรับข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับเรื่องที่จะฟัง รวมถึงตั้งเป้าหมายในการฟังและหาคำตอบ 6) การวิเคราะห์โครงสร้างประโยคเพื่อคำหรือวลีมาเติมเต็มประโยคได้อย่างถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ตามบริบทของประโยค 7) การเลือกคำศัพท์ที่ถูกต้องในด้านความหมายหรือโครงสร้างคำในบริบทของประโยค 8) การวิเคราะห์องค์ประกอบของบทอ่านและประโยคในบทอ่านเพื่อเติมข้อมูลที่ขาดหายไปด้วยความรู้ด้านไวยากรณ์หรือคำศัพท์ 9) การใช้คำสำคัญในคำถามเพื่อตั้งเป้าหมายในการอ่าน การค้นหาคำตอบ และการจัดลำดับการตอบ 10) วิเคราะห์องค์ประกอบของบทอ่านและความสัมพันธ์ของบทอ่านแต่ละบทอ่านเพื่อค้นหาคำตอบ โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนในแบบสอบถามเทคนิคการฟังและอ่านด้วยมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

3.3 นำแบบสอบถามการใช้เทคนิคการฟังและเทคนิคการอ่าน เสนออาจารย์ที่ปรึกษาแล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและตรวจสอบความเป็นปรนัยของข้อคำถาม และวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง

3.4 นำคะแนนการประเมินความสอดคล้องที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ผลการพิจารณาพบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องเฉลี่ยรวมเท่ากับ 0.98 โดยที่ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 0.80-1.00 แสดงว่า สามารถนำไปใช้ได้ ผู้วิจัยจึงนำทุกหัวข้อไปใช้เป็นแบบสอบถามการใช้เทคนิคการฟังและเทคนิคการอ่านสำหรับการทำแบบทดสอบความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารนานาชาติ

4. แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตร มีขั้นตอนการสร้างและพัฒนา ดังนี้

4.1 ศึกษาแนวคิด หลักการ วิธีการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรฯ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

4.2 กำหนดโครงสร้างแบบสอบถามและเขียนข้อคำถาม แล้วสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตรฯ จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านปัจจัยตัวป้อน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านประโยชน์ที่ได้รับ ประกอบด้วย 13 คำถาม เช่น เนื้อหาในหลักสูตร การฝึกฝนทักษะการฟังและอ่านในบริบทภาษาอังกฤษ TOEIC การนำความรู้และทักษะไปประยุกต์ใช้ในการสอบหรือบริบทอื่น เป็นต้น โดยให้นักเรียนให้คะแนนความพึงพอใจด้วยมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

4.3 นำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรฯ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความเป็นปรนัยและความครอบคลุมของข้อคำถามแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

4.4 นำแบบสอบถามความพึงพอใจให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ตรวจสอบพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยประเมินความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ของเครื่องมือกับข้อคำถามในแบบสอบถามความพึงพอใจ ผลการประเมิน พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องเฉลี่ยรวมเท่ากับ 0.89 โดยข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ในช่วง 0.60-1.00 ทุกข้อ แสดงว่า สามารถนำไปใช้ได้ ผู้วิจัยจึงนำไปใช้เป็นข้อคำถามจำนวน 13 ข้อไปใช้ในแบบสอบถามความพึงพอใจ

การดำเนินการทดลองในการวิจัย

การทดลองใช้หลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารนานาชาติได้ดำเนินการ 3 ขั้นตอน คือ 1) การเตรียมการก่อนการทดลองใช้หลักสูตรกับกลุ่มเป้าหมาย 2) การดำเนินการทดลองใช้หลักสูตรกับกลุ่มเป้าหมาย และ 3) การประเมินประสิทธิผลการใช้หลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย การทดสอบความสามารถในการฟังและอ่าน ก่อนและหลังใช้หลักสูตร การประเมินเทคนิคในการฟังและอ่าน และความพึงพอใจหลังใช้หลักสูตร ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 การเตรียมการก่อนการทดลองใช้หลักสูตร

สัปดาห์ที่ 1 ผู้วิจัยชี้แจงข้อปฏิบัติในการเรียนการสอนกับนักเรียนและทดสอบความสามารถในการฟังและอ่านภาษาอังกฤษด้วยแบบทดสอบความสามารถในการฟังและอ่านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารนานาชาติ

ขั้นที่ 2 การดำเนินการทดลองใช้หลักสูตรกับกลุ่มเป้าหมาย

ขั้นที่ 3 การดำเนินการทดลองหลังใช้หลักสูตรกับกลุ่มเป้าหมาย

สัปดาห์ที่ 20 ผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบทดสอบความสามารถทางภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารนานาชาติ แบบสอบถามการใช้เทคนิคการฟังและอ่านในการทำแบบทดสอบ และแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตร

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. การประเมินผลค่าคุณภาพหลักสูตร มีเกณฑ์การแปลความหมายตามช่วงคะแนนเฉลี่ย คือ 1) 4.50 – 5.00 หมายถึง หลักสูตรมีคุณภาพดีมาก 2) 3.50 – 4.49 หมายถึง หลักสูตรมีคุณภาพดี 3) 2.50 – 3.49 หมายถึง หลักสูตรมีคุณภาพปานกลาง 4) 1.50 – 2.49 หมายถึง หลักสูตรมีคุณภาพพอใช้ และ 5) 1.00 – 1.49 หมายถึง หลักสูตรต้องปรับปรุง

2. การประเมินผลค่าการนำเทคนิคการฟังและอ่านไปใช้ในการทำแบบทดสอบ มีเกณฑ์การแปลความหมายตามช่วงคะแนนเฉลี่ย คือ 1) 4.50 – 5.00 หมายถึง การนำเทคนิคไปใช้อยู่ในระดับมากที่สุด 2) 3.50 – 4.49 หมายถึง การนำเทคนิคไปใช้อยู่ในระดับมาก 3) 2.50 – 3.49 หมายถึง การนำเทคนิคไปใช้อยู่ในระดับปานกลาง 4) 1.50 – 2.49 หมายถึง การนำเทคนิคไปใช้อยู่ในระดับน้อย และ 5) 1.00 – 1.49 หมายถึง การนำเทคนิคไปใช้อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. การประเมินผลค่าความพึงพอใจในหลักสูตร มีเกณฑ์การแปลความหมายตามช่วงคะแนนเฉลี่ย คือ 1) 4.50 – 5.00 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด 2) 3.50 – 4.49 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก 3) 2.50 – 3.49 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง 4) 1.50 – 2.49 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย และ 5) 1.00 – 1.49 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารนานาชาติฯ โดยหลักสูตรที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นประกอบด้วย 12 องค์ประกอบ ได้แก่ ความเป็นมาของหลักสูตร หลักการ จุดมุ่งหมาย คำอธิบายรายวิชา ผลการเรียนรู้ โครงสร้างรายวิชา โครงสร้างเวลาเรียนรายวิชา แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและการประเมินผล แผนการจัดการเรียนรู้ และ เอกสารประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ มี 7 หน่วยการเรียนรู้ คือ PICTURE DESCRIPTION, QUESTIONS AND RESPONSES, SHORT TALKS, SHORT CONVERSATIONS, INCOMPLET SENTENCES, INCOMPLETE TEXTS, READING COMPREHENSION และมีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}$ =4.60, S.D. =0.51)

2. ผลการนำหลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารนานาชาติฯ ไปทดลองใช้ โดยผู้วิจัยดำเนินการใช้หลักสูตรกลุ่มตัวอย่าง คือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 รวม สัปดาห์ที่ 1-20 ในรายวิชา TOEIC (ภาษาอังกฤษเพิ่มเติม) ซึ่งผู้วิจัยได้รับหน้าที่ให้สอนรายวิชานี้

3. ผลการประเมินประสิทธิผลการใช้หลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารนานาชาติฯ สรุปได้ว่า

3.1 ผลการประเมินทักษะการฟังและทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารนานาชาติของนักเรียนก่อนและหลังใช้หลักสูตร

ตารางที่ 2 ตารางเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความสามารถการฟังและอ่านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารนานาชาติของนักเรียนก่อนและหลังใช้หลักสูตร

การใช้หลักสูตร	จำนวนนักเรียน (n)	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	sig
ส่วนที่ 1 : การฟัง (PART 1,2,3,4)						
ก่อนใช้หลักสูตร			22.60	5.48		
หลังการใช้หลักสูตร	20	43	32.80	5.56	12.21	.05
ส่วนที่ 2 :การอ่าน (PART 5,6,7)						
ก่อนใช้หลักสูตร			29.20	4.73		
หลังใช้หลักสูตร	20	51	43.60	2.33	15.21	.05

จากตารางที่ 2 พบว่า คะแนนเฉลี่ยทักษะการฟังและการอ่านของนักเรียนก่อนการทดลองใช้หลักสูตรและหลังการทดลองใช้หลักสูตร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนเฉลี่ยทักษะการฟังหลังการทดลองใช้หลักสูตร ($\bar{X}$ =32.80, S.D. = 5.56) สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยผลการเรียนรู้ก่อนการทดลองใช้หลักสูตร ($\bar{X}$ =22.60, S.D.=5.48) และ คะแนนเฉลี่ยทักษะการอ่านหลังการทดลองใช้หลักสูตร ($\bar{X}$ =43.6, S.D.=4.44) สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยผลการเรียนรู้ก่อนการทดลองใช้หลักสูตร

3.2 เทคนิคการฟังและการอ่านที่นักเรียนนำไปใช้ในการทำแบบทดสอบความสามารถในการฟังและอ่านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารนานาชาติของนักเรียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.35, S.D.= 0.65) โดยการนำเทคนิคการฟังไปใช้ทั้ง 5 เทคนิคอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด เรียงตามลำดับดังนี้ การดูรูปภาพแล้วดึงใจความหลักของภาพ การใช้ตัวลวงเกี่ยวกับคำที่มีเสียงคล้ายกันและคำศัพท์ที่สามารถพบในรูปภาพแต่สื่อความหมายไม่ตรงรูปภาพ การ Skim ข้อคำถามเพื่อได้รับข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับเรื่องที่จะฟัง รวมถึงตั้งเป้าหมายในการฟังและหาคำตอบ การอ่านคำถามเพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับเรื่องที่จะฟังรวมถึงเป้าหมายในการฟังและการตอบคำถามประโยคคำถามทั้ง 2 แบบ โดยใช้คำสำคัญจากคำแรกของประโยคคำถามหรือข้อความ ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ยรวมการนำเทคนิคการฟังไปใช้เท่ากับ 4.30 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.68 และ โดยการนำเทคนิคการอ่านไปใช้ทั้ง 5 เทคนิคอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด เรียงตามลำดับดังนี้ การวิเคราะห์โครงสร้างประโยคเพื่อหาคำหรือวลีเพิ่มเติมเติมประโยคได้อย่างถูกต้องตาม

หลักไวยากรณ์ตามบริบทของประโยค การเลือกคำศัพท์ที่ถูกต้องในด้านความหมายหรือโครงสร้างคำในบริบทของประโยค การใช้คำสำคัญในคำถามเพื่อตั้งเป้าหมายในการอ่าน การค้นหาคำตอบ และการจัดลำดับการตอบ การวิเคราะห์ห้องประกอบของบทอ่านและประโยคในบทอ่านเพื่อเติมข้อมูลที่ขาดหายไปด้วยความรู้ด้านไวยากรณ์หรือคำศัพท์ และการวิเคราะห์ห้องประกอบของบทอ่านและความสัมพันธ์ของบทอ่านแต่ละบทอ่านเพื่อค้นหาคำตอบ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยรวมการนำเทคนิคการอ่านไปใช้เท่ากับ 4.41 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.63

3.3 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารนานาชาติอยู่ในระดับมากที่สุด โดยคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.59 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.51

อภิปรายผล

1. ผลการพัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารนานาชาติ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นประกอบด้วย 12 องค์ประกอบที่สำคัญและปรากฏในหลักสูตรที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น เนื่องจากองค์ประกอบดังกล่าวได้ผ่านการประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญหลัก ผู้วิจัยดำเนินการศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์เกี่ยวกับองค์ประกอบของหลักสูตรของ Tabata, Good, Beauchamp, สัจจ อูทรานันท์, อีร์ศักดิ์ แสนท้วม, ชนสิทธิ์ สิทธิสูงเนิน [6-11] โดยค่าคุณภาพของหลักสูตรอยู่ในระดับดีมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าหลักสูตรได้ดำเนินการตามขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร 4 ขั้นตอน ได้แก่ การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน การออกแบบพัฒนาหลักสูตร การทดลองใช้หลักสูตร การประเมินคุณภาพหลักสูตร ซึ่งเป็นกระบวนการสร้างและพัฒนาหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพที่ส่งผลให้หลักสูตรที่ออกแบบและพัฒนาขึ้นมีคุณภาพ [12-13]

2. ความสามารถในการฟังและอ่านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารนานาชาติของนักเรียน หลังใช้หลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารนานาชาติด้วยการจัดการเรียนรู้ในการฟังและอ่านสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สูงกว่าก่อนใช้หลักสูตร โดยคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการฟังหลังใช้หลักสูตร ($\bar{X}$ =32.80, S.D.=5.56) สูงกว่าก่อนใช้หลักสูตร ($\bar{X}$ =22.60, S.D.=5.48) และ คะแนนเฉลี่ยความสามารถในการอ่านหลังใช้หลักสูตร ($\bar{X}$ =43.60, S.D.=2.33) สูงกว่าก่อนใช้หลักสูตร ($\bar{X}$ =29.20, S.D.=4.73) เนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านกระบวนการพัฒนาอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนของผู้เรียนได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทศนีย์ ธนาพร [14] และกฤษณ์ วิทวัสสำราญกุล [15] ที่ได้พัฒนาการจัดการเรียนรู้ แล้วนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษกับผู้เรียน ผลการวิจัยพบว่าผู้เรียนมีผลคะแนนจากการประเมินความสามารถทางการใช้ภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนเนื่องการนำกระบวนการสอนที่ผ่านการออกแบบและพัฒนาไปจัดการเรียนรู้ สำหรับการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการฟังและอ่านของนักเรียน ผู้วิจัยใช้ 2 แนวทาง กล่าวคือ แนวทางที่ 1 แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการฟัง สอดคล้องกับหลักการ แนวคิดของ Rixson [16], Underwood [17], Larry and Christine [18] และ สถาบันภาษาอังกฤษ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน[19] ซึ่งผู้วิจัยนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับหน่วยการเรียนรู้ที่ 1,2,3,4 ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นก่อนเรียน การเตรียมความพร้อมผู้เรียนด้านเนื้อหาความรู้และภาระงานที่ผู้เรียนต้องนำไปใช้ในขั้นต่อไป 2) ขั้นระหว่างเรียน การเสริมสร้างทักษะการฟังเพื่อความเข้าใจผ่านการทำ 3) ขั้นหลังเรียน การถ่ายโอนความรู้ความเข้าใจจากการฟังผ่านกิจกรรม หรือการตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ของภาระงานหลังเสร็จสิ้นการฟัง แนวทางที่ 2 แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่าน สอดคล้องกับหลักการ แนวคิดของ Alison Devis [20], Thomas [21], Yopp and Yopp [22], และ สถาบันภาษาอังกฤษ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน[19] โดยผู้วิจัยนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับหน่วยการเรียนรู้ที่ 5,6,7 ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นก่อนเรียน การเสริมสร้างความสนใจรวมถึงความรู้เกี่ยวกับภาระงานและแนวทางนำไปสู่การบรรลุเป้าหมาย 2) ขั้นระหว่างเรียน การจัดกิจกรรมที่ผู้เรียนได้ฝึกฝน และพัฒนาทักษะการอ่าน 3) ขั้นหลังเรียนการนำเสนอประสบการณ์และด้านความรู้ เทคนิคในการอ่านไปใช้และตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ของงาน

3. ผลการนำเทคนิคการฟัง ได้แก่ การดูรูปภาพแล้วตั้งใจความหลักของภาพ การใช้ตัวลงเกี่ยวกับคำที่มีเสียงคล้ายกันและคำศัพท์ที่สามารถพบในรูปภาพแต่สื่อความหมายไม่ตรงกับรูปภาพ การตอบคำถาม ประโยคคำถามทั้ง 2 แบบ โดยใช้คำสำคัญจากคำแรกของประโยคคำถามหรือข้อความ การอ่านคำถามเพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับเรื่องที่จะฟัง รวมถึงเป้าหมายในการฟัง และ

การ Skim ข้อคำถามเพื่อได้รับข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับเรื่องที่จะฟัง รวมถึงตั้งเป้าหมายในการฟังและหาคำตอบและการนำเทคนิคการอ่าน ได้แก่ การวิเคราะห์โครงสร้างประโยคเพื่อคำหรือวลีมาเติมเต็มประโยคได้อย่างถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ตามบริบทของประโยค การเลือกคำศัพท์ที่ถูกต้องในด้านความหมายหรือโครงสร้างคำในบริบทของประโยค การวิเคราะห์องค์ประกอบของบทอ่านและประโยคในบทอ่านเพื่อเติมข้อมูลที่ขาดหายไปด้วยความรู้ด้านไวยากรณ์หรือคำศัพท์ การใช้คำสำคัญในคำถามเพื่อตั้งเป้าหมายในการอ่าน การค้นหาคำตอบ และการจัดลำดับการตอบ และการวิเคราะห์องค์ประกอบของบทอ่านและความสัมพันธ์ของบทอ่านแต่ละบทอ่านเพื่อค้นหาคำตอบ ไปใช้ในการทำแบบทดสอบความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารนานาชาติของนักเรียน พบว่ามีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.35$, S.D.=0.65) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเทคนิคการฟังและอ่านที่นำมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของเนื้อหาในหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นเป็นเทคนิคที่จำเป็นสำคัญสำหรับการทดสอบ TOEIC สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับเทคนิคการฟังและอ่านของ Grant Threw [23], ญัฐวรรณ กิจรัตนโกศล[24], ญัฐวิภา วิริยา [25] ประกอบกับหลักสูตรมีกระบวนการสร้างและพัฒนาองค์ประกอบด้านการจัดการเรียนรู้ โดยรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นระบบแบบแผน มีแนวคิดสนับสนุน เปรียบได้กับแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้สอนและเครื่องมือสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนเกิดประสิทธิผลตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร [26-27] นอกจากนี้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในการฟังและอ่านเริ่มตั้งแต่การเตรียมความพร้อมโดยการสอนความรู้ด้านเกี่ยวกับเทคนิคการฟัง การอ่าน การฝึกฝนและประยุกต์ใช้เทคนิคในการทำแบบทดสอบจริงจนเกิดทักษะเนื่องจากการพัฒนาทักษะด้านการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้เรียน ผู้สอนจำเป็นต้องใช้การสอนกิจกรรมการเรียนรู้ที่ไม่เพียงแต่ให้ผู้เรียนมีความรู้ด้านการใช้ภาษา (Use) ผู้เรียนต้องสามารถใช้ภาษา (Usage) อย่างคล่องแคล่ว (Fluency) และความถูกต้อง (Accuracy) โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จำเป็นต้องนำเทคนิคการฟังและเทคนิคการอ่านสำหรับ ไปใช้เพื่อเสริมสร้างความรู้ด้านเทคนิคและส่งเสริมการนำไปใช้ของผู้เรียน [28] 3.3 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรฯ มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.62$, S.D.=0.49) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากปัจจัยด้านนักเรียนที่เห็นประโยชน์จากสิ่งที่ได้เรียน ฝึกฝน จนส่งผลให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการเรียน ซึ่งสามารถประเมินได้จากผลคะแนนสอบนักเรียนมีผลคะแนนสอบหลังใช้หลักสูตรสูงขึ้นกว่าก่อนใช้หลักสูตร[29-30] ประกอบกับขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรที่สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงได้และพัฒนาสัมฤทธิ์ผลการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากในขั้นการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน โดยการสังเคราะห์ข้อมูลเอกสาร ด้านเนื้อหาและเทคนิคการฟังและการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อการทดสอบการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารนานาชาติ (TOEIC) ด้านการฟังและอ่านภาษาอังกฤษ ด้านกลวิธีการจัดการเรียนรู้ในการฟังและอ่าน ด้านหลักสูตรหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 รวมไปถึงหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ฉบับปรับปรุงปีการศึกษา 2562 ส่งผลให้หลักสูตรนี้พัฒนาจากพื้นฐานของความต้องการจำเป็นที่นักเรียนต้องเรียนวิชา TOEIC (ภาษาอังกฤษเพิ่มเติม) รวมถึงปัญหา แนวทางแก้ไข ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาหลักสูตรฯ ประกอบด้วย 12 องค์ประกอบ โดยมีค่าคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}=4.60$, S.D.=0.51)
2. ผลการทดลองใช้หลักสูตรฯ โดยผู้วิจัยดำเนินการใช้หลักสูตรกับกลุ่มตัวอย่าง คือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 รวม 20 สัปดาห์ จำนวน 20 คน ประกอบด้วย 7 หน่วยการเรียนรู้ โดยใช้การจัดการเรียนรู้ในการฟังสำหรับ PART1-4 ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนหลัก คือ การเตรียมความพร้อมผู้เรียนด้านเนื้อหาความรู้และภาระงานที่ผู้เรียนต้องนำไปใช้ในขั้นการเสริมสร้างทักษะการฟังเพื่อความเข้าใจผ่านการทำกิจกรรม และการถ่ายโอนความรู้ความเข้าใจจากการฟังผ่านกิจกรรม หรือการตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ของภาระงานหลังเสร็จสิ้นการฟัง การจัดการเรียนรู้ในการอ่านสำหรับ PART 5-7 ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนหลัก คือ การเสริมสร้างความสนใจรวมถึงความรู้เกี่ยวกับภาระงานและแนวทางนำไปสู่การบรรลุเป้าหมาย การจัดกิจกรรมที่ผู้เรียนได้ฝึกฝน และพัฒนาทักษะการอ่าน โดยการนำความรู้และเทคนิคต่างๆมาใช้ และการนำประสบการณ์และด้านความรู้ เทคนิคในการอ่านไปใช้และตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ของงาน

3. ผลการประเมินประสิทธิผลการใช้หลักสูตรฯ สรุปได้ว่า

3.1 ความสามารถในการฟังและอ่านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารนานาชาติของนักเรียน หลังใช้หลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารนานาชาติด้วยการจัดการเรียนรู้ในการฟังและอ่านสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สูงกว่าก่อนใช้หลักสูตร โดยคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการฟังหลังใช้หลักสูตร ($\bar{X}$ =32.80, S.D.=5.56) สูงกว่าก่อนใช้หลักสูตร ($\bar{X}$ =22.60, S.D.=5.58) และ คะแนนเฉลี่ยความสามารถในการอ่านหลังใช้หลักสูตร ($\bar{X}$ =43.60, S.D.=2.33) สูงกว่าก่อนใช้หลักสูตร ($\bar{X}$ =29.20, S.D.=4.73)]

3.2 เทคนิคการฟังและการอ่านที่นักเรียนนำไปใช้ในการทำแบบทดสอบอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.35, S.D.=0.65)

3.3 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรฯอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.59, S.D.=0.51)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการเรียนการสอน

1.1 จัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความสามารถในการทำแบบทดสอบการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารนานาชาติ (TOEIC) ด้วยหน่วยการเรียนรู้ทั้ง 7 หน่วยการเรียนรู้ ซึ่งแบ่งออกตามรูปแบบของแบบทดสอบได้ 2 ส่วนคือ LISTENING SECTION และ READING SECTION

1.2 นำแนวทางการเรียนรู้ในการฟังและการอ่านภาษาอังกฤษไปใช้ เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาความสามารถและเทคนิคการฟังและอ่านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารนานาชาติ (TOEIC)

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สร้างและพัฒนาหน่วยการเรียนรู้สำหรับภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารนานาชาติ (TOEIC) ตามอีกรูปแบบของแบบทดสอบ ซึ่งแบ่งออกเป็น SPEAKING SECTION และ WRITING SECTION

เอกสารอ้างอิง

- [1] อรรถนิดา ทวานคง. การศึกษาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ PICTURE WORD INDUCTIVE MODEL ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร; 2563.
- [2] กระทรวงศึกษาธิการ. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551: สารการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ. กรุงเทพฯ: ชุมชนการเกษตรแห่งประเทศไทย; 2551.
- [3] นพเก้า ณ พัทลุง. การจัดทำหลักสูตรที่สอดคล้องกับท้องถิ่น. พิมพ์ครั้งที่1. สงขลา: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ; 2551.
- [4] ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. การพัฒนาหลักสูตร ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่1. กรุงเทพมหานคร: วีพริ้นท์; 2556.
- [5] มาเรียม นิลพันธุ์. วิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่1. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร; 2555.
- [6] Taba, H. Curriculum Development. Theory and Practice. 1st ed. New York: Harcourt Brace&World; 1962.
- [7] Good, Carter V. Dictionary of education / prepared under the auspices of Phi Delta Kappa. 1st ed. New York: McMillan; 1973.
- [8] Beauchamp, George A. Curriculum Theory, 3rd ed. Illinois: The Kagg Press; 1981.
- [9] สัจจ อูหรานันท์. พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร. พิมพ์ครั้งที่1. กรุงเทพมหานคร: มิตรสยาม; 2532.
- [10] อีร์ศักดิ์ แสนท้วม. การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่องระบอบาชักรพระสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนในสังกัด กรุงเทพมหานคร[วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร; 2558.
- [11] ขนสิทธิ์ สิทธิสูงเนิน. การพัฒนาหลักสูตร. พิมพ์ครั้งที่1. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร; 2564.
- [12] พลวัต วุฒิจักร. การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาจิตปัญญาศึกษา สำหรับนักศึกษาครู เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะบัณฑิตครูที่พึงประสงค์ [วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต]. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร; 2553.
- [13] ธันยพร บุษปฤกษ์. การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างความสามารถในการสร้างสัมพันธ์ภาวะระหว่างบุคคลสำหรับนักศึกษาวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล [วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต]. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร; 2554.
- [14] ทศนีย์ ธนาพร. การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมภาษาอังกฤษเพื่อการโรงแรมโดยใช้รูปแบบการสอนแบบเน้นภาระงาน [วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต]. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร; 2554.

- [15] กฤษณ์ วิทวัสสำราญกุล. การเพิ่มคะแนนการทดสอบการฟัง TOEIC โดยการฟังแบบจับคำสำคัญ.การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6. [อินเทอร์เน็ต]. 2561[เข้าถึงเมื่อ 2 ธันวาคม 2562]. เข้าถึงได้จาก: https://www.st/stou.ac.th/thai/grad_stdy/Master, 2561.
- [16] Rixon Shelagh. Developing listening skill. 1st ed. London: Macmillan; 1986.
- [17] Underwood, M. Teaching listening. 1st ed. London: Addison-Wesley Longman; 1989
- [18] Larry and Christine. (2012). Teaching and Learning Second Language Listening. 1st ed. New York: Routledge; 2012.
- [19] สถาบันภาษาอังกฤษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. คู่มือการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษแนวใหม่ตามกรอบมาตรฐานความสามารถทางภาษาอังกฤษที่เป็นสากลระดับชั้นมัธยมศึกษา. [อินเทอร์เน็ต]. 2559 [เข้าถึงเมื่อ 5 มีนาคม 2562]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.english.obec.go.th, 2559>.
- [20] Alison Devis. Teaching Reading Comprehension. 1st ed. New York: Eleanor Curtain; 1990.
- [21] Thomas G. Creating Reading Instruction For All Children. 1st ed. Massachusetts: Allyn and Bacon; 1992.
- [22] Yopp, Ruth, and Yopp Hallie. Literature Based Reading Activities. 1st ed. California: California Inc; 1992.
- [23] Grant Trew. Tactics for TOEIC Listening and Reading Test. 1st ed. New York: Oxford University Press; 2018.
- [24] ณัฐวรรณ กิจรัตน์โกศล. TOEIC PRACTICE EXAMS. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เอ็มไอเอส; 2558.
- [25] ณัฐวิภา วิริยา. UPDATE! แนวข้อสอบ TOEIC + เทคนิค การทำข้อสอบ New TOEIC. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: บริษัท เอ็กซ์เปอร์เน็ท จำกัด; 2561.
- [26] ทิศนา ขมมณี. ศาสตร์และการสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 21. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2560.
- [27] Joyce and Weil . Model of Teaching. 9th ed. New York: Pearson Publishing; 2015.
- [28] Richard Hogg and David Denison. A History of the English Language. 1st ed. New York: Cambridge University Press; 2008.
- [29] บุญชัย คงศักดิ์ตระกูล. การสอนฟังภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีการสอนแบบเน้นสื่อสารเพื่อยกระดับความสามารถในการทำข้อสอบ TOEIC ด้านการฟัง สำหรับนักศึกษาวิศวกรรมศาสตร์ ชั้นปีที่ 1. [ดุขุฎีนิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร : สถาบันเทคโนโลยีไทยญี่ปุ่น; 2561.
- [30] อารีย์ ปริตกุล. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนทักษะการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ ตามหลักการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารและการเรียนรู้ โดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ [วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต]. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร; 2554.

การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนสู่ความสำเร็จ กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์ จากธรรมชาติบ้านพุดอน ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

Development of Community Enterprises to Success A Case Study of Ban Phu Bon Natural Products Community Enterprise, Kaeng Krachan Subdistrict, Kaeng Krachan District, Phetchaburi Province.

ณัฐนันท์ ศูนย์จันดา

Nuttanan Soonjanda

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี 76000

Faculty of Science and Technology, Phetchaburi Rajabhat University, Phetchaburi 76000

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: puwanai_47@hotmail.com

Received: 23 February 2022, Revised: 24 May 2022, Accepted: 29 July 2022

บทคัดย่อ

การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนหรือวิสาหกิจชุมชนสามารถช่วยแก้ปัญหาด้านเศรษฐกิจ สังคม และความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่น การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการ ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนา ปัญหาอุปสรรคและแนวทางการพัฒนา เพื่อให้วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติบ้านพุดอน ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรีประสบความสำเร็จ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 12 คน ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ประธาน คณะกรรมการและสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจ ผู้นำชุมชนและประชาชนชาวบ้านนักท่องเที่ยวและร้านค้าที่รับสินค้าจากกลุ่มวิสาหกิจฯ ได้มาด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลและจากเอกสาร ตำรา

ผลการวิจัยพบว่าสภาพการบริหารจัดการ ประกอบด้วยด้านวัตถุดิบ กลุ่มมีการใช้ผลผลิตจากการเกษตรของท้องถิ่นตนเอง ด้านการผลิต กลุ่มมีการจัดตั้งศูนย์กลางการผลิต มีการควบคุมและตรวจสอบคุณภาพ ด้านการขนส่ง กลุ่มได้ดำเนินการใช้การขนส่ง จากหน่วยงานภายนอกและจัดส่งด้วยกลุ่มเอง ด้านการตลาด มีการจำหน่ายทั้งปลีกและส่ง มีช่องทางการจำหน่ายทั้งแบบออนไลน์และออฟไลน์ ส่วนด้านบริการ กลุ่มมีการสร้างกิจกรรมที่ส่งเสริมความพึงพอใจของลูกค้า ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนา ประกอบด้วยปัจจัยภายใน พบว่าสมาชิกทุกคนมีบทบาทร่วมกันในการพัฒนา กลุ่ม การจัดตั้งกลุ่ม รวมทั้งการบริหารจัดการภายในกลุ่มร่วมกัน กลุ่มมีการส่งเสริมการเรียนรู้ เพิ่มพูนความรู้อย่างสม่ำเสมอ กลุ่มมีการจัดการด้านการเงิน มีการจัดทำบัญชี และมีการจัดสรรกำไร เงินปันผลให้กับสมาชิกกลุ่มทุกเดือน ปัจจัยภายนอก พบว่ากลุ่มมีเครือข่ายความร่วมมือทั้งด้านการตลาด องค์ความรู้การพัฒนาผลิตภัณฑ์ ขบประมาณ และการสนับสนุนด้านกำลังใจจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ปัญหา อุปสรรคในการพัฒนา พบว่า การมีคู่แข่งทางการตลาดในกลุ่มผลิตภัณฑ์ที่ใกล้เคียงกันเป็นจำนวนมาก การพึ่งพาภาครัฐในการจัดการด้านการตลาด ความไม่แน่นอนของผลผลิตที่เป็นวัตถุดิบในท้องถิ่น และปัญหาด้านการผลิต ส่วนแนวทางการพัฒนาเพื่อให้วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติบ้านพุดอน ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรีประสบความสำเร็จ พบว่าความเข้มแข็งความร่วมมือกัน ของประธานกลุ่มและสมาชิก การใช้เทคโนโลยีในการเพิ่มการประชาสัมพันธ์ การตลาดและช่องทางการจัดจำหน่าย การพัฒนาผลิตภัณฑ์ตามความต้องการของลูกค้า และการสนับสนุนของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน

คำสำคัญ : วิสาหกิจชุมชน ผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติ การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนสู่ความสำเร็จ

Abstract

Developing a community economy or community enterprise can help solve economic problems, benefit society and improve the well-being of local people. This research aimed to study management conditions, factors affecting development, obstacles, and development guidelines for the success of Ban Phu Bon natural products community enterprises in Kaeng Krachan Subdistrict, Kaeng Krachan District, Phetchaburi Province. Data was collected from 12 key informants, including the Chairman, Board of Directors, and Members of The Enterprise Group, Community Leaders, and Villages. Tourists and merchants who received products from the enterprise group had come up with a purposive sampling method, using in-depth interviews and analyzing the data by analyzing the content analysis of the informant group and textbook documents.

The results showed that management conditions consisted of a raw materials aspect. The group used local agricultural products by themselves. In terms of production process aspects, the group had established a manufacturing hub and controls quality and inspection. In the transportation aspect, the group had implemented transportation from external agencies and delivered it by itself. In terms of marketing aspects, there were retail and wholesale, online and offline distribution channels available. In the service aspect, the group had created activities that promoted customer satisfaction. Factors affecting development included internal factors. The formation of groups, including joint management within the group. The group promoted learning and increased knowledge regularly. The group had financial and accounting management. The profit was allocated to group members every month. External factors showed that the group had a network of marketing collaborations. Knowledge of product development, budgeting, and public and private sector support. Uncertainty about local raw materials and production problems for the development of Ban Phu Bon natural products community enterprises in Kaeng Krachan Subdistrict, Kaeng Krachan District, Phetchaburi Province to be successful, they must find that strength, cooperation of group presidents and members, using technology to increase public relations, marketing, and distribution channels, product development according to customer needs, and support of public and private sectors.

Keywords : Community Enterprises, Natural Products, Development of Community Enterprises to Success

บทนำ

ประเทศไทยได้เผชิญกับปัญหาด้านเศรษฐกิจมาตั้งแต่อดีตจนถึงในช่วงที่มีการแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ ทำให้สภาพเศรษฐกิจของประเทศชะลอตัวและหยุดชะงักชั่วคราว ส่งผลต่อสภาพปัญหาทางสังคม สิ่งแวดล้อมและความเป็นอยู่ของประชาชน ภายใต้สภาพปัญหาดังกล่าว การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนวิธีการหนึ่งคือการเน้นกระตุ้นพัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชนหรือระบบที่เกี่ยวข้องกับวิสาหกิจชุมชน วิสาหกิจชุมชนคือกิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการ หรือการอื่น ๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพันกัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการเพื่อสร้างรายได้ และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชนและระหว่างชุมชน ผ่านกระบวนการดำเนินการของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน คือคณะบุคคลที่รวมตัวกันโดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดทำกิจกรรมอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเครือข่าย [1]

วิสาหกิจชุมชนมี 2 ประเภทหลัก ได้แก่ วิสาหกิจชุมชนพื้นฐาน และวิสาหกิจชุมชนก้าวหน้า สำหรับวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติบ้านพุบอน เป็นวิสาหกิจชุมชนพื้นฐาน ประวัติความเป็นมาของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติบ้านพุบอน เดิมใช้ชื่อกลุ่มฝัองโพรงไทยบ้านพุบอน เมื่อปี 2562 รัฐบาลได้ให้เงินสนับสนุนในโครงการไทยนิยมยั่งยืนเป็นจำนวนเงิน 200,000 บาท สมาชิกในหมู่บ้านจึงได้เข้าที่ประชุมใหญ่ของหมู่บ้าน และชี้แจงการทำโครงการตามวัตถุประสงค์ของโครงการ มีการนำเสนอหลากหลายในที่ประชุมและโครงการเลี้ยงฝัองโพรงก็เป็นหนึ่งในโครงการที่ได้รับการโหวตเสียงในที่ประชุมเป็นอันดับหนึ่ง คณะทำงานจึงได้ดำเนินการจัดตั้งกลุ่มขึ้นและนำเสนอโครงการสู่อำเภอแก่กระงาน ได้งบประมาณจัดสรร 200,000 บาท

ประชาชนในพื้นที่จึงนำเงินส่วนนี้มาซื้ออุปกรณ์การเลี้ยง และจัดอบรมสมาชิกในการนำฝั้มาเลี้ยงจากวิทยากรศูนย์ฝั้ชุมชนโดยตรง สมาชิกกลุ่มฝั้มีประมาณ 30 คน ทำการเลี้ยงจนเป็นที่รู้จักในหน่วยงานหลายแห่งจนทุกวันนี้ และในปี 2564 ทางกลุ่มฝั้ได้ทำการเปลี่ยนชื่อเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติบ้านพุดอน โดยใช้วัตถุดิบในชุมชนเพื่อเพิ่มแหล่งรายได้ที่ยั่งยืน กลุ่มวิสาหกิจมีสินค้าทั้งหมด 5 ประเภทสินค้า ได้แก่ ผลิตภัณฑ์น้ำฝั้ป่าแท้ ผลิตภัณฑ์สบู่ก้อนผสมน้ำฝั้ มีทั้งหมด 3 สูตร ได้แก่ สูตรน้ำฝั้ขมิ้น สูตรน้ำฝั้ขมิ้นมะนาว และสูตรน้ำฝั้หัวไชเท้า ผลิตภัณฑ์ครีมอาบน้ำผสมน้ำฝั้ผลิตภัณฑ์ยาหม่องไขฝั้สูตรไพร และผลิตภัณฑ์กล้วยฉาบน้ำฝั้ [2]

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน พบว่า การพัฒนาสู่ความสำเร็จต้องอาศัยปัจจัยเกี่ยวกับข้อบังคับ กฎระเบียบของกลุ่ม ความรับผิดชอบของผู้นำกลุ่ม ความเสียสละและความสามัคคีของสมาชิก ทักษะและความชำนาญของสมาชิก คุณภาพและมาตรฐานของผลิตภัณฑ์ สอดคล้องกับการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตลุ่มทะเลสาบสงขลา พบว่าปัจจัยด้านการเมือง ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ และปัจจัยทางด้านสังคม เอื้ออำนวยต่อผู้ประกอบการ ส่วนปัจจัยทางด้านเทคโนโลยี และปัจจัยทางนิเวศวิทยา เป็นปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานในด้านปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน พบว่าปัญหาด้านการตลาด ปัญหาด้านบัญชีและการเงิน ปัญหาด้านการผลิต ปัญหาด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ปัญหาด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ และปัญหาด้านทุนการผลิต โดยแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน หน่วยงานภาครัฐเป็นหน่วยงานสำคัญของการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ทั้งในด้านการให้ความรู้ การพัฒนาทักษะด้านต่างๆ การสนับสนุนด้านการตลาด และการกำหนดระเบียบต่างๆ เพื่อสนับสนุนวิสาหกิจชุมชน [3-4]

จากการศึกษาเชิงพื้นที่เบื้องต้นโดยการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการกับผู้นำชุมชน สมาชิกวิสาหกิจชุมชน พบว่า “...กลุ่มฝั้ที่ตั้งขึ้นยังไม่มีสินค้าที่หลากหลาย มีเพียงการขายน้ำฝั้ที่เลี้ยงไว้เท่านั้น ขายสินค้าใหม่ ๆ ที่สวยงาม หลากหลายในชุมชน จึงอยากให้หน่วยงานรัฐสนับสนุนทั้งความรู้การผลิต การแปรรูปที่มาจากน้ำฝั้หรือรังฝั้ที่กลุ่มเลี้ยงไว้...” “...คนในหมู่บ้านมีรายได้ไม่แน่นอนและในช่วงโควิดก็ทำให้ขาดรายได้หลายคน จึงอยากให้หน่วยงานรัฐเข้ามาช่วยเหลือโดยใช้ฝั้ที่เลี้ยงไว้ให้เป็นประโยชน์มากขึ้น...”

จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนสู่ความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติบ้านพุดอน ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี จึงได้ดำเนินการค้นคว้า ทบทวนวรรณกรรม และศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อหาแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ซึ่งเป็นการพัฒนาท้องถิ่น ในหลากหลายมิติ เช่นด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น การกระตุ้นเศรษฐกิจชุมชนและส่งผลต่อความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนในท้องถิ่น ทั้งนี้เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษามาพัฒนาวิสาหกิจชุมชนเป็นแนวทางส่งเสริมการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนได้อย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติบ้านพุดอน ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติบ้านพุดอน ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี
3. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและแนวทางการพัฒนาเพื่อวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติบ้านพุดอน ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรีประสบความสำเร็จ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้วิธีการเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง และใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล โดยแบ่งตามเกณฑ์การคัดเลือกอย่างหนึ่งอย่างใด ดังนี้ 1) เป็นเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เคยมีประสบการณ์การทำงานกับวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติบ้านพุดอน ไม่น้อยกว่า 1 ปี 2) เป็นประธาน คณะกรรมการและสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจที่ดำรงตำแหน่งในช่วงปี 2562 เป็นต้นไป 3) เป็นผู้นำชุมชน

และหรือประชาชนชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในหมู่ 14 บ้านพุบอน ไม่น้อยกว่า 10 ปี 4) เป็นนักท่องเที่ยวและหรือร้านค้าที่ซื้อหรือรับสินค้า จากกลุ่มวิสาหกิจฯ ในช่วง 1 ปีที่ผ่านมา 5) สามารถสื่อสาร พูด อ่าน เขียน ภาษาไทยได้ 6) ยินดีที่จะให้ข้อมูลการวิจัย ในหมู่ 14 บ้านพุบอน ตำบลแก่งกระเจาน อำเภอแก่งกระเจาน จังหวัดเพชรบุรี รวมทั้งสิ้น จำนวน 12 คน ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ เอกสาร ตำรา วารสาร และงานวิจัยต่างๆ เพื่อนำความรู้ได้จากการศึกษาเป็นแนวทางในการตั้งคำถาม เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์ต่อไป

2. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบ่งเป็น 6 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 บริบทชุมชน ส่วนที่ 2 ประวัติการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติบ้านพุบอน ส่วนที่ 3 การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติบ้านพุบอน ส่วนที่ 4 ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติบ้านพุบอน ส่วนที่ 5 ปัญหา อุปสรรคในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติบ้านพุบอน และส่วนที่ 6 แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติบ้านพุบอน

3. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย กับหน่วยงานที่ถูกคัดเลือก เข้าเก็บข้อมูลตามช่วงวันที่ประสาน ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ แก่กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จากนั้นสัมภาษณ์ตามแบบสัมภาษณ์เชิงลึก จนครบตามหัวข้อ อีกทั้งผู้วิจัยจะทำการศึกษาเอกสารอื่นๆ ประกอบไปด้วย โดยผู้วิจัยได้ สัมภาษณ์กับเจ้าหน้าที่ภาครัฐ จำนวน 2 คน ประธานกลุ่มวิสาหกิจ จำนวน 1 คน คณะกรรมการและสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจ จำนวน 3 คน ผู้นำชุมชน จำนวน 1 คน ประชาชนชาวบ้าน จำนวน 1 คน นักท่องเที่ยว จำนวน 2 คน และร้านค้าที่รับสินค้าจากกลุ่มวิสาหกิจฯ จำนวน 2 คน โดยเก็บข้อมูลในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2564 ในหมู่ 14 บ้านพุบอน ตำบลแก่งกระเจาน อำเภอแก่งกระเจาน จังหวัดเพชรบุรี

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย ผู้วิจัยมีการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยการหาค่าความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสัมภาษณ์เชิงลึกที่สร้างขึ้น ไปตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา ประกอบด้วยการหาข้อบกพร่อง ในด้านเนื้อหา ความครอบคลุมของเนื้อหา การใช้สำนวนถ้อยคำเพื่อความเข้าใจของผู้ตอบ ลำดับความสำคัญก่อนหลัง ความซับซ้อน และความสอดคล้องต่อเนื่องของแบบสัมภาษณ์เชิงลึก โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน โดยใช้การหาดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity Index) ได้เท่ากับ 1.00 หลังจากนั้นผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์เชิงลึกมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม ทั้งความถูกต้องของเนื้อหา ภาษา และรูปแบบตามคำแนะนำ ก่อนนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้ในการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากข้อมูลเอกสาร ตำรา ร่วมกับการสัมภาษณ์เชิงลึก

ผลการวิจัย

1. บริบทชุมชน

ในอดีตชุมชนบ้านพุบอนเป็นส่วนหนึ่งของหมู่บ้านแม่คะเมยหมู่ที่ 5 แต่เนื่องจากเป็นหมู่บ้านที่มีขนาดใหญ่ทำให้การบริหารจัดการไม่สามารถกระจายได้ทั่วถึงทั้งหมู่บ้าน ทั้งเรื่องการจัดสรรงบประมาณและการดูแลประชากรของหมู่บ้าน ทางผู้ใหญ่บ้านแม่คะเมยได้เล็งเห็นปัญหาที่เกิดขึ้น จึงได้ทำการส่งเอกสารชี้แจงไปทางอำเภอแก่งกระเจาน เพื่อทำการขออนุญาตแยกหมู่บ้าน เป็น 2 หมู่บ้าน และหลังจากนั้นไม่นานทางอำเภอได้มีคำสั่งให้สามารถแยกเป็นหมู่บ้านพุบอนขึ้นมา โดยเป็นหมู่บ้านที่ 14 ของตำบลแก่งกระเจาน โดยชื่อว่าหมู่บ้านพุบอน ชื่อนั้นมาจากหนองน้ำพุบอน เป็นหนองน้ำที่มีต้นบอนขึ้นอยู่จำนวนมาก และได้รับน้ำจากเขื่อนแก่งกระเจานทำให้น้ำท่วมจนเกิดเป็นหนองน้ำ และชาวบ้านบริเวณนั้นใช้ประโยชน์จากหนองน้ำแห่งนี้ ในการขนส่งสินค้าการเกษตรทางเรือเนื่องจากในสมัยนั้นไม่มีรถยนต์ในการสัญจร

ในปัจจุบันหมู่บ้านพุบอน มีประชากรอาศัยอยู่ 470 คน จำนวน 190 ครัวเรือน พื้นที่ของหมู่บ้านเป็นป่าและภูเขา ประชากรส่วนใหญ่ในหมู่บ้านประกอบอาชีพเกษตรกรรมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการปลูกมะนาว พริก กล้วย เป็นต้น และภายในหมู่บ้านพุบอนยังมีการสนับสนุนการสร้างอาชีพ โดยเฉพาะกลุ่มอาชีพเลี้ยงผึ้งโพรงไทย เกิดจากแนวคิดการอยู่ร่วมกันกับธรรมชาติ ผึ้งช่วยผสมเกสรดอกไม้ ป่าอุดมสมบูรณ์ ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 แผนที่หมู่บ้านแม่คะเมย (ประจักษ์ พลุสวัสดิ์ และคณะ, 2564)

2. ประวัติการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติบ้านพุบอน

ในปี 2564 คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีและทีมผู้ปฏิบัติงาน U2T ตำบลแก่งกระจาน ได้ร่วมมือกับผู้ใหญ่บ้านและชุมชนบ้านพุบอน จัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนขึ้น ชื่อกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “กลุ่มผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติบ้านพุบอน” เพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชนบ้านพุบอน โดยเน้นทรัพยากรจากธรรมชาติของบ้านพุบอนที่มีอยู่แล้วนำมาแปรรูปผลิตภัณฑ์เพื่อให้เกิดรายได้

ตารางที่ 1 ลักษณะเด่น คุณประโยชน์และข้อได้เปรียบคู่แข่งสำหรับสินค้าและบริการ

สินค้า/บริการ	ลักษณะเด่น คุณประโยชน์และข้อได้เปรียบคู่แข่ง
1. น้ำผึ้ง	<ol style="list-style-type: none"> 1. เป็นน้ำผึ้งแท้ ที่ปล่อยให้ทำกินเองตามธรรมชาติ 2. ไม่ผสมสารเจือปนหรือสารเพิ่มความหวาน 3. สะอาดและถูกหลักอนามัย
2. ก๊วยฉาบน้ำผึ้ง	<ol style="list-style-type: none"> 1. ทำจากก๊วยทักมุก ซึ่งเป็นผลผลิตจากคนในหมู่บ้าน 2. ไม่ใส่สารกันเสีย 3. มีความกรอบและหวานจากน้ำผึ้งแท้
3. สบู่ น้ำผึ้ง	<ol style="list-style-type: none"> 1. ไม่มีสารเคมีเจือปน 2. มีสารสกัดจากสมุนไพร 3. ไม่มีสาร SLS ซึ่งเป็นสารเพิ่มฟองที่ทำร้ายผิว
4. ยาหม่องไขผึ้งสูตรไพร	<ol style="list-style-type: none"> 1. ทำมาจากไขผึ้งแท้ๆ 2. มีส่วนผสมจากสมุนไพร 3. เนื้อครีมเนียนนุ่มไม่แข็งเป็นก้อน

3. การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติบ้านพุบอน

3.1 ด้านวัตถุดิบ กลุ่มมีการซื้อผลผลิตทางการเกษตรจากชุมชนด้วยตนเอง เพื่อเป็นการสนับสนุนผลผลิตของชุมชน รายได้เกิดการหมุนเวียนภายในชุมชน ทำให้ลดต้นทุนในการผลิตและได้วัตถุดิบที่มีคุณภาพ

3.2 ด้านการผลิต กลุ่มมีการจัดตั้งศูนย์กลางการผลิต เพื่อควบคุมและตรวจสอบคุณภาพ การผลิตให้ได้มาตรฐาน มีการแบ่งหน้าที่ในการผลิตตามความเหมาะสมและความถนัดแก่สมาชิก โดยเกณฑ์ที่ใช้ในการผลิต จะใช้ปริมาณการผลิตตาม การสั่งซื้อของลูกค้าหรือตามรอบที่กำหนดไว้ในการผลิต รวมทั้งมีการจดบันทึกจำนวน ปริมาณ หรือขั้นตอนต่างๆ เพื่อให้สามารถผลิตได้ตามคุณภาพและปริมาณมาก

3.3 ด้านการขนส่ง กลุ่มมีการขนส่งผลิตภัณฑ์ให้แก่ลูกค้าทางไปรษณีย์ และขนส่งไปให้ลูกค้าถึงที่ที่มีการสั่งจำนวนมาก และระยะทางใกล้ ผลิตภัณฑ์มีเพียงพอต่อการส่งออก มีการตรวจสอบคุณภาพของผลิตภัณฑ์ทุกขั้นตอนก่อนส่งออกไปถึงลูกค้า

3.4 ด้านการตลาด กลุ่มมีการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ทั้งการขายปลีกและขายส่ง ผู้รับผิดชอบประสานด้านการตลาดที่ชัดเจน กลุ่มมีช่องทางการจำหน่ายสินค้าที่มีความหลากหลาย ทั้งในจังหวัดและต่างจังหวัด การจำหน่ายตามช่องทางต่างๆ อาทิ ไลฟ์สด เพจเฟซบุ๊ก Shopee มีการกำหนดราคาที่ชัดเจน สมาชิกในกลุ่มจะเป็นผู้กำหนดราคาขายเอง

3.5 ด้านการบริการ กลุ่มมีการสร้างความประทับใจและความพึงพอใจให้แก่ลูกค้าโดยการรับประกันผลิตภัณฑ์และสามารถเปลี่ยนคืนได้ เมื่อมีการถ่ายคลิปเปิดกล่องผลิตภัณฑ์ไว้เป็นหลักฐาน มีการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่รู้จัก

4. ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติบ้านพุบอน

ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติบ้านพุบอน ให้ประสบความสำเร็จมีด้วยกัน 2 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ดังนี้

4.1 ปัจจัยภายใน

4.1.1 สมาชิกกลุ่ม สมาชิกทุกคนมีบทบาทพร้อมกันในการพัฒนา กลุ่ม การจัดตั้งกลุ่ม รวมทั้งการบริหารจัดการภายในกลุ่มร่วมกัน

4.1.2 การบริหารจัดการกลุ่ม มีการวางแผนการดำเนินงานของกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งการผลิต การตลาด และเงินทุนกลุ่ม มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงานให้เหมาะสมกับบุคคล เพื่อให้กลุ่มมีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน

4.1.3 การมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่ม มีการประชุมกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและวางแผนร่วมกัน มีกิจกรรมของกลุ่ม และการวางระบบภายในกลุ่มร่วมกัน

4.1.4 การส่งเสริมการเรียนรู้ มีการพัฒนากระบวนการผลิตอย่างสม่ำเสมอ มีการศึกษาดูงานจากกลุ่มวิสาหกิจอื่น ๆ

4.1.5 เงินทุนกลุ่มมีเงินทุนหมุนเวียนภายในกลุ่ม มีการจัดการด้านการเงิน มีการจัดทำบัญชี และมีการจัดสรรกำไรเงินปันผลให้กับสมาชิกกลุ่มทุกเดือน

4.1.6 ด้านผลิตภัณฑ์ กลุ่มมีผลิตภัณฑ์ที่ผลิตขึ้นเองและออกแบบผลิตภัณฑ์ภายในกลุ่มเอง ทำให้ต้นทุนในการจำหน่ายไม่สูง มีตลาดรองรับในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์

4.2 ปัจจัยภายนอก

4.2.1 เครือข่ายความร่วมมือ กลุ่มมีเครือข่ายที่ทำการฝากขาย ทำให้กลุ่มมีการตลาดที่กว้างขึ้น สินค้าเป็นที่รู้จักมากขึ้น

4.2.2 การสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก กลุ่มได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ทั้งการส่งเสริมให้จัดตั้งกลุ่ม การอุดหนุนงบประมาณเพื่อเป็นทุนหมุนเวียน และส่งเสริมด้านการตลาดและการออกร้านจำหน่ายสินค้าตามสถานที่ต่าง ๆ

4.2.3 การสนับสนุนด้านองค์ความรู้จากหน่วยงานทางการศึกษา กลุ่มได้รับองค์ความรู้ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การจัดตั้ง การบริหารจัดการจากหน่วยงานทางการศึกษาในจังหวัดเพชรบุรีอย่างต่อเนื่อง

5. ปัญหา อุปสรรคในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติบ้านพุบอน

5.1 ปัญหาด้านการตลาด

คู่แข่งการตลาดมีจำนวนมาก ที่มีผลิตภัณฑ์ใกล้เคียงกัน ทางกลุ่มต้องมีการขยายตลาด เพื่อระบายสินค้า เพื่อสมาชิกได้รับเงินปันผลและเงินทุนหมุนเวียนที่เพียงพอต่อการผลิตต่อไป นอกจากนี้ ยังมีปัญหาในเรื่องการส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ เพื่อหาช่องทางการตลาด ที่ต้องพึ่งพาการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ เช่น การออกร้านตามเทศกาลต่าง ๆ ที่หน่วยงานของรัฐได้จัดทำขึ้นซึ่งอาจไม่ทั่วถึง กลุ่มจึงต้องหาวิธีการในการส่งเสริมการจำหน่ายเอง เช่น การประชาสัมพันธ์ทางสื่อเฟซบุ๊ก การไลฟ์สด เป็นต้น

5.2 ปัญหาด้านวัตถุดิบ

เนื่องจากสภาพภูมิศาสตร์เป็นพื้นที่ราบสูง บางพื้นที่ต่ำ บางพื้นที่สูง น้ำท่วมถึงบางพื้นที่ ทำให้ผลผลิตได้รับความเสียหาย ผลผลิตไม่เพียงพอ ทำให้ต้องมีการสั่งซื้อวัตถุดิบ ได้แก่ กัญชงหักมูก

5.3 ปัญหาด้านการผลิต

สมาชิกมีจำนวนน้อย ลูกค้าสั่งสินค้าจำนวนมาก ต้องใช้เวลานานในการผลิต และสมาชิกบางคนขาด ความชำนาญในการใช้อุปกรณ์บางชนิด

6. แนวทางในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติบ้านพุดอน (รูปที่ 2)

6.1 ด้านสมาชิกกลุ่ม

สมาชิกกลุ่มถือว่าเป็นบุคคลสำคัญในการบริหารงานกลุ่ม ขับเคลื่อนกลุ่มให้ประสบความสำเร็จและบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งเป็นแนวทางในการพัฒนาสมาชิกกลุ่ม ควรจะพัฒนาความรู้ของสมาชิกกลุ่ม ในการบริหารงานภายในกลุ่ม เช่น การตลาด การประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ การออกแบบผลิตภัณฑ์ เป็นต้น

6.2 ด้านขยายช่องทางการตลาด

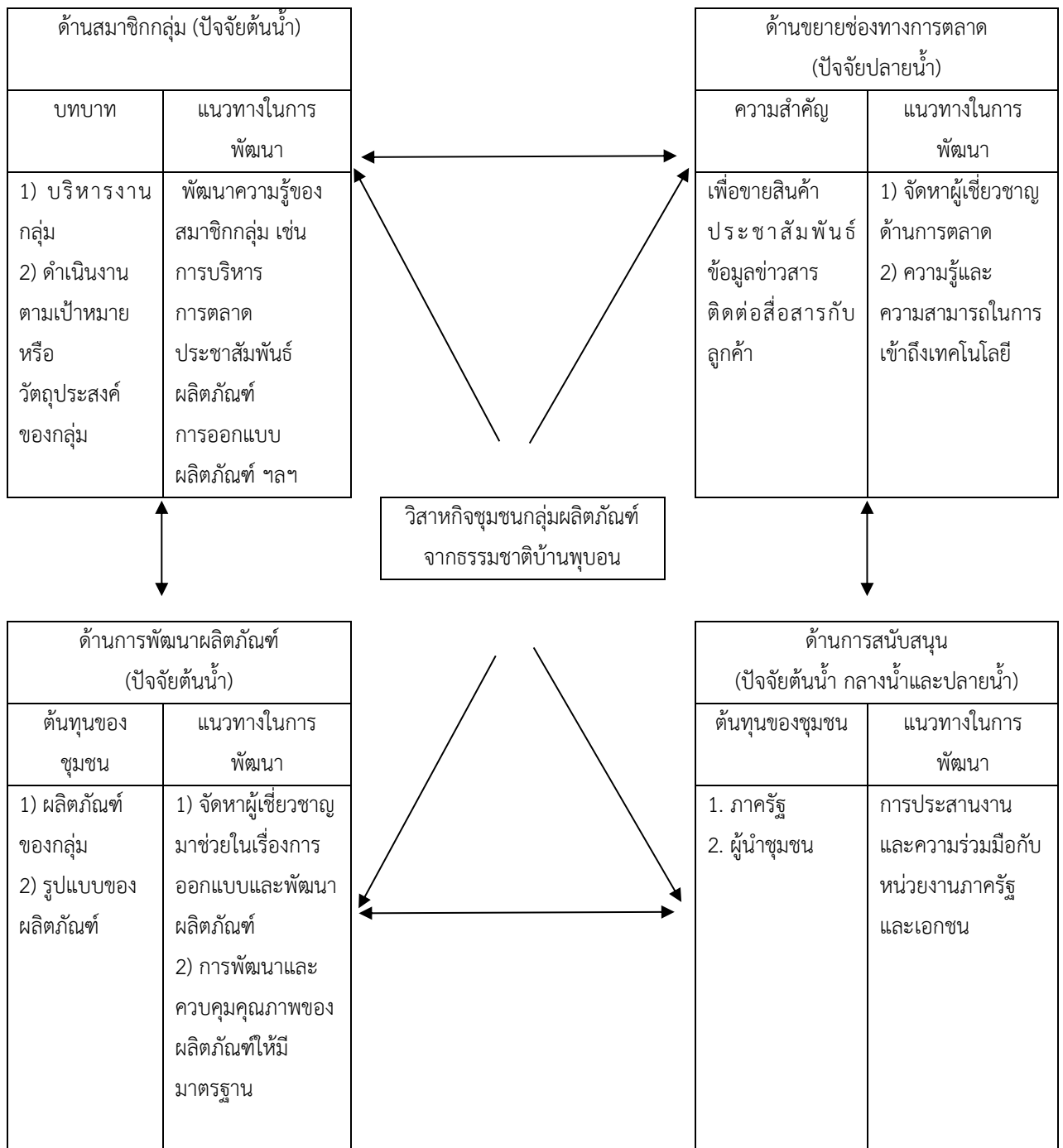
ในปัจจุบัน เป็นยุคที่เทคโนโลยีเข้าถึงได้ง่าย โซเชียลมีเดียต่าง ๆ กำลังได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก ในปัจจุบันกลุ่มจึงต้องหาช่องทางการตลาดที่เข้าถึงได้ง่าย เพื่อขายสินค้า ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารภายในกลุ่มและประชาสัมพันธ์ภายในกลุ่ม ให้มีความรวดเร็ว สะดวก ลูกค้าสามารถติดต่อและสั่งซื้อผลิตภัณฑ์ได้ง่าย เช่น การสั่งซื้อสินค้าผ่านทางเพจเฟซบุ๊ก การไลฟ์สดของสินค้า เป็นต้น ซึ่งในเรื่องนี้ควรที่จะมีผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้หรือมาดูแล เนื่องจากสมาชิกส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุไม่มีความรู้และความสามารถในการเข้าถึงเทคโนโลยี

6.3 ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์

ผลผลิตหลักของกลุ่มคือ ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มที่ถือว่าเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงความสามารถในการบริหารงานและการดำเนินการผลิตของกลุ่มว่ามีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด การพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เกิดความเป็นเลิศด้านผลิตภัณฑ์ ต้องอาศัยการพัฒนา รูปแบบของผลิตภัณฑ์ให้มีความแปลกใหม่และเป็นสากล เช่น การจัดหาผู้เชี่ยวชาญมาช่วยในเรื่องการออกแบบผลิตภัณฑ์และพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีรูปแบบที่แปลกใหม่ ทันสมัย และมีความหลากหลาย เพื่อให้เข้าถึงความต้องการของลูกค้ามากยิ่งขึ้น มีการพัฒนาและควบคุมคุณภาพของผลิตภัณฑ์ให้มีมาตรฐาน

6.4 ด้านการสนับสนุน

มีการประสานงานและความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในการสนับสนุนการวางจำหน่ายสินค้า รวมทั้งหน่วยงานในระดับจังหวัดควรให้การสนับสนุนด้านประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ ให้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น

รูปที่ 2 แนวทางในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติบ้านพุบอน

สรุปและอภิปรายผล

การบริหารจัดการ พบว่าการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติบ้านพุบอน ได้ทำการวิเคราะห์ตามหลักการห่วงโซ่มูลค่า (Value Chain) ในส่วนของกิจกรรมหลัก ซึ่งประกอบด้วยด้านวัตถุดิบ ด้านการผลิต ด้านการขนส่ง ด้านการตลาด และด้านการบริการ ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ซึ่งกลุ่มมีการใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นที่ผลิตกันเองในชุมชน มีการจัดบันทึกจำนวน ปริมาณ หรือขั้นตอนต่างๆ เพื่อให้สามารถผลิตได้ตามคุณภาพ กลุ่มมีการขนส่งผลิตภัณฑ์ให้แก่ลูกค้าทางไปรษณีย์และจัดส่งโดยตรง กลุ่มมีการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ทั้งการขายปลีกและขายส่ง และกลุ่มมีการสร้างความประทับใจและความพึงพอใจให้แก่ลูกค้าโดยการรับประกันผลิตภัณฑ์และสามารถเปลี่ยนคืนได้

ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาให้ประสบความสำเร็จ ประกอบด้วยปัจจัยภายใน พบว่าการจัดตั้งกลุ่มที่ให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ การวางแผนดำเนินงานทั้งการผลิต การตลาด และเงินทุนกลุ่ม มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงานให้เหมาะสมกับบุคคล เพื่อให้กลุ่มมีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน อีกทั้งการมีกิจกรรมกลุ่ม ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน ส่งผลต่อการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น กลุ่มมีการจัดการศึกษาดูงานจากกลุ่มวิสาหกิจอื่น ๆ เพื่อเพิ่มประสบการณ์และสร้างความสามัคคีในกลุ่ม กลุ่มมีการจัดการด้านการเงิน มีการจัดทำบัญชี และมีการจัดสรรกำไรเงินปันผลให้กับสมาชิกกลุ่มทุกเดือน ส่วนผลิตภัณฑ์กลุ่มมีผลิตภัณฑ์ที่ผลิตขึ้นเองและออกแบบผลิตภัณฑ์ภายในกลุ่มเอง ทำให้ต้นทุนในการจำหน่ายต่ำ สำหรับปัจจัยภายนอก พบว่ามีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ และการสนับสนุนด้านทรัพยากรและองค์ความรู้จากหน่วยงานภายนอกอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งในการบริหารวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดสุรินทร์ พบว่าปัจจัยด้านแนวคิด เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนมากที่สุด ส่วนปัจจัยด้านนโยบายของรัฐเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนน้อยที่สุด [5] และสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องตัวแบบกลยุทธ์การวางตำแหน่งผลิตภัณฑ์สำหรับวิสาหกิจชุมชนภาคการให้บริการในเขตภาคเหนือประเทศไทย พบว่าปัจจัยที่จะพัฒนาวิสาหกิจชุมชนภาคการให้บริการในเขตพื้นที่ภาคเหนือประเทศไทยไปสู่ความสำเร็จ มี 4 องค์ประกอบ คือ 1) สมรรถนะของผู้ประกอบการ 2) การขับเคลื่อนข้อมูลทางการตลาด 3) นวัตกรรมทางการตลาด และ 4) กลยุทธ์การวางตำแหน่งผลิตภัณฑ์ [6]

ด้านปัญหา อุปสรรคในพัฒนา พบว่าสภาพปัญหาของกลุ่ม ได้แก่คู่แข่งการตลาดมีจำนวนมาก สินค้า ผลิตภัณฑ์ทดแทนมีปริมาณสูงในตลาด ปัญหาในเรื่องการส่งเสริมและประชาสัมพันธ์เพื่อหาช่องทางตลาด ที่ต้องพึ่งพาการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ปัญหาด้านวัตถุดิบ พบว่าบางฤดูกาลมีผลต่อวัตถุดิบ และส่งผลให้ผลผลิตไม่เป็นไปตามแผนการดำเนินงานที่ตั้งไว้ปัญหาสมาชิกมีจำนวนน้อย ทำให้ต้องใช้เวลาในการผลิตและไม่สัมพันธ์กับจำนวนความต้องการของลูกค้า

แนวทางในการพัฒนาสู่ความสำเร็จ จำเป็นต้องทราบจุดเด่นและจุดด้อยของกลุ่มเพื่อกำหนดแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาจุดด้อยของกลุ่มต่อไป ซึ่งวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติบ้านพุดอน ได้กำหนดให้มีความสำคัญต่อสมาชิกกลุ่ม การใช้เทคโนโลยีในการเพิ่มช่องทางการจำหน่ายและประชาสัมพันธ์ และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มให้มีความแปลกใหม่ ทันสมัย และมีความหลากหลาย มีการพัฒนาและควบคุมคุณภาพของผลิตภัณฑ์ให้มีมาตรฐาน กลุ่มมีการประสานงานและความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในการสนับสนุนการวางจำหน่ายสินค้า รวมทั้งหน่วยงานในระดับจังหวัดควรให้การสนับสนุนด้านประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ ให้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปสมุนไพรพื้นบ้านในตำบลบ้านทราย อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี พบว่าการพัฒนาจำเป็นต้องมีการจัดฝึกอบรมให้กับคนรุ่นใหม่ในชุมชน จัดการศึกษาดูงานต่างพื้นที่ วางแผนการบริหารจัดการเงินทุนหมุนเวียน ติดต่อบริษัทภายนอกที่สามารถจัดหาวัตถุดิบที่มีราคาถูกและมีคุณภาพ พึ่งพาเทคโนโลยีการผลิตและยกระดับมาตรฐานการผลิตสินค้าให้ได้ขึ้นทะเบียนอาหารและยา [7] และสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ทางการจัดการชุมชนอย่างยั่งยืนของชุมชนไทยมุสลิม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา พบว่าการเพิ่มมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ชุมชน ประกอบด้วยการเรียนรู้ภูมิปัญญา การรวมกลุ่ม และการเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ส่วนกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน ต้องคำนึงถึงการพิจารณาถึงทุนของชุมชน การสำรวจตลาด และส่วนการจัดการชุมชนเพื่อรองรับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ที่เกี่ยวข้อง กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน และระบบการเรียนรู้โดยมีภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นแกนกลาง [8]

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 การบริหารจัดการโดยการวิเคราะห์ตามหลักการห่วงโซ่มูลค่า (Value Chain) ของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติบ้านพุดอนสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน ในพื้นที่อื่นๆ ต่อไปได้

1.2 การประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการขาย การตลาด สามารถนำเทคโนโลยี หรือช่องทางการจำหน่ายทางสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ มาใช้ในการพัฒนาการตลาดของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนต่าง ๆ ได้

1.3 การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากวัตถุดิบที่มีในท้องถิ่นบนฐานองค์ความรู้ภูมิปัญญาในท้องถิ่น สามารถเกิดการพัฒนาที่ต่อเนื่อง ยั่งยืน จนประสบความสำเร็จได้

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเชิงปริมาณเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในท้องถิ่นต่าง ๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน

2.2 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในท้องถิ่นใกล้เคียงกัน และหรือมีการผลิตแปรรูปผลิตภัณฑ์ในกลุ่มที่คล้ายคลึงกัน

2.3 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนที่มีการพัฒนาผ่านกระบวนการเชิงบูรณาการร่วมกันของเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

2.4 ควรมีการวิเคราะห์แนวคิดห่วงโซ่มูลค่า (Value Chain) ทั้งระบบทั้งกิจกรรมหลักและกิจกรรมสนับสนุน

เอกสารอ้างอิง

- [1] สำนักงานเกษตรนนทบุรี. วิสาหกิจชุมชน. นนทบุรี: รายงานสำนักงานเกษตรนนทบุรี; 2564.
- [2] ประกิจ พลสวัสดิ์ และคณะ. แผนธุรกิจวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติบ้านพุบอน. เพชรบุรี: รายงานวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติบ้านพุบอน; 2564.
- [3] มินระดา โคตรศรีวงศ์ และสถาพร มงคลศรีสวัสดิ์. การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนสู่ความสำเร็จ กรณีศึกษากลุ่มทอผ้าไหมบ้านห้วยหลิม ตำบลมะบ้า อำเภอบึงสามพัน จังหวัดร้อยเอ็ด. วารสารอิเล็กทรอนิกส์มหาวิทยาลัยศิลปากร (มนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์และศิลปะ) 2559; 9: 1632-1645.
- [4] ธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร และอุทิศ สังขรัตน์. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตลุ่มทะเลสาบสงขลา. รายงานวิจัย.สงขลา: คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์; 2556.
- [5] พิระศักดิ์ วรรณิตร. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งในการบริหารวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดสุรินทร์. วารสารการเมือง การบริหาร และกฎหมาย 2561; 10: 285-310.
- [6] วรณพวรรณ รักษ์ชน และวิชิต อุ๋อัน. ตัวแบบกลยุทธ์การวางตำแหน่งผลิตภัณฑ์ สำหรับวิสาหกิจชุมชนภาคการให้บริการในเขตภาคเหนือประเทศไทย. สักทอง: วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ 2562; 25: 120-130.
- [7] เขมิกา สงวนพวก และจิตรลดา รอดพลอย. แนวทางการพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปสมุนไพรพื้นบ้านในตำบลบ้านทราย อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี วารสารบริหารธุรกิจและสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2564; 4: 64-84.
- [8] จิตพนธ์ ชุมเกตุ. การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางการจัดการชุมชนอย่างยั่งยืนของชุมชนไทยมุสลิม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดเพชรบุรี. รายงานวิจัย.นครปฐม: คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร; 2560.

ส่วนประสมทางการตลาดบริการ การยอมรับเทคโนโลยีและความพึงพอใจที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อ สินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ของผู้บริโภคในจังหวัดลำปาง

The Service Marketing Mix, Technology Adoption, and Satisfaction Affecting the Decision Making on Purchasing Products from the Online Application of Consumers in Lampang

กฤตณัย อินนันชัย* และ ธนกร สิริสุคันธา
Kritanai Innanchai* and Thanakorn Sirisugandha

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง จังหวัดลำปาง 52100
Faculty of Management Sciences, Lampang Rajabhat University, Lampang 52100

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: parngaston@gmail.com

Received: 08 March 2022, Revised: 26 May 2022, Accepted: 14 December 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของส่วนประสมทางการตลาดบริการ การยอมรับเทคโนโลยี ความพึงพอใจและการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ของผู้บริโภคในจังหวัดลำปาง และ 2) เพื่อศึกษาส่วนประสมทางการตลาดบริการ การยอมรับเทคโนโลยีและความพึงพอใจที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ของผู้บริโภคในจังหวัดลำปาง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ที่เคยซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ในจังหวัดลำปาง จำนวน 385 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบบอกต่อ (Snowball Sampling) เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามออนไลน์ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93 ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมานได้แก่ วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบ Enter

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับความคิดเห็นด้านด้านการยอมรับเทคโนโลยีอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านส่วนประสมทางการตลาดบริการด้านการตัดสินใจและด้านความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก 2) ผลการทดสอบการถดถอยพหุคูณ แบบ Enter พบว่า ด้านส่วนประสมทางการตลาดบริการ ด้านการยอมรับเทคโนโลยี และด้านความพึงพอใจ มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ : ส่วนประสมทางการตลาดบริการ การยอมรับเทคโนโลยี ความพึงพอใจ การตัดสินใจซื้อสินค้า

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the opinion level of the service marketing mix, technology adoption, satisfaction, and the decision making on purchasing products from the online application of consumers in Lampang and 2) to study the service marketing mix, technology adoption, and satisfaction affecting the decision making on purchasing products from the online applications of consumers in Lampang. The sample was 385 consumers who had shopped through an online applications in Lampang by snowball sampling technique. The research instruments were an online questionnaire with a confidence level of 0.93. The data were analyzed in terms of descriptive statistics comprising percentage, frequency, mean, and standard deviation, and inferential statistics were the enter multiple regression analysis.

The research findings were : 1) The opinion level of technology adoption was at the highest level and service marketing mix, decision making, and satisfaction were at a high level. 2) The results of the enter multiple regression analysis

tests found that the service marketing mix, technology adoption, and satisfaction affected people's decision-making on purchasing products from the online application at a significance level of 0.01.

Keywords : Service Marketing Mix, Technology Adoption, Satisfaction, Purchase Decision

บทนำ

ปัจจุบันซึ่งเป็นยุคไทยแลนด์ 4.0 อินเทอร์เน็ตเข้ามามีบทบาทและมีประสิทธิภาพอันเนื่องมาจากถูกพัฒนาด้วยระบบเทคโนโลยีที่สูงขึ้นเพื่อตอบสนองต่อความต้องการใช้งานของผู้บริโภคเทคโนโลยีจึงได้มีการพัฒนาในรูปแบบใหม่ที่เรียกว่า “แอปพลิเคชัน” ที่เข้ามาช่วยเหลือให้การดำเนินชีวิตเป็นไปอย่างสะดวกรวดเร็วและแม่นยำ เช่น แอปพลิเคชันเตือนความจำ นาฬิกาปลุก เครื่องคิดเลข แผนที่ ซึ่งผู้บริโภคเปิดใจยอมรับและใช้แอปพลิเคชันดังกล่าวเป็นจำนวนมากและมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง [1]

ธุรกิจการซื้อขายสินค้าได้เข้าสู่การขายออนไลน์และมีการเติบโตอย่างรวดเร็วทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ ยิ่งในช่วงปี พ.ศ. 2563 ที่ผ่านมามีการระบาดของโรค COVID-19 พบว่ายอดซื้อของออนไลน์ได้เพิ่มสูงขึ้นอย่างมากในหลายหมวดสินค้า เพราะความจำเป็นที่ประชาชนทั่วไปต้องอยู่บ้านเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรค ยิ่งทำให้ธุรกิจการซื้อขายออนไลน์เข้ามามีบทบาทในการช่วยพยุงการบริโภคและเศรษฐกิจของประเทศไทย ข้อมูลจากการวิเคราะห์ของ Google Trend เบื้องต้นแสดงให้เห็นถึงแนวโน้มการซื้อสินค้าผ่านทางออนไลน์ที่เพิ่มขึ้นทั่วโลกในช่วงการระบาดของ COVID-19 โดยถือว่าความสนใจสูงสุดเป็นประวัติการณ์ [2] สำหรับประเทศไทยก็ให้ผลที่สอดคล้องกัน กล่าวคือ ความสนใจในการบริโภคสินค้าออนไลน์ สะท้อนผ่านการใช้คำค้นหาทั้งไทยและอังกฤษที่หลากหลาย อาทิ สินค้าออนไลน์ ซื้อของออนไลน์ Online Shopping Online Delivery สูงขึ้นมากในช่วงเดือนมีนาคม 2563 ที่รัฐออกมาตรการให้ประชาชนกักตัวอยู่ที่บ้านเมื่อเปรียบเทียบกับช่วงเวลาอื่นในอดีต

จังหวัดลำปาง เป็นจังหวัดหนึ่งของภาคเหนือที่มีประชากรมากเป็นอันดับต้น ๆ ของภาคเหนือ ในปี พ.ศ. 2563 จังหวัดลำปางมีประชากรอยู่ที่ 742,883 คน โดยแบ่งเป็นเพศชาย 363,076 คน เพศหญิง 379,807 คน [3] ซึ่งประชากรในจังหวัดลำปางก็ได้มีความตื่นตัวในเรื่องของการซื้อผ่านทางออนไลน์ ข้อมูลจากสำนักงานสถิติจังหวัดลำปาง เปิดเผยว่าปี พ.ศ.2563 จำนวนประชากรอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไปใช้อินเทอร์เน็ตจำนวน 356,339 คน [4] ในอดีตผู้บริโภคส่วนใหญ่ไม่ค่อยนิยมซื้อสินค้าผ่านทางออนไลน์ ต่อมาเมื่อมีแอปพลิเคชันการซื้อสินค้าออนไลน์ เช่น Shopee Lazada เป็นต้น ได้พัฒนาเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภค จึงทำให้ผู้บริโภคนิยมซื้อสินค้าผ่านทางออนไลน์มากขึ้น สำหรับสินค้าที่นิยมซื้อทางออนไลน์ 3 อันดับแรก ได้แก่ สินค้ากลุ่มเครื่องแต่งกายและเครื่องประดับ สินค้ากลุ่มอาหารและเครื่องดื่ม สินค้ากลุ่มสุขภาพ/เครื่องสำอาง/ของใช้ส่วนบุคคล [5] อย่างไรก็ตามธุรกิจการซื้อขายสินค้าออนไลน์ได้รับความนิยมทั่วโลก ทั้งในประเทศไทยหรือในจังหวัดลำปาง จึงเกิดสภาพการแข่งขันที่สูงมาก ผู้ประกอบการจึงต้องสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน เพื่อให้ผู้บริโภคเกิดความพึงพอใจมากที่สุด และจากพฤติกรรมของผู้บริโภคแสดงให้เห็นถึงการยอมรับเทคโนโลยี จึงอาจเกิดปัญหาต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านทางแอปพลิเคชันออนไลน์ หากทราบถึงพฤติกรรมของผู้บริโภคในจังหวัดลำปางจะช่วยให้สามารถค้นพบแนวทางการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่มีความต้องการแตกต่างกันที่ส่งผลต่อความพึงพอใจและการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านทางแอปพลิเคชันได้

จากข้อมูลและสภาพปัญหาที่ได้กล่าวมาข้างต้นจังหวัดลำปางจึงมีความน่าสนใจกับผู้ประกอบการที่มีการขายสินค้าผ่านทางออนไลน์ ในฐานะของผู้วิจัยจึงมีความต้องการทำการวิจัยเรื่อง ส่วนประสมทางการตลาดบริการ การยอมรับเทคโนโลยีและความพึงพอใจที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ของผู้บริโภคในจังหวัดลำปาง เพื่อทำการวิจัยพฤติกรรมของประชากรในจังหวัดลำปางว่ามีพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านทางแอปพลิเคชันออนไลน์อย่างไรเพื่อให้ฝ่ายที่เกี่ยวข้องนำไปพัฒนาระบบการให้บริการของแอปพลิเคชันให้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของส่วนประสมทางการตลาดบริการ การยอมรับเทคโนโลยี ความพึงพอใจ และการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ของผู้บริโภคในจังหวัดลำปาง

2. เพื่อศึกษาส่วนประสมทางการตลาดบริการ การยอมรับเทคโนโลยีและความพึงพอใจที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ของผู้บริโภคในจังหวัดลำปาง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินงานตามลำดับ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ประชาชนในจังหวัดลำปางที่ซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริโภคที่เคยซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันในพื้นที่จังหวัดลำปาง เนื่องจากไม่ทราบขนาดของประชากรที่แน่นอน ดังนั้น ขนาดตัวอย่างสามารถคำนวณได้จากสูตรไม่ทราบขนาดตัวอย่างของ W.G. Cochran [6] โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 โดยวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบบอกต่อ (Snowball Sampling) ใช้ขนาดตัวอย่างอย่างน้อย จำนวน 385 คน

2. วิธีการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

ในการสร้างเครื่องมือผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับส่วนประสมทางการตลาดบริการ การยอมรับเทคโนโลยีความพึงพอใจที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ของผู้บริโภคในจังหวัดลำปาง

2.2 ศึกษาวิธีสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) จำนวน 5 ระดับ ของลิเคิร์ท [7] และสร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดการวิจัย

2.3 นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นมาเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอคำแนะนำในเบื้องต้น จากนั้นนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามความเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษา

2.4 การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อคณะผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแล้วนำมาปรับปรุงแบบสอบถามตามที่คณะผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามตามมุมมองของผู้เชี่ยวชาญ การหาค่าดัชนีความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) ค่า IOC มีค่าระหว่าง 0.67 – 1.00

2.5 นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence : IOC) ตามการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามตามมุมมองของผู้เชี่ยวชาญ หลังจากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-Out) กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ในพื้นที่นอกจังหวัดลำปาง

2.6 นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามที่ทดลองใช้ (Try-Out) จำนวน 30 คน มาทำการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม เพื่อวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวัด (Reliability Analysis) โดยการหาค่าความเชื่อมั่นแบบความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ตามที่นโนลลีได้เสนอแนะไว้คือมีค่า 0.70 ขึ้นไป [8] และหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Discriminant Power) โดยใช้การวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์คะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-total Correlation) ตามเกณฑ์ของเบรนนาน [9] ซึ่งควรมีค่า 0.30 ขึ้นไป ผลลัพธ์จากการวิเคราะห์แบบสอบถามที่ทดลองใช้ (Try-Out) จำนวน 30 คน พบว่า มาตรฐานวัดประเด็นด้านส่วนประสมทางการตลาดบริการมีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา เท่ากับ 0.942 มาตรฐานวัดประเด็นด้านการยอมรับเทคโนโลยีมีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา เท่ากับ 0.927 มาตรฐานวัดประเด็นด้านความพึงพอใจมีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา เท่ากับ 0.941 มาตรฐานวัดประเด็นด้านการตัดสินใจซื้อสินค้ามีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา เท่ากับ 0.939 สรุปได้ว่าค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาโดยรวมเท่ากับ 0.937

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยการรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลสถิติเชิงสำรวจที่ได้จากการแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มผู้ซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ในจังหวัดลำปาง จำนวน 385 ชุด ด้วยแบบสอบถามออนไลน์ โดยใช้ Google Form ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบบอกต่อ (Snowball Sampling) เริ่มต้นจากการส่ง

แบบสอบถามให้กับกลุ่มผู้ซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ในจังหวัดลำปางกลุ่มแรก และขอความร่วมมือจากกลุ่มแรกในการแนะนำแบบสอบถามต่อไป เก็บแบบสอบถามจากกลุ่มแรกจนได้จำนวนตามที่ต้องการ จากนั้นจึงนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของข้อมูลแล้วนำไปประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ เนื่องจากผู้วิจัยเห็นว่าเป็นวิธีที่ทำให้ได้ตัวอย่างจำนวนมากในระยะเวลาจำกัด ซึ่งมีระยะเวลาในการดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือนตุลาคม 2564 ถึงเดือนมกราคม 2565

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

ในการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมีลำดับและขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

4.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับ และเลือกเฉพาะฉบับสมบูรณ์มาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.2 นำข้อมูลจากแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาวิเคราะห์ทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 เป็นการสอบถามข้อมูลทั่วไป

ส่วนที่ 2 เป็นการวิเคราะห์ส่วนประสมทางการตลาดบริการ การยอมรับเทคโนโลยี ความพึงพอใจและการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ของผู้บริโภคในจังหวัดลำปาง โดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ส่วนที่ 3 เป็นการวิเคราะห์ส่วนประสมทางการตลาดบริการ การยอมรับเทคโนโลยีและความพึงพอใจที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ของผู้บริโภคในจังหวัดลำปาง โดยใช้สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ได้แก่ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ แบบ Enter

ผลการวิจัย

สมการพยากรณ์

Y (การตัดสินใจซื้อ) = 0.111 + 0.421 (การยอมรับเทคโนโลยี) + 0.356 (ความพึงพอใจ) + 0.199 (ส่วนประสมทางการตลาดบริการ)

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่าตัวแปรอิสระทั้ง 3 ได้แก่ ส่วนประสมทางการตลาดบริการ การยอมรับเทคโนโลยี และความพึงพอใจ สามารถทำนายการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ของผู้บริโภคในจังหวัดลำปาง ได้ร้อยละ 75.6

การวิจัยเรื่อง ส่วนประสมทางการตลาดบริการ การยอมรับเทคโนโลยีและความพึงพอใจที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ของผู้บริโภคในจังหวัดลำปาง โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยนี้เท่ากับ 385 ตัวอย่าง ผู้วิจัยได้กระจายแบบสอบถามช่วงระหว่างวันที่ 5 ตุลาคม 2564 ถึง 13 มกราคม 2565 ด้วยแบบสอบถามออนไลน์โดยใช้ Google Form เมื่อนำมาคัดกรองแล้วได้แบบสอบถามตอบกลับที่มีความสมบูรณ์รวมทั้งสิ้น 385 ชุดและนำมาสรุปผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 385 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 203 คน คิดเป็นร้อยละ 52.7 มีอายุระหว่าง 20 - 29 ปี จำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 44.9 สถานภาพโสด จำนวน 304 คน คิดเป็นร้อยละ 79.0 ระดับการศึกษา ระดับปริญญาตรี จำนวน 228 คน คิดเป็นร้อยละ 59.2 อาชีพในปัจจุบันนักเรียน/นักศึกษา จำนวน 181 คน คิดเป็นร้อยละ 47.0 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 15,000 บาท จำนวน 240 คน คิดเป็นร้อยละ 62.4 จำนวนการสั่งซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ต่อเดือน 2 - 5 ครั้ง จำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 40.5 ระยะเวลาการใช้แอปพลิเคชันออนไลน์ต่อครั้ง 30 นาที - 1 ชั่วโมง จำนวน 172 คน คิดเป็นร้อยละ 44.8 ราคาเฉลี่ยต่อการซื้อสินค้าแต่ละครั้ง ต่ำกว่า 500 บาท จำนวน 231 คน คิดเป็นร้อยละ 60.0 แอปพลิเคชันซื้อสินค้าออนไลน์ที่ใช้งานมากที่สุด Shopee จำนวน 224 คน คิดเป็นร้อยละ 58.2 แอปพลิเคชันสั่งอาหารออนไลน์ที่ใช้งานมากที่สุด Grap Food จำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 46.8 ประเภทสินค้าที่เลือกซื้อเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 30.9 วิธีการชำระเงิน เงินสดปลายทาง จำนวน 212 คน คิดเป็นร้อยละ 55.1

ส่วนที่ 2 ระดับความคิดเห็นของส่วนประสมทางการตลาดบริการ การยอมรับเทคโนโลยี ความพึงพอใจ และการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ของผู้บริโภคในจังหวัดลำปาง

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นส่วนประสมทางการตลาดบริการการยอมรับเทคโนโลยี ความพึงพอใจ และการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ของผู้บริโภคในจังหวัดลำปาง

(n=385)

รายการ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านส่วนประสมทางการตลาดบริการ	4.08	0.725	มาก
2. ด้านการยอมรับเทคโนโลยี	4.23	0.681	มากที่สุด
3. ด้านความพึงพอใจ	4.06	0.698	มาก
4. ด้านการตัดสินใจ	4.15	0.709	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม			มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นโดยมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละรายด้านพบว่าด้านการยอมรับเทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.681 รองลงมา คือ ด้านการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.709 ด้านส่วนประสมทางการตลาดบริการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.725 และลำดับสุดท้ายด้านความพึงพอใจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.698 ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐานและวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรส่วนประสมทางการตลาดบริการ การยอมรับเทคโนโลยีและความพึงพอใจที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ของผู้บริโภคในจังหวัดลำปาง

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ โดยใช้ตัวแปรตามที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ของผู้บริโภคในจังหวัดลำปาง

ตัวแปรอิสระ	การตัดสินใจซื้อ		Beta	t	p-value	VIF
	B	S.E.				
ค่าคงที่ (a)	0.111	0.119		0.937	0.349	
ส่วนประสมทางการตลาดบริการ	0.199	0.046	0.190	4.315	0.000**	3.044
การยอมรับเทคโนโลยี	0.421	0.041	0.410	10.158	0.000**	2.569
ความพึงพอใจ	0.356	0.045	0.350	7.910	0.000**	3.075
F = 39.816 p-value = 0.000 R ² = 0.758 AdjR ² = 0.756						

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 2 สามารถเขียนสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรโดยใช้ค่า VIF ปรากฏว่าค่า VIF มีค่าระหว่าง 2.569 – 3.075 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่าตัวแปรแต่ละตัวไม่มีความสัมพันธ์กัน [10]

ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณโดยวิธี Enter สรุปได้ว่าค่าสถิติ F ที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานมีค่าเท่ากับ 39.816 ส่วนค่า R Square Adjusted หมายถึงค่า R Square ที่ปรับแก้แล้ว มีค่าเท่ากับ 0.758

ผลการทดสอบการถดถอยพหุคูณโดยวิธี Enter พบว่าการยอมรับเทคโนโลยี มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ของผู้บริโภคในจังหวัดลำปาง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเท่ากับ 0.421 ค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.041 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน 0.410 ค่า t เท่ากับ 10.158 และค่า P-value เท่ากับ 0.000 แสดงว่าการยอมรับเทคโนโลยีมีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ของผู้บริโภคในจังหวัดลำปาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยผู้บริโภคที่ซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ให้ความสำคัญในประเด็นสามารถซื้อสินค้าออนไลน์ได้ทุกที่

ทุกเวลา สามารถค้นหาสินค้าผ่านระบบออนไลน์ได้ตลอด 24 ชั่วโมง แอปพลิเคชันซื้อสินค้าออนไลน์มีอุปกรณ์รองรับการใช้งานได้หลากหลาย เช่น คอมพิวเตอร์ สมาร์ทโฟน แท็บเล็ต เป็นต้น แอปพลิเคชันซื้อสินค้าออนไลน์ง่ายต่อการค้นหาสินค้า การใช้แอปพลิเคชันซื้อสินค้าออนไลน์เหมาะกับการใช้งานโทรศัพท์มือถือ แอปพลิเคชันซื้อสินค้าออนไลน์ง่ายต่อการใช้งาน การใช้แอปพลิเคชันซื้อสินค้าออนไลน์เป็นรูปแบบที่ชอบ และการใช้แอปพลิเคชันซื้อสินค้าออนไลน์เหมาะกับไลฟ์สไตล์ ตามลำดับ

ด้านความพึงพอใจ มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ของผู้บริโภคในจังหวัดลำปาง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเท่ากับ 0.356 ค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.045 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน 0.350 ค่า t เท่ากับ 7.910 และค่า P-value เท่ากับ 0.000 แสดงว่าความพึงพอใจมีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ของผู้บริโภคในจังหวัดลำปาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยผู้บริโภคที่ซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ให้ความสำคัญในประเด็นตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันเพราะมีช่องทางการชำระที่สะดวก ตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันเนื่องจากมีข้อมูลและรูปภาพประกอบการตัดสินใจมาก มีการหาข้อมูลประกอบการตัดสินใจซื้อสินค้าเมื่อต้องการสั่งซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชัน เปรียบเทียบข้อมูลและราคาประกอบการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชัน ตัดสินใจสั่งซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันเพราะมีคะแนนการสั่งซื้อที่น่าพอใจ ตัดสินใจสั่งซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันเพราะมีการรับประกันสินค้าดีกว่าร้านค้าอื่น สั่งซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันเพราะโฆษณาผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น โทรศัพท์ วิทยุ สื่อออนไลน์ และตัดสินใจสั่งซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันเพราะมีการจัดแนะนำสินค้าประจำวัน ตามลำดับ

ด้านส่วนประสมทางการตลาดบริการ มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ของผู้บริโภคในจังหวัดลำปาง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเท่ากับ 0.199 ค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.046 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน 0.190 ค่า t เท่ากับ 4.315 และค่า P-value เท่ากับ 0.000 แสดงว่าส่วนประสมทางการตลาดบริการมีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ของผู้บริโภคในจังหวัดลำปาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยผู้บริโภคที่ซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ให้ความสำคัญในประเด็นสินค้ามีหลากหลายชนิดสามารถตอบสนองต่อความต้องการได้ แอปพลิเคชันมีการจัดส่งที่ครอบคลุมทุกบริการและพื้นที่ แอปพลิเคชันมีการแนะนำสินค้าผ่านทางสื่อโซเชียลมีเดียทำให้ทราบถึงโปรโมชั่น ต่าง ๆ สินค้าที่ขายผ่านแอปพลิเคชันมีการระบุราคาอย่างชัดเจน แอปพลิเคชันมีการจัดโปรโมชั่นเกี่ยวกับการส่งสินค้า สินค้าที่ขายผ่านแอปพลิเคชันสามารถเลือกรับสินค้าได้หลายช่องทาง สินค้าที่ได้รับมีรูปลักษณะหรือบริการตรงตามข้อมูลสินค้า สินค้าที่ขายผ่านแอปพลิเคชันมีราคาที่เหมาะสมกับคุณภาพของสินค้า มีระบบบริการแจ้งปัญหา การสอบถามข้อมูลผ่านทางโทรศัพท์ และทางข้อความในแอปพลิเคชันที่เข้าถึงง่าย พนักงานบริการด้วยความสุภาพ เรียบร้อย สอบถามถึงปัญหาและข้อสงสัยจากผู้บริโภคได้ เครื่องแต่งกายของพนักงานส่งสินค้ามีความสุภาพเรียบร้อย ดูน่าเชื่อถือ มีการสอนวิธีการเลือกซื้อสินค้าในแอปพลิเคชันสำหรับผู้ใช้บริการครั้งแรก เมื่อสอบถามข้อมูลหรือแจ้งปัญหาสามารถระบบบริการสามารถตอบคำถามและแก้ปัญหาได้อย่างรวดเร็ว และการสอนวิธีการชำระเงินในแอปพลิเคชันสำหรับผู้ใช้บริการครั้งแรก ตามลำดับ

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่อง ส่วนประสมทางการตลาดบริการ การยอมรับเทคโนโลยีและความพึงพอใจที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ของผู้บริโภคในจังหวัดลำปาง สามารถอภิปรายผลในแต่ละด้านได้ดังนี้

1. ด้านส่วนประสมทางการตลาดบริการ โดยภาพรวมมีระดับความเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่าสินค้ามีหลากหลายชนิดสามารถตอบสนองต่อความต้องการได้ ระดับความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับแนวคิดของ สุนทรจรรย์ ไกรศรีวร (2555) [11] กล่าวว่า ส่วนประสมทางการตลาดบริการเป็นองค์ประกอบที่ทำให้ข้อมูลข่าวสารผลิตภัณฑ์ไปถึงผู้บริโภค โดยต้องมีการวางแผนในการใช้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการกระตุ้นหรือเร่งเร้าให้ผู้บริโภคตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ การวางแผนที่ดีทำให้ร้านค้าในแอปพลิเคชันออนไลน์จำหน่ายสินค้าหลากหลายชนิดตรงกับความต้องการของผู้บริโภค ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีตม โหมลเปลิน (2561) [12] ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าประเภทของฝากจากต่างจังหวัด ของผู้บริโภคในเขตภาคีเจริญ พบว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าประเภทของฝากต่างจังหวัดของ ผู้บริโภคในเขตภาคีเจริญ จะเห็นได้ว่าด้านส่วนประสมทางการตลาดบริการเป็นปัจจัยที่

สำคัญยิ่งที่มีผลให้ผู้บริโภคตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านทางแอปพลิเคชัน การที่จัดรูปแบบของส่วนประสมทางการตลาดบริการได้ครบ และมีประสิทธิภาพ ผู้บริโภคจึงจะตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านทางแอปพลิเคชัน

2. ด้านการยอมรับเทคโนโลยี โดยภาพรวมมีระดับความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่าสามารถซื้อสินค้าออนไลน์ได้ทุกที่ทุกเวลา อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับแนวคิดของณัฐนันท์ พิธิวัตโชติกุล (2558) [13] กล่าวว่า การรับรู้ความง่ายในการใช้งาน ในการซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภค มีการที่แอปพลิเคชันซื้อสินค้าออนไลน์ง่ายต่อการใช้งาน การที่แอปพลิเคชันซื้อสินค้าออนไลน์ง่ายต่อการค้นหาสินค้า การที่สามารถค้นหาสินค้าผ่านระบบออนไลน์ได้ตลอด 24 ชั่วโมง การที่สามารถซื้อสินค้าออนไลน์ได้ทุกที่ทุกเวลา การอ่านรีวิวร้านค้าจากผู้ที่เคยซื้อสินค้าก่อนการซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันเสมอ ดังนั้น จากการซื้อสินค้าของผู้บริโภคในปัจจุบันนิยมซื้อผ่านทางแอปพลิเคชันออนไลน์ และสถานการณ์โรคระบาด COVID-19 ยิ่งทำให้ผู้บริโภคนิยมซื้อผ่านทางแอปพลิเคชันออนไลน์มากยิ่งขึ้น เพราะสามารถซื้อสินค้าได้ทุกที่ทุกเวลา ไม่ต้องเดินทางและสะดวกสบายกว่าการเลือกสินค้าในร้านค้าต่าง ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของอรอนงค์ ทองกระจ่าง (2560) [1] ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาส่วนประสมทางการตลาด การยอมรับเทคโนโลยีและการสื่อสารแบบบอกต่อที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านทางแอปพลิเคชัน Shopee พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านทางแอปพลิเคชัน Shopee จากกลุ่มตัวอย่างคือส่วนการยอมรับเทคโนโลยี จะเห็นได้ว่าด้านการยอมรับเทคโนโลยีเป็นปัจจัยที่สำคัญอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลให้ผู้บริโภคตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านทางแอปพลิเคชัน การสร้างความรับรู้การใช้งานแอปพลิเคชันที่ง่ายและสร้างความสะดวกสบายสามารถตอบสนองการใช้งานแอปพลิเคชันของผู้บริโภคได้ ผู้บริโภคจึงจะตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านทางแอปพลิเคชัน

3. ด้านความพึงพอใจ โดยภาพรวมมีระดับความเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า รูปแบบของแอปพลิเคชันสวยงาม มีความทันสมัย อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับแนวคิดของอตุลย์ จาตุรงค์กุล และคณะ (2546) [14] ให้ความหมายของความพึงพอใจว่าเป็นการตัดสินใจโดยที่มีความชอบทัศนคติเกิดขึ้น ตามปฏิกิริยาในการซื้อสินค้าหรือมีการก่อปฏิกิริยาตอบสนองต่อสินค้าเพื่อผู้บริโภค งานวิจัยส่วนมากอิงอยู่กับทฤษฎีที่ว่าความมั่นใจหรือความไม่มั่นใจในมาตรฐานของสินค้าที่เกิดขึ้นก่อนขั้นตอนการบริโภค ซึ่งเป็นตัวกำหนดเกี่ยวกับความพึงพอใจที่สำคัญยิ่งทั้งนี้หมายความว่าลูกค้ามีมาตรฐานบริการบางอย่างในใจก่อนบริโภค (ความคาดหวังของผู้บริโภค) จากนั้นจึงตัดสินใจความพึงพอใจจากการเปรียบเทียบถ้าคุณภาพการบริการต่ำกว่าความคาดหวัง ผลของการตัดสินใจจะเป็นการไม่ยืนยัน คือ เป็นแง่ลบ (Negative Disconfirmation) ถ้าคุณภาพของการบริการดีกว่าที่คาดหวังไว้ ผลออกมาเป็นทางบวก (Positive Disconfirmation) และสอดคล้องกับงานวิจัยของสิทธิชัย บุษหมั่น และคณะ (2563) [15] ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาความพึงพอใจต่อการตัดสินใจเลือกซื้อเครื่องสำอางบนสื่อออนไลน์ ผลการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อเครื่องสำอางผ่านสื่อออนไลน์ จะเห็นได้ว่าด้านความพึงพอใจเป็นปัจจัยที่สำคัญอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลให้ผู้บริโภคตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านทางแอปพลิเคชัน การสร้างความพึงพอใจให้กับผู้บริโภค เว็บไซต์หรือแอปพลิเคชันมีรูปแบบการใช้งานที่ง่าย สวยงามและทันสมัย ผู้บริโภคจึงจะตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านทางแอปพลิเคชัน

4. ด้านการตัดสินใจ โดยภาพรวมมีระดับความเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ตัดสินใจสั่งซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันเพราะมีช่องทางชำระที่สะดวก อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับแนวคิดของณัฐนันท์ พิธิวัตโชติกุล (2558) [13] กล่าวว่า การรับรู้ความเสี่ยงด้านความปลอดภัยในการซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภค เป็นการที่แอปพลิเคชันซื้อสินค้าออนไลน์มีมาตรการรักษาความปลอดภัยเพื่อปกป้องผู้ใช้ ความรู้สึกปลอดภัยเกี่ยวกับวิธีการชำระเงินเมื่อซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านทางแอปพลิเคชัน ความยินดีใช้บัตรเครดิตเพื่อซื้อสินค้าออนไลน์บนแอปพลิเคชัน ความรู้สึกปลอดภัยในการทำธุรกรรมซื้อสินค้าออนไลน์บนแอปพลิเคชัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรุโณทัย ปัญญา (2562) [16] ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อเสื้อผ้าแฟชั่นผ่าน สังคมออนไลน์ (เฟซบุ๊ก) ของนักศึกษาในระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยเขตอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อ ประกอบด้วยผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด ปัจจัยด้านการรักษาความเป็นส่วนตัว และปัจจัยด้านการให้บริการส่วนบุคคล ส่วนประสมทางการตลาดบริการ การยอมรับเทคโนโลยี และความพึงพอใจมีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ของผู้บริโภคในจังหวัดลำปาง

5. ส่วนประสมทางการตลาดบริการ การยอมรับเทคโนโลยี และความพึงพอใจที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ของผู้บริโภคในจังหวัดลำปาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้เนื่องจากแอปพลิเคชันซื้อขายสินค้าออนไลน์ง่ายต่อการใช้งานและการค้นหาสินค้าต่าง ๆ มีขั้นตอนการใช้บริการไม่ยุ่งยากซับซ้อน มีอุปกรณ์รองรับการใช้งานที่หลากหลาย นอกจากนี้สามารถค้นหาสินค้าได้ตลอด 24 ชั่วโมง ใช้งานได้ทุกที่ทุกเวลา และยังมีการจัดส่งที่ครอบคลุมทุกบริการและพื้นที่ ซึ่งมีระบบรักษาความปลอดภัยข้อมูลของผู้บริโภคที่สามารถไว้วางใจได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของอรอนงค์ ทองกระจ่าง (2560) [1] ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาส่วนประสมทางการตลาด การยอมรับเทคโนโลยีและการสื่อสารแบบบอกต่อที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านทางแอปพลิเคชัน Shopee พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านทางแอปพลิเคชัน Shopee จากกลุ่มตัวอย่างคือส่วนการยอมรับเทคโนโลยี จะเห็นได้ว่าด้านการยอมรับเทคโนโลยีเป็นปัจจัยที่สำคัญอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลให้ผู้บริโภคตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านทางแอปพลิเคชัน การสร้างความรับรู้การใช้งานแอปพลิเคชันที่ง่ายและสร้างความสะดวกสบายสามารถตอบสนองการใช้งานแอปพลิเคชันของผู้บริโภคได้ ผู้บริโภคจึงจะตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านทางแอปพลิเคชัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของสิทธิชัย บุษหมั่น และคณะ (2563) [15] ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาความพึงพอใจต่อการตัดสินใจเลือกซื้อเครื่องสำอางบนสื่อออนไลน์ ผลการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อเครื่องสำอางบนสื่อออนไลน์ จะเห็นได้ว่าด้านความพึงพอใจเป็นปัจจัยที่สำคัญอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลให้ผู้บริโภคตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านทางแอปพลิเคชัน การสร้างความพึงพอใจให้กับผู้บริโภค เว็บไซต์หรือแอปพลิเคชันมีรูปแบบการใช้งานที่ง่าย สวยงามและทันสมัย ผู้บริโภคจึงจะตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านทางแอปพลิเคชัน

ข้อเสนอแนะ

1. จากการวิจัย พบว่าด้านส่วนประสมทางการตลาดบริการ มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ของผู้บริโภคในจังหวัดลำปาง ประเด็นที่ระดับความคิดเห็นในระดับมากที่สุดคือ สินค้ามีหลากหลายชนิดสามารถตอบสนองต่อความต้องการได้ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 ดังนั้น ร้านค้าในแอปพลิเคชันออนไลน์ควรมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์เดิมของตนเองและคิดค้นผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ เพื่อเพิ่มความหลากหลายของสินค้า สามารถตอบสนองผู้บริโภคได้ มีการโฆษณาผ่านทางช่องทางออนไลน์อื่น ๆ เช่น สื่อโซเชียล เว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับสินค้าของร้านค้า เป็นต้น มีโปรโมชั่นอย่างต่อเนื่อง มีบริการหลังขายที่มีประสิทธิภาพและติดต่อกับลูกค้าอย่างสม่ำเสมอ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค

2. จากการวิจัย พบว่าด้านการยอมรับเทคโนโลยี มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ของผู้บริโภคในจังหวัดลำปาง ประเด็นที่ระดับความคิดเห็นในระดับมากที่สุดคือ สามารถซื้อสินค้าออนไลน์ได้ทุกที่ทุกเวลา ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32 ดังนั้น ร้านค้าในแอปพลิเคชันออนไลน์ควรมองหาแอปพลิเคชันใหม่ ๆ และช่องทางการจัดจำหน่ายในสื่อต่าง ๆ เพื่อเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายให้ครอบคลุมทุกพื้นที่มากยิ่งขึ้น มีการพัฒนาร้านค้าบนแอปพลิเคชันออนไลน์ให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ มีการนำเสนอต่อแอปพลิเคชันให้บริษัทขนส่งสามารถขยายการจัดส่งให้ครอบคลุมทุกบริการและพื้นที่ และสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่ทำให้ร้านค้าสามารถเพิ่มรายได้มากยิ่งขึ้น

3. จากการวิจัย พบว่าด้านความพึงพอใจ มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ของผู้บริโภคในจังหวัดลำปาง ประเด็นที่ระดับความคิดเห็นในระดับมากที่สุดคือ รูปแบบของแอปพลิเคชันสวยงาม มีความทันสมัย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 ดังนั้น การนำผลิตภัณฑ์มาจัดจำหน่ายควรมองหาแอปพลิเคชันที่มีความสวยงาม ทันสมัย มีการใช้งานที่ง่าย และควรติดตามข่าวสารแอปพลิเคชันซื้อขายออนไลน์ใหม่ ๆ ที่เป็นที่ยอมรับ เพื่อสร้างความพึงพอใจต่อตัวแอปพลิเคชันมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- [1] อรอนงค์ ทองกระจ่าง. การศึกษาส่วนประสมทางการตลาด การยอมรับเทคโนโลยี และการสื่อสารแบบบอกต่อที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านทางแอปพลิเคชัน Shopee [การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ; 2560.

- [2] กรุงเทพฯธุรกิจ. TMB โควิด-19 ดันยอดสั่งอาหาร-อุปกรณ์ทำครัว ผ่านออนไลน์ มี.ค.พุ่ง. [อินเทอร์เน็ต]. 2563[เข้าถึงเมื่อ 13 มีนาคม 2564]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/880361>
- [3] การเคหะแห่งชาติ. ข้อมูลประชากร 2563. [อินเทอร์เน็ต]. กองยุทธศาสตร์และสารสนเทศที่อยู่อาศัย ฝ่ายวิชาการพัฒนาที่อยู่อาศัย; 2564[เข้าถึงเมื่อ 13 มีนาคม 2564]. เข้าถึงได้จาก: <https://housingkc.nha.co.th/files/article/attachments/ffaef8523776e58763edecf0906c208e.pdf>
- [4] สำนักงานสถิติจังหวัดลำปาง. การมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน. [อินเทอร์เน็ต]. 2564[เข้าถึงเมื่อ 13 มีนาคม 2564]. เข้าถึงได้จาก: http://lampang.nso.go.th/index.php?option=com_content&view=article&id=353:-2561&catid=105&Itemid=657
- [5] กระทรวงพาณิชย์. พฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภค. [อินเทอร์เน็ต]. สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า; 2564 [เข้าถึงเมื่อ 10 มิถุนายน 2564]. เข้าถึงได้จาก: https://www.price.moc.go.th/price/fileuploader/file_admin_sum/news_survey-042564.pdf
- [6] กัลยา วาณิชย์ปัญญา. สถิติสำหรับงานวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักงานพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2549.
- [7] Likert. New Patterns of Management. New York: McGraw-Hill; 1970.
- [8] Nunnally. Education measurement and evaluation. New York: McGraw-Hill; 1978.
- [9] Brennan RL. A Generalized Upper-Lower Discrimination Index. Education and Psychological Measurement; 1972.
- [10] Lee F, John C, and Alice C. Statistics for business and Financial Education. 2nd ed. Singapore: World Scientific; 2000.
- [11] สุคนธ์จรินทร์ ไกรศรีวัชร. หลักการตลาด. พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี : บริษัทศูนย์หนังสือ เมืองไทย จำกัด; 2555.
- [12] ศรีธรรม โภมลเปลิน. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าประเภทของฝากจากต่างจังหวัดของผู้บริโภคในเขตภาคีเจริญ. สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยสยาม; 2561.
- [13] ญัฐนันท์ พิธิวัตโชติกุล. การยอมรับเทคโนโลยีโทรศัพท์มือถือ การตลาดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ และพฤติกรรมผู้บริโภคออนไลน์ที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชันของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร[การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต]. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยกรุงเทพ; 2558.
- [14] อุดุลย์ จาตุรงค์กุล และคณะ. การตลาดบริการ. กรุงเทพฯ : เพียร์สัน เอ็ดดูเคชั่น อินโดไชน่า; 2546.
- [15] สิทธิชัย บุขหมั่น และคณะ. การศึกษาความพึงพอใจต่อการตัดสินใจเลือกซื้อเครื่องสำอางบนสื่อออนไลน์. วารสารโครงการวิชาการคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ 2563;5(1):104-112.
- [16] อรุโณทัย ปัญญา. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อเสื้อผ้าแฟชั่นผ่าน สื่อออนไลน์ (เฟซบุ๊ก) ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่[การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต]. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่; 2562.

อิทธิพลของการได้รับคุณค่าเชิงประสบการณ์จากพนักงานและการยอมรับนวัตกรรมที่มีผลต่อการยอมรับคุณค่าตราสินค้าและความภักดีของลูกค้ากลุ่ม Generation Y ของธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่งในจังหวัดเพชรบุรี

The Influence of Employee Experience Value Acquisition and Innovation Acceptance on Brand Value Acceptance and Loyalty among Generation Y Customers of a Commercial Bank in Phetchaburi Province

ภัศราภรณ์ สีตอกบวบ และ กฤตชน วงศ์รัตน์

Passaraporn Seedokbuab and Kritchana Wongrat

สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี 76000

Business Administration Major, Faculty of Management Science, Phetchaburi Rajabhat University, Phetchaburi 76000

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: passarapornseedokbuab@gmail.com, kritchawong@yahoo.com

Received: 27 January 2022, Revised: 19 May 2022, Accepted: 18 December 2022

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) การได้รับคุณค่าเชิงประสบการณ์จากพนักงาน การยอมรับนวัตกรรม การยอมรับคุณค่าตราสินค้า และความภักดีของลูกค้า 2) อิทธิพลการได้รับคุณค่าเชิงประสบการณ์จากพนักงานที่มีผลต่อการยอมรับคุณค่าตราสินค้าและความภักดีของลูกค้า 3) อิทธิพลการยอมรับนวัตกรรมที่มีผลต่อการยอมรับคุณค่าตราสินค้าและความภักดีของลูกค้า และ 4) อิทธิพลการยอมรับคุณค่าตราสินค้าที่มีผลต่อความภักดีของลูกค้ากลุ่ม Generation Y ของธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่งในจังหวัดเพชรบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นลูกค้ากลุ่ม Generation Y จำนวน 400 คน เลือกวิธีการสุ่มแบบตามความสะดวก โดยใช้เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.86 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์ความถดถอยอย่างง่าย

ผลการวิจัยพบว่า 1) การได้รับคุณค่าเชิงประสบการณ์จากพนักงาน การยอมรับนวัตกรรม การยอมรับคุณค่าตราสินค้า และความภักดีของลูกค้ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 2) อิทธิพลการได้รับคุณค่าเชิงประสบการณ์จากพนักงานด้านคุณภาพการให้บริการของพนักงานและด้านการจัดการความสัมพันธ์กับลูกค้ามีอิทธิพลทางบวกต่อการยอมรับคุณค่าตราสินค้าและมีอิทธิพลทางบวกต่อความภักดีของลูกค้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 3) อิทธิพลการยอมรับนวัตกรรมมีอิทธิพลทางบวกต่อการยอมรับคุณค่าตราสินค้าและความภักดีของลูกค้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 4) อิทธิพลการยอมรับคุณค่าตราสินค้ามีอิทธิพลทางบวกต่อความภักดีของลูกค้ากลุ่ม Generation Y ของธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่งในจังหวัดเพชรบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ : การได้รับคุณค่าเชิงประสบการณ์จากพนักงาน การยอมรับนวัตกรรม การยอมรับคุณค่าตราสินค้า ความภักดีของลูกค้า

Abstract

The purposes of this research were to study: 1) employee experience value acquisition, innovation acceptance, brand value acceptance and loyalty, 2) the influence of employee experience value proposition on brand recognition and customer loyalty, 3) Innovation adoption influences affecting brand recognition and customer loyalty, and 4) the influence of brand value acceptance on the loyalty of Generation Y customers of a commercial bank in Phetchaburi province. The sampling group used in this research was 400 Generation Y customers by convenience sampling. The data was collected

with a questionnaire with the reliability of 0.86. The data was analyzed with statistics for frequency, percentage, mean, standard deviation and simple regression analysis.

The research results were as follows: 1) employee experience value acquisition, innovation acceptance, brand value acceptance and loyalty had a high level of average, 2) the influence of employee experience value in terms of employee service quality and customer relationship management had a positive influence on brand value acceptance and had a positive influence on customer loyalty, at the .01 level of significance. 3) the influence of innovation acceptance had a positive influence on brand value acceptance and had a positive influence on customer loyalty, at the .01 level of significance, and 4) the influence of brand value acceptance had a positive influence on the loyalty of Generation Y customers of a commercial bank in Phetchaburi province, at the .01 level of significance.

Keywords : Employee Experience Value Acquisition, Innovation Acceptance, Brand Value Acceptance, Customer Loyalty

บทนำ

ธนาคารพาณิชย์มีสถานะเป็นสถาบันการเงินที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจการเงินของประเทศ โดยทำหน้าที่ระดมเงินฝากและนำไปใช้ประโยชน์จากเงินนั้นโดยการให้กู้ยืม ปัจจุบันในประเทศไทยมีธนาคารพาณิชย์และสาขาที่เปิดดำเนินการเพิ่มมากขึ้นทำให้ธนาคารพาณิชย์ต้องเผชิญกับสภาพการแข่งขันที่รุนแรง [1] จึงได้รับการดูแลจากทางราชการ คือ ธนาคารแห่งประเทศไทยและกระทรวงการคลังมากเป็นพิเศษ โดยมีข้อบังคับหลักที่สำคัญคือการให้ธนาคารดำรงเงินกองทุนสำรองไว้อย่างน้อยร้อยละ 8.0 ของสินทรัพย์เสี่ยง นอกจากนี้ปัจจุบันยังได้มีข้อกำหนดในด้านความเสี่ยงและเงินกันสำรองมากขึ้นและเข้มงวดขึ้นกว่าเดิม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำกฎของ Basel มาบังคับใช้กับธนาคารจึงมีผลทำให้การประกอบกิจการของธนาคารพาณิชย์มีความยากลำบากมากขึ้นเนื่องจากต้องปรับตัวให้สามารถปฏิบัติตามกฎข้อบังคับใหม่ ๆ สำหรับการปรับตัวในช่วงเวลาที่ผ่านมามีธนาคารพาณิชย์ส่วนใหญ่สามารถปรับปรุงตัวเองได้สำเร็จ โดยเฉพาะในด้านการบูรณะสถานภาพทางการเงินทำให้มีความแข็งแกร่งทางการเงินในระดับสูงทั้งในด้านผลประกอบการของธนาคารโดยรวมดีขึ้นเช่นกัน แต่เมื่อมองไปในอนาคต ธนาคารพาณิชย์จะได้รับผลกระทบจากการเปิดตลาดการค้าเสรี สืบเนื่องจากการที่ประเทศไทยทำสนธิสัญญาเปิดการค้าเสรีแบบทวิภาคี FTA (Free Trade Agreement) มากขึ้น ดังนั้นเมื่อมีการเปิดเสรีธนาคารพาณิชย์ระหว่างกันในอนาคตจะช่วยให้มีธนาคารพาณิชย์แข่งขันพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่ตอบโจทย์ของธุรกิจและประชาชนได้ดีขึ้น โดยเฉพาะธุรกิจข้ามพรมแดนซึ่งนับวันจะเพิ่มมากขึ้น สำหรับธนาคารพาณิชย์ไทยมีโอกาสที่จะเข้าไปทำธุรกิจในอาเซียนได้สะดวกขึ้นสามารถขยายฐานธุรกิจและให้บริการจับคู่ธุรกิจไทยกับธุรกิจต่างประเทศได้สะดวกยิ่งขึ้น ขณะเดียวกันเป็นโอกาสสำหรับผู้บริโภคและธุรกิจในประเทศที่จะได้รับประโยชน์เมื่อมีธุรกิจแข่งขันที่เพิ่มขึ้นของสถาบันการเงินของอาเซียนในไทยและกระตุ้นให้สถาบันการเงินไทยปรับตัวต่อการแข่งขันในการให้บริการทางการเงินที่ตอบสนองความต้องการและคุ้มครองผู้ใช้บริการอย่างเหมาะสม [2]

ธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่งในจังหวัดเพชรบุรีที่ศึกษาคั้งนี้เป็นสถาบันการเงินแห่งแรกของไทยที่ก่อตั้งขึ้นโดยธนาคารมีแนวความคิดริเริ่มการนำระบบและแนวคิดการให้บริการรับฝากเงินออมทรัพย์ บริการบัญชีกระแสรายวัน ถอนเงิน โดยมีการนำเช็คมาเป็นรูปแบบการให้บริการแก่ประชาชนหรือบุคคลทั่วไปพร้อมทั้งทำการจัดตั้งสาขาขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนทั้งในกรุงเทพมหานครและจังหวัดต่าง ๆ ทั้งยังมีส่วนร่วมในการก่อตั้งและวางรากฐานงานสหกรณ์การเกษตรของประเทศ โดยธนาคารมีความต้องการให้การดำเนินงานด้านเงิน มีความมั่นคงและแข็งแกร่ง มีระบบงานที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพและประโยชน์อย่างสูงสุดในการให้บริการแก่ลูกค้า โดยมุ่งมั่นให้มีการจัดทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเน้นให้มีส่วนร่วมในการรับผิดชอบต่อสังคมอย่างเต็มที่พร้อมทั้งพัฒนาพนักงานในทุก ๆ ด้าน และธนาคารได้ดำเนินการปรับปรุงด้วยการพัฒนาเครือข่ายและการให้บริการอย่างครบวงจรรวมทั้งการพัฒนาธุรกรรมและบริการใหม่ ๆ ที่มีคุณภาพ ทันสมัยสะดวกสบายรวดเร็วพร้อมกับการพัฒนาบุคลากรควบคู่ไปด้วยเพื่อตอบสนองความต้องการและความภาคภูมิใจของลูกค้าในระยะยาว ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นเหมือนภาพลักษณ์ของธนาคารที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจและเกิดความเชื่อมั่นว่าจะได้รับการบริการที่ดีและถูกต้องจากพนักงานธนาคารที่ให้บริการซึ่งส่งผลให้ธนาคารเกิดความ

เปลี่ยนแปลงและประสบความสำเร็จในธุรกิจครั้งใหญ่ ดังนั้นการปรับปรุงคุณภาพในการบริการจึงถือเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้สามารถยืนหยัดสู้กับคู่แข่งได้และสร้างความจงรักภักดีของลูกค้าเพื่อมุ่งสู่การเป็นธนาคารที่อยู่ในใจของผู้รับบริการ [3] ซึ่งความภักดีเป็นความสมัครใจของลูกค้าที่จะสนับสนุนหรือมอบผลประโยชน์ให้กับองค์กรในระยะยาว โดยลูกค้าจะซื้อซ้ำหรือใช้บริการจากองค์กรอย่างต่อเนื่องหรือแนะนำบุคคลอื่นถึงชื่อขององค์กรซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นบนพื้นฐานของความรู้สึกที่ลูกค้าชื่นชอบในองค์กรที่เลือกมากกว่าองค์กรอื่น ๆ ความภักดีจึงไม่เพียงหมายถึงพฤติกรรมที่ลูกค้าแสดงออกว่าภักดีเท่านั้นแต่ยังหมายรวมถึงความรู้สึกในแง่บวกต่าง ๆ ของลูกค้า อาทิ ความชื่นชอบหรือเต็มใจด้วย ซึ่งความภักดีนั้นจะคงอยู่ตราบเท่าที่ลูกค้ารู้สึกว่าได้รับในคุณค่าที่ดีกว่าที่จะได้รับจากองค์กรอื่น ๆ [4] ความภักดีของลูกค้าถือเป็นสินทรัพย์ที่สำคัญอย่างหนึ่งของธุรกิจส่งผลให้ธุรกิจสามารถลดต้นทุนในการประชาสัมพันธ์หรือการทำตลาดการสร้างลูกค้าใหม่ การรักษารฐานลูกค้าไว้ได้นั้นยังเป็นส่วนสำคัญในการสนับสนุนและแพร่กระจายข่าวสารแก่บุคคลอื่น ๆ ให้กับธุรกิจได้เป็นอย่างดี ดังนั้นธนาคารจะต้องเพิ่มศักยภาพของการดำเนินงานและประสิทธิภาพการให้บริการเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงการให้บริการที่ดีกว่าคู่แข่ง ซึ่งการจะทำให้ธุรกิจบริการประสบความสำเร็จนั้นจะต้องอยู่บนความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ใช้บริการและผู้ให้บริการที่เป็นพนักงานที่มีประสิทธิภาพในการทำงานด้านบริการเป็นอย่างดีจากพนักงาน ซึ่งธุรกิจธนาคารจะแตกต่างจากธุรกิจอื่น ๆ ที่เป็นการบริการสินค้าที่ไม่มีตัวตนจับต้องไม่ได้แต่รับรู้ได้ผ่านความรู้สึก และปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงรูปแบบพฤติกรรมตลอดจนความต้องการและความคาดหวังของผู้บริโภคที่ปรับเปลี่ยนอยู่ตลอดเวลาส่งผลให้ธนาคารพาณิชย์ต้องเตรียมการและเร่งปรับตัวอย่างรวดเร็ว เครื่องมือที่สำคัญประการหนึ่งคือการลงทุนและการพัฒนาเทคโนโลยีซึ่งถือเป็นนวัตกรรมที่สำคัญเพื่อเพิ่มความสามารถทางการแข่งขันและเพิ่มโอกาสอยู่รอดทางธุรกิจในระยะยาว สถาบันการเงินขนาดใหญ่จึงได้พัฒนาและเริ่มนำสมองกลอัจฉริยะหรือปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence : AI) เข้ามาใช้ โดยเทคโนโลยี AI จะช่วยให้ธนาคารเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการทำงานและสามารถใช้เป็นกลยุทธ์เชิงรุกที่จะเข้าถึงลูกค้าในทุกกลุ่มทุกระดับและทุกที่ อีกทั้งยังเป็นการนำเสนอนวัตกรรมใหม่ ๆ พร้อมเป็นการยกระดับ ประสิทธิภาพผู้บริโภคซึ่งจะกลายเป็นกุญแจสำคัญในการแข่งขันของธนาคารพาณิชย์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่เห็นถึงความสำคัญของการนำเอาเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้เพื่อให้ลูกค้าได้รับความสะดวก รวดเร็ว เข้าถึงง่ายและปลอดภัย ดังจะเห็นได้จากการออกผลิตภัณฑ์ทางการเงินรูปแบบใหม่ ๆ การทำธุรกรรมทางการเงินต่าง ๆ ที่สามารถทำผ่านระบบอินเทอร์เน็ตและใช้อุปกรณ์สื่อสารต่าง ๆ เป็นตัวกลางในการทำธุรกรรมทางการเงินทำให้ความสะดวกรวดเร็ว ประหยัดเวลาของผู้รับบริการ ดังนั้นพฤติกรรมของบุคคลที่จะยอมรับนวัตกรรมได้จะเป็นกลุ่มนำสมัยหรือกลุ่ม Generation Y เป็นผู้ที่เกิดมาในยุคที่มีโทรศัพท์เคลื่อนที่ คอมพิวเตอร์ และ อินเทอร์เน็ต เป็นคนที่ชอบเทคโนโลยี ชอบความเร็ว ทันทีทันใด ไม่ชอบรอนาน ชอบสีสันสดใสและบรรยากาศสนุกสนาน [5] ซึ่งเป็นกลุ่มประชากรวัยทำงานที่มีสัดส่วนอยู่จำนวนมากเป็นกลุ่มที่มีรายได้และกำลังซื้อสูงสามารถทำกิจกรรมหลาย ๆ อย่างได้ในเวลาเดียวกัน เป็นผู้สนใจติดตามเรื่องใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น มีพฤติกรรมการซื้อซ้ำ ๆ หากยี่ห้อสินค้านั้นเป็นที่ชื่นชอบและยังให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีการใช้โซเชียลมีเดียพร้อมที่จะยอมรับนวัตกรรม นอกจากนี้การยอมรับนวัตกรรมของผู้บริโภคยังขึ้นอยู่กับพฤติกรรมและทัศนคติของผู้บริโภคที่มีต่อความเป็นนวัตกรรมอีกด้วย โดยเฉพาะกลุ่มล้ำสมัยจะมีโอกาสในการยอมรับนวัตกรรมที่รวดเร็วกว่ากลุ่มนำสมัยและกลุ่มทันสมัย โดยกลุ่มตามสมัยและกลุ่มล้ำสมัยจะยอมรับนวัตกรรมได้ช้าที่สุดและพยายามที่จะทดลองใช้เพื่อจะนำไปสู่การตัดสินใจว่าจะยอมรับคุณค่าตราสินค้าและส่งผลให้เกิดความภักดีต่อธนาคารพาณิชย์ในระยะยาว [6] ดังนั้นความภักดีของลูกค้าจึงเป็นเครื่องมือในการวัดคุณภาพของสินค้าและบริการ โดยคุณค่าของการบริการเกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้บริการที่เป็นพนักงานและผู้รับบริการนั้น ๆ ที่ได้รับคุณค่าการให้บริการด้านคุณภาพการให้บริการและการสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้าที่ดีทำให้เกิดความเชื่อมั่นและการยอมรับคุณค่าตราสินค้าของธนาคารส่งผลทำให้ลูกค้าเกิดความภักดีต่อธนาคารในระยะยาว

จากสถานการณ์ปัจจุบันธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่งในจังหวัดเพชรบุรีได้ประสบปัญหาด้านคุณภาพการให้บริการและยังขาดการพัฒนาฝึกอบรมพนักงานของธนาคารเกี่ยวกับการจัดการลูกค้าสัมพันธ์ทำให้การบริการลูกค้าที่เคยให้บริการเป็นอย่างดีกลับมีคุณภาพที่ลดลง อีกทั้งผู้รับบริการยังขาดการยอมรับนวัตกรรมด้านการบริการเนื่องจากมีการแข่งขันกันสูงภายในกลุ่มธนาคารในจังหวัดเพชรบุรี ประกอบกับกลุ่มลูกค้าในจังหวัดเพชรบุรีมีความต้องการที่หลากหลาย จึงไม่สามารถใช้กลยุทธ์การจัดการลูกค้าสัมพันธ์ในรูปแบบเดิม ได้อีกทำให้ต้องมีการปรับเปลี่ยนอยู่ตลอดเวลาเพื่อสร้างความแตกต่างจากกลุ่มธนาคารในจังหวัดเพชรบุรีและ

สร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าได้มากที่สุด จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา การได้รับคุณค่าเชิงประสบการณ์จากพนักงานและการยอมรับนวัตกรรมที่มีผลต่อการยอมรับคุณค่าตราสินค้าความภักดีของลูกค้ากลุ่ม Generation Y ของธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่งในจังหวัดเพชรบุรี เพื่อให้สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงคุณภาพการให้บริการและการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับลูกค้ารวมถึงการพัฒนาวัตกรรมการของธนาคารพาณิชย์ให้มีคุณค่าและประโยชน์แก่ผู้ใช้บริการอันจะนำไปสู่การยอมรับคุณค่าตราสินค้าและความภักดีของธนาคารต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการได้รับคุณค่าเชิงประสบการณ์จากพนักงาน การยอมรับนวัตกรรม การยอมรับคุณค่าตราสินค้า และความภักดีของลูกค้ากลุ่ม Generation Y ของธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่งในจังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลการได้รับคุณค่าเชิงประสบการณ์จากพนักงานที่มีผลต่อการยอมรับคุณค่าตราสินค้าและความภักดีของลูกค้ากลุ่ม Generation Y ของธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่งในจังหวัดเพชรบุรี
3. เพื่อศึกษาอิทธิพลการยอมรับนวัตกรรมที่มีผลต่อการยอมรับคุณค่าตราสินค้าและความภักดีของลูกค้ากลุ่ม Generation Y ของธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่งในจังหวัดเพชรบุรี
4. เพื่อศึกษาอิทธิพลการยอมรับคุณค่าตราสินค้าที่มีผลต่อความภักดีของลูกค้ากลุ่ม Generation Y ของธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่งในจังหวัดเพชรบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือลูกค้ากลุ่ม Generation Y ที่เกิดในช่วง พ.ศ. 2523 – 2540 อายุตั้งแต่ 23 – 40 ปี ที่ใช้บริการของธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่งในจังหวัดเพชรบุรี ซึ่งเป็นประชากรที่ไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้มาจากการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม โดยใช้สูตรการคำนวณที่ไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ระดับ 95 % [7] ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 400 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบตามความสะดวก (Convenience Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 5 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 การได้รับคุณค่าเชิงประสบการณ์จากพนักงาน ตอนที่ 3 การยอมรับนวัตกรรม ตอนที่ 4 การยอมรับคุณค่าตราสินค้า และ ตอนที่ 5 ความภักดีของลูกค้ากลุ่ม Generation Y ของธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่งในจังหวัดเพชรบุรี เป็นลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย

มีขั้นตอนดังนี้ 1) การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์และนิยามศัพท์เฉพาะ พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามมีค่าอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.5 ถือว่ามีความสอดคล้อง [8] และ 2) การตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค [9] พบว่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามของตัวแปรการได้รับคุณค่าเชิงประสบการณ์จากพนักงานเท่ากับ 0.83 ตัวแปรการยอมรับนวัตกรรม เท่ากับ 0.78 ตัวแปรการยอมรับคุณค่าตราสินค้าเท่ากับ 0.87 ตัวแปรความภักดีของลูกค้าเท่ากับ 0.81 และโดยภาพรวมทั้งฉบับเท่ากับ 0.86 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.7 ถือเป็นค่าที่ยอมรับได้ [10]

วิธีการรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยประสานงานขอความอนุเคราะห์จากคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ออกหนังสือถึงผู้จัดการธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่งในจังหวัดเพชรบุรีเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากลูกค้า ดำเนินการตรวจสอบความ

ถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามจนได้ครบ จำนวน 400 ฉบับ โดยเตรียมการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

นำแบบสอบถามทั้งหมดมาทำการลงรหัสด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติเพื่อวิเคราะห์และแปลผลของข้อมูลโดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation: S.D.) และการวิเคราะห์ความถดถอยอย่างง่าย (Simple Regression Analysis)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของลูกค้ำ

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 58.50 เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 41.50 ส่วนใหญ่มีอายุ 23 – 28 ปี คิดเป็นร้อยละ 49.30 มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 58.80 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 41.50 อาชีพส่วนใหญ่เป็นเจ้าของกิจการ คิดเป็นร้อยละ 40.50 ระยะเวลาในการเป็นลูกค้ำธนาคาร 4 – 6 ปี คิดเป็นร้อยละ 40.80 และส่วนใหญ่ทำธุรกรรมด้านอินเทอร์เน็ตแบงก์กิ้ง คิดเป็นร้อยละ 27.75

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การได้รับคุณค่าเชิงประสบการณ์จากพนักงานของลูกค้ำกลุ่ม Generation Y ของธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่งในจังหวัดเพชรบุรี

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์การได้รับคุณค่าเชิงประสบการณ์จากพนักงานของลูกค้ำกลุ่ม Generation Y ของธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่งในจังหวัดเพชรบุรี

การได้รับคุณค่าเชิงประสบการณ์จากพนักงาน	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1.ด้านคุณภาพการให้บริการของพนักงาน	4.48	0.401	มาก
2.ด้านการจัดการความสัมพันธ์กับลูกค้ำ	4.57	0.402	มากที่สุด
ภาพรวมเฉลี่ย	4.52	0.374	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า การได้รับคุณค่าเชิงประสบการณ์จากพนักงานของลูกค้ำกลุ่ม Generation Y ของธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่งในจังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการจัดการความสัมพันธ์กับลูกค้ำและด้านคุณภาพการให้บริการของพนักงานมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์การยอมรับนวัตกรรม การยอมรับคุณค่าตราสินค้าและความภักดีของลูกค้ำกลุ่ม Generation Y ของธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่งในจังหวัดเพชรบุรี

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์การยอมรับนวัตกรรม การยอมรับคุณค่าตราสินค้าและความภักดีของลูกค้ำกลุ่ม Generation Y ของธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่งในจังหวัดเพชรบุรี

การยอมรับนวัตกรรม การยอมรับคุณค่าตราสินค้าและความภักดีของลูกค้ำ	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1.ด้านการยอมรับนวัตกรรม	4.65	0.38	มากที่สุด
2.ด้านการยอมรับคุณค่าตราสินค้า	4.56	0.41	มากที่สุด
3.ด้านความภักดีของลูกค้ำ	4.61	0.45	มากที่สุด
ภาพรวมเฉลี่ย	4.60	0.41	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า การยอมรับนวัตกรรม การยอมรับคุณค่าตราสินค้า และความภักดีของลูกค้ำกลุ่ม Generation Y ของธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่งในจังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานของตัวแปร

ตารางที่ 3 แสดงผลค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรการได้รับคุณค่าเชิงประสบการณ์จากพนักงานด้านคุณภาพการให้บริการของพนักงานโดยรวมที่ส่งผลต่อการยอมรับคุณค่าตราสินค้า

ตัวแปร	คะแนนดิบ		คะแนน	t	p-value
	B	SE	มาตรฐาน β		
ค่าคงที่ (a)	2.277	.181		12.428	.000**
การได้รับคุณค่าเชิงประสบการณ์จากพนักงานด้านคุณภาพการให้บริการของพนักงาน	.530	.041	.547	13.547	.000**
R = .547 R ² = 0.299 Adjusted R ² = 0.297 F = 169.715 SE = 0.326					

**มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

จากตารางที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า การได้รับคุณค่าเชิงประสบการณ์จากพนักงานด้านคุณภาพการให้บริการของพนักงานมีอิทธิพลทางบวกต่อการยอมรับคุณค่าตราสินค้า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และตัวแปรอิสระสามารถพยากรณ์ตัวแปรตามได้ร้อยละ 29.9

ตารางที่ 4 แสดงผลค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรการได้รับคุณค่าเชิงประสบการณ์จากพนักงานด้านการจัดการความสัมพันธ์กับลูกค้าโดยรวมที่ส่งผลต่อการยอมรับคุณค่าตราสินค้า

ตัวแปร	คะแนนดิบ		คะแนน	t	p-value
	B	SE	มาตรฐาน β		
ค่าคงที่ (a)	1.603	.161		9.943	.000**
การได้รับคุณค่าเชิงประสบการณ์จากพนักงานด้านการจัดการความสัมพันธ์กับลูกค้า	.667	.035	.690	19.003	.000**
R = .690 R ² = 0.476 Adjusted R ² = 0.474 F = 361.098 SE = 0.282					

**มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

จากตารางที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า การได้รับคุณค่าเชิงประสบการณ์จากพนักงานด้านการจัดการความสัมพันธ์กับลูกค้ามีอิทธิพลทางบวกต่อการยอมรับคุณค่าตราสินค้า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และตัวแปรอิสระสามารถพยากรณ์ตัวแปรตามได้ร้อยละ 47.6

ตารางที่ 5 แสดงผลค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรการได้รับคุณค่าเชิงประสบการณ์จากพนักงานด้านคุณภาพการให้บริการของพนักงานกับลูกค้าโดยรวมที่ส่งผลต่อความภักดีของลูกค้า

ตัวแปร	คะแนนดิบ		คะแนน	t	p-value
	B	SE	มาตรฐาน β		
ค่าคงที่ (a)	1.900	.215		8.826	.000**
การได้รับคุณค่าเชิงประสบการณ์จากพนักงานด้านคุณภาพการให้บริการของพนักงาน	.650	.048	.535	12.648	.000**
R = .535 R ² = 0.287 Adjusted R ² = 0.285 F = 159.977 SE = 0.383					

**มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

จากตารางที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า การได้รับคุณค่าเชิงประสบการณ์จากพนักงานด้านคุณภาพการให้บริการของพนักงานมีอิทธิพลทางบวกต่อความภักดีของลูกค้า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และตัวแปรอิสระสามารถพยากรณ์ตัวแปรตามได้ร้อยละ 28.7

ตารางที่ 6 แสดงผลค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรการได้รับคุณค่าเชิงประสบการณ์จากพนักงานด้านการจัดการความสัมพันธ์กับลูกค้าโดยรวมที่ส่งผลต่อความภักดีของลูกค้า

ตัวแปร	คะแนนดิบ		คะแนน	t	p-value
	B	SE	มาตรฐาน β		
ค่าคงที่ (a)	.567	.161		3.525	.000**
การได้รับคุณค่าเชิงประสบการณ์จากพนักงานด้านการจัดการความสัมพันธ์กับลูกค้า	.885	.035	.785	25.279	.000**
R = .785 R ² = 0.616 Adjusted R ² = 0.615 F = 639.024 SE = 0.281					

**มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

จากตารางที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า การได้รับคุณค่าเชิงประสบการณ์จากพนักงานด้านการจัดการความสัมพันธ์กับลูกค้ามีอิทธิพลทางบวกต่อความภักดีของลูกค้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และตัวแปรอิสระสามารถพยากรณ์ตัวแปรตามได้ร้อยละ 61.6

ตารางที่ 7 แสดงผลค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรการยอมรับนวัตกรรมโดยรวมที่ส่งผลต่อการยอมรับคุณค่าตราสินค้า

ตัวแปร	คะแนนดิบ		คะแนน	t	p-value
	B	SE	มาตรฐาน β		
ค่าคงที่ (a)	.708	.159		4.466	.000**
การยอมรับนวัตกรรม	.829	.034	.775	24.427	.000**
R = .775 R ² = 0.600 Adjusted R ² = 0.599 F = 596.697 SE = 0.263					

**มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

จากตารางที่ 7 ผลการวิจัยพบว่า การยอมรับนวัตกรรมมีอิทธิพลทางบวกต่อการยอมรับคุณค่าตราสินค้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และตัวแปรอิสระสามารถพยากรณ์ตัวแปรตามได้ร้อยละ 60.0

ตารางที่ 8 แสดงผลค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรการยอมรับนวัตกรรมโดยรวมที่ส่งผลต่อความภักดีของลูกค้า

ตัวแปร	คะแนนดิบ		คะแนน	t	p-value
	B	SE	มาตรฐาน β		
ค่าคงที่ (a)	1.018	.204		4.985	.000**
การยอมรับนวัตกรรม	.772	.044	.663	17.667	.000**
R = .663 R ² = 0.440 Adjusted R ² = 0.438 F = 312.118 SE = 0.339					

**มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

จากตารางที่ 8 ผลการวิจัยพบว่า การยอมรับนวัตกรรมมีอิทธิพลทางบวกต่อความภักดีของลูกค้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และตัวแปรอิสระสามารถพยากรณ์ตัวแปรตามได้ร้อยละ 44.0

ตารางที่ 9 แสดงผลค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรการยอมรับคุณค่าตราสินค้าโดยรวมที่ส่งผลต่อความภักดีของลูกค้า

ตัวแปร	คะแนนดิบ		คะแนน	t	p-value
	B	SE	มาตรฐาน β		
ค่าคงที่ (a)	.853	.164		5.213	.000**
การยอมรับคุณค่าตราสินค้า	.823	.036	.756	23.073	.000**

R = .756 R² = .572 Adjusted R² = .571 F = 532.343 SE = 0.297

**มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

จากตารางที่ 9 ผลการวิจัยพบว่า การยอมรับคุณค่าตราสินค้ามีอิทธิพลทางบวกต่อความภักดีของลูกค้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และตัวแปรอิสระสามารถพยากรณ์ตัวแปรตามได้ร้อยละ 57.2

อภิปรายผลการวิจัย

1) การได้รับคุณค่าเชิงประสบการณ์จากพนักงานกลุ่ม Gen Y ของธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่งในจังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาด้านคุณภาพการให้บริการของพนักงาน พบว่า พนักงานมีความรู้ ทักษะ และความสามารถในการให้บริการ มีมนุษยสัมพันธ์และมีความจริงใจในการให้บริการ พนักงานสามารถอธิบายระเบียบ/ขั้นตอนการให้บริการได้อย่างถูกต้อง และด้านการจัดการความสัมพันธ์กับลูกค้า พบว่า พนักงานสามารถรักษามิตรภาพที่ดีกับลูกค้าไว้อย่างสม่ำเสมอ ด้วยการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ พนักงานมีความเอาใจใส่ดูแลและบริการได้อย่างรวดเร็ว ทั้งนี้เนื่องจากธนาคารพาณิชย์มีเป้าหมายมุ่งสู่การเป็นธนาคารที่น่าชื่นชมที่สุดจึงให้ความสำคัญกับคุณภาพการให้บริการแก่ลูกค้า ผู้บริหารและบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญใส่ใจในการพัฒนาคุณภาพการให้บริการที่มีประสิทธิภาพและมีการพัฒนาเพื่อให้คุณภาพการให้บริการเป็นเลิศอย่างต่อเนื่องและเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับธนาคารและยังสามารถสร้างความแตกต่างเพื่อความได้เปรียบทางการตลาดและการแข่งขัน อีกทั้งธนาคารให้ความสำคัญกับการจัดการลูกค้าสัมพันธ์ซึ่งเป็นกลยุทธ์เพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์ในระยะยาวกับลูกค้า มีการเรียนรู้ความต้องการที่แตกต่างกันของลูกค้าและตอบสนองความต้องการของลูกค้าด้วยสินค้าหรือบริการที่เหมาะสมกับลูกค้าแต่ละคนมากที่สุดอันจะนำไปสู่การเพิ่มรายได้ลดค่าใช้จ่ายต่าง ๆ โดยเฉพาะเรื่องค่าใช้จ่ายในการแสวงหาลูกค้าและเพิ่มความพึงพอใจของลูกค้าในระยะยาว สอดคล้องกับงานวิจัยของ [11] พบว่า คุณภาพการให้บริการของธนาคารออมสินในเขตมหาสารคาม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง ด้านการให้บริการอย่างทันเวลา ด้านการให้บริการที่มีความก้าวหน้า ด้านการให้บริการอย่างเสมอภาค และด้านการให้บริการอย่างเพียงพอ เช่นเดียวกับงานวิจัยของ [12] พบว่า คุณภาพการให้บริการของธนาคารอาคารสงเคราะห์โดยรวมอยู่ในระดับที่น่าพอใจมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ [13] พบว่า คุณภาพการให้บริการของธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) สาขาประตูน้ำพระอินทร์และสาขานวนครในภาพรวมอยู่ในระดับสูง

การยอมรับนวัตกรรมธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่งในจังหวัดเพชรบุรีของกลุ่ม Gen Y โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อินเทอร์เน็ตแบงก์กิ้งมีความทันสมัยเข้ากับยุคสมัยของสังคมสอดคล้องกับค่านิยมของคนรุ่นใหม่ อินเทอร์เน็ตแบงก์กิ้งมีรายละเอียดครบถ้วน อินเทอร์เน็ตแบงก์กิ้งมีการให้ใช้บริการฟรีโดยไม่มีเงื่อนไข ทั้งนี้เนื่องจากธนาคารพาณิชย์ดังกล่าวได้พัฒนานวัตกรรมรูปแบบการบริการที่ช่วยยกระดับการให้บริการสำหรับลูกค้าจากความมุ่งมั่นของธนาคารในการพัฒนาดิจิทัลแพลตฟอร์ม ระบบเทคโนโลยีขั้นสูงที่ได้รับการพัฒนาเป็นนวัตกรรมในการรู้จักลูกค้าและยืนยันตัวตนของบุคคลผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่ทันสมัยที่สุด พลิกโฉมบริการเปิดบัญชีนิติบุคคลและสมัครใช้บริการทางธุรกิจเป็นครั้งแรกของโลกที่จะช่วยขจัดความยุ่งยากในการระบวนการดำเนินงาน ลดขั้นตอนและระยะเวลาในการดำเนินงานซึ่งเป็นมาตรฐานใหม่ของการให้บริการที่สร้างประสบการณ์ที่ดีและการยอมรับนวัตกรรมให้กับลูกค้าและธุรกิจ สอดคล้องกับงานวิจัยของ [14] พบว่า ลักษณะการยอมรับนวัตกรรมของกลุ่มประชากร Gen Y ในเขตจังหวัดสมุทรสงครามส่งผลต่อการยอมรับตราสินค้าธนาคารเพียง 4 ด้านเท่านั้น คือ

คุณลักษณะประโยชน์เชิงเปรียบเทียบ ด้านคุณลักษณะที่เข้ากันได้ ด้านคุณลักษณะความยุ่งยากซับซ้อนและด้านคุณลักษณะสามารถสังเกตได้ เช่นเดียวกับ [15] พบว่าระดับการยอมรับนวัตกรรมของตราสินค้าผลิตภัณฑ์รถยนต์ระบบไฮบริดอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความเชื่อมั่นความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 5 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณลักษณะประโยชน์เชิงเปรียบเทียบ ด้านคุณลักษณะที่เข้ากันได้ ด้านคุณลักษณะความยุ่งยากซับซ้อน ด้านคุณลักษณะสามารถทดลองใช้ได้และด้านคุณลักษณะสามารถสังเกตได้ และสอดคล้องกับแนวคิดของ [16] ที่กล่าวว่าคุณลักษณะของนวัตกรรมที่มีผลต่อการยอมรับโดยการรับรู้ว่าคุณสมบัติกว่าวิธีปฏิบัติแบบเดิม ๆ เช่น สะดวกกว่า รวดเร็วกว่า มีผลตอบแทนที่ดีกว่าจึงทำให้เกิดการยอมรับนวัตกรรมมากขึ้น

การยอมรับคุณค่าตราสินค้าธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่งในจังหวัดเพชรบุรีของกลุ่ม Gen Y โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ธนาคารพาณิชย์นี้ทำให้สามารถจดจำได้ง่าย รู้สึกถึงได้ทันที รู้สึกมั่นใจในการให้บริการทางการเงินทุกประเภท จะอยู่ในใจท่านตลอดเวลาสำหรับการให้บริการและรู้สึกพอใจกับคุณภาพการให้บริการโดยรวม ทั้งนี้เนื่องจากธนาคารพาณิชย์ดังกล่าวมีตราสินค้าที่มีความโดดเด่นและจดจำได้ง่ายทั้งชื่อเสียง โลโก้ สี เครื่องแบบการแต่งกายของพนักงาน คุณภาพการให้บริการที่ปลอดภัยและทันสมัยที่จะช่วยสร้างความแตกต่างจากคู่แข่งที่เป็นธนาคารอื่น ๆ และเสริมคุณค่าให้กับธนาคารรวมทั้งสร้างความจงรักภักดีของลูกค้าให้มีต่อธนาคารอย่างยาวนาน เนื่องจากว่าลูกค้าได้พบเห็นตราสินค้านั้นตลอดเวลาทำให้เกิดความคุ้นเคยและความชอบกับตราสินค้า สามารถสร้างการระลึกถึงคุณค่าตราสินค้าและการจดจำตราสินค้าที่ตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้มากที่สุดจนนำไปสู่ความไว้วางใจพร้อมการตัดสินใจเลือกใช้บริการและเกิดความภักดีต่อธนาคารพาณิชย์ดังกล่าวในที่สุด สอดคล้องกับแนวคิดของ [17] ที่กล่าวว่าการตระหนักถึงตราสินค้าเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงระหว่างการไม่รู้จักหรือไม่ตระหนักถึงตราสินค้าไปสู่การมีตราสินค้าในใจ สามารถแบ่งออกเป็น 4 ระดับ คือ ระดับการไม่รู้จักหรือไม่ตระหนักถึงตราสินค้า ระดับจดจำสินค้าได้ ระดับการระลึกถึงตราสินค้า และระดับตราสินค้าในใจ เช่นเดียวกับ [18] พบว่า การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อคุณค่าตราสินค้าของผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าบาบาและผ้าปาเต๊ะ D's corner โดยรวมมีความเห็นด้วยอยู่ในระดับเห็นด้วย โดยด้านการรู้จักตราสินค้า ด้านการเชื่อมโยงตราสินค้า และด้านการรับรู้คุณภาพมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ [19] พบว่า ระดับคุณค่าตราสินค้าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก หากพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านการรู้จักตราสินค้า ด้านความเชื่อมโยงกับตราสินค้า และด้านคุณภาพการรับรู้

ความภักดีของลูกค้ากลุ่ม Gen Y ของธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่งในจังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ธนาคารเป็นสถาบันการเงินอันดับหนึ่งหรืออันดับต้น ๆ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ มีสาขาให้บริการอย่างครอบคลุมต่อการใช้บริการ ความต้องการใช้บริการทางการเงินและมีแนวโน้มว่าจะเลือกใช้ใช้บริการทางการเงินของธนาคารด้วยการบริการที่เป็นกันเองและความน่าไว้วางใจของธนาคารทำให้ลูกค้าเข้ามาใช้บริการ ทั้งนี้เนื่องจากธนาคารพาณิชย์ดังกล่าวมีการให้บริการที่สามารถทำให้ลูกค้ามีความรู้สึกประทับใจตั้งแต่ครั้งแรกที่เข้ามาใช้บริการถือว่าเป็นการเริ่มต้นที่ดีที่ส่งผลให้ลูกค้าอยากใช้บริการในครั้งถัดไป และการมาใช้บริการในครั้งถัดไปลูกค้ายังได้รับการบริการที่ดีเช่นเดิมส่งผลให้ลูกค้าแนะนำ บอกต่อให้ผู้อื่นเข้ามาใช้บริการจึงส่งผลดีในระยะยาวคือลูกค้ามีความภักดีต่อตราสินค้าเพิ่มขึ้นและมีลูกค้ามาใช้บริการในปริมาณที่มากขึ้นอีกด้วยดังนั้นความภักดีจึงเป็นเครื่องมือในทางการตลาดเพื่อเพิ่มยอดขายและป้องกันส่วนครองตลาดซึ่งมีผลให้เกิดการจูงใจที่หลากหลายเพื่อสร้างความจงรักภักดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ [20] พบว่าระดับความจงรักภักดีในตราสินค้าของลูกค้าธุรกิจธนาคารพาณิชย์อยู่ในระดับมาก เมื่อวิเคราะห์รายข้อแล้วพบว่าลูกค้ามีความเชื่อมั่นในธนาคารพาณิชย์ในระดับสูงที่สุด รองลงมาคือสามารถเข้าไปอยู่กลางใจของลูกค้าได้ ในระดับสูง เช่นเดียวกับ [21] พบว่าความภักดีของผู้รับบริการโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว พบว่า ผู้รับบริการให้ความสำคัญอยู่ในทัศนคติที่มีต่อพฤติกรรมการบอกต่อมากที่สุดและให้ความสำคัญในด้านทัศนคติที่มีต่อความอ่อนไหวต่อราคาน้อยที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ [22] พบว่าการรับรู้คุณภาพการบริการของลูกค้า ความไว้วางใจในการใช้บริการและความจงรักภักดีของลูกค้าภาพรวมอยู่ในระดับดี

2) การได้รับคุณค่าเชิงประสบการณ์จากพนักงานด้านคุณภาพการให้บริการของพนักงานและด้านการจัดการความสัมพันธ์กับลูกค้ามีอิทธิพลทางบวกต่อการยอมรับคุณค่าตราสินค้า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้เนื่องจากธนาคารพาณิชย์

มุ่งเน้นการให้บริการที่เป็นเลิศกับลูกค้าซึ่งเป็นหัวใจสำคัญเพราะคุณภาพการให้บริการเป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่จะสร้างความแตกต่างของธนาคารให้เหนือกว่าคู่แข่งได้ การที่ธนาคารเสนอคุณภาพการให้บริการที่ตรงกับความต้องการของลูกค้าเป็นสิ่งที่จะต้องกระทำที่จะทำให้ลูกค้าจะพอใจถ้าได้รับสิ่งที่ต้องการรวมถึงการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับลูกค้าด้วยการรักษาลูกค้า การสร้างความเชื่อมั่นและให้ลูกค้าเกิดความไว้วางใจในธนาคารและมีการติดต่อสื่อสารกับลูกค้าอย่างสม่ำเสมอจะส่งผลให้ลูกค้าเกิดการยอมรับคุณค่าตราสินค้าธนาคารนั้น ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ [23] ที่ศึกษาอิทธิพลของคุณภาพการให้บริการ การรับรู้คุณค่า และ ภาพลักษณ์ต่อความเต็มใจที่จะจ่ายต่อสินค้าและบริการผ่านความพึงพอใจของลูกค้าของธนาคารออมสิน เขตภาคตะวันตก พบว่า คุณภาพการให้บริการมีอิทธิพลเชิงบวกต่อคุณค่าในสายตาของผู้บริโภคและภาพลักษณ์ตราสินค้า เช่นเดียวกับงานวิจัยของ [24] พบว่าคุณภาพการบริการมีอิทธิพลทางตรงต่อคุณค่าตราสินค้า เช่นเดียวกับ [25] พบว่าการบริหารลูกค้าสัมพันธ์ในด้านการเก็บรักษาลูกค้ามีผลกระทบต่อคุณค่าตราสินค้าในธุรกิจสินเชื่อบัตรเครดิตมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ [26] พบว่า โรงพยาบาลที่มีความสำคัญในเรื่องของการบริหารลูกค้าสัมพันธ์จะส่งผลต่อการสร้างภาพลักษณ์ให้กับโรงพยาบาลและถ้าหากมีการบริหารลูกค้าสัมพันธ์อย่างมีประสิทธิภาพจะมีผลกระทบในทางบวกต่อการสร้างคุณค่าตราสินค้าของโรงพยาบาล และการได้รับคุณค่าเชิงประสบการณ์จากพนักงานด้านคุณภาพการให้บริการของพนักงานและด้านการจัดการความสัมพันธ์กับลูกค้ามีอิทธิพลทางบวกต่อความภักดีของลูกค้า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้เนื่องจากธนาคารพาณิชย์ให้ความสำคัญและมุ่งเน้นกับการให้บริการที่เป็นเลิศ การสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างพนักงานที่ให้บริการกับลูกค้าเพื่อให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจ ความไว้วางใจและความเชื่อมั่นในธนาคารก็จะทำให้ลูกค้าเกิดความจงรักภักดีต่อธนาคารทำให้ธนาคารได้ผลกำไรที่ยั่งยืนในระยะยาวและได้ลูกค้ากลุ่มใหม่เพิ่มขึ้นจากการบอกต่อในการให้บริการของธนาคารที่ประทับใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของ [27] พบว่าความคาดหวังคุณภาพบริการโดยรวมมีความสัมพันธ์กับความภักดีของผู้รับบริการโดยรวม การรับรู้คุณภาพบริการโดยรวมมีความสัมพันธ์กับความภักดีของผู้รับบริการ โดยรวม ความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังคุณภาพบริการโดยรวมกับการรับรู้คุณภาพการบริการของผู้รับบริการโดยรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง เช่นเดียวกับ [28] พบว่าการรับรู้คุณภาพการบริการของลูกค้าที่มีอิทธิพลทางบวกต่อความจงรักภักดีของลูกค้าคือ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านผลตอบรับจากการบริการ ด้านความเชื่อถือได้ และความไว้วางใจของลูกค้าที่มีอิทธิพลทางบวกต่อความจงรักภักดีของลูกค้า และสอดคล้องกับงานวิจัยของ [29] พบว่าการบริหารลูกค้าสัมพันธ์บนอินเทอร์เน็ตด้านการกำหนดโปรแกรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับความจงรักภักดีของลูกค้าโดยรวม

3) การยอมรับนวัตกรรมมีอิทธิพลทางบวกต่อการยอมรับคุณค่าตราสินค้าและความภักดีของลูกค้าธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่งในจังหวัดเพชรบุรีของกลุ่ม Gen Y ทั้งนี้เนื่องจากธุรกิจด้านการบริการธนาคารพาณิชย์ที่กำลังมีการแข่งขันที่สูงขึ้น จึงพัฒนานวัตกรรมบริการที่ทันสมัยและมีความสะดวกรวดเร็วมากขึ้นมาใช้ในการให้บริการกับลูกค้าเพื่อดึงดูดผู้รับบริการให้มาใช้บริการมากขึ้นเพราะความทันสมัยนั้นเป็นจุดดึงดูดที่ดีในปัจจุบันนี้ ฉะนั้นการที่ธนาคารพาณิชย์สร้างความเชื่อมั่นและความรู้สึกทางบวกกับผู้รับบริการได้จะเป็นปัจจัยหรือเหตุผลหนึ่งที่ทำให้เลือกเข้ารับบริการในธนาคารพาณิชย์และยังส่งผลต่อการยอมรับคุณค่าตราสินค้าและเกิดความภักดีต่อธนาคารในระยะยาว สอดคล้องกับงานวิจัยของ [30] พบว่าระดับการยอมรับนวัตกรรมด้านสื่อสังคมออนไลน์ขึ้นสนใจ ขึ้นทดลองและขึ้นยอมรับ ส่งผลต่อความภักดีต่อตราสินค้าในทางบวก โดยขึ้นทดลองส่งผลต่อความภักดีต่อตราสินค้ามากที่สุด และที่ระดับการยอมรับนวัตกรรมด้านสื่อสังคมออนไลน์ในขั้นการรับรู้การสนใจ การประเมิน การทดลองและขึ้นการยอมรับ พบว่าอิทธิพลของดิจิทัลคอนเทนต์มาร์เก็ตติ้งผ่านเฟซบุ๊กส่งผลต่อความภักดีต่อตราสินค้าธนาคารโดยเกี่ยวกับการเล่าเรื่องราวของตราสินค้าส่งผลต่อความภักดีต่อตราสินค้ามากที่สุดในทุกขั้นของกระบวนการยอมรับนวัตกรรมด้านสื่อสังคมออนไลน์ เช่นเดียวกับ [31] พบว่าการยอมรับนวัตกรรมด้านคุณลักษณะประโยชน์เชิงเปรียบเทียบ ด้านคุณลักษณะที่เข้าถึงได้และด้านคุณลักษณะสามารถทดลองใช้ได้ส่งผลต่อความจงรักภักดีในตราสินค้า Apple อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เช่นเดียวกับ [32] พบว่า คุณค่าตราสินค้าด้านการตระหนักรู้ชื่อตราสินค้าและด้านคุณภาพที่ถูกรับรู้ที่มีผลต่อความภักดีต่อตราสินค้าในสถาบันเทคโนโลยีนิเวศสีเขียวแห่งชาติองค์การมหาชน (สทช.) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ [33] พบว่านวัตกรรมทางการเงิน มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการธนาคารพาณิชย์ในกรุงเทพมหานครทั้งหมด 3 ปัจจัย ได้แก่ ระบบ ฐานข้อมูลขนาดใหญ่ ระบบนิเวศนวัตกรรม โครงสร้างพื้นฐานทางด้านเทคโนโลยีและผู้ประกอบการ ธุรกิจรายใหม่

4) การยอมรับคุณค่าตราสินค้ามีอิทธิพลทางบวกต่อความภักดีของลูกค้ากลุ่ม Gen Y ของธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่งในจังหวัดเพชรบุรี เนื่องมาจากตราสินค้ามีความสำคัญต่อผู้ผลิตและผู้จัดจำหน่าย องค์กร บริษัทและห้างร้านต่าง ๆ มีตราสินค้าที่เป็นชื่อและสัญลักษณ์ที่มีความโดดเด่น เช่น โลโก้ เครื่องหมายการค้า บรรจุภัณฑ์ รวมไปถึงรูปแบบการให้บริการ ตราสินค้าสร้างขึ้นมาโดยผู้ขายเพื่อใช้ระบุสินค้าและบริการของตนและเป็นสิ่งที่ลูกค้าใช้แยกแยะสินค้าออกจากคู่แข่งได้และตราสินค้ายังทำช่วยสะท้อนภาพลักษณ์ของสินค้ารวมถึงระดับคุณภาพของผลิตภัณฑ์ได้ หากตราสินค้าขององค์กรมีชื่อเสียง มีความน่าเชื่อถือย่อมส่งผลต่อทำให้ได้รับไว้วางใจจากผู้บริโภคที่มีต่อตราสินค้าซึ่งมีผลต่อการซื้อสินค้านั้นซ้ำ ถ้ามีความจงรักภักดีต่อตราสินค้าสูงนั้นหมายถึงผู้บริโภคมีทัศนคติที่ดีต่อตราสินค้า ซึ่งทำให้ตราสินค้าขององค์กรนั้นมีคุณค่าและมีความหมายเชิงบวกในสายตาของผู้บริโภค สอดคล้องกับงานวิจัยของ [34] พบว่าคุณค่าตราสินค้ากับความภักดีในการซื้อผลิตภัณฑ์ D's corner โดยรวมมีระดับความสัมพันธ์กันสูง และเป็นไปในทิศทางเดียวกันที่ระดับนัยสำคัญ .01 และคุณค่าตราสินค้ามีอิทธิพลต่อความภักดีในการซื้อผลิตภัณฑ์ D's corner พยากรณ์ความผันแปรของความภักดีได้คิดเป็นร้อยละ 66.3 เช่นเดียวกับ [35] พบว่าการรับรู้คุณค่าตราสินค้าในแต่ละด้านส่งผลต่อความภักดีต่อตราสินค้าด้านทัศนคติที่แตกต่างกัน โดยการรับรู้คุณค่าตราสินค้าด้านการเชื่อมโยงกับตราสินค้ามีผลมากและการรับรู้คุณค่าตราสินค้าแต่ละด้านส่งผลต่อความภักดีด้านพฤติกรรมที่แตกต่างกัน โดยการรับรู้คุณค่าตราสินค้าด้านการเชื่อมโยงกับตราสินค้ามีผลมากที่สุด เช่นเดียวกับ [36] พบว่าคุณภาพการบริการมีอิทธิพลทางตรงต่อคุณค่าตราสินค้าและมีอิทธิพลทางอ้อมต่อความจงรักภักดีเชิงทัศนคติและเชิงพฤติกรรมโดยส่งผ่านคุณค่าตราสินค้า และสอดคล้องงานวิจัย [37] พบว่าคุณค่าตราสินค้ามีอิทธิพลทางบวกต่อความจงรักภักดีของลูกค้า

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 การได้รับคุณค่าเชิงประสบการณ์จากพนักงาน ผู้บริหารและบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องจำเป็นต้องให้ความสำคัญใส่ใจในการพัฒนาคุณภาพการให้บริการที่มีประสิทธิภาพและมีการพัฒนา เพื่อให้คุณภาพการให้บริการเป็นเลิศอย่างต่อเนื่องและเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับธนาคาร ยังสามารถสร้างความแตกต่างเพื่อความได้เปรียบทางการตลาดและการแข่งขัน สร้างความสัมพันธ์ในระยะยาวกับลูกค้า และตอบสนองความต้องการของลูกค้าด้วยสินค้าหรือบริการที่เหมาะสมกับลูกค้าแต่ละคนมากที่สุดอันจะนำไปสู่การเพิ่มรายได้ลดค่าใช้จ่ายต่าง ๆ โดยเฉพาะเรื่องค่าใช้จ่ายในการแสวงหาลูกค้าและเพิ่มความพึงพอใจของลูกค้าในระยะยาว

1.2 การยอมรับนวัตกรรม ธุรกิจด้านการบริการของธนาคารพาณิชย์ที่กำลังมีการแข่งขันที่สูงขึ้น จึงมีการพัฒนานวัตกรรมบริการที่ทันสมัยและมีความสะดวกรวดเร็วมากขึ้นใช้ในการให้บริการกับลูกค้า เพื่อดึงดูดผู้รับบริการให้มาใช้บริการมากขึ้น เพราะความทันสมัยนั้นเป็นจุดดึงดูดที่ดีในปัจจุบันนี้ ฉะนั้นธนาคารพาณิชย์จึงต้องสร้างความเชื่อมั่นและความรู้สึกทางบวกกับผู้รับบริการได้จะเป็นปัจจัยหรือเหตุผลหนึ่งที่ทำให้เลือกเข้ารับบริการในธนาคารพาณิชย์และยังส่งผลต่อการยอมรับคุณค่าตราสินค้าและเกิดความภักดีต่อธนาคารในระยะยาว

1.3 การยอมรับคุณค่าตราสินค้า ตราสินค้ามีความสำคัญต่อองค์กร บริษัทและห้างร้านต่าง ๆ ตราสินค้าที่เป็นชื่อและสัญลักษณ์ที่มีความโดดเด่น รวมไปถึงรูปแบบการให้บริการ ตราสินค้าสร้างขึ้นมาโดยผู้ขายเพื่อใช้ระบุสินค้าและบริการของตน และเป็นสิ่งที่ลูกค้าใช้แยกแยะสินค้าออกจากคู่แข่งได้ และตราสินค้ายังทำช่วยสะท้อนภาพลักษณ์ของสินค้ารวมถึงระดับคุณภาพของผลิตภัณฑ์ได้ หากตราสินค้าขององค์กรมีชื่อเสียง มีความน่าเชื่อถือย่อมส่งผลต่อทำให้ได้รับไว้วางใจจากผู้บริโภคที่มีต่อตราสินค้าซึ่งมีผลต่อการซื้อสินค้านั้นซ้ำ ถ้ามีความจงรักภักดีต่อตราสินค้าสูงนั้นหมายถึงผู้บริโภคมีทัศนคติที่ดีต่อตราสินค้า ซึ่งทำให้ตราสินค้าขององค์กรนั้นมีคุณค่าและมีความหมายเชิงบวกในสายตาของผู้บริโภค

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยด้านอื่น ๆ เพิ่มเติมว่ามีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อความภักดีของลูกค้าธนาคารพาณิชย์ ซึ่งอาจเป็นปัจจัยสำคัญที่นอกเหนือจากงานวิจัยในครั้งนี้

2.2 ควรมีการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง และประชากรในสถานที่ที่แตกต่างกัน เช่น ศึกษาในจังหวัดอื่น ๆ พื้นที่อื่น ๆ เพื่อนำมาทำการศึกษาเปรียบเทียบกับงานวิจัยฉบับนี้ว่ามีความแตกต่างหรือสอดคล้องกันอย่างไร ซึ่งผลที่ได้นั้นสามารถนำมาปรับปรุงพัฒนา และสามารถนำมากำหนดแนวทางการให้บริการที่ตรงกับความต้องการของลูกค้าได้ดียิ่งขึ้น

2.3 ควรเพิ่มวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้ได้ข้อมูลและความคิดเห็นที่ถูกต้อง

เอกสารอ้างอิง

- [1] ธนาคารแห่งประเทศไทย. สถาบันการเงิน: บทบาทหน้าที่ ธปท. [อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพฯ; 2563 [เข้าถึงเมื่อ 26 กันยายน 2563]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.bot.or.th/Thai/AboutBOT/RolesAndHistory/Pages/RolesAndResponsibility.aspx>
- [2] ฝ่ายเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ธนาคารแห่งประเทศไทย. AEC: ผลต่อภาคการเงินและการธนาคารของไทย. [อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพฯ; 2558 [เข้าถึงเมื่อ 16 พฤษภาคม 2563], เข้าถึงได้จาก <https://www.stou.ac.th/Schools/Sec/services/stou/pdf/>
- [3] เพ็ญภิษา สติธิธรรานนท์. ความคาดหวังและการรับรู้คุณภาพบริการที่ส่งผลต่อความภักดีของ ผู้รับบริการธนาคารกรุงไทย สาขาสำนักงานนาเหนือ [วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศิลปากร; 2555.
- [4] Gronroos, C. Service Management and Marketing: A Customer Relationship Management Approach. Hoboken, New Jersey: John Wiley and Sons; 2000.
- [5] ลีอรัตน์ อนุรัตน์พานิช. เจนเอ็กซ์ เจนวาย เจนแซด คืออะไร. [อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพฯ: ภาควิชาเภสัชกรรม คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล; 2559 [เข้าถึงเมื่อ 2 พฤศจิกายน 2563]. เข้าถึงได้จาก: <https://pharmacy.mahidol.ac.th/th/knowledge/article/330>
- [6] เรวัต ต้นตายนานท์. กระบวนการสร้างและยอมรับนวัตกรรมในองค์กรธุรกิจ. [อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพฯธุรกิจ; 2563 [เข้าถึงเมื่อ 2 พฤศจิกายน 2563]. เข้าถึงได้จาก <https://www.bangkokbiznews.com/columnist/125929>
- [7] ชานินทร์ ศิลปจารุ. การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS. พิมพ์ครั้งที่ 18. นนทบุรี: เอส.อาร์.พรินติ้ง แมส โปรดักส์; 2563.
- [8] อารยา องค์เอี่ยมและพงศ์ธารา วิจิตรเวชไพศาล. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย. วิทยาลัยสาร 2561; 4:36-42.
- [9] Cronbach, L. J. Essentials of Psychological Test. 5th ed. New York: Harper Collins; 1970.
- [10] ยุทธ ไทยวรรณ. หลักสถิติวิจัยและการใช้โปรแกรม SPSS. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2558.
- [11] อรวรรณ สีหาจ้อง. ความสัมพันธ์ของภาพลักษณ์กับคุณภาพการให้บริการของธนาคารออมสินในเขตมหาสารคาม [วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต]. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม; 2556.
- [12] อาทิตยา เรืองเนตร และสุทธาวรรณ จีระพันธุ์ ชาติ. ปัจจัยด้านคุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีของลูกค้าธนาคารอาคารสงเคราะห์ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. การประชุมนำเสนอผลงานวิจัยบัณฑิตศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ 14; 2 สิงหาคม 2562; มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย: 2562. 1711-1722.
- [13] ภัคจิรา บานเพียร. คุณภาพการให้บริการของธนาคารกรุงเทพ จำกัด(มหาชน) : การศึกษาเปรียบเทียบระหว่างสาขาประตูน้ำพระอินทร์และสาขานวนนคร. วารสารเกษมบัณฑิต 2555; 13:41-53.
- [14] เกตุวดี สมบูรณ์ทวี, มณฑกานต์ ลิ้มสกุล, และศิริพร อร่ามศรี. การยอมรับนวัตกรรมที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีตราสินค้า Apple ของกลุ่มคนรักตราสินค้า Apple (ไอโฟน ไอพอด ไอแพด). การประชุมวิชาการระดับชาติ นเรศวรวิจัย ครั้งที่ 12 วิจัยและนวัตกรรมกับการพัฒนาประเทศ; 21-22 กรกฎาคม 2559; มหาวิทยาลัยนเรศวร: 2559. 1064-1074.
- [15] กรกช สุภากรเดช และเกตุวดี สมบูรณ์ทวี. การยอมรับนวัตกรรมที่ส่งผลต่อการยอมรับตราสินค้ารถยนต์ระบบ Hybrid กลุ่ม Gen Y ในเขตจังหวัดราชบุรี. การประชุมวิชาการระดับชาติ นเรศวรวิจัย ครั้งที่ 12 วิจัยและนวัตกรรมกับการพัฒนาประเทศ; 21-22 กรกฎาคม 2559; มหาวิทยาลัยนเรศวร. พิษณุโลก: 2559. 1028-1040.
- [16] Rogers EM. Diffusion of innovations. 5th ed. New York: Free; 2003.
- [17] Aaker DA. Managing brand equity: Capitalizing on the value of a brand name. New York: The Free; 2004.
- [18] ดรณี ภูเก็ม. คุณค่าตราสินค้าที่ส่งผลต่อความภักดีในการซื้อผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าบาบาและผ้าปาเต๊ะของวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์เพื่อการท่องเที่ยวโดยชุมชนเทศบาลนครภูเก็ต. วารสารร่วมพิทักษ์ มหาวิทยาลัยเกริก 2562; 37:45-55.
- [19] กัญญ์วรา ไทยหาญ, พวงเพ็ญ ชูรินทร์, และสิริยาธร นาคพิน. ความสัมพันธ์ระหว่างภาพลักษณ์ตราสินค้า คุณค่าตราสินค้ากับความจงรักภักดีในตราสินค้าของผู้ใช้เครื่องสำอางนำเข้าจากต่างประเทศในอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วารสารวิทยาการจัดการ 2561; 6:95-120.

- [20] ทิริยะ แก้ววิเศษ. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยในการสร้างตราสินค้าและความจงรักภักดีในตราสินค้าของลูกค้าธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่ง [วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศิลปากร; 2554.
- [21] เพ็ญภิญญา สถิตธีรานนท์. ความคาดหวังและการรับรู้คุณภาพบริการที่ส่งผลต่อความภักดีของผู้รับบริการธนาคารกรุงไทย สาขาสำหนักนานาเหนือ [วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต]. นครปฐม: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์; 2555.
- [22] ปิยพงศ์ พุฒินิชย์. อิทธิพลของการกำกับดูแลกิจการที่ดีและการรับรู้คุณภาพการบริการของลูกค้าที่มีผลต่อความไว้วางใจและความจงรักภักดีของลูกค้าธนาคารออมสิน [วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศิลปากร; 2556.
- [23] ชูติมา แก่นจันทร์. อิทธิพลของคุณภาพการให้บริการ การรับรู้คุณค่าและภาพลักษณ์ต่อความเต็มใจที่จะจ่ายต่อสินค้าและบริการผ่านความพึงพอใจของลูกค้าของธนาคารออมสิน เขตภาคตะวันตก [วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศิลปากร; 2562.
- [24] อมรรัตน์ แยมรส. ความสัมพันธ์ของคุณภาพบริการ คุณค่าตราสินค้าต่อความจงรักภักดีเชิงทัศนคติและเชิงพฤติกรรมของผู้ใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนที่ไม่ได้มุ่งแสวงหากำไรในเขตกรุงเทพมหานคร [วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ; 2561.
- [25] ฉวีวรรณ เพ็ชรประสม และขวัญกมล ดอนขวา. ผลกระทบของการบริหารลูกค้าสัมพันธ์และการบริหารระสบการณ์ลูกค้าต่อคุณค่าตราสินค้าในธุรกิจสินเชื่อบัตรเครดิต. วารสารเทคโนโลยีสุรนารี 2553; 4:33-47.
- [26] Kim KH, Kim KS, Kim DY, Kim JH, and Kang SH, et al. (2006). Brand equity in hospital marketing. Journal of Business Research 2006; 61: 75-82.
- [27] เพ็ญภิญญา สถิตธีรานนท์. ความคาดหวังและการรับรู้คุณภาพบริการที่ส่งผลต่อความภักดีของผู้รับบริการธนาคารกรุงไทย สาขาสำหนักนานาเหนือ [วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต]. นครปฐม: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์; 2555.
- [28] ปิยพงศ์ พุฒินิชย์. อิทธิพลของการกำกับดูแลกิจการที่ดีและการรับรู้คุณภาพการบริการของลูกค้าที่มีผลต่อความไว้วางใจและความจงรักภักดีของลูกค้าธนาคารออมสิน [วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศิลปากร; 2556.
- [29] ชลลณา กุลสุวรรณ, อนิรุทธิ์ ผงคลี, และอัจฉริยา อิศสรสโรบุญย์. ผลกระทบของการบริหารลูกค้าสัมพันธ์บนอินเทอร์เน็ตที่มีต่อความจงรักภักดีของลูกค้าธุรกิจเครื่องสำอางในประเทศไทย. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 2556; 32:182-190.
- [30] ชัยญานันท์ พันธุ์ศรี. ผลกระทบของดิจิทัลคอนเทนต์มาร์เก็ตติ้งผ่านเฟซบุ๊กและระดับการยอมรับนวัตกรรมด้านสื่อสังคมออนไลน์ที่มีผลต่อความภักดีต่อตราสินค้าธนาคาร [วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์; 2558.
- [31] เกตุวดี สมบูรณ์ทวี, มณฑกานต์ ลิ้มสกุล, และศิริพร อร่ามศรี. การยอมรับนวัตกรรมที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีตราสินค้า Apple ของกลุ่มคนรักตราสินค้า Apple (ไอโฟน ไอพอด ไอแพด). การประชุมวิชาการระดับชาติ นเรศวรวิจัย ครั้งที่ 12 วิจัยและนวัตกรรมกับการพัฒนาประเทศ; 21-22 กรกฎาคม 2559; มหาวิทยาลัยนเรศวร: 2559. 1064-1074.
- [32] สุพัทธราตี สถานเดิม, และศุภชาติ เอี่ยมรัตนกุล. คุณค่าตราสินค้าและความพึงพอใจที่มีผลต่อความภักดีต่อตราสินค้าในสถาบันเทคโนโลยีนิวเคลียร์แห่งชาติ องค์การมหาชน. วารสารสหวิทยาการวิจัย: ฉบับบัณฑิตศึกษา 2561; 7:58-68.
- [33] จิตรระวี ทองเถ. นวัตกรรมทางการเงินที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการธนาคารในยุคการระบาดของไวรัส COVID-19. วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ 2563; 4:214-224.
- [34] ดร.ณิ มูแก้ม. (2562). คุณค่าตราสินค้าที่ส่งผลต่อความภักดีในการซื้อผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าบ่าและผ้าปาเต๊ะของวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์เพื่อการท่องเที่ยวโดยชุมชนเทศบาลนครภูเก็ต. วารสารร่วมฤกษ์ มหาวิทยาลัยเกริก 2562; 37:45-55.
- [35] หนึ่งฤทัย ใจขาน, และรวิดา วิริยกิจจา. การรับรู้คุณค่าตราสินค้าส่งผลต่อความภักดีต่อตราสินค้าผลิตภัณฑ์เสริมอาหารคอลลาเจนผู้บริโภคนเขตกรุงเทพมหานคร. การประชุมนำเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 13 : มหาวิทยาลัยรังสิต; 16 สิงหาคม 2561; มหาวิทยาลัยรังสิต. ประถมธานี: 2561. 1129-1136.
- [36] อมรรัตน์ แยมรส. ความสัมพันธ์ของคุณภาพบริการ คุณค่าตราสินค้าต่อความจงรักภักดีเชิงทัศนคติและเชิงพฤติกรรมของผู้ใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนที่ไม่ได้มุ่งแสวงหากำไรในเขตกรุงเทพมหานคร [วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ; 2561.
- [37] อัมพล ชูสนุก และอังศุมาลิน เสงี่ยมิชัย. อิทธิพลของคุณภาพการบริการต่อภาพลักษณ์ตราสินค้า คุณค่าตราสินค้า ความพึงพอใจ และความจงรักภักดีของลูกค้าที่ใช้บริการโรงเรียนสอนศิลปะดินสอสี. วารสารปัญญาภิวัฒน์ 2556; 4:10-23.

ศิลปศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่น

Art Education with A Student-Centered Focus on Local Development

ทิวาพร อรรคอำนวย

Tiwaporn Akkaamnui

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด 45120

Factory of Education, Roi Et Rajabhat University, Roi Et 45120

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: akkaamnui900@reru.ac.th

Received: 20 December 2021, Revised: 06 March 2022, Accepted: 17 June 2022

บทคัดย่อ

บทความวิชาการเรื่องศิลปศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่น มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอการออกแบบหลักสูตรและการเรียนการสอนที่เป็นการเรียนรู้อย่างกว้างหรือองค์รวม (Broad – Based and Holistic Learning) เชื่อมโยงเนื้อหาสาระ และการบูรณาการความรู้ การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยีโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางที่เกี่ยวข้องกับชีวิตจริงในสังคม ชุมชนและบริบทพื้นที่ท้องถิ่น การเรียนรู้แบบโครงงาน (Project – Based Learning: PBL) การเรียนรู้โดยใช้บริบทสถานที่เป็นฐาน (Place – Based Learning: PBL) การเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน (Community – Based Learning: CBL) การบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงรุก (Active Learning) การเรียนการสอนโดยมุ่งผลลัพธ์ (Backward Design) การสะท้อนผลและการเพิ่มพลังการเรียนรู้ (Empowering Learning) โดยใช้การบูรณาการศิลปศึกษาผ่านกระบวนการปฏิบัติโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่นตามศาสตร์พระราชา หลักการทรงงานตามแนวพระราชดำริ เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา ในการนำศิลปศึกษาเพื่อการศึกษาพัฒนาผู้เรียนให้เห็นคุณค่าของท้องถิ่น เท้าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัลและความปกติใหม่ ต่อยอดภูมิปัญญาเพื่อการดำรงอยู่ แก้ปัญหาและพัฒนาท้องถิ่น

คำสำคัญ : ศิลปศึกษา การเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การพัฒนาท้องถิ่น

Abstract

This academic paper about art education emphasized on learners as a vital aspect of local development. The purpose of this article was to present a broad or holistic integration of art education teaching and learning that relates knowledge content. Moreover, it involved the use of technology and student-centered communication related to real-life situations in society, community, and authentic local context; project-based learning, place-based learning, community-based learning, active learning, backward design learning, and empowering learning by incorporating art education into the practical process with a focus on learners as an important part of local development according to King's science. The principle of the royal project was to "understand, access, and develop" in applying for art education to develop learners' abilities to understand local values as well as keep up with social changes, digital technological advancements, and the new normal. Extending wisdom for living, solving problems, and promoting local sustainability were also significant.

Keywords : Art education, Student-Centered Learning, Local Development

บทนำ

ศตวรรษที่ 21 เป็นโลกแห่งการเปลี่ยนแปลงและพลิกผันไม่แน่นอน ปัจจุบันการเลื่อนไหลของวัฒนธรรมต่างชาติผ่านสังคมเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นตัวแปรส่งผลกระทบต่อพฤติกรรม ค่านิยมและทัศนคติรวมถึงวิถีการดำเนินชีวิตของคนในสังคมไทย การจัดการเรียนการสอนสำคัญจึงต้องมุ่งเน้นการเชื่อมโยงบูรณาการเพื่อให้มีความรู้พื้นฐานทั้งศาสตร์ศิลป์ประยุกต์ใช้ในบริบทพื้นที่เนื่องจากชีวิตจริงในประจำวันนั้นปัญหาไม่ได้มาแค่วิชาเดียว การส่งเสริมประสบการณ์คุณค่าไปสู่กระบวนการจัดการเรียนการสอนและการถ่ายทอดประสบการณ์ผ่านการใช้ปัญหาทฤษฎีทางปัญญาโดย Howard Gardners [1] เสนอว่า ทฤษฎีทางปัญญานั้นไม่ได้เป็นความสามารถทางด้านเดียว แต่หมายถึงความสามารถทางปัญญาทั้ง 8 ด้านคือ ปัญญาทางภาษา ดนตรี ตรรกะ - คณิตศาสตร์ การมองเห็น การเคลื่อนไหวร่างกาย การมีปฏิสัมพันธ์ต่อตนเอง มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และการเข้าใจธรรมชาติ แสดงให้เห็นว่าการขับเคลื่อนเพื่อการพัฒนาประเทศและการพัฒนาศักยภาพพหุมนุษย์การจัดการศึกษาจำเป็นต้องดำเนินการควบคู่ไปโดยความร่วมมือในหลายมิติทั้งภาครัฐ เอกชน ธุรกิจ สังคม วัฒนธรรม และชุมชน ฉะนั้นการออกแบบหลักสูตรและการเรียนการสอนที่เป็นการเรียนรู้อย่างกว้างขวางหรือองค์รวม (Broad – Based and Holistic Learning) เชื่อมโยงเนื้อหาสาระ และการบูรณาการความรู้ การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยีโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางที่เกี่ยวข้องกับชีวิตจริงในสังคม ชุมชนและบริบทพื้นที่ การเรียนรู้แบบโครงการ (Project – Based Learning: PBL) การเรียนรู้โดยใช้บริบทสถานที่เป็นฐาน (Place – Based Learning: PBL) การเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน (Community – Based Learning: CBL)

ศิลปศึกษากับการบูรณาการการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การศึกษารูปแบบเดิมเป็นการถ่ายโอนความรู้แบบเส้นตรงโดยครูผู้สอนสู่ผู้เรียน เน้นการท่องจำตำราและทำแบบฝึกหัด เทคโนโลยีคือสิ่งต้องห้ามในการจัดการเรียนการสอน [2] มีการเรียกร้องให้คิดทบทวนใหม่เกี่ยวกับโรงเรียนและห้องเรียนว่าจำเป็นต้องเปลี่ยนระบบการศึกษาแบบดั้งเดิมโดย Ken Gnanakan สะท้อนความเคยชินกับการศึกษาที่กระจัดกระจายแตกสลายกับวิชาที่ศึกษาในเรื่องที่ไม่เกี่ยวข้องกับการบูรณาการคือความจำเป็น การศึกษาแบบบูรณาการตามธรรมชาติที่ดึงมาจากชีวิตจริง ประเพณีต้องได้รับการอนุรักษ์ความสามัคคีในชุมชนจะต้องยั่งยืน การปฏิบัติทางศาสนายังต้องส่งต่อไปยังคนรุ่นหลัง พร้อมกับการพัฒนาทักษะมนุษย์ การศึกษาจากภูมิปัญญา (Wisdom) ประสบการณ์จากการถ่ายทอดทั้งจากบรรพบุรุษ ชุมชน สถาบันครอบครัว ความเชื่อ และศาสนาที่เชื่อมโยงความรู้จากประสบการณ์ที่ได้รับจากการสะสมทั้งการประกอบอาชีพ การเรียนรู้จากธรรมชาติ สภาพแวดล้อม ภูมิปัญญาเป็นการพัฒนาความรู้ ความฉลาดของคนในสังคม พัฒนาเป็นทักษะในการปฏิบัติงานและการดำเนินชีวิต เมื่อมองในรูปแบบการจัดการศึกษา การบูรณาการและการยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางจึงไม่ใช่แค่จัดการศึกษาเพียงให้ความรู้เพียงอย่างเดียว แต่ต้องจัดการศึกษาให้สำนึกถึงศิลปวัฒนธรรมด้วย การจัดการศึกษายังสับสนในเรื่องวัฒนธรรมจะมีความหมายและคุณค่ามิได้เกิดหรือสร้างเพื่อผลิตผลและความสามารถทางความคิดมนุษย์เท่านั้น ยังมีส่วนอื่นเกี่ยวข้อง เช่น ระบบทุนนิยม การตลาด การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อเป็นการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ รวมทั้งยุทธศาสตร์ของศิลปวัฒนธรรมในบริบทใหม่ก็ยังคงกำหนดทิศทางอย่างไร้ท่าทีความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก ศิลปศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ควรกำหนดจุดรวมโดยให้ศิลปศึกษาอยู่ในความร่วมมือโดยคนทุกคนไม่ใช่เพียงหน่วยงานหรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นตัวแทนขับเคลื่อนแต่ต้องเชื่อมโยงเข้ากับบริบทของยุทธศาสตร์ของสถาบันการศึกษาที่กระจายให้ทุกหน่วยงาน หลักสูตรบูรณาการกับรายวิชาทุกวิชา บูรณาการไปพร้อมกับการศึกษาตลอดชีวิต

การเรียนการสอนศิลปศึกษาเพื่อไปสู่การเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางจำเป็นต้องบูรณาการ [3] ศิลปะเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้วิชาต่าง ๆ โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างทักษะความรู้ เสริมสร้างประสบการณ์ มีความเข้าใจความเป็นไปของโลกโดยนำศิลปะมาประยุกต์ใช้กับหลักสูตร เพื่ออธิบายองค์ความรู้ สร้างสรรค์ และเพื่อแสดงออกถึงสุนทรียภาพในตัวผู้เรียน นอกจากนี้ศิลปะยังเป็นสิ่งเชื่อมโยงการเรียนรู้วัฒนธรรมในสังคม การสอนศิลปศึกษามุ่งเน้นไปที่ด้านจิตใจ การให้ผู้เรียนพิจารณาถึงที่มาของศิลปะรูปแบบต่าง ๆ (Input) ช่วยให้ผู้เรียนสามารถสร้างสรรค์งานออกมาได้ (Output) ศิลปศึกษากับการบูรณาการไปสู่การเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง วิธีการที่มุ่งผลลัพธ์การปฏิบัติงานเป็นฐาน การบูรณาการข้ามศาสตร์เพื่อนำไปสู่การสร้างสรรค์สิ่งใหม่หรือองค์ความรู้ใหม่

การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศกับสังคมวัฒนธรรม สติปัญญา การจัดการเรียนรู้และนำเสนอการณต่าง ๆ ในชีวิตจริงมาเชื่อมโยงเนื้อหา กิจกรรม สื่อ แหล่งเรียนรู้และแหล่งสารสนเทศและการวัดประเมินผลโดยมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ และเป็นผู้ร่วมสร้างนวัตกรรม การสอนเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง คือการให้ความสำคัญต่อผู้เรียนแต่ละบุคคล [4] การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้มากที่สุด เน้นพัฒนาทักษะทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ฝึกให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติจริงและผู้เรียนสามารถที่จะนำความรู้หรือประสบการณ์ที่ได้จากการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งศิลปะศึกษากับการบูรณาการการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนี้

1. การเรียนรู้ผ่านการบูรณาการการปฏิบัติจริงและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้

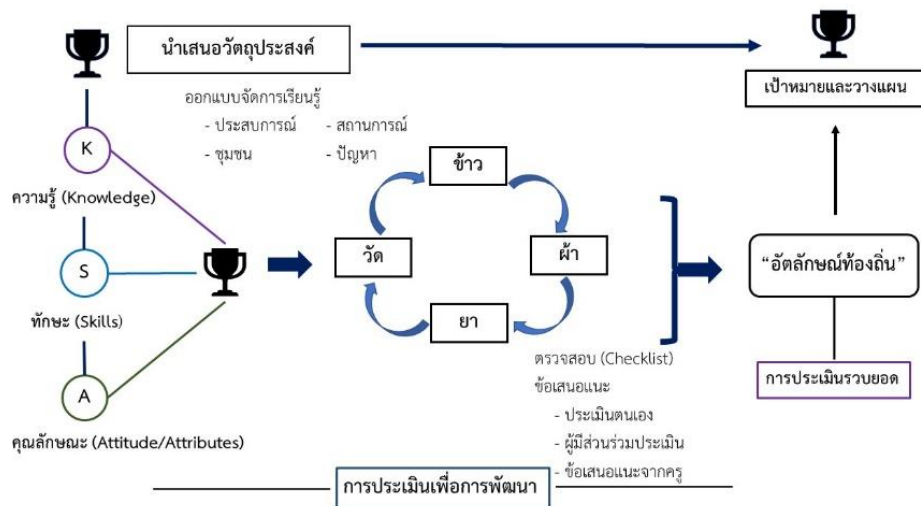
การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ (Integrated Management) กระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามความสนใจ ความสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาสาระของศาสตร์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนำความรู้ ทักษะ และเจตคติไปสร้างงานและแก้ปัญหาที่พบในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม รวมถึงการใช้ชุมชนเป็นฐานจากทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning Theory) [5] กำหนดไว้ 4 ขั้นตอน คือ

1. การสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ (Concrete Experience: CE) โดยเชื่อว่าการเรียนรู้ที่แท้จริงจะเริ่มขึ้นเมื่อผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนได้สัมผัส “ธรรมชาติที่แท้จริงขององค์ความรู้” เช่น การเรียนการสอนในห้องเรียน การศึกษาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน การอ่านหนังสือ การทดลอง การพูดคุย การประชุม เป็นต้น

2. การสะท้อนการเรียนรู้/ทบทวนการเรียนรู้ (Reflective Observation: RO) เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนจะมีการสะท้อนคิด (Reflection) กระบวนการเรียนรู้จะต้องมีการจัดสรรเวลาให้ขั้นตอนนี้อย่างเหมาะสมเนื่องจากเป็นธรรมชาติของผู้เรียนที่จะต้องมีการสะท้อนคิดอยู่ตลอดเวลา เช่น การเขียนสรุปสิ่งที่เรียนรู้ การบันทึกการเรียนรู้ การทำการบ้าน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียน (Dialogue/Discussion)

3. การสรุปองค์ความรู้ (Abstract Conceptualization: AC) เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนจัดวางองค์ความรู้ใหม่ผสมกับองค์ความรู้เก่าด้วยตนเอง เช่น การเขียนแผนภาพมโนทัศน์ (Mind Mapping) การสรุปการเรียนรู้ออกมาเป็นรูปแบบหรือกรอบความคิด การนำเสนอผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

4. การประยุกต์ใช้ความรู้ (Active Experimentation: AE) ผู้เรียนจะลงมือปฏิบัติอีกครั้งเพื่อพิสูจน์การเรียนรู้ของตนเองว่าเข้าใจถูกต้องหรือไม่ เพื่อรวบรวมสิ่งที่เรียนรู้ที่ถูกต้องหรือสิ่งที่ควรปรับปรุงสำหรับการดำเนินการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ผ่านการสร้างประสบการณ์เพื่อให้เกิดองค์ความรู้จากการปฏิบัติและความสัมพันธ์ระหว่าง ความรู้ ชุมชน ผู้เรียน ขั้นตอนการสะท้อนคิดและสะท้อนการเรียนรู้ โดยการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้ร่วมกันกับชุมชนและวัฒนธรรมในท้องถิ่น สืบค้น แก้ไขปัญหาจากการปฏิบัติ เพื่อเกิดองค์ความรู้ใหม่จากการผสมผสานการเรียนรู้และการปฏิบัติเกิดเป็นระบบนิเวศการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ดังรูปที่ 1

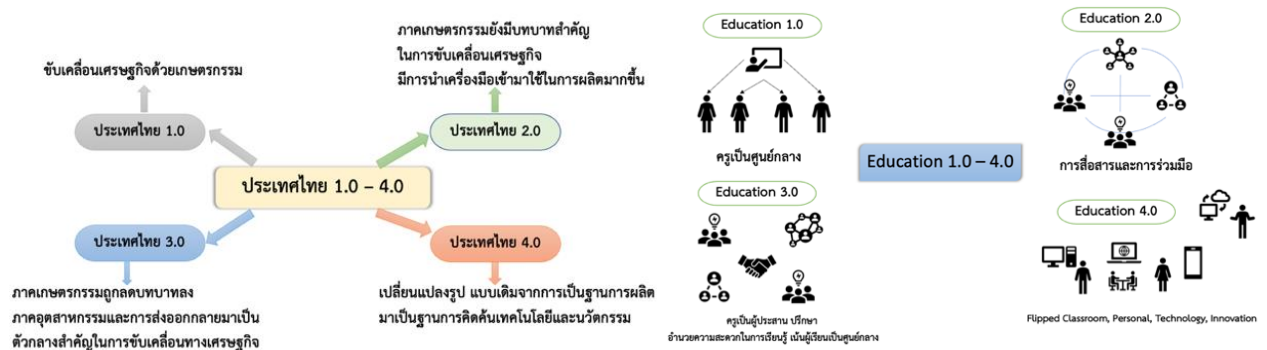

รูปที่ 1 การจัดการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ชุมชนเป็นฐาน “ข้าว ผ้า ยา วัด”

2. การเรียนรู้ผ่านการบูรณาการสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้

เป็นการเตรียมผู้เรียนในมิติที่กว้างกว่าการเรียนรู้ใช้สภาพแวดล้อมแหล่งเรียนรู้ในสภาพจริงและนำเทคโนโลยีสารสนเทศ เชื่อมต่อกันเป็นความสามารถในการสร้างความรู้ส่งผ่านไปตามเครือข่าย [6] วิธีการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนี้ เป็นการเรียนรู้ที่มีลักษณะเชิงรุก เน้นการประสานงานและการทำงานเป็นทีม การแสวงหาความรู้แบบสืบเสาะหา การเรียนรู้จากการทำโครงการและวิธีการแก้ปัญหาจริง จึงจำเป็นต้องออกแบบการเรียนรู้โดยมีนวัตกรรมและการสร้างสรรค์ เพื่อให้เป็นห้องเรียนที่มีแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้โดยมีนวัตกรรมและการสร้างสรรค์ เพื่อให้เป็นห้องเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง [7] ห้องเรียนจึงมีลักษณะและบรรยากาศที่เรียกว่า ห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) ซึ่งตรงกันข้ามกับห้องเรียนในอดีต ยุคอุตสาหกรรม 4.0 (Industry 4.0) หรือที่เรียกว่าโลกดิจิทัล เป็นพื้นที่ของผู้ที่เป็นชาวดิจิทัลโดยกำเนิดเป็นผู้ที่ดำเนินชีวิตสอดคล้องไปกับเทคโนโลยีดิจิทัลที่เกิดขึ้นที่เรียนรู้จากระบบการศึกษาแบบดั้งเดิม ดังรูปที่ 2

รูปที่ 2 พัฒนาการประเทศและพัฒนาศึกษา 1.0 – 4.0

การใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้มีความจำเป็นอย่างมาต่อระบบการศึกษาในสถานการณ์ การเรียนรู้ที่จำเป็น [8] คือ การสืบเสาะหาความรู้และข้อเท็จจริงเป็นฐาน (Inquiry-Based Learning หรือ Discovery-based Learning) การเรียนรู้ที่เป็นเครือข่าย (Networked Learning) การเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning) การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) การเรียนรู้ที่ผู้เรียนกำหนดการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Directed Learning) การเรียนรู้โดยการใช้ปัญหา เป็นฐาน (Problem-Based Learning) การเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) การเรียนรู้ที่มีลักษณะการประสานงานกัน และร่วมมือกัน (Cooperative/Collaborative Learning) [9] เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมีบทบาทสำคัญอย่างมากต่อ ครูผู้สอนและผู้เรียน ช่วยยกระดับการศึกษาและสื่อสารได้ทั่วโลก ช่วยให้เข้าถึงแหล่งทรัพยากรสารสนเทศที่หลากหลายได้ ช่วยให้ ผู้สอนถ่ายทอดเนื้อหาในชั้นเรียนได้ดี และช่วยให้ผู้เรียนสามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ การมีเจตคติที่ดีต่อเทคโนโลยีสารสนเทศ จะช่วยปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้ได้ดีและมีการบูรณาการทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพผลจะช่วยให้ เกิดการตกผลึกนวัตกรรมทางการศึกษาได้ [10]

3. การเรียนรู้ผ่านการบูรณาการสถานที่เป็นฐาน

การเรียนรู้โดยใช้สถานที่เป็นฐาน (Place-Based Education) เป็นแนวคิดเชิงบูรณาการที่เกิดการสอนที่เข้าไปมีปฏิสัมพันธ์ กับชุมชนและสิ่งแวดล้อม รูปแบบการสอนโดยมุ่งเน้นประสบการณ์ การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง [11] โดยใช้รูปแบบกิจกรรมการ เรียนรู้เป็นโครงการดังนี้

1. โครงการวัฒนธรรมชุมชน (Resonant with Communities Project) เป็นการสะท้อนคุณค่าประเพณีประวัติศาสตร์ ค่านิยมและภาษาที่สร้างขึ้นของชุมชน การผสมผสานกิจกรรมเนื้อหาของหลักสูตรเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักในคุณค่ามรดกภูมิ ปัญญาทางวัฒนธรรม

2. โครงการปฏิบัติการชุมชน (Community Action Project) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการชุมชนในกระบวนการ วางแผนกิจการในชุมชน การมีส่วนร่วมในปัญหาชุมชนแบบเจาะจง และการมีส่วนร่วมต่อปัญหาชุมชนในรูปแบบสถานที่เป็นฐาน (Place-Based Education) เพื่อออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based learning) ในการจัดการเรียนรู้

3. โครงการศิลปะชุมชน (Art and Community Project) รูปแบบของการอุปมาอุปไมยผ่านเทคนิคการทำงานศิลปะ เพื่อชดเชยจิตใจคนในสังคม โดยศิลปิน นักการศึกษาศิลปะ การมีส่วนร่วมทั้งเด็กและผู้ใหญ่ที่แสดงในสื่อสังคมออนไลน์ เป็นต้น การจัดการเรียนการสอนศิลปะศึกษาควรปลูกฝังรากแก้ววัฒนธรรมเพื่อนำไปสู่คุณค่าโดยเริ่มจากฐานครอบครัวชุมชน ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิด DBAE ดังนี้

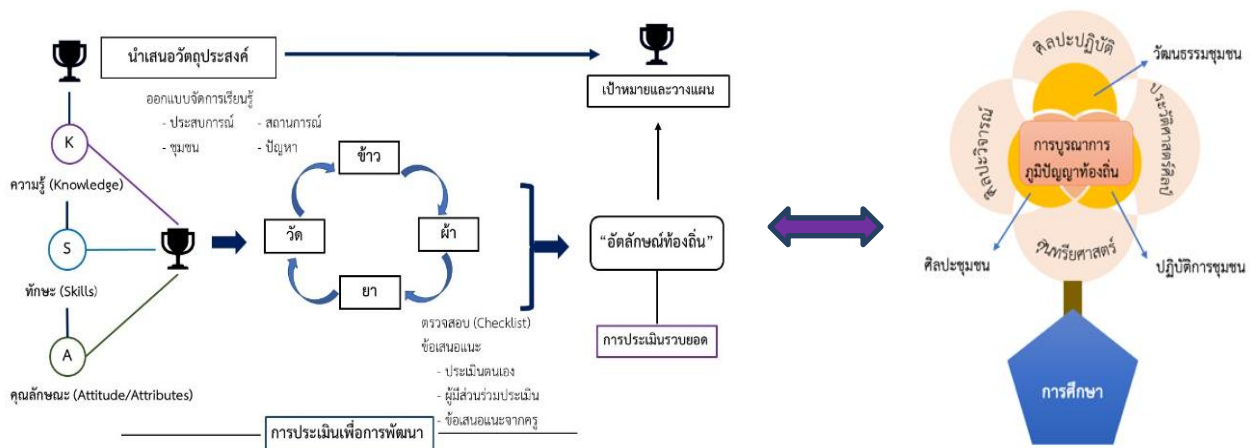
1. ศิลปะปฏิบัติ แนวทางการนำเสนอองค์ความรู้ทางศิลปะเน้นการปฏิบัติสร้างผลงานด้วยตัวเอง ผู้เรียนสามารถแสดงความคิดสร้างสรรค์จากประสบการณ์ และพัฒนาผลงาน เข้าใจวิธีการของศิลปินในการสร้างผลงาน การแก้ปัญหาในการปฏิบัติงาน [12]

2. ประวัติศาสตร์ศิลป์ ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองจากสภาพแวดล้อมของผู้สอนหรือแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น โดยการค้นคว้าสืบเสาะหาความรู้จากสถานที่สำคัญ ซึ่งเกี่ยวข้องกับประวัติความเป็นมา สังคมและวัฒนธรรม [13]

3. สุนทรียศาสตร์ ความงามของศิลปะ [14] การจัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เกิดการเชื่อมโยงแนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้เกี่ยวกับความงาม ประวัติที่มา การผลิต หรือยุคสมัยของงานศิลปะ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับความงามอย่างลึกซึ้งซึ่งมีเหตุผลเป็นธรรมชาติยิ่งขึ้น

4. ศิลปวิจารณ์ [15] การนำเสนอความคิดของตนที่ทำให้เกิดแรงบันดาลใจ คุณค่าจากงานศิลปะ แนวคิดในการสร้างงาน และการปรับปรุงแนวทางในการแสดงออกในผลงาน ความคิดสร้างสรรค์ แนวคิดใหม่ เทคนิคใหม่ที่ค้นพบในผลงาน การเชื่อมโยงผลงานศิลปะกับประสบการณ์ทางศิลปะที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นประวัติศาสตร์ศิลป์ สุนทรียศาสตร์ รวมทั้งผลงานศิลปะที่แสดงความคิดและวิธีการของศิลปิน ศิลปะศึกษากับการบูรณาการการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อสนับสนุนผู้เรียนให้เข้าใจคุณค่า พัฒนาท้องถิ่น

การเรียนรู้ผ่านการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยใช้ศิลปะศึกษาเป็นฐาน การจัดการศึกษาเพื่อสมรรถนะที่เกิดจากการปฏิบัติ มุ่งเน้นที่ผลการเรียนรู้บูรณาการการเรียนรู้ฐานราก เริ่มจากครอบครัว โรงเรียน ชุมชน ผ่านกระบวนการรูปแบบการเรียนรู้ด้วยความเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นฐานหล่อหลอมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่คงทน (Knowledge, Skill, Attitude and Value) ด้านการวัดและประเมินผลเพื่อการพัฒนาตามสมรรถนะและศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนที่แตกต่างกัน (Potential Learning) ผลลัพธ์การเรียนรู้กลายเป็นดอกผล ลำต้น และรากเหง้าที่คงทนแห่งศิลปะศึกษาที่กลมกลืนให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะ ทักษะ เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เข้าในคุณค่าเห็นสภาพปัญหาผนวกบูรณาการชุมชนและศิลปะศึกษาและพัฒนาเพื่อท้องถิ่น ดังรูปที่ 3

รูปที่ 3 การบูรณาการการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์กับภูมิปัญญาท้องถิ่น

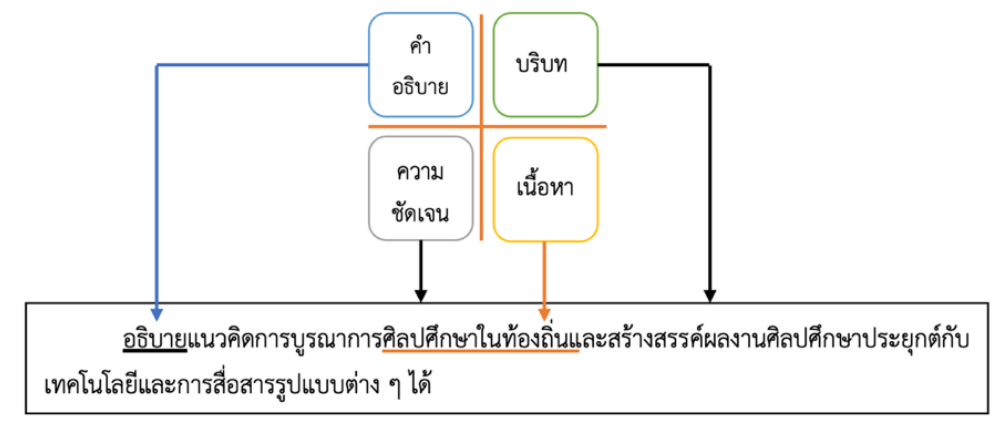
ศิลปะศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในการเพื่อพัฒนาท้องถิ่น

การจัดการเรียนรู้ศิลปะศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเริ่มจากการตั้งเป้าหมายการเรียนรู้ร่วมกัน (Goal & Rubric Score) ครูผู้สอนที่มีความเชื่อว่าผู้เรียนมีความเฉพาะ มีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาได้ เข้าใจลักษณะเฉพาะ (Characteristics) ข้อมูลส่วนตัว (Profile Student) และภูมิหลังของผู้เรียน (Background Student) บทบาทของผู้เรียน (Personal Life) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง [16] การจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าความรู้ เนื้อหาสาระ ได้ดู ได้เห็น

ได้ลงมือปฏิบัติจริง ได้รับองค์ความรู้ใหม่ ๆ ด้วยตนเอง เน้นการพัฒนาทักษะรอบด้าน โดยการอำนวยความสะดวก สนับสนุน ส่งเสริม ชี้แนะจากครูผู้สอน ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะที่สามารถเป็นแนวทางที่จะนำไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ ๆ จากสถานการณ์ความผันผวนใน ความปกติใหม่ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ครูผู้สอนควรต้องเตรียมพร้อมจัดการเรียนรู้ในเชิงสร้างสรรค์ ให้ผู้เรียนใช้ทักษะการ คิดมากกว่าการใช้ความจำ คิดวิเคราะห์และใช้สถานการณ์ปัญหาเป็นฐานในการเรียนรู้ และการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) แสวงหาความรู้มาใช้ในการแก้ปัญหาที่ได้รับมอบหมายอย่างมีประสิทธิภาพและมีขั้นตอน ซึ่งจะทำให้ได้มาซึ่งความรู้ที่ทันต่อเหตุการณ์ และเป็นความรู้ที่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ได้จริงการส่งเสริมการสอนแบบบูรณาการ (STEM Education) การคิดวิเคราะห์ การคิด อย่างมีวิจารณญาณ การคิดสร้างสรรค์ การคิดแก้ปัญหา ดังนี้

1. การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาท้องถิ่น

แหล่งเรียนรู้จากท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สถานศึกษาตั้งอยู่มีความหลากหลายและมีความเข้มแข็งทางภูมิปัญญาที่เป็นทุนในการนำมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของบริบทเพื่อศักยภาพของผู้เรียน การจัดการเรียนการสอน บูรณาการบริบทท้องถิ่นกับรายวิชาเพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้จากสภาพจริง การนำภูมิปัญญาหรือปัญหาของท้องถิ่นมาใช้ในการ พัฒนาคุณภาพการศึกษา ทำให้รูปแบบบรรยากาศกิจกรรมการเรียนรู้เกิดความใกล้ชิดกันระหว่างครู ผู้เรียน ประชาชน ชุมชน คนใน ท้องถิ่น การจัดการเรียนการสอนเพื่อผลการเรียนรู้ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนในการพัฒนาท้องถิ่น กำหนดหลักฐานการจัดการ เรียนรู้ที่เน้นความต่างของผู้เรียนแต่ละคน กิจกรรมการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่คาดหวัง (Backward Design) โดยตั้งเป้าหมาย (Goal) ที่กำหนดเป็นรูปธรรมด้วยผลการเรียนรู้ (Learning Outcome) และการวัด (Assessment) เป็นกระบวนการ ดังรูปที่ 4

รูปที่ 4 ส่วนประกอบของ ILOs

(ปรับปรุงจาก University of TASMANIA, <https://www.teaching-learning.utas.edu.au/ilo/components>)

2. การบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงกระตุ้นคิดและยืดหยุ่น

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ [17] โดยใช้ท้องถิ่นเป็นฐานในการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ด้านการบริหารจัดการโดยต้องวิเคราะห์สถานการณ์ของแต่ละพื้นที่เพื่อ “แสดงจุดร่วม” โดยให้มีผู้มีส่วนได้เสีย (Stake Holder) มาร่วมคิดร่วมกันโดยกำหนดเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การมองภาพอนาคตร่วมกัน ในประเด็นคุณภาพผู้เรียน ทั้งนี้เป็นการแสวงหาจุดร่วมในการคำนึงถึงคุณลักษณะผู้เรียนที่ ทุกกลุ่มมีความเห็นสอดคล้องกันว่าสมรรถนะผู้เรียนที่ทุกกลุ่มต้องการนั้นมีลักษณะร่วมกันในประเด็นใดบ้าง

2. การวิเคราะห์สถานการณ์คุณลักษณะของผู้เรียนในปัจจุบัน ในการดำเนินการขั้นตอนนี้จะเป็นการวิเคราะห์ลักษณะของ ผู้เรียนตามความเป็นจริงในปัจจุบันว่าลักษณะอย่างไร ในการวิเคราะห์ดังกล่าวกลุ่มผู้มีส่วนได้ - เสีย ทุกกลุ่มจะวิเคราะห์ในส่วนที่ เกี่ยวข้องโดยตรงในมุมมองของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ในฐานะผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน ครูผู้สอน และตัวผู้เรียนเอง ดังนั้นการฉายภาพ ความเป็นจริงจึงมีทั้งแง่บวกและแง่ลบ

3. การวิเคราะห์ศักยภาพของภูมิปัญญาในชุมชน ที่จะเป็นหลักสำคัญในการพัฒนาการศึกษาของชุมชนให้มีคุณภาพและส่งผลกระทบต่อคุณภาพผู้เรียนที่แต่ละกลุ่มคาดหวัง

4. ความเข้าใจในความแตกต่าง ศิลปศึกษาคือการรวบรวมรูปแบบอัตลักษณ์ ซึ่งเป็นเครื่องมือเชิงสัญลักษณ์ที่สะท้อนแฝงถึงกระบวนการสืบสานและการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม เชื้อชาติ ศาสนา และชาติพันธุ์ การบริหารจัดการชั้นเรียนควรมีการวางแผนในข้อคำนึงของหลักการที่มนุษย์ทุกคนมีความแตกต่าง การเคารพในคุณค่าและความเข้าใจในความแตกต่างถือเป็นสิ่งสำคัญในการจัดการศึกษา

5. การสร้างอนาคตร่วมกัน ในขั้นตอนนี้ เป็นการกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้มีส่วนได้ - เสีย ทุกกลุ่ม ตามมุมมองของตนเอง รวมถึงการคาดหวังที่มีต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกกลุ่มที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียน ดังนั้นการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนจึงไม่ใช่หน้าที่ของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งแต่หมายถึงกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ - เสีย ทุกคน

การบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงกระตุ้นคิดและยืดหยุ่นตามแผนการศึกษาแต่ละบุคคล ภายใต้ความเข้าใจในความแตกต่างที่เป็นเอกลักษณ์ของผู้เรียน สร้างประสบการณ์ที่เป็นไปตามความต้องการเริ่มต้นจากผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้เครื่องมือให้ทรัพยากรที่ช่วยกระตุ้นผู้เรียนนำไปหลาย ๆ ทางซึ่งขึ้นอยู่กับเป้าหมายของแต่ละคน สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีร่วมสมัย Choice-Based และ Teaching for Artistic Behavior [18] สนับสนุนการเรียนรู้ในลักษณะของการเรียนรู้รายบุคคล หรือผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความต้องการ เช่นเดียวกับแนวคิด Progressivism ในการสอนศิลปศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางซึ่งนำมาใช้ในการเรียนการสอนศิลปศึกษาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันให้ประสบความสำเร็จได้นั้น บุคคลทุกฝ่ายต้องร่วมมือกันรวบรวมองค์ความรู้บูรณาการและประยุกต์ใช้ต่อยอด เพื่อสร้างความตระหนัก (Awareness) ให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของท้องถิ่นให้คงอยู่และยั่งยืน

3. การวัดประเมินผลตามสภาพจริง

การจัดการเรียนรู้ที่ผ่านมา ผู้เรียนมีบทบาทเพียงจะต้องเดินตามรอยของมาตรฐานที่กำหนดไว้ และการวัดความสามารถของผู้เรียนในปัจจุบันบทบาทผู้เรียนเปลี่ยนไปเป็นผู้เรียนรู้ เรียนรู้ไปตามศักยภาพของตนเองไปตามแนวทางปฏิบัติและทักษะความสามารถของตนเอง [19] สรุปประเด็นจากการประชุม PLC การวัดประเมินผลมีผลต่อการเรียนรู้และนำเสนอสิ่งที่ซ่อนอยู่ในกระบวนการเรียนรู้ ดังตารางที่ 1

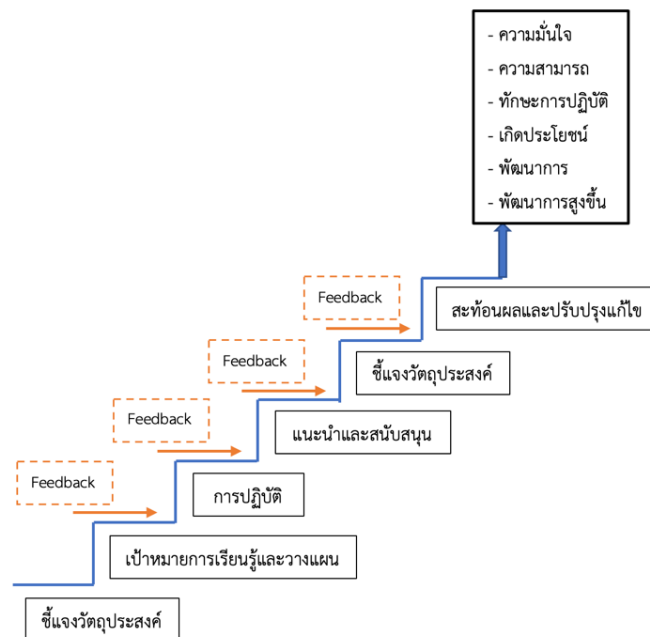
ตารางที่ 1 สิ่งที่ซ่อนในกระบวนการเรียนรู้และการปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้พัฒนาผลลัพธ์ทางการเรียน

สิ่งที่ซ่อนในกระบวนการเรียนรู้	การปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้พัฒนาผลลัพธ์ทางการเรียน
1. ระยะเวลา แบบทดสอบ	1. เป้าหมายการเรียนรู้
2. ขาดทรัพยากรที่มีคุณภาพสูง	2. ความสัมพันธ์ร่วมสร้างเกณฑ์ความสำเร็จ
3. Red marks	3. การยกตัวอย่าง
4. ประเด็นในการสื่อสารเปอร์เซ็นต์หรือเกรด	4. การสะท้อนตนเอง
5. การให้ข้อเสนอแนะ	5. การตั้งเป้าหมาย
6. อคติ	6. การฝึกฝนและการพยายามหลายครั้ง
7. มุมมองที่แคบเกี่ยวกับคำว่า ความฉลาด	7. การติดตามความก้าวหน้าตลอดช่วงระยะเวลา
8. ประสบการณ์ที่มีมาหรือความเชื่อ	8. การวัดประเมินโดยเพื่อนร่วมงาน
9. ไม่มีจุดโฟกัสที่ชัดเจน และจุดโฟกัสที่ชัดเจน	9. ความร่วมมือการทำงานร่วมกัน
10. มีแนวปฏิบัติที่ค่อนข้างตายตัว	10. มีโครงสร้างที่ชัดเจน
11. การติดตาม	11. การเป็นที่ปรึกษา/ให้คำปรึกษา
12. Rubrics ที่สูง	12. บริบทจริงการเรียนรู้จากสภาพจริง
13. ความสมดุล	13. หลากหลายวิธีในการนำเสนอความรู้
14. พฤติกรรมและทักษะที่ขัดแย้งกัน	
15. การคัดเกรดการมอบหมายงานและแบบฝึกหัด	
16. เกรดเฉลี่ย	

จะเห็นได้ว่า สิ่งที่ชอบในกระบวนการเรียนรู้และการปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้พัฒนาผลลัพธ์ทางการเรียน การออกแบบ การเรียนรู้หรือการเรียนรู้ยุคใหม่ (Performance Evaluation) ต้องถูกต้องทั้งในขั้นตอน วิธีการทางคุณภาพและเป็นธรรมต่อตัว ผู้เรียน การเข้าถึงวัสดุอุปกรณ์ สื่อสาร ต้องมีความพร้อมเพรียงกันและวัดตามสถานการณ์จริง มีรูปแบบการประเมินที่หลากหลาย ผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcome) เดียวกันเทคนิคต่างกัน ความพร้อมของผู้เรียนปลายทาง ไม่ว่าจะเป็นการทดสอบย่อย การ ทดสอบหลัก ข้อเขียน งานต่าง ๆ ควรมีการออกแบบเครื่องมือ การออกแบบชิ้นงานหลายรูปแบบทั้งเดี่ยว และกลุ่ม ผู้สอนต้องยึดโยง การตรวจให้คุณภาพใช้เกณฑ์มาตรฐานอันเดียวกันเป็นสิ่งสำคัญทั้งความรู้ ทักษะ และพฤติกรรม

4. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้ข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อสร้างพลังการเรียนรู้

การมีส่วนร่วมและเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาถือเป็นส่วนสำคัญและเป็นแนวทางที่มีความหมายและเหมาะสมกับเวลา การ สรุบทบทเรียนร่วมกันเป็นระยะ แลกเปลี่ยนระหว่างครู ผู้เรียน โรงเรียน ชุมชน เพื่อนำเสนอจุดเด่น ความเสี่ยง จุดที่ควรพัฒนาเพื่อ ปรับประยุกต์ใช้ในการดำเนินการรวมถึงการสร้างพลังการเรียนรู้ (Empowering Learning) ครั้งต่อไป ดังรูปที่ 5

รูปที่ 5 การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้เพื่อสร้างพลังการเรียนรู้

(ปรับปรุงจาก Katie Martin, [19])

ศิลปศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่น โดยการเรียนรู้บนฐานความจริง ภายใต้สถานการณ์ความปกติใหม่ เพื่อให้การเรียนรู้ไม่หยุดชะงัก จำเป็นต้องอาศัยเทคโนโลยีและการสื่อสารมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนโดยบูรณาการรูปแบบ Online และ Offline การเรียนรู้จากท้องถิ่นบนฐานความจริงหรือการเรียนรู้บนสภาพจริง เป็นรูปแบบการเรียนรู้ในการสร้างผู้เรียน ให้มีทักษะการเผชิญในโลกความเป็นจริง ด้วยการลงมือปฏิบัติตามความชำนาญและประสบการณ์ที่แท้จริง การสอนแบบบูรณาการ โดยผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ตามแนวพระราชดำริ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ผ่านการศึกษาจากสภาพจริงเปลี่ยน รูปแบบการศึกษาแบบเดิมจากการศึกษาสำเร็จมาให้ผู้เรียน เป็นการศึกษาที่สำเร็จโดยผู้เรียน

การพัฒนาท้องถิ่นให้ยั่งยืนจากพื้นฐานชุมชนคือหน่วยย่อยของสังคม ชุมชน ท้องถิ่น กระบวนการทางปัญญา การศึกษา การร่วมมือเพื่อเป้าหมายเดียวกันในการพัฒนาท้องถิ่นโดยคนในท้องถิ่น ย่อมเป็นหนทางและจุดร่วมที่นำไปสู่แนวทางพัฒนาประเทศ การสนับสนุนส่งเสริมองค์ความรู้ ปรากฏชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปศึกษา และการบูรณาการประยุกต์ในทุกมิติของการพัฒนา ทั้งเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมโดยการเกื้อหนุนอย่างกลมกลืนจะทำให้ท้องถิ่นและชุมชนพึ่งพาตนเองได้ สร้างความเป็นธรรมและลด ความเหลื่อมล้ำในสังคม การแก้ปัญหาและการพัฒนาอย่างยั่งยืนในกระบวนการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญในการพัฒนาขีดความสามารถและสมรรถนะการเสริมสร้างพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ ศิลปศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางใน การพัฒนาท้องถิ่น การน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับประยุกต์ใช้ เพื่อนำไปสู่แนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืน เชื่อมโยง

บูรณาการท้องถิ่นกับวัฒนธรรมที่สะท้อนบริบทชุมชน ข้าว ผ้า ยา วัต จากผลลัพธ์การเรียนรู้ โดยท้องถิ่นเป็นฐานร่วมกับการสร้างพลังการเรียนรู้วัดและการประเมินเพื่อการพัฒนาจากผู้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ในทุกขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้ ผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะเห็นถึงพัฒนาการและวิธีการดำเนินการเพื่อจัดการกับปัญหาในกิจกรรมการเรียนรู้จนกระทั่งเกิดองค์ความรู้จากการลงมือปฏิบัติเพื่อนำไปสู่สมรรถนะการเรียนรู้ การกำหนดแนวทางการบริหารงานและการศึกษาให้มีความสอดคล้องกับการพัฒนาประเทศ ชุมชนและท้องถิ่น [20] ปัจจุบันประเทศไทยได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติเพื่อเป็นแผนแม่บทในการพัฒนาประเทศระยะยาว 20 ปี โดยวางแนวทางการพัฒนาที่ต้องดำเนินอย่างต่อเนื่องภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 คือ 5 ปีแรกของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายในระยะยาวควบคู่กับกรอบเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ขององค์การสหประชาชาติ แนวทางการพัฒนาประเทศจึงเกิดความเชื่อมโยงกันอย่างต่อเนื่องและนำพาให้ชุมชนนำไปสู่ความยั่งยืนอย่างเหมาะสม

สรุป

การศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญในการเตรียมพร้อมสำหรับการพัฒนามนุษย์สำหรับการตั้งรับเปลี่ยนแปลง ในความก้าวหน้าและความผันผวน การจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษาการบูรณาการจึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้ตอบโจทย์ต่อทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 การทำงาน การพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์และความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ด้วยศาสตร์และศิลป์ การจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานที่หรือบริบทท้องถิ่นเป็นฐานแสดงถึงสภาพและการดำรงอยู่ของท้องถิ่นบริบทชุมชนท้องถิ่นประยุกต์ใช้เทคโนโลยี การพัฒนาแบบองค์รวมต้องคำนึงถึงการสร้างให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ ความเห็นอกเห็นใจ ทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดเชิงออกแบบ การคิดเชิงวิพากษ์ และสร้างนวัตกรรม เพื่อให้สอดคล้องกับตลาดแรงงาน สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ และพัฒนาโลก ตามแนวพระราชดำริ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ภาพการศึกษาในอนาคตในการขับเคลื่อนและแข่งขัน สิ่งที่ต้องส่งเสริมและพัฒนาควบคู่กันคือความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว ชุมชน สถานศึกษา และสถานที่ทำงาน เพื่อสร้างสมดุล ค่านิยมหลักจริยธรรม ความหลากหลาย ความยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- [1] Gardner, H. Multiple intelligences: new horizons. New York; Basic Books; 2006.
- [2] Ken Gnanakan. The time is now for Integrated learning. Education Worldwide. [Internet] Retrieved on November 1, 2020. Available from <https://Scoonews.com>.
- [3] Kear, M. and Callaway, G. Improving teaching and learning in the arts. New York; Falmer Press; 2000
- [4] กุณิศรา จิตรชญาณิช. การจัดการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร; จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2562.
- [5] Bedri and Dowling. Community-based learning: A primer. Irish Journal of Academic Practice 2017; 6(1): 1 – 26.
- [6] O'Brien, K., Forte, M., Mackey, T., & Jacobson, T. Metaliteracy as pedagogical framework for learner-centered design in three MOOC platforms: Connectivist, coursera and canvas. Open Praxis 2017; 9(3) :267-286.
- [7] Rodrigo, R. T. Reflections and Insights on the Models of Learning: Subject-centered, Learner-Centered and Problem-Centered Design Models; 2017.
- [8] Kirschner, P. A., & De Bruyckere, P. The myths of the digital native and the multitasker. Teaching and Teacher Education 2017;67 :135-142.
- [9] Prensky, M. Digital natives, digital immigrants part 1. On the horizon2001;9(5) :1-6.
- [10] González-Sanmamed, M., Sangrà, A., & Muñoz-Carril, P.-C. We can, we know how. But do we want to? Teaching attitudes towards ICT based on the level of technology integration in schools. Technology, Pedagogy and Education 2017; 26(5) : 633-647.
- [11] The Yukon Department of Education. Place-based Activities : Engaging educational projects for community and school. Whitehorse, Yukon Canada Y1A 2C6 [Internet] Retrieved on November 1, Available from <http://placebasedbasics.weebly.com/>
- [12] Gaudelius, Y. and Speirs, P. Contemporary Issues in Art Education. New Jersey: Person Education; 2002.

- [13] Attenborough, D. There's More To It Than Just Looking: The Art Museum as an Integrated Learning Environment. New Jersey; Pearson Education; 2002.
- [14] Greer, W. G. Discipline-Based Art Education: Approaching Art as a Subject of Study. *Studies in Art Education* 1984; 25(5): 212 – 218.
- [15] Richmond, S. Three Assumptions that Influence Art Education : A Description and a Critique. *Journal of Aesthetic Education* 1991; 25 (May):1-15.
- [16] พัชรมัย อินอ่อน, ต๋องลักษณ์ บุญธรรม. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในสถานศึกษาโครงการส่วนพระองค์สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จังหวัดปทุมธานี. *วารสารศิลปะศาสตร์ราชมงคลสุวรรณภูมิ* 2021; 3 :300-314.
- [17] เกตุมณี มากมี. การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นฐาน. *วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์* 2560; 18 :1-16.
- [18] TAB. Teaching for Artistic Behavior (TAB). New York; Teaching for Artistic Behavior Inc; 2021.
- [19] Katie Martin. *Evolving Education Shifting to A Learner-Centered Paradigm*. IMPress, a division of Dave Burgess Consulting; 2021.
- [20] วนิตา เสรีจกิจ. การพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนในบริบทของการพัฒนาประเทศ. *วารสารเศรษฐศาสตร์การเมืองบูรพา* 2020; 94 :73 – 98.

คำแนะนำ

การส่งบทความต้นฉบับเพื่อการตีพิมพ์ ของวารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เป็นวารสารด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่บทความ จะได้รับการ
เผยแพร่ต้องได้รับการประเมินคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (peer review) ในสาขาวิชานั้นๆ อย่างน้อย 3 ท่านต่อ 1
บทความในรูปแบบผู้พิจารณาไม่ทราบชื่อผู้แต่ง และ ผู้แต่งไม่ทราบชื่อผู้พิจารณา (Double-blind peer review)
โดยบทความวิจัยที่ได้รับการพิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ถือเป็น
กรรมสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ห้ามนำข้อความทั้งหมดหรือบางส่วนไปพิมพ์ซ้ำ เว้นแต่จะได้รับอนุญาต
จากมหาวิทยาลัยเป็นลายลักษณ์อักษร หรือมีการอ้างอิงอย่างเหมาะสม โดยเนื้อหาต้นฉบับที่ปรากฏในวารสารฯ
เป็นความรับผิดชอบของผู้นิพนธ์บทความหรือนักวิจัยผู้เขียนบทความ ทั้งนี้ไม่รวมความผิดพลาดอันเกิดจากเทคนิค
การพิมพ์กองบรรณาธิการฯ

วัตถุประสงค์และขอบเขตของวารสาร

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีเป็นวารสารกลุ่ม *สหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*
เปิดรับบทความวิชาการ (review article) และบทความวิจัย (research article) ของทั้งผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ
อาจารย์ นักศึกษา ตลอดจนผู้ที่มีประสบการณ์หรือมุมมองทางด้านงานวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
แบบบูรณาการที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาองค์ความรู้ พัฒนาสังคมและประเทศชาติอย่างกว้างขวาง โดยบทความ
ดังกล่าวต้องนำเสนอองค์ความรู้หรือแนวคิดใหม่ที่ได้มาจากการศึกษาค้นคว้า การวิจัยที่ลุ่มลึก และไม่เคยถูกนำไป
ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารหรือสิ่งพิมพ์อื่นในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งมาก่อน

กำหนดพิมพ์เผยแพร่

วารสารมีกำหนดพิมพ์เผยแพร่ปีละ 3 ฉบับ ดังนี้

ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – เมษายน

ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม – สิงหาคม

ฉบับที่ 3 เดือนกันยายน – ธันวาคม

ข้อกำหนดของบทความต้นฉบับ

ต้นฉบับต้องพิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟต์เวิร์ด (Microsoft Word) เวอร์ชัน 2010 ขึ้นไป หน้ากระดาษ A4 ความ
ยาวไม่เกิน 8-10 หน้ากระดาษ รวมตาราง รูปภาพ และเอกสารอ้างอิง ด้านบนและด้านในเว้นห่างจากขอบกระดาษ

-Academic Journal of Phetchaburi Rajabhat University-

2.7 เซนติเมตร ด้านล่างและด้านนอกเว้นห่างจากขอบกระดาษ 1.5 เซนติเมตร มีเลขหน้ากำกับทุกหน้า ที่ด้านบนขวาของเอกสาร บทความต้องมีลักษณะดังนี้

- **ชื่อเรื่องภาษาไทย** พิมพ์ด้วยตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนาขนาด 20 pt จัดกลางหน้า
- **ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ** พิมพ์ด้วยตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 20 pt จัดกลางหน้า
- **ชื่อผู้เขียนภาษาไทย** พิมพ์ด้วย TH SarabunPSK ตัวปกติ ขนาด 16 pt จัดกลางหน้า เว้นห่างจากชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ 1 บรรทัด
- **ชื่อผู้เขียนภาษาอังกฤษ** พิมพ์ด้วย TH SarabunPSK ตัวปกติ ขนาด 16 pt จัดกลางหน้า เว้นห่างจากผู้เขียนภาษาไทย 1 บรรทัด
- **หน่วยงาน สถานที่ทำงาน หรืออีเมลของผู้เขียน** พิมพ์ด้วย TH SarabunPSK ตัวปกติ ขนาด 16 pt จัดกลางหน้า
- **บทคัดย่อ** พิมพ์ด้วย TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาด 16 pt เนื้อหาในบทคัดย่อ พิมพ์ด้วย TH SarabunPSK ตัวปกติ ขนาด 14 pt ความยาวไม่เกิน 300 คำ ซึ่งควรประกอบด้วยรายละเอียดโดยสรุปของวัตถุประสงค์การวิจัย ระเบียบวิธีการวิจัยและผลของการวิจัยเป็นต้น
- **คำสำคัญ** 3-5 คำ พิมพ์ด้วย TH SarabunPSK ตัวปกติ ขนาด 14 pt ไม่ต้องคั่นด้วยเครื่องหมาย comma โดยเว้นห่างจากบทคัดย่อ 1 บรรทัด
- **Abstract** พิมพ์ด้วย TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาด 16 pt เนื้อหาใน Abstract พิมพ์ด้วย TH SarabunPSK ตัวปกติ ขนาด 14 pt ที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับบทคัดย่อและการเขียนถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ด้านภาษา
- **Keywords** มี 3-5 คำ พิมพ์ด้วย TH SarabunPSK ตัวปกติ ขนาด 14 pt เว้นห่างจาก abstract 1 บรรทัด
- **บทความภาษาไทยและภาษาอังกฤษ** ให้เรียงลำดับเหมือนกันดังนี้ คือ ชื่อเรื่อง, ชื่อผู้เขียน, หน่วยงาน, บทคัดย่อ, คำสำคัญ, Abstract และ Keywords จากนั้นจึงตามด้วยเนื้อเรื่อง
- **เนื้อเรื่องภาษาไทย หรือ เนื้อเรื่องภาษาอังกฤษ** พิมพ์ด้วย TH SarabunPSK ตัวปกติ ขนาด 14 pt จัดกระจายแบบไทย และจัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ ควรประกอบด้วย บทนำ (Introduction) วัตถุประสงค์ (Objectives) ระเบียบวิธีวิจัย (Methodology) ผลการวิจัย (Results) หรือ ผลและวิจารณ์ผลหรืออภิปรายผล (Result & Discussion) สรุปผลการวิจัย (Conclusion) และ ข้อเสนอแนะ (Suggestion)
- **ตารางและภาพประกอบ**

ตาราง

ให้ระบุชื่อตารางที่กระชับและสื่อถึงเนื้อหาในตารางโดยพิมพ์เหนือตาราง (ขีดซ้าย) และเรียงลำดับตารางด้วยตัวเลขอารบิกจากน้อยไปมากตามลำดับ (ตารางที่ 1 ตารางที่ 2, Table 1, Table 2) ซึ่งในตารางอาจใช้ตัวย่อได้ แต่ต้องอธิบายเพิ่มเติมใต้ตารางแบบเชิงอรรถ (footnote) ให้ชัดเจน หากจำเป็นต้องระบุที่มาของตารางให้ระบุในรูปแบบของการอ้างอิงแทรกในเนื้อหา (ดูหลักการเขียนอ้างอิงแทรกในเนื้อหา)

ภาพประกอบ

ให้ระบุชื่อภาพประกอบให้ระบุที่มาไว้ใต้รูปภาพ (จัดกลาง) กรณีที่มีรูปภาพหลายภาพ ให้ระบุลำดับของรูปภาพ (รูปที่ 1 รูปที่ 2, Figure 1, Figure 2) หากจำเป็นต้องระบุที่มาของรูปภาพให้ระบุในรูปแบบของการอ้างอิงแทรกในเนื้อหา (ดูหลักการเขียนอ้างอิงแทรกในเนื้อหา) และหากเป็นรูปภาพที่ผู้เขียนจัดทำหรือถ่ายรูปขึ้นเองให้ระบุหลังจากชื่อภาพหรือคำอธิบายใต้ภาพด้วยความดังนี้ “(ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย)” แนบไฟล์ภาพประกอบที่ใช้ใน

บทความโดยบันทึกแต่ละไฟล์ในรูปแบบ .JPG หรือ .PNG หรือ .PDF ภาพต้องคมชัดและมีขนาดที่สามารถเห็นรายละเอียดได้อย่างครบถ้วน

- **เอกสารอ้างอิง** ให้เรียงเอกสารที่ใช้อ้างอิงทั้งหมดตามลำดับตัวอักษรตัวแรกของรายการที่อ้างอิง โดยยึดวิธีการเรียงตามพจนานุกรม และใช้วิธีการอ้างอิงรูปแบบแวนคูเวอร์ (Vancouver)

การเขียนเอกสารอ้างอิง

เอกสารอ้างอิงทุกฉบับต้องมีการอ้างหรือถูกกล่าวในบทความ การเขียนเอกสารอ้างอิงใช้รูปแบบแวนคูเวอร์โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การอ้างอิงแทรกในเนื้อเรื่อง

เมื่อสิ้นสุดข้อความที่ต้องการอ้างอิง ใส่หมายเลขอ้างอิงไว้ในวงเล็บใหญ่ โดยใช้เลขอารบิก เช่น [1] หรือ [1, 5] หรือ [1-3]

2. การอ้างอิงท้ายบทความ

2.1 วารสาร

ชื่อผู้เขียน. ชื่อเรื่อง. ชื่อวารสาร ปีที่พิมพ์; เล่มที่:หน้าแรก-หน้าสุดท้าย. เช่น

[1] นวลจันทร์ วันเพ็ญผ่อง. การบูรณาการข้อมูลประชากร. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี 2554;3:20-29.

[2] จิราภรณ์ จันทร์จร. การใช้โปรแกรม EndNote: จัดการเอกสารอ้างอิงทางการแพทย์. จุฬาลงกรณ์เวชสาร 2551; 52:241-53.

[3] Kane RA, Kane RL. Effect of genetic for risk of Alzheimer's disease. N Engl J Med 2009;361:298-9.

หากเป็นภาษาอังกฤษให้ใช้ชื่อสกุลก่อน ตามด้วยอักษรย่อตัวหน้าตัวเดียวของชื่อตัวและชื่อรอง กรณีมีผู้นิพนธ์มากกว่า 6 คน ให้ใส่ชื่อเพียง 6 คนแรก และคั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (comma-) แล้วตามด้วย et al. (ในภาษาอังกฤษ) หรือ และคณะ (ในภาษาไทย).

[1] Mitchell SL, Teno JM, Kiely DK, Shaffer ML, Jone RN, Prigerson HG, et al. The clinical course of advanced dementia. N Engl J Med 2009; 361:1529-38.

[2] จิรียา เลิศอรธมยณี, เอมอร รักษมณี, อนุพันธ์ ตันติวงศ์, กรุณา บุญสุข, อิงอร นิลประดับ, พุทธิพรณี วรกิจโกคาทร, และคณะ. ความเสี่ยงและประสิทธิผลของการผ่าตัดต่อมลูกหมาก. จดหมายเหตุทางแพทย์ 2545;85:1288-95.

2.2 วิทยานิพนธ์

ชื่อผู้เขียน. ชื่อเรื่อง [ประเภท/ระดับปริญญา]. เมืองที่พิมพ์: มหาวิทยาลัย; ปีที่ได้ปริญญา. เช่น

[1] เข้มทอง ศิริแสงเลิศ. การวิเคราะห์ระบบประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2540.

[2] Kaplan SJ. Post-hospital home health care: the elderly's access and utilization [dissertation]. St. Louis, MO: Washington University; 1995.

2.3 หนังสือ

ชื่อผู้เขียน. ชื่อหนังสือ. ครั้งที่พิมพ์. เมืองที่พิมพ์. สำนักพิมพ์; ปีที่พิมพ์. เช่น

[1] น้ำทิพย์ วิภาวิน และนางเยาว์ เปรมกมลเนตร. นวัตกรรมห้องสมุดและการจัดการความรู้. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: ซีเอที โซลูชั่น; 2551.

[2] Janeway CA, Travers P, Walport M, Shlomchick M. Immunobiology. 5th ed. New York: Garland Publishing; 2001.

หนังสือที่ผู้แต่งเป็นบรรณาธิการหรือผู้รวบรวม

[3] ภาณุมาศ ทักษณา, บรรณาธิการ. รอยยิ้มของในหลวง. พิมพ์ครั้งที่ 2. ลำพูน: อนุรักษ์การพิมพ์; 2553.

[4] Norman IJ, Redfern SJ, editors. Mental health care for elderly people. New York: Churchill Livingstone; 1996.

2.4 อินเทอร์เน็ต

ชื่อผู้เขียน. ชื่อเรื่อง. [ประเภทของสื่อ/วัสดุ]. ปีที่พิมพ์ [เข้าถึงเมื่อ ปี เดือน วันที่]. เข้าถึงได้จาก URL address เช่น

[1] จิราภรณ์ จันทจร. การเขียนรายงานการอ้างอิงในเอกสารวิชาการทางการแพทย์. [อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพฯ: คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2551[เข้าถึงเมื่อ 18 ตุลาคม 2554]. เข้าถึงได้จาก: <http://lib.med.psu.ac.th/libmed2557/images/Libservice/van1nov1.pdf>

[2] Greenly W, Sandeman-Craik C, Otero Y, and Streit J. Case Study: Contextual Search for Volkswagen and the Automotive Industry. [Internet]. 2011 [cited 2011 November 22]. Available from:<http://www.w3.org/2001/sw/sweo/public/UseCases/Volkswagen/>

2.5 รายงานการประชุม (conference proceeding)

ชื่อผู้เขียน. ชื่อเรื่อง. ชื่อการประชุม;วัน เดือน ปีที่ประชุม; สถานที่จัดประชุม. เมืองที่พิมพ์: ปีที่พิมพ์. หน้าแรก-หน้าสุดท้าย.

[1] จิตติพรรณ บรรลือทรัพย์, ปัญญา ทองนิล, กาญจนา บุญส่ง. การบริหารจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่นของโรงเรียน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี. การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 3 ทำเรื่อน้ำลึกทวายเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษต่อการเปลี่ยนแปลงกาญจนบุรี; 7 กันยายน 2561; มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี. จังหวัดกาญจนบุรี: 2561. 220-231.

การส่งต้นฉบับ

ส่ง “ไฟล์ต้นฉบับ” พร้อมทั้ง “แบบฟอร์มการส่งต้นฉบับเพื่อพิจารณาลงวารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี” ผ่านทางระบบ THAIJO 2.0 หรือผ่านทาง <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/ajpbru/>

สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติม

กองบรรณาธิการวารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี หรือ E-mail: acad@mail.pbru.ac.th

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ประเมินบทความ (Peer Review) ประจำปี

รองศาสตราจารย์ ดร.สุเทพ ศิริพิพัฒนกุล	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติรัตน์ แสงเลิศอุทัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
รองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒผล	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รองศาสตราจารย์ ดร.เดช บุญประจักษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
รองศาสตราจารย์ ดร.ปิยะนาถ บุญมีพิพิธ	วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภิกษุศักดิ์ กัลป์ยามมิตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลวรรณ วรรณธนะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณวิภา มัชฌมนันท์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นวลรวี กระต่ายทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทนายวุฒิ โพธิ์ทองแสงอรุณ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัญนันท์ บุญอยู่	มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรุณา แดงสุวรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทัศน์ นาคจัน	38/75 ตำบลนาวิ้ว อำเภอมือง จังหวัดเพชรบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรวุฒิ เพ็งพันธ์	มหาวิทยาลัยบูรพา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิโรจน์ เจษฎาลักษณ์	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุธิดา บุตรแขก	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวิทย์ สุธรรม	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูริศร์ พงษ์เพ็ญจันทร์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์วิมล มะณีวงศ์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล รัตนโกสินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เดชาพันธ์ รัฐศาสนศาสตร์	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา พันธุ์เอี่ยม	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล รัตนโกสินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤตชน วงศ์รัตน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดวงจันทร์ เดี่ยววิไล	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาทีณี สุนทรธา	มหาวิทยาลัยมหิดล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรินทร์ ศรีปัญญา	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ไกรรวิ ศรีสุคนธ์	467/41 ถนนจรูญสนิทวงศ์ แขวงบางขุนศรี
	เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุนทรี่ คนเที่ยง	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์จันทรา ธนเพียร	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
ดร.จุฬาลักษณ์ ปราบเสียง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
ดร.ภูริดา เรืองจิรายศ	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ดร.จิรพล จิรไกรศิริ	มหาวิทยาลัยมหิดล
ดร.ศิริพร เผือกม่วง	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ดร.นิธิตา สุทะพันธ์	มหาวิทยาลัยมหิดล
ดร.กฤษณา วรพิน	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ดร.ยุพิน ยืนยง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
ดร.อิสราภรณ์ ทองสมนึก	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
ดร.อังคาร คະชาวงศรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ดร.วรมพาด์ อินทรางกูร ณ อยุธยา	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ